

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยย่อยที่ 2

เรื่อง ศักยภาพและจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่างๆ
ของประเทศไทย และกลุ่มประเทศที่มีความโดดเด่นในการท่องเที่ยว
เชิงสุขภาพในเอเชีย

Potentiality and Identity of Health Tourism Destination in Thai
Regions and the Other Outstanding Asian Nations

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาวดี ลิ้มสวัสดิ์ และคณะ
มกราคม 2560

สัญญาเลขที่ RDG5850040

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยเรื่อง ศักยภาพและจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่างๆ
ของประเทศไทย และกลุ่มประเทศที่มีความโดดเด่นในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย
Potentiality and Identity of Health Tourism Destination in Thai Regions
and the Other Outstanding Asian Nations

คณะผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาวดี ลีมีงส์สวัสดิ์
อาจารย์ ดร.นพรัตน์ ศุทธิกุล
อาจารย์ ดร.เกษวดี พุทธภูมิพิทักษ์

สังกัด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร

ชุดโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทย
เพื่อเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย
A Potentiality Development of Thai Health Tourism Industry
as the Asian Centre for Health Destination

สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานฉบับนี้เป็นของผู้วิจัย วช. สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัย “เรื่อง ศักยภาพและจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่างๆของประเทศไทยและกลุ่มประเทศที่มีความโดดเด่นในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย” เป็นโครงการวิจัยย่อยภายใต้แผนงานวิจัย “การพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทยเพื่อเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย” คณะวิจัยขอขอบคุณ สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ให้การสนับสนุนทุนวิจัยครั้งนี้ งานวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง ด้วยความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้สละเวลาเข้าร่วมการสัมมนาวิพากษ์ผลลัพธ์การวิจัยและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยฉบับนี้ ขอขอบพระคุณผู้บริหารแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทุกท่าน และผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่วิจัยที่ได้เสียสละเวลาให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ และตอบแบบสอบถาม รวมทั้งนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ให้ความร่วมมืออย่างยิ่งในการตอบแบบสอบถาม ทำให้ได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ได้ให้คำแนะนำในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

คณะผู้วิจัย

บทสรุปผู้บริหาร

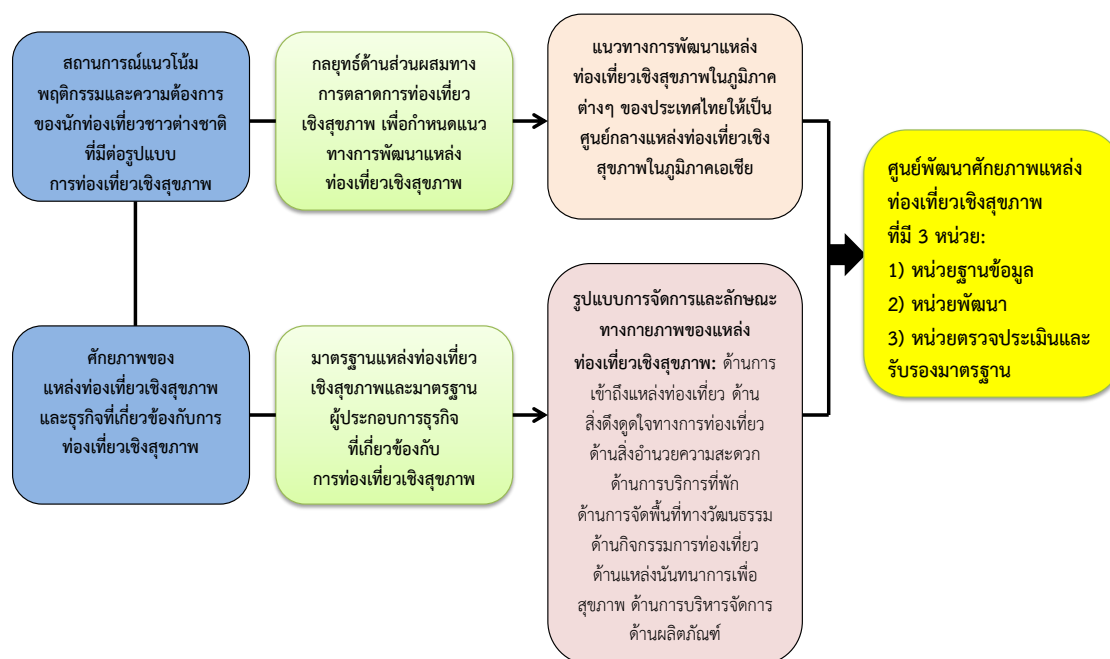
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ประเทศไทยมีทรัพยากรธรรมชาติที่มีความโดดเด่นและอุดมสมบูรณ์ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นอย่างหลากหลาย รวมทั้งมีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ในแต่ละท้องถิ่น มีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในการส่งเสริมสุขภาพและความงาม เช่น น้ำพุร้อน น้ำแร่ โคลน หวาย แร่ธาตุในดิน รวมทั้งพืชสมุนไพรชนิดต่างๆ ล้วนเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ กระแสนิยมเรื่องสุขภาพ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวทั่วโลกแสวงหาความพึงพอใจเพื่อการมีสุขภาพดี (Wellness) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีการใช้จ่ายเงินตราที่มีมูลค่าสูงเพื่อดูแลสุขภาพ และการมีชีวิตที่ยืนยาว กระแสการเติบโตของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีการเคลื่อนย้ายจากประเทศที่พัฒนาแล้วไปยังกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา โดยเฉพาะประเทศแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศไทยมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับทั่วโลก เรื่อง การนวดแผนไทยและสปาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ อาหารไทยที่อุดมไปด้วยสมุนไพรหลากหลายชนิด มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความหลากหลาย ได้แก่ การนวดแผนไทย การอบประคบสมุนไพร สุนัขบำบัด การทำสปาและอายุรเวท การอาบ/แช่น้ำแร่ หรือน้ำพุร้อน วารีบำบัด การทำชาวน้ำ การทำสปาโคลน การอบทรายร้อน ศิลปะมวยไทย การฝึกกายฤๅษีตัดตน การฝึกสมาธิตามแนวพุทธศาสตร์ การปฏิบัติธรรม การใช้โขนบำบัด โปรแกรมส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม รวมทั้งมีผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพและความงาม ประกอบกับคนไทยมีมิตรไมตรีส่งมอบการบริการที่ดีให้นักท่องเที่ยวทั่วโลก ส่งผลให้ประเทศไทยมีรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติอย่างต่อเนื่อง การเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 ส่งผลดีต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ของประเทศไทย ด้านทำเลที่ตั้งของประเทศไทยที่เป็นศูนย์กลางของอาเซียน มีการคมนาคมสะดวก มีสายการบินต้นทุนต่ำ เป็นปัจจัยสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาใช้บริการด้านสุขภาพในประเทศไทย การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นกลยุทธ์ที่ประเทศไทยนำมาใช้ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวศักยภาพสูงในกลุ่มประเทศอาเซียนและประเทศใกล้เคียง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2556) ดังนั้น หากประเทศไทยจะขับเคลื่อนการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของเอเชีย จำเป็นจะต้องมีการจัดทำระบบสารสนเทศ และจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน สร้างสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยใช้ธรรมชาติและวัฒนธรรม ความเป็นเอกลักษณ์ไทยเป็นจุดขาย ในด้านกลยุทธ์การวางแผนการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทย เพื่อก้าวสู่การเป็นผู้นำในเอเชีย จำเป็นต้องศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านในเอเชีย การรู้เขา-รู้เราเป็นกลยุทธ์การแข่งขันในเชิงธุรกิจที่ทำให้เกิดประสิทธิผล ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาจุดเด่นและสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศที่มีความโดดเด่นในด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย เพื่อนำข้อมูลมาวางแผนพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยเพื่อก้าวสู่การเป็นผู้นำและเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยและประเทศที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของเอเชีย
2. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการและการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยและประเทศที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของเอเชีย
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคเอเชีย

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ระยะ

1. การวิจัยระยะที่ 1 (phase 1) เป็นการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 และข้อที่ 2 โดยทำการศึกษาศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ รูปแบบการจัดการและการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ของประเทศไทยและประเทศที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมวิธี (Mixed Method Research) ประกอบ ด้วยการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) การวิจัยคุณภาพ

(Qualitative Research) และศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นในประเทศไทย 24 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นในเอเชีย 4 ประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐอินเดีย สาธารณรัฐเกาหลีใต้ และสาธารณรัฐประชาชนจีน

2. การวิจัยระยะที่ 2 (phase 2) เป็นการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย

3. การวิจัยระยะที่ 3 (phase 3) เป็นการดำเนินการวิจัยเพื่อสนับสนุนนโยบายของประเทศที่จะประกาศตัวเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของเอเชีย ในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลของนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยจัดทำเว็บไซต์และเอกสารแผ่นพับเป็นภาษาอังกฤษ

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการ รูปแบบการจัดการและการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยและประเทศที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของเอเชีย พบว่า

(1) ผลการศึกษา พบว่า ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นของประเทศไทย 24 แห่ง อยู่ในพื้นที่ 15 จังหวัด แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทมนุษย์สร้างขึ้น แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทผสมผสาน ในภาพรวม พบว่า ส่วนใหญ่มีการจัดการที่ดีตามมาตรฐานที่กำหนด บางแห่งมีการบริหารจัดการที่ดีได้รับรางวัลระดับชาติ และระดับนานาชาติ พบว่า มีจุดอ่อน ในเรื่องความสะดวก บุคลากรไม่สามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศไม่มีข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษ การให้บริการที่ล่าช้า ขาดช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ และไม่มีการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างหน่วยงานที่ดำเนินงานเรื่องการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

(2) ผลจากการประเมินของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย พบว่า กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ต้องการมากที่สุดในการมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย ได้แก่ การนวดแผนไทย ส่วนกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวมีความต้องการในระดับมาก ได้แก่ นวดฝ่าเท้า/ นวดกดจุดสะท้อนเท้า โยคะ มวยไทย และการนั่งสมาธิ และมีกิจกรรมเกี่ยวกับสุขภาพอื่นอีกที่มีความต้องการรองลงมา นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง มีแรงจูงใจจากบรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และทรัพยากรทางธรรมชาติ มีความคาดหวังเพื่อต้องการผ่อนคลายทางร่างกายและจิตใจ รองลงมา คือ การเรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่างและใกล้ชิดกับธรรมชาติ นักท่องเที่ยวต้องการให้มีการปรับปรุงมากที่สุด ได้แก่ เรื่องสุขาภิบาล/ความสะดวก ความปลอดภัย และจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย

(3) ผลการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นในเอเชีย พบว่า มี 4 ประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐอินเดีย สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลีใต้ ในภาพรวมพบว่า แต่ละประเทศมีรูปแบบการบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีเอกลักษณ์ โดยใช้วัฒนธรรมดั้งเดิมเป็นจุดขาย เช่น การอาบน้ำพุร้อน “ออนเซ็น” อาหารสุขภาพของประเทศญี่ปุ่น มีการรักษาด้วยแพทย์ทางเลือกและการใช้ศาสตร์อายุรเวทของประเทศอินเดีย การแพทย์แผนจีน การอาบ/แช่ในบ่อ

น้ำแร่ การนวดแผนจีน การทำแก้วชา (ชุดขับพิษ) ปากว๊าน (Cupping) สาธารณรัฐเกาหลีใต้ ความมีชื่อเสียงในเรื่องการทำชาสมุนไพรและอาหารสุขภาพ พบว่า ในบางประเทศมีจุดอ่อนในเรื่องความสะอาด มารยาทผู้ให้บริการบุคลากรไม่สามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศ ไม่มีข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษ การคมนาคมไม่สะดวก และบางประเทศอาจมีอุปสรรคเรื่อง อากาศที่หนาวจัด การเกิดโรคระบาด ความขัดแย้งกับประเทศข้างเคียง การเมืองภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม กระแสนิยมด้านสุขภาพของนักท่องเที่ยวทั่วโลก การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุทั่วโลก สายการบินต้นทุนต่ำ การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ปัจจัยเหล่านี้เป็นการสร้างโอกาสทำให้มีนักท่องเที่ยวมากขึ้น

(4) ผลการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยและประเทศที่มีความโดดเด่นในเอเชีย ผลการวิจัย พบว่าจุดแข็งด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย มีนโยบายในการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของเอเชียอย่างชัดเจน ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ มีความอุดมสมบูรณ์ บางแห่งเป็นแหล่งมรดกโลก มีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในการส่งเสริมสุขภาพ เช่น น้ำพุร้อน น้ำแร่ โคลนร้อน หวายร้อน น้ำพุร้อนเค็ม มีการจัดการโดยชุมชน แต่พบว่ายังมีจุดอ่อนเรื่อง บุคลากรไม่สามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้ ขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเป็นภาษาอังกฤษ หรือ ภาษาอื่นๆ คุณภาพการบริการด้านสุขภาพในสถานประกอบการนวดบางแห่ง ไม่ได้มาตรฐาน แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น ส่วนใหญ่มีการบริหารจัดการที่ดี ได้รับรางวัลหลายแห่ง มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลกิจกรรมเป็นภาษา อังกฤษ จีน ญี่ปุ่น เกาหลี รัสเซีย เยอรมัน ในหลายช่องทาง เช่น ทางเว็บไซต์ บริษัทจองที่พัก มัคคุเทศก์ มีเอกสารแผ่นพับประชาสัมพันธ์ มี CD, YouTube แสดงแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ มีการออกแบบโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพที่มีกิจกรรมหลากหลาย มีความน่าเชื่อถือ มีการใช้ธรรมชาติบำบัดสมุนไพรและภูมิปัญญาไทย แต่พบว่ายังมีจุดอ่อนเรื่อง การรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมาก คุณภาพการบริการด้านสุขภาพในสถานประกอบการนวดบางแห่งไม่ได้มาตรฐาน บางแห่งบุคลากรไม่สามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติได้ ด้านโอกาส การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนการเคลื่อนย้ายของนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวสูงอายุ การคมนาคมที่สะดวก มีสนามบินทั่วทุกภูมิภาค มีสายการบินต้นทุนต่ำ กระแสนิยมด้านสุขภาพทำให้คนแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพที่มีความโดดเด่น อุปสรรค คือเรื่อง การสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลสถานประกอบการนวดและสปา (บางแห่ง) การรอคอยการรับบริการที่ใช้เวลานานอาจจะทำให้นักท่องเที่ยวไม่ประทับใจและไม่ใช้บริการ การไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานการรักษาความสะอาด และการมีคู่แข่งจากประเทศใกล้เคียง

จากการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยที่มีความโดดเด่นในเอเชีย ผลการวิจัย พบว่า จุดแข็งด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยที่มีความโดดเด่นในเอเชีย แต่ละประเทศมีนโยบายที่ชัดเจนในการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดมาพัฒนาการท่องเที่ยว แต่ละประเทศมีเอกลักษณ์เฉพาะ เช่น การแพทย์แผนจีน ศาสตร์อายุรเวท ของอินเดีย วัฒนธรรมการอาบน้ำแบบ “ออนเซ็น” ของญี่ปุ่น วัฒนธรรมการอาบน้ำแบบ “ชาวนา” ของเกาหลีและ การส่งเสริมการท่องเที่ยวทาง การแพทย์ การทำศัลยกรรมเสริมความงาม แต่ละประเทศมีทรัพยากรธรรมชาติดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีจุดอ่อนเรื่องการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ยกเว้นประเทศอินเดีย มีจุดอ่อนในเรื่อง

ความสะอาดอยู่บ้าง และขาดสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยวบางแห่ง ด้านบุคลากรขาดจิตสำนึกในการให้บริการป้ายสื่อความหมายส่วนใหญ่ไม่มีภาษาอังกฤษ ระบบการตรวจคนเข้าเมืองล่าช้า ด้านโอกาสการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทำให้มีนักท่องเที่ยวมากขึ้นกระแสนิยมด้านสุขภาพของนักท่องเที่ยวทั่วโลกจะทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากขึ้น การคมนาคมที่สะดวกมีสนามบินทั่วทุกภูมิภาค มีสายการบินต้นทุนต่ำ กระแสนิยมด้านสุขภาพทำให้คนแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพที่มีความโดดเด่น ด้านอุปสรรค ได้แก่ ประเทศในภูมิภาคเอเชียมีการพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้มีคู่แข่ง การเกิดโรคระบาด อุบัติภัยทางธรรมชาติ ข้อขัดแย้งทางการเมืองระหว่างสาธารณรัฐเกาหลีใต้กับเกาหลีเหนือ

ผลการศึกษารูปแบบการจัดการและการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยและประเทศที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของเอเชีย พบว่า

(1) รูปแบบการจัดการและการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย ได้แก่ 1) การนวดแผนไทย 2) การนวดเท้า 3) Sport Massage 4) การทำสปา และอายุรเวท 5) การอบประคบสมุนไพร 6) สุนัขบำบัด 7) การอาบน้ำแร่/แช่น้ำพุร้อน 8) การแช่น้ำในอ่างจากุซซี่ 9) การทำชาวน้ำ 10) การพอกโคลน 11) การอบทรายร้อน 12) วารีบำบัด 13) มวยไทย 14) การฝึกกายภาพบำบัด 15) การฝึกสมาธิตามแนวพุทธศาสตร์ 16) การปฏิบัติธรรม 17) การใช้โภชนบำบัด 18) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพและความงาม 19) โปรแกรมทัวร์สุขภาพประกอบด้วย การตรวจสุขภาพเบื้องต้น และทดสอบสมรรถภาพทางกาย บรรยาย “กินอย่างไรให้ห่างไกลโรค” บรรยาย “สุขภาพดีด้วยวิถีพิษณุเวช” ฝึกปฏิบัติแก้อาการโรคที่เกิดจากการนั่งทำงานนาน ๆ และฝึกปฏิบัติ นวดด้วยตนเอง” อาบแสงอาทิตย์ด้วยไบโตร การออกกำลังกายด้วยยางยืด (Elastic Band) การออกกำลังกายกับตาราง 9 ช่อง โยคะบำบัด สมาธิบำบัด ชี่กง ดนตรีบำบัด เต้นแอโรบิก การเต้นแอโรบิกในน้ำ 20) โปรแกรมสุขภาพวิถีใหม่ (New life) โดยใช้ธรรมชาติบำบัด โปรแกรมลดน้ำหนัก ควบคุมเบาหวาน คลายเครียด ล้างพิษ โยคะ นวดแผนไทย สปา การเต้นแอโรบิกในน้ำ 21) กีฬา กลางแจ้ง เช่น ขี่จักรยาน พายเรือ ตกปลา ขี่ม้า เดินป่า ล่องแพ 22) กิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ เช่น การทำอาหารไทย

(2) รูปแบบการจัดการและการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศที่มีความโดดเด่นของเอเชีย ได้แก่ 1) การบริการอาบน้ำแร่/การแช่น้ำร้อน การนวดแผนไทย 2) การชาวน้ำ 3) การนวดเท้า 4) การทำสปา 5) Sport Massage 6) การนวดน้ำมัน 7) การนวดแผนจีน 8) การครอบแก้ว 9) กัวซา (ขูดขับพิษ) 10) การอบ ประคบสมุนไพร 11) การอบความร้อนในห้องสมุนไพร แร่ธาตุต่างๆ 12) การอบทรายร้อน 13) การแช่น้ำในอ่างจากุซซี่ 14) การฝึกกายภาพบำบัด 15) กิจกรรมทางศาสนา 16) อาหารสุขภาพ 17) การใช้สมุนไพร 18) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพและความงาม 19) กีฬา กลางแจ้งในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น กอล์ฟ สกีนํ้า ปีนเขา ขี่จักรยาน ตกปลา ล่องแก่ง นั่งบอลลูน 20) กิจกรรมใน ศูนย์ออกกำลังกาย (Fitness center) 21) โปรแกรมอายุรเวท ประกอบด้วย โยคะอาสนะ ปราณยาม ปังกรรม โภชนาการ 22) กิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ เช่น การทำกิมจิ

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย โดยแบ่งเป็น 3 ประเด็นสำคัญดังนี้

ประเด็นที่ 1 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคเอเชีย ควรดำเนินการตามองค์ประกอบดังนี้ 1) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว จัดทำเว็บไซต์ข้อมูลเป็นภาษาอังกฤษ หรือภาษาอาเซียน และให้นักท่องเที่ยวติดต่อผ่านทางเว็บไซต์ จัดทำเอกสารแผ่นพับประชาสัมพันธ์ ใช้ระบบ GPS นำทาง จัดให้มีรถโดยสารไปยังแหล่งท่องเที่ยว สร้างเครือข่ายระหว่างผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 2) ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว จัดพื้นที่จุดชมวิวและพื้นที่สำหรับถ่ายภาพตามกระแสนิยม โดยไม่ทำลายธรรมชาติ จัดภูมิทัศน์ให้สวยงามมีความเป็นเอกลักษณ์ไทย เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาธรรมชาติ ด้านบุคลากรให้แต่งกายแบบไทย 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก จัดให้ครบตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวที่ได้กำหนดไว้ จัดพื้นที่ปลอดบุหรี่ในทุกแห่ง 4) ด้านการบริการที่พัก แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบางแห่งไม่มีที่พัก ให้สร้างเครือข่ายกับโรงแรม/รีสอร์ทใกล้เคียง ให้มีการจัดการแบบ Home Stay 5) ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม สถานที่ทุกแห่งควรใช้วัสดุตกแต่งที่แสดงถึงเอกลักษณ์ไทย 6) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว สถานที่ทุกแห่งจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ เช่น การนวดแผนไทย การนวดฝ่าเท้า เมนูอาหารสุขภาพ 7) ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ สถานที่ทุกแห่งควรมีการจัดพื้นที่ให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้สึกละเลาะร่างกายและจิตใจ ได้เรียนรู้วัฒนธรรมและประเพณีไทย และได้ใกล้ชิดกับธรรมชาติ 8) ด้านการบริหารจัดการ เสนอแนะให้ฝึกอบรมด้านการใช้ภาษาอังกฤษแก่บุคลากรทุกฝ่าย ควรมีการพัฒนาเรื่องการรักษาความสะอาด ควรมีการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยว เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้อยู่อย่างยั่งยืน 9) เสนอแนะให้พัฒนาผลิตภัณฑ์สุขภาพ เช่น สมุนไพรไทยที่มีความเป็นเอกลักษณ์ อาหารไทย พืชผักปลอดสารพิษ จัดโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพ และผลิตภัณฑ์อาหารจากธรรมชาติที่ส่งเสริมสุขภาพแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

ประเด็นที่ 2 กำหนดแนวทางการพัฒนากลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย กำหนดแนวทางการพัฒนากลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 9Ps ได้แก่ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) จัดผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เช่น ต้องการผ่อนคลายร่างกายและจิตใจ การเรียนรู้วัฒนธรรม การศึกษาธรรมชาติ ต้องการดูแลสุขภาพและส่งเสริมสุขภาพได้ด้วยตนเอง 2) ด้านราคา (Price) สร้างโปรแกรมสุขภาพให้เลือกใช้บริการหลายราคาตามความเหมาะสม 3) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) จัดทำเว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษ และให้มีการสื่อสารแบบสองทาง ใช้สื่อสังคมออนไลน์ 4) การส่งเสริมการขาย (Promotion) ทำการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ผ่านทางเว็บไซต์ จัดทำเอกสารแผ่นพับ โดยใช้ภาษา อังกฤษเป็นหลักหรือภาษาอื่นๆ เพื่อให้ตรงกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย 5) พันธมิตรทางธุรกิจ (Partnership) เป็นการประสานความร่วมมือทางธุรกิจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพระหว่างผู้ประกอบการ ได้แก่ บริษัทนำเที่ยว บริษัทขนส่ง บริษัทจองที่พัก โรงแรม/ รีสอร์ท ภัตตาคาร สถานที่ประกอบการนวดและสปา มัคคุเทศก์ท้องถิ่น เพื่อส่งมอบการบริการที่ดีที่สุดแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้รับความพอใจสูงสุด 6) จิตวิทยาการขาย (Psychology) ประเทศไทยมีการบริการลูกค้าด้วยความมีอัธยาศัยไมตรีและมีวัฒนธรรมที่งดงาม ใช้ความเป็น “Thainess” ดึงดูด

นักท่องเที่ยว 7) การขายรวม (Packaging) จัดโปรแกรมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบ Package ให้มีความหลากหลายให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเลือก 8) บุคลากรทางการท่องเที่ยว (People) จะต้องทักษะและมีคุณวุฒิอาชีพ ต้องมีทักษะการสื่อสารภาษาต่างประเทศ ประชาชนในท้องถิ่นต้องสามารถให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้ บุคลากรผู้ให้บริการในสถานประกอบการ นวดและสปาจะต้องมีใบประกอบวิชาชีพ 9) ฤดูกาลท่องเที่ยว (Period) ควรจัดโปรแกรมกิจกรรม ส่งเสริมสุขภาพให้เหมาะสมกับฤดูกาล

ประเด็นที่ 3 รูปแบบศูนย์พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประกอบด้วย 3 หน่วยงานหลัก คือ 1) หน่วยงานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยแสดงรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการบริการที่พัก ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ ด้านการบริหารจัดการ ด้านผลิตภัณฑ์ หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัด กรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา 2) หน่วยงานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการพัฒนา อนุรักษ์ ส่งเสริม พัฒนา ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว สนับสนุนการบริการสุขภาพด้วยการส่งเสริม ภูมิปัญญาไทย พัฒนาผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีในท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้ในการดูแลและ ส่งเสริมสุขภาพ เป็นการบูรณาการของหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้มีศักยภาพ มีความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอย่างปลอดภัย แหล่งท่องเที่ยวสามารถรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวมีความปลอดภัยไม่ก่อให้เกิดอันตราย แก่นักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ นักท่องเที่ยว หน่วยงานที่ประสานและ ให้ความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ กรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมป่าไม้ กรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) มหาวิทยาลัยและ สถาบันการศึกษา กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สมาคมสปาไทย สมาพันธ์สปาไทย สมาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หอการค้าและชมรมต่างๆของภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการบริการสุขภาพและ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นต้น 3) หน่วยตรวจประเมินและรับรองมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิง สุขภาพ และดำเนินการตรวจสอบมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยว ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อ เป็นการรับรองมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อเป็นการยืนยันแก่นักท่องเที่ยวต่างชาติ ตัดสินใจเดินทางเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยที่มีหน่วยงานที่ตรวจประเมินและรับรอง มาตรฐานตามภารกิจที่รับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน ได้แก่ กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการ ท่องเที่ยวและกีฬา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข กองสุขาภิบาลอาหาร กรุงเทพมหานคร เป็นต้น

ศูนย์พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการใช้ข้อมูลระบบ สารสนเทศของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว ในการเข้าถึงข้อมูลด้านพื้นที่โดดเด่น ด้าน กิจกรรมการท่องเที่ยว ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย

และต่างชาติ ซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่จะเดินทางเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และด้านบทบาทความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน การทำงานแบบบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการเป็นเครือข่ายระหว่างผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยเสนอให้มีหน่วยงานที่มีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงกับการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ คือกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นหน่วยงานหลักดูแลศูนย์พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ตอนที่ 3 การจัดทำเว็บไซต์และเอกสารแผ่นพับข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นของประเทศไทยเป็นภาษาอังกฤษ

เป็นการจัดทำข้อมูลที่แสดงรายละเอียดของแหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นภาษาอังกฤษไทย โดยมีรายละเอียดข้อมูล ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพที่เป็นจุดดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว กิจกรรมที่เกี่ยวกับสุขภาพ การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและการติดต่อผ่านทางเว็บไซต์ของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นของประเทศไทย และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ง่าย

กล่าวโดยสรุป ผลจากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีการกำหนดแนวทางพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นของไทยให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคเอเชีย เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยว มีการบริหารจัดการที่ดี มีมาตรฐานตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ อันจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย รัฐบาลควรกำหนดนโยบายพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยในองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการบริการที่พัก ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ ด้านการบริหารจัดการ ด้านผลิตภัณฑ์และด้านกลยุทธ์การตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาเรื่องความสะดวก และการสื่อสารภาษาอังกฤษหรือภาษาอื่นๆ ตามกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานสากลในการรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ

2. ข้อเสนอแนะในการพัฒนา หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด ศาสนสถาน ผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยว นำแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพไปใช้ในการบริหารจัดการให้มีศักยภาพต่อการรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคเอเชีย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

รัฐบาลควรสนับสนุนให้มีการดำเนินงานศูนย์พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประกอบด้วย 3 หน่วยงานหลัก คือ หน่วยงานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย หน่วยงานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และหน่วยตรวจประเมินและรับรองมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว

เชิงสุขภาพ โดยมีหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั้งภาครัฐและเอกชนรับผิดชอบงานในศูนย์พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยเสนอให้กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นหน่วยงานหลักในการดูแลศูนย์พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

สามารถต่อยอดงานวิจัยทางด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั้ง 3 ประเภท ในประเด็นปัญหาการสร้างเชื่อมั่นในมาตรฐานและการบริการด้านสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อน น้ำแร่ ทรายร้อน โคลนร้อน น้ำพุร้อนเค็ม ทำการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หรือทำการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สุขภาพ ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง ศักยภาพและจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยและกลุ่มประเทศที่มีความโดดเด่นในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการ 2) ศึกษาแบบแผนการจัดการและการให้บริการในแหล่งในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยและประเทศที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของเอเชีย 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคเอเชีย กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยบุคลากรในองค์กรภาครัฐและเอกชนที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีความโดดเด่นใน 4 ภูมิภาค จำนวน 24 คน กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่ศึกษา จำนวน 1,600 คน ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการทางด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานด้านการจัดการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐและเอกชน จำนวน 11 คน นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 10 คน และทำการศึกษาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย 24 แห่ง และพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นในเอเชีย 4 ประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐอินเดีย สาธารณรัฐเกาหลีใต้ และสาธารณรัฐประชาชนจีน ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมวิธี (Mixed Method Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงสำรวจ(Survey Research) และการวิจัยคุณภาพ(Qualitative Research) สรุปผลการวิจัยเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่1 ผลการศึกษาศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการ รูปแบบการจัดการและการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยและประเทศที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของเอเชีย พบว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย มีศักยภาพในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีความโดดเด่นทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และสวยงามซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว และมีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในการส่งเสริมคุณภาพ มีการบริหารจัดการที่ดีได้รับรางวัล มีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย มีการนำภูมิปัญญาไทยมาใช้ มีโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพ บุคลากรมีความอ่อนน้อม แต่ยังมีข้อจำกัดในเรื่องการใช้ภาษาอังกฤษ และจากข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวให้มีการปรับปรุงการสันทนาการและสิ่งแวดล้อม เช่น เรื่องความสะอาดบริเวณแหล่งน้ำพุร้อน และสถานบริการนวดในแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ควรปรับปรุงเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานที่ดำเนินงานเรื่องการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ผลการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นในเอเชีย พบว่า แต่ละประเทศมีศักยภาพในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว คือ ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และมีการนำวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมของแต่ละประเทศมาผสมผสานกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เช่น การอาบน้ำพุร้อน“ออนเซ็น” ของญี่ปุ่น ศาสตร์อายุรเวทของอินเดีย โปรแกรมการดูแลสุขภาพด้านจิตวิญญาณ สุขภาพกายและสุขภาพจิต การอบชาวน้ำ (จิมจิลง) ของเกาหลีใต้ การดูแลสุขภาพด้วยภูมิปัญญาจีนโบราณและน้ำพุร้อน ด้านการบริหารจัดการด้านรองรับนักท่องเที่ยว

ควรมีการปรับปรุงในประเทศอินเดียและด้านบุคลากรควรมีการพัฒนาเรื่องการใช้ภาษาอังกฤษใน
สาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลีใต้

ตอนที่ 2 รูปแบบศูนย์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ หน่วยงานข้อมูลแหล่ง
ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หน่วยงานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และหน่วยตรวจประเมินและรับรอง
มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน การออกไปรับรอง
คุณภาพมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวควรเป็นภาษาอังกฤษ

ตอนที่ 3 โครงการวิจัยได้จัดทำโดยจัดทำเว็บไซต์และเอกสารแผ่นพับเป็นภาษาอังกฤษเพื่อ
ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย 4 ภูมิภาค 15 จังหวัด 24 พื้นที่

คำสำคัญ: ศักยภาพ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

Abstract

This research on “Potentiality and Identity of Health Tourism Destination in Thai regions and Other Outstanding Asian Nations” had its purposes of this study: 1) to examine potentiality and identify 2) to set a model management and service in health tourism of health tourism destination in Thailand and other 4 outstanding Asian Nations 3) to propose guideline for developing health tourism destinations in Thailand to be Asian center for health tourism. Samples for survey research were 1,600 foreign tourists, using in depth-interview 24 health tourism entrepreneurs from four regions of Thailand and also focus group 11 specialists in health tourism field and 10 specialists in health tourism and information technology. This research was also conducted health tourism destination for best practice from Japan, India, Korea and China. Mixed method research was utilized both qualitative and quantitative research.

Results were found:

1. Thailand health tourism destination had high potentiality and identity in both variety of natural resource and integrate with herbal product for promoting health tourism quality program, had good management, variety program of health promotion Thai traditional wisdom applied, and harmonized including Thainess service. However, there were some weakness need to be improved such as English language, environmental sanitary which foreign tourists made a suggestion such as cleanliness of health site in hot spring and a work place of traditional massage and networking among health tourism agencies.

A case study for best practice in 4 Asian Nations. It was found that the management of health tourism destination such as tourism attractions both natural resource and traditional health activities were well integrated. The examples of best practices were “On-sen” hot spring harmony with old cultural tradition to be health tourism uniqueness for Japan. “Ayurveda” health tourism program indicated package for holistic health promotion for body and mind development for India. “Jim Jil Bang” sauna of Korea showed mixed modern world and traditional health tourism identity for Korea. Last but not least, China managed natural resource along with Chinese traditional medicine to identify her health tourism uniqueness. However there were some weakness of these case studies were carrying capacity management hospitality service in India and English language barriers need to be improved in China, Japan and Korea.

2. Model of health tourism destination in Asia consists of information data in health tourism, tourism destination development , standard and certification in health tourism incorporation between government agency and private sector to internationally certify health tourism destination.

3. Website and brochure in English were distributed and Promotion for Thailand health tourism destination in 15 provinces and 24 areas of health tourism destination in 4 regions of Thailand.

Keywords: Potential, Health Tourism Destination

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทสรุปผู้บริหาร	ง
บทคัดย่อ	ท
Abstract	ณ
สารบัญ	ด
สารบัญตาราง	ท
สารบัญแผนภาพ	น
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	5
ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย	6
บทที่ 2 ประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
1. ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย	8
2. การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	11
3. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	16
4. มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	22
5. สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคเอเชีย	44
6. กลยุทธ์ทางการตลาดท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	48
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	52
งานวิจัยในประเทศ	52
งานวิจัยต่างประเทศ	59
กรอบแนวความคิดการวิจัย	63

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	64
1. การวิจัยระยะที่ 1 (phase 1)	64
2. การวิจัยระยะที่ 2 (phase 2)	68
3. การวิจัยระยะที่ 3 (phase 3)	69
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิจัย	70
ตอนที่ 1 แสดงผลการวิจัยระยะที่ 1 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 และข้อที่ 2	72
ตอนที่ 2 แสดงผลการวิจัยระยะที่ 2 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3	102
ตอนที่ 3 แสดงผลการวิจัยระยะที่ 3	119
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	125
สรุปผลการวิจัย.....	125
อภิปรายผลการวิจัย.....	134
ข้อเสนอแนะ	141
เอกสารอ้างอิง	143
ภาคผนวก	149
ภาคผนวก ก. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	150
ภาคผนวก ข. ศักยภาพและลักษณะทางกายภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ที่มีความโดดเด่น ของประเทศไทยและเอเชีย.....	193
ภาคผนวก ค. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมการสัมมนาวิพากษ์ผลลัพธ์การวิจัย	258
ประวัติผู้วิจัย	260

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นในประเทศไทย (15 จังหวัด 24 แห่ง)	71
ตารางที่ 2 ตารางแสดงกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยตามประเภทของ แหล่งท่องเที่ยว	81
ตารางที่ 3 แสดงลักษณะทางชีว-สังคมของกลุ่มตัวอย่าง.....	84
ตารางที่ 4 ประเภทของกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวต้องการในระหว่างการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในประเทศไทย	86
ตารางที่ 5 รูปแบบการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการในระหว่างการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในประเทศไทย	87
ตารางที่ 6 แรงจูงใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย	87
ตารางที่ 7 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในประเทศไทย	88
ตารางที่ 8 ประเด็นสำคัญที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในประเทศไทยต้องการให้มีการปรับปรุง / พัฒนา	89
ตารางที่ 9 สิ่งที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเห็นว่ามีความโดดเด่นในการเดินทางมาท่องเที่ยว เชิงสุขภาพในประเทศไทย.....	89
ตารางที่ 10 ตารางแสดงกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยที่มีความโดดเด่นใน เอเชีย	92
ตารางที่ 11 ตารางแสดงกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยและประเทศที่มี ความโดดเด่นของภูมิภาคเอเชีย	93
ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ SWOT แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติในพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย.....	95
ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ SWOT แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น ในพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย.....	96
ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ SWOT แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบผสมผสาน ในพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย.....	97

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ SWOT แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่โดดเด่นของประเทศไทย.....	98
ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ SWOT แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่โดดเด่นของประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย	99
ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ SWOT แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่โดดเด่นของประเทศ สาธารณรัฐเกาหลีใต้	100
ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ SWOT แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่โดดเด่นของประเทศ สาธารณรัฐประชาชนจีน	101

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย.....	63
แผนภาพที่ 2 แสดงรูปแบบศูนย์พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ.....	118
แผนภาพที่ 3 แสดงภาพหน้าแรกของเว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นของประเทศไทย.....	120
แผนภาพที่ 4 แสดงภาพของเว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นของประเทศไทย แบ่งตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย.....	121
แผนภาพที่ 5 แสดงภาพของเว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นของประเทศไทย แบ่งตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว 3 ประเภท.....	122
แผนภาพที่ 6 แสดงเอกสารแผ่นพับแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นของประเทศไทย หน้าที่ 1	123
แผนภาพที่ 7 แสดงเอกสารแผ่นพับแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นของประเทศไทย หน้าที่ 2	124

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย ได้รับความนิยมนับระดับแนวหน้าของเอเชีย มีจุดแข็งอยู่ที่การนวดแผนไทยที่ผสมผสานความเป็นเอกลักษณ์ไทย และความคุ้มค่าเงินที่ใช้จ่ายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและการส่งเสริมสุขภาพ ความพร้อมด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยวซึ่งเหมาะสมกับการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนและการส่งเสริมสุขภาพ (Health and Wellness Tourism) ทักษะด้านบริการส่งเสริมสุขภาพ โดยเฉพาะการนวดแผนไทย สปาที่ผสมผสานการใช้สมุนไพรไทยได้อย่างลงตัว มีผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยที่มีมาตรฐานนำไปใช้ส่งเสริมสุขภาพและความงามที่ได้รับการยอมรับจากนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั่วโลก มีความพร้อมในด้านที่พักหลากหลายรูปแบบ มีโรงแรมรีสอร์ทที่มีมาตรฐานสากล นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ในทั่วทุกภูมิภาค อีกทั้งคนไทยมีมิตรภาพที่ดีต่อนักท่องเที่ยวและมีเอกลักษณ์ของความเป็นไทย (Thainess) บุคลากรผู้ให้บริการมีจิตใจอบอุ่นอารี การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชียได้รับความสนใจจาก นักท่องเที่ยวทั่วโลก โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวตะวันตกต้องการแสวงหาการกลับคืน สู่ธรรมชาติ ภูมิภาคเอเชียมีทรัพยากรธรรมชาติที่มีความหลากหลายโดยเฉพาะประเทศไทย เหมาะสมกับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อาทิเช่น มีน้ำพุร้อน น้ำแร่ โคลน หาดทรายร้อน และแร่ธาตุอื่น ๆ ที่นำมาใช้ในการดูแลสุขภาพ อีกทั้งมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และสวยงามในทั่วทุกภูมิภาค ได้แก่ ภูเขา ทะเล น้ำตก มีแหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์ ศาสนสถาน โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ รวมทั้งวัฒนธรรมประเพณีแต่ละท้องถิ่นในทุกภูมิภาค และด้วยความอุดมสมบูรณ์ของแร่ธาตุในดินทำให้ประเทศไทยมีพืชสมุนไพรหลากหลายชนิดที่สามารถนำมาใช้เป็นผลิตภัณฑ์ส่งเสริมสุขภาพและความงาม สิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแก่นักท่องเที่ยวชาวตะวันตก

กระแสนิยมเรื่องการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ปัจจุบันพบว่านักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Wellness Tourist) ต้องการที่จะมีสุขภาพดีจึงลงทุนเดินทางเพื่อแสวงหาการมีสุขภาพที่ดี การไหลเวียนของนักท่องเที่ยวจึงมีการเคลื่อนไหวจากประเทศที่พัฒนาแล้วไปยังกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา (Smith and Puczko, 2009) นักท่องเที่ยวมีการแสวงหาความพอใจเพื่อให้มีสุขภาพดี นับว่าเป็นการใช้จ่ายเงินตราที่มีมูลค่าสูงเพื่อสุขภาพ โดยพบว่าค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ ส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายในการนวด (Smith and Killy's, 2006) นักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศตะวันตกจะแสวงหาปรัชญาการดำเนินชีวิตเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการบำบัดร่างกายในประเทศทางภูมิภาคทางตะวันออก และแสวงหาวิถีทางเพื่อส่งเสริมสุขภาพในกลุ่มประเทศต่างๆในทวีปเอเชีย เช่น การแพทย์แผนจีน การปฏิบัติตามรูปแบบวิถีชาวพุทธของประเทศไทย การทำสมาธิ การนวดแผนไทย การแพทย์ทางเลือก การฝึกโยคะ และการทำสปาในประเทศอินเดีย การอาบน้ำหรือแช่น้ำร้อนแบบญี่ปุ่น (Onsen) และนักท่องเที่ยวต้องการที่จะแสวงหาความเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมของศาสตร์แต่ละสาขา การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนอกจากจะเป็นปัจจัยที่สร้างคุณประโยชน์ทางด้านสุขภาพแล้ว ยังเป็นการสร้างคุณค่าทางด้านจิตใจเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด เป็นการสร้างประสบการณ์ชีวิตที่แปลกใหม่ซึ่งนักท่องเที่ยวได้การกระทำในสิ่งที่ตนเองต้องการเพื่อเพิ่มความรู้สึกในด้านการให้เกียรติและ

ศักดิ์ศรีแก่ตนเอง ในด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพองค์รวม (Holistic Health) นั้นเป็นการผสมกันเป็นองค์รวม (Wholeness) ทางด้านร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ ทั้งนี้นักท่องเที่ยวกลุ่ม Wellness ต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับตัวเองเพิ่มมากขึ้น ต้องการเปลี่ยนแปลงตนเองและนอกจากนี้ นักท่องเที่ยวยังต้องการที่จะเรียนรู้ว่าจะดำรงชีวิตต่อไปในอนาคตด้วยสุขภาพที่ดีได้อย่างไร (Cornelia and Gay, 2011) นอกจากนี้ยังมีการคาดการณ์ว่าในอนาคตสถานประกอบการเกี่ยวกับ Wellness และ Spas จะกลายเป็นศูนย์กลางของการศึกษา ซึ่งจะมีการสอนในหลักสูตรว่าด้วยการดูแลร่างกายของตนเอง และการมีความสุขกับสุขภาพที่ดีของตนเอง ในด้าน Healing Hotel of the World เป็นกลุ่มธุรกิจโรงแรมที่ต้องการให้แขกที่เข้าพักได้พักผ่อนตามแนวคิด Holistic Health ทั้งนี้โรงแรมที่จะเข้าร่วมในกลุ่ม Healing Hotel จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบการบริการสปา และมีบรรยากาศโดยรวมของโรงแรมที่เอื้อต่อการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่เข้าพัก การจัดสถาปัตยกรรมในห้องพักด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดด้าน Wellness มีการจัดโปรแกรมการออกกำลังกาย โปรแกรมอาหาร และเครื่องดื่ม มีการจัดการสิ่งแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม (Elizabeth Lxmeier, อ้างถึงใน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2554)

แนวโน้มของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในระดับโลกจะประกอบไปด้วย สิ่งอำนวยความสะดวกด้าน สปาในโรงแรม การใช้ชาวน้ำและการนวด การผ่าตัดเสริมความงาม กิจกรรมสันทนาการกลางแจ้ง กีฬา และการเข้า Fitness รวมถึงการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ ในขณะที่แนวโน้มของการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพในระดับท้องถิ่นจะใช้ทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นที่มีความโดดเด่น เช่น ทะเลเดดซี (Dead Sea) ทะเลสาบ ภูมิปัญญาในระดับท้องถิ่น เช่น Alpine Wellness หรือ Nordic Well-being การรักษาสุขภาพ โดยใช้ประเพณีหรือส่วนผสมในท้องถิ่น เช่น Mayr Detox ทั้งนี้ แนวทางการรักษาสุขภาพในระดับท้องถิ่นยังเป็นต้นกำเนิดของ Spa ในระดับโลก เช่น การนวดแผนไทยอายุรเวช และโยคะ เมื่อพิจารณารายภูมิภาคนั้นจะเห็นว่า แต่ละภูมิภาคมีแนวคิดเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพที่แตกต่างกัน ตลอดจนมีรูปแบบของการรักษาสุขภาพ (Spa) ความเป็นอยู่ที่ดี (Wellness) และการรักษาสุขภาพแบบองค์รวม (Holistic) ที่แตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น แนวคิดเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพในเอเชียจะเน้นเรื่องความสมดุลของร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ ในขณะที่ภูมิภาคอเมริกาเหนือ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์จะเน้นเรื่องความงาม การลดน้ำหนัก และการปรับปรุงรูปแบบการใช้ชีวิต (Lifestyle Improvement) ส่วนภูมิภาคยุโรปตะวันตก จะเน้นที่การพักผ่อนในเวลากลางวัน กิจกรรมสันทนาการ รูปแบบการใช้ชีวิต และสุขภาพองค์รวม (Holistic) เป็นต้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2554) และนอกจากนั้นแล้วประเทศไทย ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยกำหนดให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ เพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 มุ่งสู่การเป็นหนึ่งในผู้นำการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพระดับภูมิภาคของเอเชีย สำหรับแนวโน้มสถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทยคาดว่าจะมี ผู้เดินทางท่องเที่ยว 36 ล้านคน และสร้างรายได้ประมาณ 2.0 แสนล้านบาท โดยมีปัจจัยเสริม ที่สำคัญคือกระแสการท่องเที่ยวตามโครงการ 12 เมืองต้องห้ามพลาดของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยซึ่งแต่ละเมืองเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการจัดการและมีสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวอย่างหลากหลาย (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2559)

ประเทศไทยกำหนดยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้วยการสร้างและเผยแพร่ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยว สร้างสภาพแวดล้อมและพัฒนากระบวนสนับสนุนการตลาดท่องเที่ยว สร้างกระแสการรับรู้เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าการท่องเที่ยว การพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ถูกกำหนดเป็นนโยบายหลักในแผนการพัฒนาประเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ภายใต้ปัจจัยสนับสนุนที่เอื้ออำนวยโดยใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นพื้นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนสู่การพัฒนาที่มีคุณภาพและยั่งยืน (ยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติฉบับที่ 8 พ.ศ. 2555-2559) การเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 จะเกื้อหนุนการเติบโตของธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในอาเซียน ซึ่งส่งผลดีต่อประเทศไทย รวมทั้งยังเป็นโอกาสในการขยายการลงทุนในธุรกิจบริการด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านทำเลที่ตั้งของประเทศไทยที่เป็นศูนย์กลางของอาเซียน ประกอบกับการพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมเชื่อมโยงเส้นทางระหว่างประเทศ ที่เกื้อหนุนต่อการเข้ามาใช้บริการด้านสุขภาพในประเทศไทย จากรายงานของ Global Wellness Institute เศรษฐกิจเชิงสุขภาพของโลก (Global Wellness Economy) มีมูลค่าตลาดประมาณ 3.4 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยเป็นส่วนของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Wellness Tourism) 494.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในส่วนของประเทศไทยมีการเติบโตภาวะเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีมูลค่า 25,090 ล้านบาท ซึ่งพบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 13 ของประเทศที่มีตลาดท่องเที่ยวเชิงสุขภาพใหญ่ที่สุด 20 อันดับของโลกในปี 2556 แรงกระตุ้นที่ทำให้คนสนใจสุขภาพมากขึ้น ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรมีคนสูงวัยมากขึ้น การเกิดโรคจากการทำงานที่ต้องนั่งอยู่กับที่นานๆ ความเครียดจากรูปแบบการดำรงชีวิตของคนเมือง ทำให้ประชาชนหันมาใส่ใจด้านการป้องกันสุขภาพมากขึ้น ปัจจัยด้านการกระจายตัวและเพิ่มขึ้นของคนมีฐานะในประเทศกำลังพัฒนาทำให้เศรษฐกิจเชิงสุขภาพ (Wellness Economy) ขยายตัวอย่างรวดเร็วในหลายปีที่ผ่านมาซึ่งเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสปา น้ำพุร้อน การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และการบริการเชิงสุขภาพรูปแบบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสุขภาพให้แข็งแรง เช่น ความงามและการชะลอวัย รวมทั้งการออกกำลังกาย ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ของประเทศไทยอยู่ระดับแนวหน้าในภูมิภาคอาเซียน มีการบริการที่ได้มาตรฐาน มีเทคโนโลยีการแพทย์ที่ทันสมัย มีการดูแลเอาใจใส่อย่างดี จากบุคลากรทางการแพทย์มีคุณภาพใกล้เคียงกับประเทศสิงคโปร์ได้รับการรับรองมาตรฐานระหว่างประเทศ และค่าใช้จ่ายในการให้บริการต่ำใกล้เคียงกับของอินเดีย(กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2559)

สมบัติ กาญจนกิจ และคณะ (2555) ได้ทำการวิเคราะห์ศักยภาพของธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ พบว่า ประเทศไทยยังคงมีจุดอ่อน ในเรื่องความไม่ปลอดภัยด้านภัยธรรมชาติ ชีวิตและทรัพย์สิน ความสามารถในการสื่อสารภาษาต่างประเทศของบุคลากรในการให้บริการมาตรฐานและจรรยาบรรณของสถานประกอบการ และจะต้องมีการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อกำจัดจุดอ่อนและลดอุปสรรคของการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้มีมาตรฐานสากล เพื่อส่งมอบการบริการที่ดีที่สุดแก่นักท่องเที่ยวทั่วโลก ผู้จัดการและผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยวหรือธุรกิจที่เกี่ยวข้องจะต้องมีวิธีการจัดการที่ดีเพื่อสร้างจุดเด่น และรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่แตกต่างจากประเทศคู่แข่งในเอเชีย แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวจำนวนมาก

มาก อริศรา ห้องทรัพย์ (2558) พบว่าปัญหาการจัดการท่องเที่ยวในแหล่งน้ำพุร้อน มีประเด็นเกี่ยวกับการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน ความสะอาด การประชาสัมพันธ์ การสื่อความหมาย การรักษาความปลอดภัย อย่างไรก็ตาม ด้านศักยภาพสถานประกอบการสปาไทยพบว่า สถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพมีการให้บริการที่มีมาตรฐานและคุณภาพที่แตกต่างกัน ธุรกิจสปาขาดระบบการจัดการที่ดี (ราณี อธิชัยกุลและคณะ, 2556)

คณะรัฐบาลยุคปัจจุบันมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและชัดเจน โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้มีการกำหนดเป้าหมายการตลาดการท่องเที่ยวในปี 2560 โดยมีนโยบายการกระตุ้นตลาดในประเทศ และต่างประเทศเพื่อสร้างรายได้เพิ่มขึ้น ด้านตลาดต่างประเทศมุ่งเป้าหมายไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2559) ยังคงนำเสนอ “วิถีไทย” ผ่านการสร้างประสบการณ์ที่ประทับใจจากท้องถิ่นไทย (Local Experience) ซึ่งเป็นจุดแข็งและจุดเด่นที่แตกต่างจากประเทศอื่นๆ ทั่วโลก การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีแนวโน้มที่จะเติบโตอย่างต่อเนื่อง ในด้านกลยุทธ์การวางแผนการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทยเพื่อก้าวสู่การเป็นผู้นำในเอเชีย จำเป็นจะต้องศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านในเอเชีย การรู้เขา-รู้เราเป็นกลยุทธ์การแข่งขันในเชิงธุรกิจที่ทำให้เกิดการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยและประเทศที่มีความโดดเด่นในเอเชีย เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่จะนำมาใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยที่ชัดเจน สามารถที่จะขับเคลื่อนประเทศไทยให้ก้าวสู่การเป็นผู้นำและเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย (Thailand Medical Hub)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพ ลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยและประเทศที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของเอเชีย
2. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการและการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยและประเทศที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของเอเชีย
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคเอเชีย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ บุคลากรในองค์กรภาครัฐและเอกชนที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่แต่ละภูมิภาค 15 จังหวัดของประเทศไทย (ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำปาง จังหวัดพิจิตรโลก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดอุดรธานี จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดอุบลราชธานี ภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร จังหวัดนครปฐม จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดสระบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดกระบี่ จังหวัดระนอง จังหวัดภูเก็ต)

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย โดยประมาณการจากข้อมูลสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทยระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2558 มีจำนวน 29,881,091 คน (กรมการท่องเที่ยว, 2558)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารในหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นของประเทศไทยใน 15 จังหวัดที่เป็นพื้นที่ศึกษา จำนวน 24 คน การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กลุ่มที่ 2 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแต่ละภูมิภาค การกำหนดจำนวนตัวอย่าง ได้จากการคำนวณโดยใช้สูตร Yamane ได้จำนวนตัวอย่างภูมิภาคละประมาณ 400 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,600 คน การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

ด้านพื้นที่ศึกษา ได้แก่

1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นของประเทศไทย ในพื้นที่ 15 จังหวัด ประกอบด้วย

1.1 ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำปาง จังหวัดพิษณุโลก

1.2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดอุดรธานี จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดบุรีรัมย์

1.3 ภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร จังหวัดนครปฐม จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดสระบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

1.4 ภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดกระบี่ จังหวัดระนอง จังหวัดภูเก็ต

2. พื้นที่ศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นในเอเชีย ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐอินเดีย สาธารณรัฐเกาหลีใต้ และสาธารณรัฐประชาชนจีน

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมสุขภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและจิตวิญญาณ โดยการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาจากการท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพหรือเป็นการเดินทางท่องเที่ยวโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสุขภาพโดยเฉพาะ

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึง ความสามารถในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ให้เป็นไปตามมาตรฐาน ที่สามารถสร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการในแหล่งท่องเที่ยว

มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึง สิ่งที่กำหนดคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ มาตรฐานการรับรองคุณภาพสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ มาตรฐานที่พักเพื่อการท่องเที่ยวประเภทโรงแรมและรีสอร์ท มาตรฐานสถานปฏิบัติธรรม มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย มาตรฐานอาหารปลอดภัย

แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่างๆ ในประเทศไทย หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีการบริหารจัดการโดยมีหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐหรือเอกชนเป็นผู้รับผิดชอบ รวมทั้งศาสนสถานที่มีการจัดบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยวหรือประชาชนในท้องถิ่น

แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีทรัพยากรธรรมชาติเป็นพื้นฐาน เป็นความงามตามสภาพธรรมชาติอันเป็นเอกลักษณ์หรือเป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ เช่น น้ำพุร้อน น้ำแร่ โคลน หินแร่ สมุนไพรชนิดต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมสุขภาพนักท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เช่น สถานประกอบการสปา ร้านนวดเพื่อสุขภาพ โรงแรม/รีสอร์ทที่จัดบริการด้านการส่งเสริมสุขภาพ สถานประกอบการที่ให้บริการด้านการส่งเสริมสุขภาพสถานประกอบการที่จัดให้มีผลิตภัณฑ์สุขภาพ เพื่อบริการลูกค้าหรือนักท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบผสมผสาน หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น และมีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านการส่งเสริมสุขภาพ บำบัด รักษา หรือช่วยทำให้ผ่อนคลาย เช่น แหล่งน้ำพุร้อน น้ำแร่ โคลน ที่มีตามธรรมชาติและมนุษย์นำมาใช้ประโยชน์ด้านการส่งเสริมสุขภาพ รวมทั้งสถานประกอบการที่จัดโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพ

ประเทศที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่โดดเด่นในเอเชีย หมายถึง ประเทศที่มีการกำหนดนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และมีทรัพยากรธรรมชาติที่โดดเด่น และมีภูมิปัญญาดั้งเดิมที่สามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมสุขภาพในรูปแบบต่างๆ หรือมีการประดิษฐ์ การสร้างสถานที่อุปกรณ์ ตลอดจนการจัดบริการที่มุ่งส่งเสริมให้เกิดผลดีต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิต และจิตวิญญาณ (การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษา 4 ประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐอินเดีย สาธารณรัฐเกาหลีใต้ และสาธารณรัฐประชาชนจีน)

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. มีศูนย์พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย เป็นหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา อนุรักษ์ ส่งเสริม พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย ประกอบด้วย 3 หน่วยงานหลัก คือ 1) หน่วยงานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย 2) หน่วยงานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 3) หน่วยตรวจประเมินและรับรองมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

2. มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นของประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคเอเชีย

3. มีเอกสารรูปเล่มแสดงศักยภาพและลักษณะทางกายภาพ รูปแบบการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย และประเทศที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของเอเชีย

4. มีเอกสารแผ่นพับประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นเป็นภาษาอังกฤษ

5. มีการจัดทำเว็บไซต์แสดงระบบสารสนเทศแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นภาษาอังกฤษ แสดงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นของประเทศไทย มีข้อมูลสถานที่ติดต่อ กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

บทที่ 2

ประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพและจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยและกลุ่มประเทศที่มีความโดดเด่นในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสถานการณ์ และรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย และประเทศที่มีความโดดเด่นในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย และได้ลงพื้นที่สังเกตสถานการณ์จริงด้านการบริหารงานและการจัดกิจกรรมเพื่อให้บริการนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ศึกษาข้อมูลความรู้เชิงวิชาการเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจากตำรา วารสารวิชาการ เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยมีประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย
2. การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
3. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
4. มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
5. สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคเอเชีย
6. กลยุทธ์ทางการตลาดท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้เกิดความชัดเจนในรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยและของกลุ่มประเทศที่มีความโดดเด่นเรื่องการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมีรายละเอียดในประเด็นต่อไปนี้

1. ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย ได้รับความนิยมระดับแนวหน้าของเอเชีย การนวดแผนไทยและสปาที่มีเอกลักษณ์พิเศษ มีผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยที่ใช้ส่งเสริมสุขภาพและความงามที่ได้รับการยอมรับจากนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั่วโลก ความพร้อมด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยวซึ่งเหมาะสมกับการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนและการส่งเสริมสุขภาพ (Health & Wellness Tourism) บุคลากรมีทักษะด้านบริการส่งเสริมสุขภาพ อีกทั้งคนไทยมีมิตรภาพที่ดีต่อนักท่องเที่ยวและมีเอกลักษณ์ของความเป็นไทย (Thainess) บุคลากรผู้ให้บริการมีจิตใจโอบอ้อมอารี รวมทั้งมีความพร้อมในด้านโรงแรมรีสอร์ทที่มีมาตรฐานสากล นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ทั่วทุกภูมิภาค ประเทศไทยมีทรัพยากรธรรมชาติที่มีความหลากหลายเหมาะสมกับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อาทิเช่น มีน้ำพุร้อน น้ำแร่ โคลน หาดทรายร้อน และมีแร่ธาตุอื่นๆ ที่นำมาใช้ในการดูแลสุขภาพ อีกทั้งมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และสวยงามในทั่วทุกภูมิภาค ได้แก่ ภูเขา ทะเล น้ำตก มีแหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์ ศาสนสถาน โบราณสถาน พิพิธภัณฑสถาน รวมทั้งวัฒนธรรมประเพณีแต่ละท้องถิ่นในทุกภูมิภาค และด้วยความอุดมสมบูรณ์ของแร่ธาตุในดินทำให้ประเทศไทยมีพืชสมุนไพรหลากหลายชนิดที่สามารถนำมาใช้เป็นผลิตภัณฑ์ส่งเสริมสุขภาพและ

ความงาม สิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแก่นักท่องเที่ยวชาวตะวันตก

ประเทศไทยมีทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ในทุกภูมิภาค มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น และมีความหลากหลายในแต่ละภูมิภาค มีแหล่งน้ำพุร้อนจากธรรมชาติมากกว่า 100 แห่ง แหล่งน้ำพุร้อนที่มีอยู่สามารถพัฒนาให้เป็นสถานบริการสปา Mineral Spring Spa หรือ Hotel /Resort Spa ได้ อีกทั้งมีหาดทราย ชายทะเล และภูมิประเทศที่สวยงามในทุกภูมิภาคของประเทศไทย นับว่าเป็นจุดแข็งอย่างหนึ่งของธุรกิจสปาในประเทศไทย ธรรมชาติที่สวยงามบวกกับคนไทยมีนิสัยสุขภาพอ่อนนุ่ม ยิ้มแย้มแจ่มใส และรักงานบริการ จึงมีส่วนสำคัญที่จะเอื้อต่อการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยเฉพาะธุรกิจสปาที่มีลักษณะเป็นการหวนกลับคืนสู่วิถีชีวิตแบบธรรมชาติ และอาศัยสิ่งที่เป็นธรรมชาติ เพื่อสร้างความสงบสุขและบูรณาการให้แก่ร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ (คู่มือธุรกิจสปา, 2555)

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ให้เป็นไปตามมาตรฐานตามที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ ที่สามารถสร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการในแหล่งท่องเที่ยว เมื่อพิจารณา คำจำกัดความ การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion) เป็นการเดินทางท่องเที่ยวโดยมีการทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพหรือกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ โดยเฉพาะการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และเข้าพักในที่พักโรงแรม รีสอร์ท ศูนย์บริการด้านสุขภาพ หรือสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ซึ่งมีการเข้ารับบริการด้านกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่จัดขึ้นในสถานที่นั้นๆ เช่น การนวดแผนไทย การอบสมุนไพรไทย การบริการวารีบำบัด การบริการอาบน้ำแร่ การออกกำลังกาย และกิจกรรมด้านสุขภาพจิต เป็นต้น ซึ่งได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในปัจจุบัน (กรมการท่องเที่ยว, 2556)

การพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการชีวิตทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ก่อนจะมีการวางแผนพัฒนาหรือส่งเสริม เพื่อให้การบริการดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์และได้รับผลประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ ได้มีการแบ่งองค์ประกอบของตัวชี้วัดศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 4 ปัจจัย (ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร, 2542) ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยหลักของการท่องเที่ยว พิจารณาจากสำคัญของสถานที่ตั้งและลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวหลายๆ ด้าน เช่น ความต้องการด้านการพักผ่อน ความสนุกสนาน การหาประสบการณ์และความจริง
2. ปัจจัยประกอบ ได้แก่ คุณค่าดึงดูดใจของสภาพแวดล้อมทางภูมิอากาศ ภูมิประเทศและภูมิทัศน์ อันเป็นเอกลักษณ์ของสภาพเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งสะท้อนทางพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ภัยธรรมชาติและการเมือง
3. ปัจจัยสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ มาตรฐานที่พัก ร้านอาหาร ข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวก
4. ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและเส้นทางคมนาคม พิจารณาการคมนาคมทั้งทางบกทางน้ำและทางอากาศ บริการสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า ประปา การสื่อสารคมนาคม

วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์ (2538) ให้ความหมายของศักยภาพ หมายถึง ความสามารถ หรือความพร้อมในตัวเองของสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่จะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนา ปรับปรุง จัดการ หรือการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆ ขึ้น ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง พิจารณาจากองค์ประกอบต่อไปนี้

1. คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สาระที่แท้จริงของแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถสร้างความสนใจ และดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเยือน เช่น ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ ความเป็นมา ความสำคัญทางความเชื่อ บรรยายากศ ความสวยงาม สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ หรือวิถีชีวิตโดยรอบ ซึ่งมีลักษณะหลายอย่างเป็นนามธรรมและมีข้อบ่งชี้หลายด้าน การพิจารณาจะต้องใช้องค์รวมโดยอาศัยประสบการณ์ ความรอบรู้ และความรอบคอบ

2. สภาพการเข้าถึง หมายถึง สภาพการคมนาคมไปสู่แหล่งเที่ยวนั้น มีความสะดวกสบายเหมาะสำหรับการเดินทางเพียงไร เช่น ระยะทางจากตัวเมือง ลักษณะการเดินทาง สภาพเส้นทางความสะดวกในการเข้าถึง ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ถ้าแหล่งท่องเที่ยวใดมีความพร้อมในการเดินทางเข้าถึงได้ทุกเส้นทางคมนาคมในทุกฤดูกาล พาหนะหาง่ายและราคาพอสมควร ย่อมถือว่ามีความสะดวกและพร้อมมากที่สุด

3. สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง สิ่งบริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยว และระบบสาธารณูปโภคที่อยู่ในบริเวณพื้นที่นั้นๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการได้สะดวกมากน้อยเพียงไร เช่น โรงแรม สถานบันเทิง ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สถานพยาบาล สถานีตำรวจ หรือระบบรักษาความปลอดภัย ซึ่งจะต้องพิจารณาด้านคุณภาพและจำนวนอย่างเหมาะสม

4. สภาพแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่อยู่รอบตัวของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งด้านระบบนิเวศ และสภาพทางภูมิศาสตร์ เช่น สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศ สภาพน้ำ มลภาวะ ชยะ กลิ่น เสียง และความสะดวกอื่นๆ หากแหล่งท่องเที่ยวมีสภาพแวดล้อมที่ดีย่อมสร้างความประทับใจให้แก่ นักท่องเที่ยวได้มากขึ้น

5. ข้อจำกัดในการรับนักท่องเที่ยว หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดแย้งในการใช้สถานที่นั้นเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น ข้อจำกัดในการรับนักท่องเที่ยวได้ครั้งละไม่มาก เนื่องจากมีที่พักไม่เพียงพอ น้ำไม่เพียงพอ หรือมีปัญหาเรื่องระบบความปลอดภัย หรือข้อจำกัดด้านอากาศ หรือข้อจำกัดเป็นเขตหวงห้ามของทางราชการ หรือเอกชน

6. ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน หมายถึง ความเป็นที่รู้จักแพร่หลายของแหล่งเที่ยวนั้นๆ ซึ่งอาจวัดได้จากการสอบถาม หรือจากจำนวนนักท่องเที่ยวแต่ละแห่ง

มนัส สุวรรณ (2538) กล่าวถึง การศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวไว้ว่าต้องมีการประเมินองค์ประกอบของการท่องเที่ยวอย่างน้อย 4 ประการคือ

1. ความต้องการของนักท่องเที่ยว ต้องประเมินประเภทและการบริการด้านท่องเที่ยวที่ได้รับตามความต้องการของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่

2. ความสามารถในการใช้บริการของนักท่องเที่ยว ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านราคาและค่าใช้จ่ายที่สมเหตุ สมผล

3. ความสะดวกในการเดินทางและการเข้าถึง แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ไกลมักจะไม่น่าเป็นที่นิยมเพราะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความท้อแท้ไม่ไปใช้บริการ

4. ความสามารถที่จะรองรับได้ของพื้นที่ มีข้อพิจารณา 3 ประเด็น คือ

4.1 ความสามารถที่จะรองรับได้ของพื้นที่เชิงกายภาพที่เอื้อต่อการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวตามต้องการ

4.2 ความสามารถที่จะรองรับได้ของพื้นที่ทางสังคม คือ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว

4.3 ความสามารถที่จะรองรับได้ของพื้นที่เชิงนิเวศ คือ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในบริเวณใกล้เคียงที่พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางนิเวศวิทยาที่เกิดจากการพัฒนาสถานที่ดังกล่าวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

กล่าวโดยสรุป ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ พิจารณาจากองค์ประกอบหลายประการ เช่น สถานที่ตั้ง สภาพแวดล้อม คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวตามความต้องการของนักท่องเที่ยว ปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจอันเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โครงสร้างพื้นฐาน บริการสาธารณะ การสื่อสาร การคมนาคม ความเป็นที่รู้จักแพร่หลายของแหล่งท่องเที่ยว ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ผลการจากการลงพื้นที่ศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย พบว่า ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยยังมีจุดอ่อนในหลายประเด็น ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ด้านมาตรฐานการให้บริการ ด้านมาตรฐานสถานที่ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการบางแห่งไม่สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญในการกำหนดแนวทางเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยต่อไป

2. การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2556) ได้จัดทำคู่มือการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเร่งด่วนในการพัฒนา โดยใช้หลักเกณฑ์สำคัญ 2 เกณฑ์ คือ

1. หลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญ ใช้หลักเกณฑ์ดังนี้

- 1.1 ความมีชื่อเสียง/เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป
- 1.2 เอกลักษณ์/คุณค่าเฉพาะเชิงการท่องเที่ยว
- 1.3 สร้างอาชีพและรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่น/จังหวัด/ประเทศ
- 1.4 สร้างเสริมความสามัคคี/ความภาคภูมิใจให้กับท้องถิ่น
- 1.5 สร้างความเจริญให้กับชุมชน ด้านสาธารณูปโภค/สาธารณูปการ
- 1.6 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 1.7 การอนุรักษ์สิ่งก่อสร้างทางโบราณคดี/ประวัติศาสตร์
- 1.8 การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 1.9 คุณค่าทางวิชาการและการเรียนรู้
- 1.10 เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ/นันทนาการแก่ชุมชน

2. หลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว เพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรม ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านสาธารณูปโภค/สาธารณูปการ ด้านคุณค่าของแหล่ง/ทรัพยากรการท่องเที่ยวผลกระทบ

ต่อเศรษฐกิจ สังคม เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสิ่งแวดล้อมและท้องถิ่น โดยเน้นประโยชน์ต่อชุมชน ความสามารถในการพึ่งตนเอง ความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นต้น

การพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

จารุจน์ กลิ่นดีปสี (2541) การพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวจะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์พิจารณาที่ครอบคลุมองค์ประกอบการท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้านดังนี้

1. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านพื้นที่คือการดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะหรือมีความเป็นเอกลักษณ์ ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานที่มีความเกี่ยวเนื่องกับระบบนิเวศ วัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น เป็นต้น

2. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการจัดการ คือ ความปลอดภัยในการท่องเที่ยวในพื้นที่ และบริเวณใกล้เคียง การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงการจัดการควบคุมนักท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่ให้เกิดขีดความสามารถในการรองรับ

3. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการคือการพิจารณาถึงความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว โอกาสในการสร้างจิตสำนึกและการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

4. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม คือ การพิจารณาว่าองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบใดบ้าง และคนในท้องถิ่นมีความพอใจ หรือสนใจที่จะให้แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่

ตัวอย่าง การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ

สำนักพัฒนาบริการการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2557) ได้จัดทำคู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ พิจารณารอบที่ประกอบที่สำคัญ 2 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 มาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ พิจารณาจากมาตรฐานในการให้บริการที่จำเป็นสำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่มีการให้บริการน้ำพุร้อนธรรมชาติ โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา ได้แก่

เกณฑ์ที่ 1 คุณภาพน้ำที่เหมาะสมในการให้บริการ

หลักเกณฑ์พิจารณา น้ำพุร้อนธรรมชาติที่จะนำมาให้บริการแก่นักท่องเที่ยว เพื่อการอาบน้ำ หรือดื่ม หรือเพื่อการรักษาโรคต้องมีคุณสมบัติทางเคมีและคุณสมบัติทางกายภาพและชีวภาพ

ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการรักษาทางการแพทย์

เกณฑ์ที่ 2 ห้องแช่น้ำพุร้อน/บ่อแช่น้ำพุร้อน/สระว่ายน้ำ

หลักเกณฑ์พิจารณา ห้องน้ำ/บ่อน้ำ/สระว่ายน้ำ ต้องมีการจัดการด้านความสะอาดอย่างถูกสุขลักษณะและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับการป้องกันอันตรายกับผู้ให้บริการ อันเนื่องมาจากอุบัติเหตุที่เกิดจากการแช่น้ำพุร้อน และไม่ก่อให้เกิดการแพร่เชื้อโรคต่อผู้ให้บริการ

เกณฑ์ที่ 3 ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา/ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า

หลักเกณฑ์พิจารณา ต้องมีการจัดการด้านความสะอาดอย่างถูกสุขลักษณะและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับการป้องกันอันตรายกับผู้ให้บริการอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุที่เกิดจากการแช่น้ำพุร้อน

เกณฑ์ที่ 4 การจัดการด้านความปลอดภัย

หลักเกณฑ์พิจารณา แหล่งท่องเที่ยวต้องมีความพร้อมในการป้องกันและรักษาความปลอดภัยตลอดระยะเวลาที่ให้บริการ รวมไปถึงความสามารถในการปฐมพยาบาลให้กับนักท่องเที่ยวอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวได้

เกณฑ์ที่ 5 การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

หลักเกณฑ์พิจารณา มีการจัดการด้านกำจัดของเสียต่างๆ อย่างถูกต้อง ไม่ก่อให้เกิดมลพิษด้านต่างๆ ต่อแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติและพื้นที่โดยรอบ และไม่รบกวนกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงการจัดการด้านสิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อทัศนียภาพของลักษณะภูมิประเทศ

องค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ พิจารณาแหล่งท่องเที่ยวมีจุดดึงดูดความสนใจ เช่น มีเอกลักษณ์ในด้านต่างๆ มีศักยภาพในการรองรับการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและความสามารถในการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ความแตกต่างของแหล่งน้ำพุร้อนแต่ละพื้นที่ทั้งในด้านลักษณะทางกายภาพของพื้นที่และด้านการจัดการพื้นที่จะมีลักษณะเฉพาะหรือมีจุดดึงดูดใจที่แตกต่างกันออกไป โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา ได้แก่

เกณฑ์ที่ 1 แหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติมีจุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยว

หลักเกณฑ์พิจารณา แหล่งท่องเที่ยวมีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติไม่มีการดัดแปลงจนทำให้สภาพธรรมชาติที่มีอยู่เดิมเปลี่ยนไป และสามารถเป็นจุดดึงดูดความสนใจให้นักท่องเที่ยวได้

เกณฑ์ที่ 2 ศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว

หลักเกณฑ์พิจารณา บริเวณแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติและบริเวณโดยรอบมีศักยภาพที่จะสามารถรองรับนักท่องเที่ยวรวมถึงการพัฒนาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น

เกณฑ์ที่ 3 การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

หลักเกณฑ์พิจารณา การใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อการใดๆ ต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ซึ่งอาจทำให้เกิดความเสื่อมโทรมหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติเดิม รวมไปถึงการขัดต่อลักษณะภูมิประเทศหรือความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และให้ชุมชนได้เป็นส่วนหนึ่งในการท่องเที่ยว โดยตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวของตน ส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์ของพื้นที่อย่างยั่งยืน

ตัวอย่างการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทสถานประกอบการ

กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2558ค) ได้กำหนดมาตรฐานการจัดบริการในสถานประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นมาตรฐานขั้นต้นของสถานประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีเกณฑ์ตัวชี้วัดที่ใช้เป็นแนวทางในการตรวจประเมินมาตรฐาน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 23 เกณฑ์ 100 ตัวชี้วัด (โดยมีตัวชี้วัดสำคัญ 55 ตัวชี้วัด) ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 ด้านสถานที่

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริการเชิงสุขภาพ (Wellness Services)

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารและการจัดบริการ

องค์ประกอบที่ 4 ด้านบุคลากร

องค์ประกอบที่ 5 ด้านสุขอนามัยและความปลอดภัย

องค์ประกอบที่ 6 ด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค

(มีรายละเอียดแบบประเมินตามมาตรฐานการจัดบริการในสถานประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ทางเว็บไซต์ของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา)

การประเมินคุณภาพมาตรฐานสถานประกอบการธุรกิจบริการส่งเสริมสุขภาพ

มีหน่วยงานภาครัฐหลายแห่งที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานประกอบการธุรกิจสปา ซึ่งมีหน่วยงานต่างๆ ได้ประเมินคุณภาพมาตรฐานสถานประกอบการธุรกิจบริการส่งเสริมสุขภาพ เพื่อพัฒนาให้มีคุณภาพการบริการที่ดี มีหน่วยงานต่างๆ ดังต่อไปนี้ (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2555)

1. กระทรวงสาธารณสุข พัฒนาคุณภาพมาตรฐานสถานประกอบการธุรกิจบริการส่งเสริมสุขภาพประเภท สปาของไทยขึ้นสู่ระดับสากล โดยกระทรวงสาธารณสุขพัฒนาต่อยอดระดับมาตรฐานตามประกาศของกระทรวงสาธารณสุข เน้นด้านการเพิ่มการพัฒนาการสร้างความพึงพอใจให้ผู้ใช้บริการ การตรวจสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่ใช้ต้องได้มาตรฐานผ่านการขึ้นทะเบียนจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา มาตรฐานสากลนี้ โดยจะสนับสนุนสปาเพื่อสุขภาพที่ผ่านการรับรองจะได้รับเครื่องหมายไทยสปาระดับโลก (Thai World Class Spa) มี 3 ระดับ ได้แก่

(1) ระดับแพลตตินัม (Platinum) ซึ่งเทียบชั้นสปาหรู 5 ดาว

(2) ระดับโกลด์ (Gold)

(3) ระดับซิลเวอร์ (Silver) มีอายุ 3 ปี ปีแรกนี้จะดำเนินการให้ได้ร้อยละ 50 ของสปาที่ขึ้นทะเบียนแล้ว และจะให้เผยแพร่ทางเว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการได้

2. กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ ดำเนินการพัฒนานาฬิกาการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการประกอบกิจการสปาเพื่อสุขภาพ ทั้งในเชิงรองรับนโยบายสร้างสุขภาพสำหรับคนไทย และนโยบายเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศสำหรับผู้บริโภคที่เป็นคนต่างประเทศ ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย

3. กรมอนามัยนำมาตราฐานไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำคำแนะนำต่อราชการส่วนท้องถิ่น ในการออกข้อกำหนดท้องถิ่น เพื่อกำกับดูแลกิจการสปาเพื่อสุขภาพประเภททั่วไป ประเภทภายใน โรงแรมหรือรีสอร์ท และประเภทบริการเฉพาะ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และ ออกเป็นกฎกระทรวงสาธารณสุข เพื่อบังคับใช้กับราชการส่วนท้องถิ่นเป็นการทั่วไปทุกท้องถิ่น หรือ เฉพาะท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง (พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535, 2535)

4. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด นำมาตรฐานไปใช้ในการกำกับดูแลกิจการสปาเพื่อสุขภาพ ประเภทสถานพยาบาล ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2542 และ พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 ในระดับจังหวัด

5. กรมพัฒนาฝีมือแรงงานได้ส่งเสริม พัฒนา และฝึกอบรมหลักสูตรด้านการพัฒนาอาชีพธุรกิจ สำหรับผู้ให้บริการในธุรกิจสปา (พนักงานนวดแผนไทย) และศึกษาเกี่ยวกับใบอนุญาตประกอบอาชีพ ในการนำแรงงานไทยในต่างประเทศ

6. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) พัฒนานโยบายการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการและทำ หน้าที่สำคัญในการเผยแพร่ความรู้ด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ด้านการตลาด ท่องเที่ยวทั้งในประเทศและในต่างประเทศ

7. กรมส่งเสริมการค้าส่งออก พัฒนาการร่วมลงทุนธุรกิจสปาโดยเน้นการส่งเสริมการเปิดธุรกิจส ปาในโรงแรมต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง เช่น ลงนามในสัญญาร่วมลงทุนกับ First International Co., Ltd. จัดตั้งบริษัทในประเทศไทยเพื่อบริหาร Lanna Rainessence Spa โรงแรม Hungaria ใน ประเทศอิตาลี ซึ่งมีแผน การเปิดสปาในเดือนกรกฎาคม 2551 และจัดทำแผน Road Show เพื่อช่วย ธุรกิจสปาไปยังต่างประเทศ

8. กระทรวงมหาดไทย สนับสนุนมาตรฐานสถานประกอบการสปา โดยตรวจสอบมาตรฐาน สถานประกอบการธุรกิจตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2509 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4) พ.ศ. 2546 มาตรา 3(3)(ก) และ (ข)

กล่าวโดยสรุป การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีหลายหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ ในการกำกับดูแล ตรวจสอบเพื่อให้การบริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาใช้บริการ และนอกจากนั้นการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจะ ประเมินในด้านการตัดสินใจเพื่อมอบรางวัลการดำเนินงานดีเด่น โดยจะมีเกณฑ์การประเมินเฉพาะในแต่ละ องค์ประกอบของกิจกรรม โดยพิจารณาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ด้านการดึงดูดนักท่องเที่ยว ด้าน การจัดการความปลอดภัย การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึง การควบคุมขีดความสามารถใน การรองรับนักท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านความมีชื่อเสียง ความมีเอกลักษณ์เฉพาะ การสร้างอาชีพและรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่น การสร้างเสริมความสามัคคี สร้าง ความภาคภูมิใจให้กับท้องถิ่น สร้างความเจริญให้กับชุมชน ด้านสาธาณูปโภค/สาธารณูปการ ด้านการ

อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณค่าทางวิชาการและการเรียนรู้ เป็นแหล่งนันทนาการแก่ชุมชน เป็นต้น

3. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2558) ได้จัดทำมาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นข้อกำหนดเบื้องต้นของแหล่งท่องเที่ยวที่ใช้ในการดำเนินการจัดการอย่างมีกระบวนการ ได้แก่ การวางแผน การจัดการพื้นที่ การจัดการสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของท้องถิ่น การจัดการบุคลากรทางการท่องเที่ยว การจัดการด้านรายได้ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวและชุมชน เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยมีเกณฑ์ตัวชี้วัดที่ใช้เป็น

แนวทางในการตรวจประเมินมาตรฐาน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ 44 ตัวชี้วัด ได้แก่

- องค์ประกอบที่ 1 การวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว
- องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว
- องค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
- องค์ประกอบที่ 4 การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ
- องค์ประกอบที่ 5 การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพบริการในแหล่งท่องเที่ยว
- องค์ประกอบที่ 6 การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว
- องค์ประกอบที่ 7 การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ

กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2558ข) ได้จัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพของประเทศ ปีพ.ศ. 2558-2560 ซึ่งอยู่ภายใต้กรอบแผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์พัฒนาการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว พ.ศ.2557-2560 โดยมีวิสัยทัศน์และมีแผนดำเนินงานการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ดังนี้

1. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นประเด็นสำคัญที่ถูกกำหนดให้อยู่ในแผนปฏิบัติการพัฒนาด้านที่ 1 การฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบนฐานของความยั่งยืน เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเหมาะสมกับขีดความสามารถของแหล่งในการรองรับการท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่แหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องให้ความสำคัญ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากร และรักษาสภาพแวดล้อมให้คงอยู่ตลอดไป ซึ่งจะช่วยปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมได้ ในขณะเดียวกัน สามารถนำไปสู่ประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ดีจากสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสมบูรณ์ สวยงาม

2. การพัฒนาด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การพัฒนา ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทต่างๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว อาทิเช่น การบริการห้องน้ำ น้ำดื่ม บริการอาหาร ที่จอดรถ การจัดบริเวณที่นั่งพักผ่อน เป็นต้น ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวทุพพลภาพ หรือ ผู้สูงอายุเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเช่นกัน เนื่องจาก ปัจจุบันนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีจำนวนมากขึ้น ควรนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวบนเว็บไซต์หรือช่องทางอื่นๆ ให้ชัดเจน

3. การพัฒนาด้านการสื่อความหมาย ศูนย์ข้อมูล ศูนย์เรียนรู้ ในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ มีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

3.1 การจัดทำป้ายบอกทางป้ายข้อมูลภายในแหล่งท่องเที่ยวและป้ายข้อมูลสำหรับพื้นที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอื่น

3.2 การจัดทำสื่อการนำเสนอข้อมูลรูปแบบใหม่ที่มีความแตกต่าง โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

3.3 การก่อสร้าง ปรับปรุง ศูนย์ข้อมูล ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

3.4 การก่อสร้าง ปรับปรุง พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ ศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์วัฒนธรรมและหอโบราณคดี

4. การส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีไทย การท่องเที่ยวสีเขียว กิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น กิจกรรมขี่จักรยานภายในแหล่งท่องเที่ยว จัดกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชุมชน การจัดกิจกรรม เส้นทางท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับขีดความสามารถของแหล่งท่องเที่ยวในการรองรับได้

อริศรา ห้องทรัพย์ (2558) ได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ในเชิงยุทธศาสตร์การจัดการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 หาแนวทางในการแก้ไขปัญหาภาพลักษณ์ด้านลบของแหล่งท่องเที่ยว สร้างภาพลักษณ์ที่ดีโดยใช้สื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ภาพลักษณ์เชิงบวก

1.2 ฟื้นฟู และปรับปรุงแก้ไขความเสื่อมโทรมทางธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว มีระบบการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ

1.3 สร้างความร่มรื่นของเงาไม้ใหญ่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะพื้นที่ให้บริการแช่น้ำพุร้อนกลางแจ้ง เพื่อสร้างสิ่งดึงดูดใจในการเดินทางมาพักผ่อนในสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความร่มรื่น

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 ผลักดันให้เกิดนโยบายด้านการบริการรถโดยสารรับ-ส่ง เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเฉพาะช่วง เช่น ช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว วันหยุดยาว เป็นต้น หากนักท่องเที่ยวมีจำนวนน้อย ควรพิจารณาความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกันไป

2.2 ปรับปรุงป้ายบอกเส้นทางการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ป้ายสื่อความหมาย ให้ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยว เป็นระบบเดียวกัน และถูกต้องตามหลักสากล

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกสามารถปรับไปตามสภาพพื้นที่ และกิจกรรมให้เหมาะสม อาจจะไม่ต้องอาศัยเงินลงทุนจำนวนมากได้ควร

3.2 สร้างและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการส่งเสริมความสะอาด ควรมีจุดล้างเท้า ก่อนนำเท้าลงแช่ในบ่อน้ำพุร้อนแช่เท้า เพื่อความสะอาดของน้ำในบ่อแช่เท้า

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนากิจกรรมและการบริการเสริมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว มีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

4.1 คำนึงถึงประเด็นหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ คือการแช่/อาบ น้ำพุร้อนเพื่อการบำบัด เป็นวัตถุประสงค์ทางสุขภาพที่สำคัญ ดังนั้น แนวทางการพัฒนาจึงควรมุ่งเน้นความปลอดภัย/ความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นประเด็นหลัก

4.2 สนับสนุนกิจกรรมเสริมดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น จักรยานน้ำ เส้นทางปั่นจักรยานชม ธรรมชาติ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว และต้องสอบถามความต้องการ ของคนในชุมชน ก่อนจัดการวางแผนเสมอ รวมถึงประเด็นการมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ว่าชุมชน เห็นด้วยหรือไม่

4.3 ส่งเสริมและจัดกิจกรรมเสริมในแหล่งน้ำพุร้อน สามารถดำเนินการได้หลากหลาย โดย อาศัยภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่น และควรมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ควรเป็นกิจกรรมที่ไม่ทำลาย ธรรมชาติ ไม่มีมลพิษ หรือก่อให้เกิดขยะน้อยที่สุด

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว มีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

5.1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจัดตั้งคณะกรรมการในระดับท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมและพัฒนากิจการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนเป็นรูปธรรม โดยให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่น

5.2 กระจายอำนาจ และจัดสรรผลประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติอย่างยั่งยืน มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

6.1 เชื่อมโยงบทบาทและภารกิจ ของหน่วยงานหลักด้านการท่องเที่ยว ให้มีความสอดคล้องกัน และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในฐานะหน่วยงานสนับสนุน เพื่อกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

6.2 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ควรพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป มองภาพระยะยาวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยเน้นสภาพเดิมที่เป็นธรรมชาติอยู่แล้ว การพัฒนาต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมกับสถานที่ในแต่ละแห่ง ที่มีสภาพแตกต่างกันทั้งในด้านภูมิประเทศ สังคม เศรษฐกิจ เป็นต้น

แนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย 12 ประเด็นสำคัญต่อไปนี้ (อิศรา ห่องทรัพย์, 2558)

1. ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวพุร้อนธรรมชาติให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น
2. ควรปรับปรุงภูมิทัศน์สถานที่ท่องเที่ยวให้มีความสวยงาม
3. ควรปรับปรุงเรื่องความสะดวกโดยรวมของสถานที่ท่องเที่ยว
4. ควรจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ และผู้พิการ
5. ควรซ่อมแซมห้องสุขา ห้องแช่น้ำพุร้อน และห้องอาบน้ำพุร้อน ให้มีสภาพที่ดี
6. ควรจัดให้มีป้ายนิเทศการแนะนำแหล่งท่องเที่ยว และสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ ใกล้เคียง
7. ควรมีการปรับอัตราค่าบริการให้เหมาะสม เพื่อการพัฒนาและการบริการที่ดี
8. ควรปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานทุกประเภทให้ดีขึ้นมีคุณภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว
9. ควรปรับปรุงมาตรการการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสม และจัดให้มีชุดปฐมพยาบาลเบื้องต้น
10. ควรมีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวระหว่างชุมชนและภาครัฐร่วมกัน เพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
11. ควรพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ
12. ควรมีแบ่งส่วนงานฝ่ายส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างชัดเจน

ชลตรงค์ ทองแสง และคณะ (2552) ได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ บ่อน้ำร้อนถ้ำเขาพลู ควรที่จะมีการพัฒนาในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านการพัฒนาพื้นที่ ควรรักษาความดั้งเดิมของพื้นที่เป็นหลัก
2. การจัดการการท่องเที่ยวควรมีมาตรฐานตามข้อกำหนด
3. การพัฒนามากิจกรรมการท่องเที่ยว ควรสร้างความหลากหลายและเพิ่มคุณภาพของกิจกรรม
4. การจัดการด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ควรระมัดระวังผลกระทบจากการพัฒนาที่เกิดขึ้น
5. การสร้างการมีส่วนร่วม ควรสร้างรูปแบบการจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย
6. การเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับพื้นที่ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต
7. การพัฒนามาตรฐานในการให้บริการ เพื่อสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว
8. การพัฒนาการประชาสัมพันธ์และการตลาด ควรมีการพัฒนาในเชิงรุกเพิ่มมากขึ้น
9. การสร้างมูลค่าเพิ่มจากกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น
10. การพัฒนาด้านความรู้และสื่อความหมาย เพื่อการสร้างประสบการณ์นันทนาการที่มีคุณค่าแก่นักท่องเที่ยว

ภาวนา โกมลนาค (2554) ได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนโป่งกวาง จังหวัดเชียงใหม่ ดังต่อไปนี้

1. จัดตั้งศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวและแต่งตั้งคณะกรรมการชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว
2. จัดทำกลยุทธ์ด้านการจัดการท่องเที่ยว ประกอบด้วย โครงการจัดทำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว โครงการส่งเสริมธุรกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และโครงการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว
3. กลยุทธ์ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วย โครงการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว โครงการพัฒนาระบบไฟฟ้าและการสื่อสาร
4. กลยุทธ์ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย โครงการพัฒนาปรับปรุงจุดชมวิว โครงการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติ และโครงการฟื้นฟูวิถีชีวิตและเอกลักษณ์ท้องถิ่น
5. กลยุทธ์ด้านการพัฒนาบริการและกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย โครงการพัฒนาทักษะการให้บริการด้านการท่องเที่ยว และโครงการส่งเสริมการจัดตั้งธุรกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว
6. กลยุทธ์ด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาด ประกอบด้วย โครงการประชาสัมพันธ์และจัดทำสื่อเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว โครงการพัฒนาความรู้การตลาดด้านธุรกิจท่องเที่ยว และโครงการส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทโรงแรม/รีสอร์ท ประเทศไทยมีที่พักหลายแห่งที่ได้มาตรฐานระดับ 5 ดาวและเป็นโรงแรมที่มีกิจกรรมหรือมีโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพ ดังนั้นควรมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับ Medina-Munoz (2014) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นการท่องเที่ยวเพื่อการมีสุขภาพดี (Wellness) ควรมีแนวทางการปฏิบัติที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้มาเยือน ความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวเป็นประเด็นสำคัญ ที่ทำให้เกิดสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว Wellness โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่สามารถสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

1. สภาพแวดล้อมของโรงแรมที่มีลักษณะเป็นธรรมชาติและทำให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย

2. สร้างความแตกต่างจากโรงแรมทั่วไป โดยการสร้างบรรยากาศความเป็นส่วนตัวให้แก่ผู้มาเยือน มีการดูแลเอาใจใส่อย่างมืออาชีพ

3. กำหนดกลยุทธ์ทางด้านราคาบนพื้นฐานความคุ้มค่าของเงิน

4. สร้างความดึงดูดใจด้วยการปฏิบัติในรูปแบบที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการมีสุขภาพดี

5. มีการจัดสิ่งแวดล้อมต่างๆ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการมีสุขภาพดี เช่น มีสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ มีบรรยากาศที่เงียบสงบ จัดสถานที่นั่งพักผ่อนให้นักท่องเที่ยวรู้สึกผ่อนคลาย มีการเชื่อมโยงการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น อาหารเพื่อสุขภาพ และการบริการอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับ Wellness

6. สนับสนุนให้มีกิจกรรมกีฬาที่สัมผัสกับธรรมชาติ

ราณี อิลิชัยกุลและคณะ (2556) ได้ทำการศึกษาศักยภาพสถานประกอบการสปาในประเทศไทยพบว่า สถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพมีการให้บริการที่มีมาตรฐานและคุณภาพที่แตกต่างกัน โดยเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เป็นสถานประกอบการสปา ดังนี้

1. กลยุทธ์การควบคุมสถานประกอบการสปาไทยให้ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อให้การจัดระเบียบกิจการสปาเพื่อสุขภาพมีความถูกต้องและสามารถบังคับใช้กับกิจการสปาทุกประเภท ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สามารถควบคุมธุรกิจบริการเพื่อสุขภาพให้ถูกต้องตามกฎหมาย และจัดการกับกิจการสปาที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น การจัดทำร่างพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ และการควบคุมไม่ให้สถานประกอบการที่ไม่ได้รับอนุญาตให้เป็นสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพใช้ชื่อสปา

2. กลยุทธ์การบูรณาการประสานภารกิจการพัฒนาและส่งเสริมสปาไทย จากการที่ประเทศไทยมีหน่วยงานภาครัฐจากหลายกระทรวงที่มีบทบาทดูแลธุรกิจสปา ทำให้เกิดปัญหาการประสานงาน ความสับสนและความซ้ำซ้อนในบทบาทหน้าที่ของกระทรวงต่างๆ ขาดการบูรณาการการทำงาน และทำให้เกิดผลดีในภาพรวม รวมทั้งสิ้นเปลืองงบประมาณ จึงควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน และเพื่อให้การบูรณาการภารกิจด้านการพัฒนาและส่งเสริมธุรกิจสปาในทิศทางเดียวกัน

3. กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์อาชีพสปาเพื่อสร้างภาพลักษณ์ใหม่ ประชาชนส่วนใหญ่มองภาพลักษณ์ของธุรกิจสปาที่สับสนกับสถานบริการอบ อบ นวด หรือการมีบริการแฝง ทำให้มีคนสนใจเข้ามาทำงานในธุรกิจสปาน้อย หน่วยงานภาครัฐควรมีประชาสัมพันธ์และกระตุ้นให้แรงงานที่ยังว่างงานเข้ามาทำงานในธุรกิจสปาเพิ่มขึ้น และส่งเสริมภาพลักษณ์ของอาชีพผู้ให้บริการสปาว่าเป็นอาชีพที่ต้องใช้ความสามารถ มีเกียรติ และเป็นอาชีพที่มีรายได้ดี ตลอดจนส่งเสริมค่านิยมให้เห็นว่าการให้บริการสปาเป็นงานที่มีทักษะและเป็นภูมิปัญญาไทยที่คนชาติอื่นยากจะเลียนแบบได้ อีกทั้งร่วมกับกระทรวงศึกษาแนะแนวส่งเสริมการประกอบอาชีพสปา ขณะที่สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีควรเร่งผลักดันการนวดไทยและสปาไทยให้เป็นมาตรฐานอาชีพและลบลภาพลักษณ์เก่าที่เห็นว่าอาชีพนี้ต่ำต้อย

4. กลยุทธ์การเร่งผลิตกำลังคนในธุรกิจสปาให้พอเพียงกับความต้องการของตลาด จากการที่ประเทศไทยประสบปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในธุรกิจสปา กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาแรงงานควรวางแผนดำเนินการเร่งผลิตแรงงานโดย

เชื่อมโยงข้อมูลความต้องการ คือ การผลิตกำลังคนในระดับปริญญาตรี เช่น ผู้ดำเนินการสปา โดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษาจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญ และการผลิตกำลังคนในระดับประกาศนียบัตรหรือระดับต่ำกว่าปริญญาตรี เช่น การฝึกอบรมผู้ให้บริการสปา การฝึกอบรมครูผู้สอน การฝึกอบรมการจัดการธุรกิจสปาขนาดย่อม โดยร่วมมือกับกรมอาชีวศึกษา โรงเรียนหรือสถาบันฝึกอบรมเอกชน และหากต้องการควบคุมคุณภาพของโรงเรียนเอกชน กระทรวงศึกษาธิการหรือกรมพัฒนาฝีมือแรงงานอาจจัดทดสอบมาตรฐานแห่งชาติผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเอกชนที่ผู้ประกอบการเปิดขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญ เหมือนการทดสอบมัคคุเทศก์

5. กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์สปาส่วนใหญ่ทำจากสมุนไพรสด และเพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพและมาตรฐานจึงควรส่งโรงงานผ่านกระบวนการผลิตที่ถูกต้อง ผลิตภัณฑ์ควรมีตราสินค้า (Brand) ที่แสดงถึงควมมีมาตรฐานกระทรวงอุตสาหกรรมควรช่วยพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ทำจากสมุนไพรไทยให้เป็นผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่ได้รับการรับรองในประเทศไทย (Organic Thailand) และให้เป็นที่ยอมรับของชาวต่างชาติและมีการพัฒนาตราสินค้า ในแง่ของอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และเทคโนโลยี กระทรวงอุตสาหกรรมควรสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างเครื่องมือ เครื่องใช้ให้สอดคล้องกับความต้องการ เช่น ห้องชาวน้ำ ห้องอบไอน้ำ ที่ผลิตเองในเมืองไทย

กล่าวโดยสรุปการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ควรมีการกำหนดผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว วางแผนด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพบริการในแหล่งท่องเที่ยว การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบนฐานของความยั่งยืน เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเหมาะสมกับขีดความสามารถของแหล่งในการรองรับการท่องเที่ยว การพัฒนาด้านการสื่อความหมาย ศูนย์ข้อมูล ศูนย์เรียนรู้ ในแหล่งท่องเที่ยวจัดให้มีกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทโรงแรม/รีสอร์ท สร้างความดึงดูดใจด้วยการปฏิบัติในรูปแบบที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการมีสุขภาพดี ด้านการพัฒนาสถานประกอบการสปา กลยุทธ์ด้านการควบคุมสถานประกอบการสปาไทยให้ถูกต้องตามกฎหมาย ด้านการบูรณาการประสานภารกิจการพัฒนาและส่งเสริมสปาไทย ด้านการประชาสัมพันธ์อาชีพสปา เพื่อสร้างภาพลักษณ์ใหม่ ด้านการเร่งผลิตกำลังคนในธุรกิจสปาให้พอเพียงกับความต้องการของตลาด และด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์

4. มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นสิ่งสำคัญในการกำกับการดำเนินงานของผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ วัตถุประสงค์สำคัญของการนำไปใช้ก็เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวหรือลูกค้า ผู้มารับบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อันนำไปสู่การมีสุขภาพที่ดีและเกิดความพึงพอใจจากการรับบริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งมีประเด็นที่เกี่ยวข้องในเรื่อง พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 มาตรฐานการรับรองคุณภาพสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ มาตรฐานการจัดบริการ

ในสถานประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ มาตรฐานที่พัก มาตรฐานการตรวจรับรองคุณภาพร้านอาหารวัตถุดิบปลอดภัย มาตรฐานสถานที่สำคัญทางศาสนา มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติประเภทอุทยานแห่งชาติ เพื่อให้เกิดความชัดเจนจะนำเสนอรายละเอียด ดังต่อไปนี้

4.1 พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยสถานประกอบการเพื่อสุขภาพจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ” หมายความว่า สถานที่ที่สร้างขึ้นเพื่อดำเนินกิจการ ดังต่อไปนี้

(1) กิจการสปา อันได้แก่ บริการที่เกี่ยวกับการดูแลและเสริมสร้างสุขภาพโดยวิธีการบำบัดด้วยน้ำและการนวดร่างกายเป็นหลัก ประกอบกับบริการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงอีกอย่างน้อยสามอย่างเว้นแต่เป็นการดำเนินการในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล หรือการอาบน้ำ นวดหรืออบตัวที่เป็นการให้บริการในสถานอาบน้ำ นวด หรืออบตัวตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

(2) กิจการนวดเพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมความงาม เว้นแต่การนวดเพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมความงามในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลหรือในหน่วยบริการสาธารณสุขของหน่วยงานของรัฐหรือการนวดที่เป็นการให้บริการในสถานอาบน้ำ นวด หรืออบตัวตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

(3) กิจการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“ผู้อนุญาต” หมายความว่า อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย

“ผู้รับใบอนุญาต” หมายความว่า ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

“ผู้ดำเนินการ” หมายความว่า ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ดำเนินการบริหารจัดการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

“ผู้ให้บริการ” หมายความว่า ผู้ได้รับการขึ้นทะเบียนให้ทำหน้าที่บริการเพื่อสุขภาพในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการพลเรือนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าข้าราชการพลเรือนสามัญระดับปฏิบัติการหรือเทียบเท่าซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติราชการตามพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

“ปลัดกระทรวง” หมายความว่า ปลัดกระทรวงสาธารณสุข

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 4 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ การกำหนดค่าธรรมเนียมตามวรรคหนึ่ง อาจกำหนดให้แตกต่างกัน โดยคำนึงถึงประเภทและขนาดของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตด้วยก็ได้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด 1 คณะกรรมการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

มาตรา 5 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ” ประกอบด้วย

(1) ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานกรรมการ

(2) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ อธิบดีกรมการท่องเที่ยว อธิบดีกรมการปกครอง

อธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก อธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา และผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

(3) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้

ความสามารถด้านบริการเพื่อสุขภาพให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพคนหนึ่งเป็นเลขานุการและอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา 6 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปีเมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง หากยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

มาตรา 7 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) เป็นบุคคลล้มละลาย

(4) เป็นบุคคลวิกลจริต คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(5) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

(6) รัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ

มาตรา 8 ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งผู้อื่นดำรงตำแหน่งแทน เว้นแต่วาระของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเหลือไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนก็ได้ และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่

เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามความในวรรคหนึ่ง

มาตรา 9 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) เสนอนโยบาย แผน และยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพต่อรัฐมนตรี

(2) กำหนดมาตรการในการส่งเสริมสถานประกอบการเพื่อสุขภาพให้ได้มาตรฐาน ตลอดจนการส่งเสริมบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกกลุ่มให้เข้าถึงและได้รับประโยชน์

(3) กำหนดหลักเกณฑ์การรับรองวุฒิบัตรหรือประกาศนียบัตรที่ผู้ดำเนินการหรือผู้ให้บริการได้รับจากสถาบันการศึกษา หน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ

(4) กำหนดหลักเกณฑ์การทดสอบและประเมินความรู้ความสามารถของผู้ดำเนินการ

(5) ให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้

(6) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา 10 การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุมในการประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุมการวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนนถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 11 คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดแทนคณะกรรมการหรือตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้การประชุมคณะอนุกรรมการให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลมใบอนุญาตและการขึ้นทะเบียน

หมวด 2 ใบอนุญาตและการขึ้นทะเบียน

มาตรา 12 ถึง มาตรา 23 (รายละเอียดสามารถดาวน์โหลดในเว็บไซต์ที่อ้างอิง)

หมวด 3 หน้าที่ของผู้รับอนุญาตและผู้ดำเนินการ

มาตรา 24 ถึง มาตรา 29 (รายละเอียดสามารถดาวน์โหลดในเว็บไซต์ที่อ้างอิง)

หมวด 4 การพักใช้ใบอนุญาต การเพิกถอนใบอนุญาตและการลบชื่อออกจากทะเบียน

มาตรา 30 ถึง มาตรา 34 (รายละเอียดสามารถดาวน์โหลดในเว็บไซต์ที่อ้างอิง)

หมวด 5 พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา 35 ถึง มาตรา 37 (รายละเอียดสามารถดาวน์โหลดในเว็บไซต์ที่อ้างอิง)

หมวด 6 การอุทธรณ์

มาตรา 38 ถึง มาตรา 40 (รายละเอียดสามารถดาวน์โหลดในเว็บไซต์ที่อ้างอิง)

หมวด 7 บทกำหนดโทษ

มาตรา 41 ถึง มาตรา 48 (รายละเอียดสามารถดาวน์โหลดในเว็บไซต์ที่อ้างอิง)

หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่กิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพเป็นกิจการด้านบริการที่สร้างงานและรายได้แก่ประเทศเป็นจำนวนมาก และเป็นกิจการที่

ได้รับความเชื่อมั่นจากผู้รับบริการทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมายาวนาน จึงมีผู้ประกอบการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี แต่ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายกำกับดูแลการดำเนินกิจการนี้เป็นการเฉพาะ ผู้ประกอบการผู้ดำเนินการ และผู้ให้บริการจำนวนมากขาดความรู้และทักษะในการประกอบกิจการ และการให้บริการของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพส่วนใหญ่ไม่ได้มาตรฐานและส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ร่างกาย หรือจิตใจของผู้รับบริการ ประกอบกับมีผู้ใช้คำว่าสถานประกอบการเพื่อสุขภาพเพื่อประกอบกิจการแฝงอย่างอื่น อันส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้รับบริการชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มีต่อกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ สมควรมีกฎหมายที่กำกับดูแลการประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพขึ้นเป็นการเฉพาะ เพื่อให้การดำเนินกิจการดังกล่าวเป็นไปอย่างมีมาตรฐานอันเป็นการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนและคุ้มครองผู้บริโภคจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

บทเฉพาะกาล

มาตรา 49 ผู้ประกอบการ ผู้ดำเนินการ และผู้ให้บริการในสถานที่เพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมสวยที่ได้รับการรับรองตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดสถานที่เพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมสวย มาตรฐานของสถานที่ การบริการ ผู้ให้บริการ หลักเกณฑ์ และวิธีการตรวจสอบเพื่อการรับรองให้เป็นไปตามมาตรฐานสำหรับสถานที่เพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมสวย ตามพระราชบัญญัติสถานบริการพ.ศ. 2509 พ.ศ. 2551 อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการ คำขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ดำเนินการ หรือคำขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ให้บริการต่อผู้อนุญาตภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และเมื่อยื่นคำขอรับใบอนุญาตหรือคำขอขึ้นทะเบียนแล้ว ให้ผู้ประกอบการ ดำเนินการ หรือให้บริการต่อไปได้จนกว่าจะได้รับแจ้งคำสั่งไม่ออกใบอนุญาตหรือไม่รับขึ้นทะเบียนจากผู้อนุญาต แล้วแต่กรณี

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี

พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559

เว็บไซต์ www.library2.parliament.go.th

4.2 มาตรฐานการรับรองคุณภาพสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข (2556) ได้กำหนดมาตรฐานการรับรองคุณภาพสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนา และประเมินรับรองคุณภาพของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพโดยเกณฑ์การรับรองคุณภาพสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ จะประกอบด้วยมาตรฐาน จำนวน 5 ด้านดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ด้านการบริการ

มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร

มาตรฐานที่ 3 ด้านผลิตภัณฑ์เครื่องมือและอุปกรณ์

มาตรฐานที่ 4 ด้านการบริหารและการจัดการองค์กร

มาตรฐานที่ 5 ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 1 ด้านการบริการ

วัตถุประสงค์ เพื่อตรวจสอบการบริการว่ากิจกรรมบริการนั้นมีการบริการครบถ้วนถูกต้อง มีคุณภาพตามหลักวิชาการตลอดจนความพึงพอใจของลูกค้า

1.1 การใช้ศาสตร์ในการให้บริการต่างๆ ของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ ซึ่งประกอบด้วยบริการหลัก 4 ประเภท คือ การใช้น้ำการนวดหรือสัมผัส การใช้ความร้อน และการใช้ความเย็น

1.1.1 การให้บริการโดยการใช้น้ำเพื่อสุขภาพ (Hydrotherapy/Water Treatment) คือ การให้บริการสปาเพื่อสุขภาพที่ใช้น้ำเป็นองค์ประกอบสำคัญเช่นการแช่ตัวในอ่างน้ำ (Bath) การบริการแช่เท้า (Foot Bath) การแช่น้ำโอโซน (Ozone Bath) การบริการ Vichy Shower, Jet Shower หรือ Scotch Hose, Swiss Shower, Jacuzzi เทคนิคการลอยตัว(Isolation/ Flotation Tank) บริการวัดสี (Watsu), การนวดตัวในน้ำ(Underwater Pressure Massage), อ่างความดันสูง (Hydrotherapy Bath tub) การบำบัดด้วยน้ำทะเล (Thalassotherapy) การแช่น้ำเกลือแร่และผลิตภัณฑ์จากน้ำพุร้อนและทะเล (Balneotherapy) การออกกำลังกายในน้ำ (Water Exercise) เป็นต้น

1.1.2 การให้บริการโดยการนวด (Massage) เพื่อสุขภาพและการผ่อนคลาย ประกอบด้วย

(1) การนวดแบบไทย เช่น การนวดไทยใช้การประคบร้อน ประคบเย็น หรือ การนวดประคบสมุนไพร การนวดตามแนวเส้นประธานสิบ เป็นต้น

(2) การนวดแบบตะวันออก เช่น การนวดแบบอายุรเวช (Ayurvedic Massage) การนวดแบบจีน (Tuna) การนวดกดจุดแบบญี่ปุ่น (Shiatsu) การนวดแบบบาหลี (Balinese Massage) การนวดเท้า(Foot Massage) เป็นต้น

(3) การนวดแบบตะวันตก เช่น การนวดสுகอนบำบัด (Aromatherapy Massage) การนวดแบบ Swedish, Sport, Deep Tissue Massage การนวดหินร้อน (Hot Stone Massage) การนวดเพื่อช่วยการไหลเวียนของน้ำเหลือง (Lymphatic Drainage) เป็นต้น

1.1.3 การบริการที่ใช้ความร้อน คือ การให้บริการที่ใช้ความร้อนซึ่งส่งผลให้เกิดการขยายตัวของหลอดเลือด (Vasodilatation) บริเวณผิวหนังและกล้ามเนื้อทำให้เกิดการคลายตัว เช่น การอบไอน้ำ (Steam) การอบสมุนไพร (Aromatic Herbal Steam), Caldarium, Hamam, Cabinet และ Roman การพั่นร้อนอบเซนา (Sauna) ผ้าห่มร้อน การใช้อินฟราเรด

1.1.4 การบริการที่ใช้ความเย็น (Cold) คือ การให้บริการที่ใช้ความเย็นจัดหรือวัตถุแช่แข็ง ซึ่งส่งผลให้เกิดการหดตัวของหลอดเลือด (Vasoconstriction) บริเวณผิวหนังและกล้ามเนื้อทำให้เกิดการหดตัว เช่น Cryotherapy, Ice Fountain และ Ice Room การประคบเย็น เป็นต้น

1.2 การให้บริการเสริมอื่นๆ ได้แก่

1.2.1 การบริการผิวกาย (Body Treatment) การทำความสะอาดผิว การสขานผิว การขัดผิวการพอกผิว การพั่นตัว

1.2.2 การบริการผิวหน้า Facial Treatment การทำความสะอาดผิว การปรับสภาพผิว การขัดผิว การพอกหน้า การนวดหน้า

1.2.3 การบริการที่ใช้ศาสตร์และเทคนิคต่างๆ ที่ทำให้เกิดการผ่อนคลาย เช่น Sound therapy, Color therapy, Meditation, Oxygen therapy เป็นต้น

1.2.4 การบริการด้วยอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพและให้คำแนะนำเกี่ยวกับสรรพคุณ (เดย์สปา เฉพาะเครื่องดื่มอย่างน้อย 2 รายการ)

1.2.5 การจัดสารพิษ (Detoxification) ยกเว้นการสวนลำไส้ใหญ่

1.2.6 การบริการเพื่อสุขภาพอื่นๆ เช่น การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ เป็นต้น

1.3 กระบวนการให้บริการ

1.3.1 มีรายการบริการ (Menu) ในการให้บริการสปาเพื่อสุขภาพ ต้องมีการกำหนดรายละเอียดเวลาที่ใช้ และราคาที่ใช้บริการที่ชัดเจนของแต่ละรายการบริการ

1.3.2 มีระบบบริการที่เป็นมาตรฐานเดียวกันในแต่ละรายการบริการ

1.3.3 มีคู่มือแสดงขั้นตอนของการบริการ (Treatment Manual) ในแต่ละรายการบริการ ชัดเจน พนักงานสามารถปฏิบัติได้

1.3.4 มีระบบการดูแลความปลอดภัยให้กับผู้รับบริการระหว่างการรับบริการ

1.3.5 มีการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการและมีการนำผลประเมินมาปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ

1.3.6 มีระบบการนัดหมายผู้รับบริการการยกเลิกการนัดหมายและการชำระค่าบริการ

1.3.7 มีสินค้าทั้งที่เป็นผลิตภัณฑ์สปาของใช้และของที่ระลึกไว้บริการจำหน่ายให้กับผู้รับบริการที่มาใช้บริการ

1.3.8 มีบริการด้านการให้คำปรึกษาและข้อมูล

1.3.9 มีการประเมินมาตรฐานผู้ให้บริการหลังการบริการ

มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร

วัตถุประสงค์ เพื่อประเมินความรู้ความสามารถของบุคลากรในสถานประกอบการสปา เพื่อสุขภาพว่ามีคุณสมบัติที่จะบริการลูกค้าได้อย่างปลอดภัยและประทับใจ

2.1 ผู้ดำเนินการสปาเพื่อสุขภาพ (Spa Manager) โดยผู้ดำเนินการสปา ต้องมีคุณสมบัติเพิ่มเติมจากเกณฑ์มาตรฐานตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ดังนี้

2.1.1 สามารถสื่อสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้

2.1.2 เป็นผู้นำและสร้างแรงจูงใจและรับผิดชอบ ยุติธรรมต่อพนักงานในการทำให้การบริการมีคุณภาพเพื่อสร้างความพึงพอใจให้ผู้รับบริการ

2.1.3 มีปฏิสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับผู้รับบริการรับข้อเสนอแนะต่างๆ เกี่ยวกับการทำงานและสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ

2.1.4 มีความสามารถในการทำการตลาดบริการสปาเพื่อสุขภาพ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2.1.5 มีจัดฝึกอบรมพนักงานเพื่อให้การบริการเป็นไปอย่างดีที่สุด

2.1.6 มีความสามารถวางแผนการดำเนินงานในสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพทุกๆ เรื่องอย่างมีคุณภาพ

2.1.7 มีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อสถานะทั้งภายในและภายนอกองค์กร

2.2 ผู้ให้บริการในสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ (Spa Therapist) โดยผู้ให้บริการ ต้องมีคุณสมบัติเพิ่มเติมจากเกณฑ์มาตรฐานตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ดังนี้

2.2.1 ผู้ให้บริการต้องผ่านการอบรมความรู้เฉพาะด้านการบริการในแต่ละประเภท ให้บริการมากกว่าเกณฑ์ มาตรฐานผู้ให้บริการของกระทรวงสาธารณสุข

2.2.2 สามารถสื่อสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศได้

2.2.3 เป็นผู้รับผิดชอบการบริการในการทำทรีทเมนต์ และให้บริการที่ประทับใจ

2.2.4 เป็นผู้ให้บริการที่สุภาพอ่อนน้อม สนใจและเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการ

2.2.5 มีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อสาธารณะทั้งภายในและภายนอกองค์กร

2.2.6 ผ่านการฝึกอบรมทั้งภายในและภายนอกของสถานประกอบการอย่างสม่ำเสมอ

2.3 พนักงานต้อนรับ (Spa Receptionist / Guest Relations Officer) ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

2.3.1 ต้องเป็นผู้ที่มีวุฒิการศึกษาขั้นต่ำระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า

2.3.2 สามารถสื่อสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้

2.3.3 ให้การต้อนรับและบริการด้วยมารยาทไทยที่สุภาพอ่อนน้อมและประทับใจ

2.3.4 มีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อสาธารณะทั้งภายในและภายนอกองค์กร

2.3.5 มีความสามารถในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการ

2.3.6 มีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าหรือฉุกเฉินได้

มาตรฐานที่ 3 ด้านผลิตภัณฑ์ เครื่องมือและอุปกรณ์

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ จัดหาผลิตภัณฑ์เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ดีมีคุณภาพไว้สำหรับบริการผู้มารับบริการ

3.1 ผลิตภัณฑ์ที่ใช้หรือมีไว้จำหน่ายต้องมีฉลากที่มีรายละเอียดถูกต้อง และมีการโฆษณาหรือการส่งเสริมการขายที่เหมาะสม

3.2 ผลิตภัณฑ์ที่ใช้หรือมีไว้จำหน่ายต้องมีคุณภาพมาตรฐาน

3.3 ผลิตภัณฑ์ที่สถานประกอบการสปาเป็นผู้ผลิตต้องมีกระบวนการควบคุมคุณภาพ

3.4 ผลิตภัณฑ์ที่ใช้หรือมีไว้จำหน่ายต้องมีคุณภาพปลอดภัย

3.5 มีระบบการเฝ้าระวังกำกับเรื่องอายุของผลิตภัณฑ์

3.6 มีระบบการควบคุมปริมาณสำรองของผลิตภัณฑ์ที่เป็นปัจจุบัน

3.7 ผลิตภัณฑ์ต้องได้รับการบรรจุอยู่ในภาชนะที่ถูกต้องเหมาะสมมีการจัดเก็บอย่างถูกต้อง

3.8 เครื่องมือ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการบริการสปา ควรมีมาตรฐานความปลอดภัย ที่เชื่อถือได้ และมีคู่มือการใช้งาน และการบำรุงรักษาครบถ้วน

3.9 มีระบบดูแลรักษา ในส่วนของเครื่องมือ อุปกรณ์ และผลิตภัณฑ์ อย่างถูกต้องสม่ำเสมอตามมาตรฐาน และให้อยู่ในสภาพ ปลอดภัยพร้อมใช้งาน มีผู้มีความรู้ดูแลและให้ข้อมูลที่ทีมงานในการเก็บและนำไปใช้

3.10 มีระบบการดูแลความสะอาด อุปกรณ์ เครื่องมือ วัสดุภัณฑ์ที่จำเป็นใช้ในห้องบริการสปา เช่น อ่างล้างมือ ห้องอาบน้ำ ตู้เก็บเสื้อผ้าของใช้ ของผู้รับบริการ เติียงนวดสปา แก้ว ถาด จาน ผ้าคลุมเตียงปลอดท่อนอน ผ้าเช็ดตัว เสื้อคลุมอาบน้ำ รองเท้าแตะ วัสดุสิ้นเปลืองสำหรับห้องอาบน้ำ ให้มีปริมาณพอเพียงอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน และมีผู้รับผิดชอบดูแลประจำ

มาตรฐานที่ 4 ด้านการบริหาร และการจัดการองค์การ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพตระหนักถึงความสำคัญและมีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพตลอดจนเป็นการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาในสถานประกอบการอย่างต่อเนื่อง

4.1 มีแผนผังองค์กร ที่เหมาะสม มีการจัดแบ่งภาระหน้าที่ พนักงาน ที่ชัดเจนตามตำแหน่งงาน

4.2 มีสายงานการบังคับบัญชาชัดเจน และส่งเสริมให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

4.3 มีระบบการว่าจ้างและผลตอบแทนชัดเจน โปร่งใสถูกต้องตามกฎหมายแรงงานไทย

4.4 มีระบบการพัฒนาบุคลากร ที่ทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพธุรกิจและมีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานสม่ำเสมอ ครอบคลุมทุกตำแหน่ง ด้วยความโปร่งใสและมีคุณภาพ

4.5 มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน เพื่อรักษามาตรฐานการบริการ และการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างต่อเนื่อง

4.5.1 มีคู่มือการปฏิบัติงานของพนักงานขององค์กร เช่น Spa Employee Handbook, Human Resource Management Handbook, House Keeping and Spa Presentation Handbook and others เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของสถานประกอบการ

4.5.2 มีการควบคุมระบบการบริการสปาที่เป็นปัจจุบันครอบคลุมทุกขั้นตอนของงานบริการเพื่อให้เกิดความประทับใจ และสร้างขวัญกำลังใจให้พนักงาน

4.6 มีระบบการจัดทำงบประมาณรายปี และมาตรการติดตามประเมินผลการประกอบการที่ได้มาตรฐานสากล และมีการกำหนดเป้าหมายทางการตลาดที่ชัดเจน ปฏิบัติได้จริง

4.7 มีระบบควบคุมวัสดุใช้งาน ทรัพย์สิน สินค้า ขององค์กร และมีการกำหนดมาตรฐานของวัสดุสิ้นเปลืองที่ชัดเจน เพื่อควบคุมการจัดซื้อทดแทน และประเมินค่าใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ

4.8 การดำเนินธุรกิจขององค์กร ต้องมีธรรมาภิบาล ดูแลสิ่งแวดล้อมอย่างไร

มาตรฐานที่ 5 ด้านสถานที่ บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้รับบริการได้ประทับใจในสภาพแวดล้อม เนื่องจากสปาเพื่อสุขภาพผู้รับบริการจะต้องได้รับการครบทั้ง 5 มิติ คือ รูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัส

5.1 สถานที่และสิ่งแวดล้อม

5.1.1 มีการตกแต่งสถานที่ต้องมีเอกลักษณ์ของความเป็นไทย และความเป็นธรรมชาติ

5.1.2 มีบริเวณต้อนรับ แยกออกจากส่วนที่ให้บริการอย่างชัดเจน ไม่รบกวนผู้รับบริการ

5.1.3 มีสภาพแวดล้อมที่ดีไม่แออัด และปราศจากมลภาวะต่างๆ

5.1.4 มีการเข้าถึงจุดต่างๆ ของการให้บริการอย่างสะดวก และปลอดภัย

5.1.5 มีแผนผัง แสดงจุดต่างๆ ของสถานประกอบการ ที่สำคัญแสดงไว้อย่างชัดเจน และเข้าใจง่าย

5.1.6 มีสถานที่ มีความสะอาดและมีระบบดูแลรักษาที่ดี อย่างสม่ำเสมอ

5.1.7 มีการจัดแสงสว่างอย่างเหมาะสม เพียงพอ ต่อการให้บริการ

5.1.8 มีการจัดบรรยากาศด้วยกลิ่นที่เหมาะสม และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

5.1.9 มีเสียงดนตรี เสียงเพลง หรือเสียงธรรมชาติ ที่ใช้เหมาะสม ฟังแล้วรู้สึกผ่อนคลายตามลักษณะของจุดที่ให้บริการ

5.1.10 มีความปลอดภัย และมีระบบแจ้งเตือนสิ่งอำนวยความสะดวก

5.2 สิ่งอำนวยความสะดวก

5.2.1 มีการจัดเก็บทรัพย์สินมีค่าเสื้อผ้าและของใช้ส่วนตัวสำหรับผู้รับบริการที่ปลอดภัย และเป็นสัดส่วน

5.2.2 มีบริเวณพักผ่อน

5.2.3 มีบริเวณบริการอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ

5.2.4 มีบริเวณให้อ่านหนังสือ

5.2.5 มีบริเวณให้คำปรึกษา

5.2.6 มีบริเวณทำสมาธิ

5.3 การดูแลและใส่ใจสิ่งแวดล้อม

5.3.1 มีนโยบายหรือข้อกำหนดด้านการรักษาสีสิ่งแวดล้อม

5.3.2 มีมาตรการรักษาสีสิ่งแวดล้อมและลดภาวะโลกร้อน

5.3.3 มีการจัดการน้ำอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ

5.3.4 การลดปริมาณของเสียและคัดแยกขยะมูลฝอย

4.3 มาตรฐานการจัดบริการในสถานประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2558ค) ได้กำหนดมาตรฐานการจัดบริการในสถานประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นมาตรฐานขั้นต่ำ ของสถานประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีเกณฑ์ตัวชี้วัดที่ใช้เป็นแนวทางในการตรวจประเมินมาตรฐาน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 23 เกณฑ์ 100 ตัวชี้วัด (โดยมีตัวชี้วัดสำคัญ 55 ตัวชี้วัด) ได้แก่

- องค์ประกอบที่ 1 ด้านสถานที่
- องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริการเชิงสุขภาพ (Wellness Services)
- องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารและการจัดบริการ
- องค์ประกอบที่ 4 ด้านบุคลากร
- องค์ประกอบที่ 5 ด้านสุขอนามัยและความปลอดภัย
- องค์ประกอบที่ 6 ด้านความรับผิดชอบต่อผู้ประกอบการ

องค์ประกอบที่ 1 ด้านสถานที่ ประกอบด้วย 3 เกณฑ์ 19 ตัวชี้วัด

เกณฑ์ที่ 1 ความเป็นส่วนตัวให้กับผู้ใช้บริการแต่ละบุคคล มี 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีการแจ้งจำนวนผู้ใช้บริการ ที่สามารถรองรับบริการได้ในแต่ละช่วงเวลา
2. มีวิธีการควบคุมและจำกัดจำนวนการเข้าใช้บริการไม่ให้เกินปริมาณที่แจ้งไว้
3. จัดสถานที่ ที่สร้างความเป็นส่วนตัวให้กับผู้ใช้บริการอย่างเพียงพอตามที่ได้

ประมาณการไว้ และเหมาะสมกับการบริการ

เกณฑ์ที่ 2 บรรยากาศที่สงบและให้ความผ่อนคลาย มี 13 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. เป็นบริเวณที่ปลอดจากมลภาวะทุกด้าน รวมถึงกลิ่น ความพลุกพล่าน เสียง

และแมลง

- (1) มีวิธีการหรือมาตรการป้องกันและควบคุม
- (2) มีการติดตาม ตรวจสอบการทำงานตามวิธีการหรือมาตรการที่กำหนด
- (3) ไม่พบมลภาวะ

2. สะอาด ถูกสุขลักษณะ และเป็นระเบียบเรียบร้อย

- (1) มีแผนหรือแบบแผนการดูแลรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบ

เรียบร้อย

- (2) มีการติดตาม ตรวจสอบการทำงานตามแผนหรือแบบแผนที่กำหนด
- (3) ใช้เทคนิคและวิธีการทำความสะอาดที่ถูกสุขลักษณะ
- (4) สถานที่โดยรวม แลดูสะอาด (Visually Clean)

3. การออกแบบและตกแต่งสถานที่

- (1) มีแนวคิด/แนวทาง
- (2) ใช้วัสดุ เครื่องตกแต่ง เครื่องใช้ที่สอดคล้องกับแนวคิด/แนวทาง
- (3) มีการระบุถึงทัศนียภาพไม่พึงประสงค์ที่อาจมี และการจัดการกับทัศนียภาพนั้น
- (4) ไม่พบทัศนียภาพที่ไม่พึงประสงค์

4. การสร้างบรรยากาศให้เกิดความร่มเย็น สงบและสบาย

- (1) มีเทคนิคและวิธีการสร้างบรรยากาศ
- (2) ไม่มีบรรยากาศที่ทำให้รู้สึกเครียด ร้อนรน หรือเร่งรีบ

เกณฑ์ที่ 3 ความปลอดภัยของสถานที่ให้บริการ มี 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีป้ายบอกทางออกฉุกเฉินและหรือป้ายบอกทาง
2. มีระบบหรือวิธีการป้องกันผู้บุกรุกเข้าสู่พื้นที่ให้บริการ
3. มีอุปกรณ์ที่ใช้ในสถานการณ์ฉุกเฉิน เช่น ถังดับเพลิง ในจำนวนที่พอเหมาะและ

มีการกระจายอย่างเหมาะสม

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริการเชิงสุขภาพ (Wellness Services) ประกอบด้วย 3 เกณฑ์ 9 ตัวชี้วัด

การบริการส่วนหน้า

เกณฑ์ที่ 1 งานต้อนรับ มี 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. บริเวณพื้นที่ต้อนรับต้องมีพื้นที่เพียงพอ เหมาะสม สะอาด สว่าง และไม่มีสิ่งกีดขวาง ทั้งที่รับรองผู้ใช้บริการ ที่ชำระเงิน ที่ฝากของ ฯลฯ ต้องแยกเป็นสัดส่วน และมีป้ายบอกให้ชัดเจน

2. กรณีใช้บริการที่มีความเสี่ยง พนักงานต้อนรับต้องให้ข้อมูลถึงความเสี่ยงที่มีอยู่ อาจจะขอให้ผู้ใช้บริการลงนามรับทราบความเสี่ยงนั้น ก่อนเข้าใช้บริการ

3. จัดให้มีรายการบริการต่างๆ ในแต่ละรายการต้องแสดงราคา ระยะเวลาที่ให้บริการ พร้อมคำอธิบาย ที่ชัดเจนถึงขั้นตอน วิธีการ และผลที่ต้องการ

เกณฑ์ที่ 2 งานรับจอง มี 4 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีเทคนิค วิธีการในการรับทราบความประสงค์ของผู้ใช้บริการ รวมถึงการประเมินความเสี่ยงต่ออันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้บริการ

2. มีการแจ้งความเสี่ยง (ถ้ามี) และยืนยันการสั่งจอง แจ้งกระบวนการ/ขั้นตอนการ Check-in ให้ผู้ใช้บริการทราบ และจัดเตรียมเอกสารข้อมูลของผู้ใช้บริการให้พร้อมก่อนที่ผู้ใช้บริการจะมาถึง

3. มีกระบวนการและวิธีการประสานงานเพื่อให้มีการจัดบริการตามรายละเอียดที่ได้มีการยืนยัน

4. มีการบันทึกการให้บริการทุกครั้ง ทั้งนี้ ในกรณีที่ผู้ใช้บริการมีความเสี่ยงต่อการเข้าใช้บริการเกินกว่าปกติทั่วไป ต้องมีการจัดทำแฟ้มประวัติการให้บริการของผู้ใช้บริการรายนั้น และมีการเก็บรักษาไว้ไม่น้อยกว่า 2 ปี หลังจากการบริการครั้งสุดท้าย

เกณฑ์ที่ 3 งาน Check-in มี 2 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีกระบวนการและขั้นตอนการ check-in อย่างชัดเจน

2. การรับจองเป็นกลุ่มคณะ ต้องมีแผนการให้บริการรองรับการเข้า check-in เป็นกลุ่มคณะด้วยการให้บริการเชิงสุขภาพด้วยหัตถการ (Manual Treatment)

การทำหัตถการ

เกณฑ์ที่ 1 คู่มือการทำหัตถการ มี 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีคู่มือการทำหัตถการครบตามรายการที่เปิดให้บริการ

2. มีการทบทวนและปรับปรุงคู่มือนั้นทุกปี

3. มีการสอบถามว่าผู้ใช้บริการทำหัตถการทุกคนได้ปฏิบัติตามคู่มืออย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

เกณฑ์ที่ 2 การทำหัตถการ มี 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. ไม่ทำหัตถการที่ใช้เทคนิคและขั้นตอนแตกต่างจากคู่มือการทำหัตถการ เว้นแต่จะได้ตกลงไว้กันตั้งแต่การรับจอง

2. การทำหัตถการแต่ละรายการต้องให้บริการโดยพนักงานผู้ให้บริการที่มีความรู้ ความชำนาญและทักษะ ตามแบบแผนที่กำหนดไว้ในคู่มือ

3. ต้องรักษาความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้บริการเป็นสำคัญ

เกณฑ์ที่ 3 องค์ประกอบในการทำหัตถการ มี 7 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. ผู้ให้บริการทำหัตถการสามารถล้างมือในสถานที่ที่ทำหัตถการได้

2. การทำหัตถการแต่ละประเภท ที่มีความแตกต่างกัน ต้องจัดสรรและแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมและเพียงพอ ไม่อึดอัด ปลอดภัย โปร่งโล่งและสบาย และเป็นไปตามบทบัญญัติทางกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้บังคับใช้อยู่

3. สถานที่ทำหัตถการซึ่งใช้สำหรับห่อตัวด้วยสมุนไพร หรือพอกโคลน ต้องเตรียมสถานที่อาบน้ำด้วยฝักบัวไว้ด้วย

4. สถานที่ทำหัตถการ อาจเปียกและ เนื่องจากมีการใช้น้ำ ต้องมีทางระบายน้ำติดตั้งในพื้นที่

5. ระบบไฟส่องสว่างในสถานที่ทำหัตถการต้องเป็นระบบที่ปรับความสว่างได้ และสามารถปรับได้ถึงระดับที่ใช้สำหรับทำความสะอาดหรือตรวจตราสถานที่ได้

6. ระบบปรับอากาศสำหรับสถานที่ทำหัตถการซึ่งเป็นห้องปิดอยู่ภายในอาคาร ต้องเป็นระบบแยกเฉพาะสำหรับแต่ละห้อง และได้รับการดูแลและบำรุงรักษาเป็นอย่างดี

7. ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ประกอบการทำหัตถการ ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติทางกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้ที่บังคับใช้อยู่ ในกรณีที่เป็นการใช้วัสดุจากพืชหรือแหล่งธรรมชาติต้องเป็นการเตรียมสดเพื่อใช้ในทันที

สิ่งอำนวยความสะดวก

เกณฑ์ที่ 1 ความปลอดภัย มี 6 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. เลือกใช้เทคโนโลยีที่สามารถป้องกันสถานการณ์ที่อาจทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยกับผู้ให้บริการเป็นลำดับแรก

(1) มีความเข้าใจกลไกของเทคโนโลยีที่ใช้ และอันตรายที่อาจมี

(2) มีเหตุผลในการตัดสินใจเลือกใช้เทคโนโลยี

2. ต้องจัดและแบ่งแยกพื้นที่ให้เพียงพอและเหมาะสม ที่จะทำให้ผู้ใช้บริการมีความสุข สบาย เป็นส่วนตัว และง่ายต่อการเข้าไปให้ความช่วยเหลือผู้ใช้บริการได้ทันทีเมื่อเกิดเหตุไม่พึงประสงค์ และให้เป็นไปตามบทบัญญัติทางกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้ที่บังคับใช้อยู่

3. พื้นผิวของบริเวณที่บริการ ต้องออกแบบและก่อสร้างให้เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะกิจกรรมที่ใช้บริการ เช่น พื้นที่ขึ้นและ เปียกน้ำ ต้องมีพื้นผิวที่ไม่ลื่น เป็นต้น

4. มีพนักงาน (เพศเดียวกับผู้ใช้บริการ) ในกรณีมีการแบ่งสถานที่โดยแยกตามเพศผู้ใช้บริการ) หมั่นตรวจตราอยู่เสมอ

5. มีการแสดงผลอุณหภูมิภายในห้องอบไอน้ำ และห้อง Sauna เพื่อให้มีการควบคุมความปลอดภัยได้ตลอดเวลา และให้เป็นไปตามบทบัญญัติทางกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้ที่บังคับใช้อยู่

เกณฑ์ที่ 2 เอื้อต่อการใช้งานด้วยตนเองได้โดยง่าย และได้ประสิทธิภาพ มี 4 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. เทคโนโลยีที่ใช้ต้องพร้อมและสะดวกต่อการใช้งานด้วยตนเอง

2. มีสื่อแสดงสาธิตการใช้งาน เนื้อหาชัดเจน เข้าใจง่าย และติดตั้งอยู่ในสถานที่ใกล้เคียงพบเห็นได้ง่าย

3. จัดให้มีพนักงานคอยบริการให้คำปรึกษา แนะนำเทคนิค และวิธีการใช้ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4. มีการติดตั้งอุปกรณ์มาตรวัดอุณหภูมิ ความชื้น นาฬิกา ที่แสดงผลในขณะที่ให้บริการให้ผู้ใช้บริการสามารถมองเห็นได้โดยสะดวก ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ให้บริการได้มีข้อมูลระหว่างการใช้งานในแต่ละวงจรรอบที่พอเหมาะพอดีกับความสบายของแต่ละคน

เกณฑ์ที่ 3 การดูแลรักษาและซ่อมบำรุง มี 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีพนักงานที่มีหน้าที่และรับผิดชอบการดูแลบำรุงรักษาและความสะอาดเรียบร้อยให้พร้อมให้บริการอยู่เสมอครบทุกพื้นที่ ๆ ให้บริการ

2. มีการตรวจและบันทึกคุณสมบัติทางกายภาพ ทางเคมี ของน้ำในสระว่ายน้ำ อ่างแช่ตัว (ในกรณีที่มีการใช้ร่วมกัน) ทุกวัน เพื่อให้มีความสะอาดและถูกสุขลักษณะ และเหมาะสมกับการใช้งาน และให้เป็นไปตามบทบัญญัติทางกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้ที่บังคับใช้อยู่

3. การติดตั้งเครื่องมือ หรืออุปกรณ์ไฟฟ้า ต้องมีความปลอดภัยและผ่านการบำรุงรักษาอย่างเหมาะสม

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารและการจัดบริการ ประกอบด้วย 2 เกณฑ์ 4 ตัวชี้วัด

เกณฑ์ที่ 1 ประสิทธิภาพ ภาระงาน และนโยบายในการบริการ มี 2 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

2. มีเป้าประสงค์ในการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการเชิงสุขภาพ ควบคู่ไปกับการบริการที่พัก และอาหาร

เกณฑ์ที่ 2 การบูรณาการงานบริการ มี 2 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีระบบการติดต่อและสื่อสารที่ดีกับหน่วยงานอื่นๆ ของสถานประกอบการ

2. มีแผนการปฏิบัติงานหรือมีการจัดชุดบริการ (Packages) ร่วมกันระหว่างงานบริการเชิงสุขภาพ กับงานอื่นๆ ของสถานประกอบการ

องค์ประกอบที่ 4 ด้านบุคลากร ประกอบด้วย 2 เกณฑ์ 8 ตัวชี้วัด

เกณฑ์ที่ 1 ผู้จัดการหน่วยบริการเชิงสุขภาพ มี 4 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีการแต่งตั้งและมอบหมายงานในหน้าที่

2. มีความรับผิดชอบต่อการจัดการด้านบริการเชิงสุขภาพในแต่ละวัน

3. มีบทบาทในการกำหนดแนวปฏิบัติ ทิศทางและแนวทางการให้บริการ ให้บรรลุตามนโยบาย และเป้าหมายการบริการของสถานประกอบการ

4. มีกิริยาท่าทางเป็นมิตรและจิตบริการ (Service Mind การบริการด้วยใจ)

เกณฑ์ที่ 2 พนักงานหัตถการ มี 4 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีคุณวุฒิตามที่กำหนดตามข้อบังคับว่าด้วยการประกอบอาชีพ การขึ้นทะเบียนประกอบอาชีพ และ/หรือประกาศนียบัตรที่กำหนด

2. ผ่านการฝึกอบรมงานและหน้าที่ ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่ได้รับมอบหมาย

3. ไม่มีโรคประจำตัวที่สามารถติดต่อไปยังผู้อื่นได้ง่าย เช่น วัณโรคระยะติดต่อ โรคหูด/เชื้อราที่มือ หรือโรคเรื้อน เป็นต้น

4. มีกิริยาท่าทางเป็นมิตรและจิตบริการ

องค์ประกอบที่ 5 ด้านสุขอนามัยและความปลอดภัย ประกอบด้วย 4 เกณฑ์ 26 ตัวชี้วัด

เกณฑ์ที่ 1 การบริหารจัดการความเสี่ยงต่ออุบัติเหตุ การละเมิด การบาดเจ็บ และสุขภาพของผู้รับบริการ และพนักงานที่เกี่ยวข้อง มี 5 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. การประเมินความเสี่ยง

(1) มีการบันทึกผลของการประเมินความเสี่ยงต่อการบาดเจ็บและสุขภาพของผู้ใช้บริการและพนักงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ รวมถึงความเสี่ยงต่อการล่วงละเมิดที่อาจเกิดขึ้นจากทั้งสองฝ่ายไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

(2) มีมาตรการและวิธีการป้องกันและแก้ไขอันตรายหรือสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์อย่างเพียงพอ

2. การสื่อสารเรื่องความเสี่ยงและมาตรการที่ใช้

(1) มีการแจ้งข้อมูลหรือข่าวสารที่เกี่ยวข้อง

(2) มีการจัดให้มีการอบรมหรือชี้แจงเรื่องความเสี่ยงแก่พนักงานอย่างทั่วถึง

(3) มีคู่มือการปฏิบัติเพื่อลดความเสี่ยงและแก้ไขสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์

เกณฑ์ที่ 2 การปฐมพยาบาล มี 4 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. จัดให้พนักงานเข้ารับการฝึกอบรมด้านการปฐมพยาบาลอย่างสม่ำเสมอ

2. มีการฝึกซ้อมเพื่อให้พนักงานสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่าง

ทันทั่วทั้ง

3. มีคู่มือแสดงวิธีการและขั้นตอนปฏิบัติ ในการปฐมพยาบาลให้กับผู้ให้บริการที่ประสบเหตุอย่างถูกต้อง

4. มีการจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือ และเครื่องใช้สำหรับการปฐมพยาบาลให้พร้อม จัดเก็บเป็นระบบ สะดวก และใช้ได้ทันที

เกณฑ์ที่ 3 สุขอนามัย มี 8 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. ระบบระบายอากาศและควบคุมอุณหภูมิของพื้นที่ปิดภายในอาคาร

(1) มีช่วงเวลาที่เปิดพื้นที่ให้เกิดการไหลเวียนถ่ายเทอากาศระหว่างภายในและภายนอกพื้นที่

(2) เครื่องปรับอากาศและพัดลมดูดอากาศ

(2.1) มีคุณลักษณะเฉพาะเหมาะสมกับการใช้งานตามขนาดพื้นที่

(2.2) การทำงานของเครื่องเป็นปกติ ไม่มีลักษณะแสดงของการชำรุดใดๆ

(2.3) ได้รับการล้างทำความสะอาด และดูแลรักษาอย่างสม่ำเสมอ

(2.4) มีคู่มือการใช้งานเครื่อง

2. ผ้าที่ใช้ให้บริการ เช่น เสื้อคลุม ผ้าขนหนู ปลอกหมอน ผ้าปู รองเท้าได้รับการเปลี่ยนและนำไปซักล้าง อบรีด ทุกครั้งที่ให้บริการแก่ผู้ให้บริการแต่ละราย

3. การดูแลเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ที่ใช้ให้บริการ โดย

(1) จัดเก็บใส่ไว้ภาชนะที่สะอาดถูกสุขลักษณะและเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์นั้น

(2) สถานที่เก็บผลิตภัณฑ์อยู่ในอุณหภูมิ และได้รับแสงสอดคล้องกับสภาพที่เหมาะสมในการดูแลรักษาสภาพผลิตภัณฑ์นั้น

เกณฑ์ที่ 4 การป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ มี 9 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. อุปกรณ์ เครื่องใช้ ที่มีการใช้งานโดยคนจำนวนมาก
 - (1) อุปกรณ์ เครื่องใช้ทั่วไป (เช่น มือจับ/ลูกบิดประตู โทรศัพท์) ได้รับการทำความสะอาดอยู่เสมอ มีการใช้น้ำยาฆ่าเชื้อ (Disinfectant) เช็ดทำความสะอาดอยู่เสมอ
 - (2) อ่างล้างเท้า เครื่องมือ/อุปกรณ์สำหรับการทำหัตถการ (Treatment) ล้างด้วยผง ซักฟอกทุกครั้งที่ใช้บริการแก่ผู้ใช้บริการแต่ละราย แห้ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ (Disinfectant) ตามคำแนะนำการใช้น้ำยานั้น
2. พนักงาน
 - (1) มีอาการหรืออาการแสดงแต่ไม่ชัดเจน มีมาตรการป้องกันควบคุมการแพร่กระจายที่เหมาะสม (เช่น ใส่หน้ากากอนามัยเมื่อมีน้ำมูกหรือจามในกรณีที่สงสัยว่ามีสาเหตุจากภูมิแพ้)
 - (2) มีไข้หรือได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าป่วยเป็นติดเชื้อระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันให้หยุดงานโดยลาป่วย
3. ผู้ใช้บริการ
 - (1) มีอาการหรืออาการแสดงคล้ายหรือเป็นไข้หวัด - งดเว้นการให้บริการผู้ใช้บริการรายนั้น
 - (2) มีแผลหรือรอยโรคบนผิวหนัง (Skin Lesion) - งดเว้นการให้บริการที่สัมผัสกับแผลหรือรอยโรคฯ นั้น
 - (3) ทั้งนี้ต้องจัดทำเป็นกฎเกณฑ์ แสดงให้ผู้ใช้บริการทุกคนเห็นได้อย่างชัดเจน
4. น้ำยาล้างมือ (Hand sanitizers)
 - (1) บรรจุใส่ภาชนะที่ง่ายต่อการใช้
 - (2) ตั้งวางในพื้นที่ต่างๆ อย่างเพียงพอ

องค์ประกอบที่ 6 ด้านความรับผิดชอบของผู้ประกอบการประกอบด้วย 3 เกณฑ์ 8 ตัวชี้วัด

เกณฑ์ที่ 1 การกำกับ ควบคุม ดูแลการบริการของสถานประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ให้เป็นไปตามมาตรฐานนี้ มี 4 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีระบบการรับข้อร้องเรียนจากผู้ใช้บริการ (Customer Complain)
2. มีระบบเพื่อให้พนักงานสามารถแจ้งหรือรายงานการบริการที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานนี้
3. มีการลงทะเบียนการแจ้งหรือรายงานดังกล่าวและการดำเนินการที่สืบเนื่อง
4. มีการกำหนดมาตรการแก้ไขในปัญหาที่เกิดขึ้นซ้ำ หรือบ่อยๆ

เกณฑ์ที่ 2 การกำกับ ควบคุม ดูแลการบริการให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดมี 2 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. ได้รับอนุญาตและหรือผ่านการรับรองมาตรฐานตามบทบัญญัติทางกฎหมายเกี่ยวกับบริการที่มีซึ่งบังคับใช้อยู่
2. แสดงใบอนุญาตหรือประกาศรับรองมาตรฐานไว้ในสถานที่เปิดเผย

เกณฑ์ที่ 3 การรักษาความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้บริการและไม่เปิดเผยเรื่องราวใดๆ ที่เกิดขึ้นในสถานประกอบการ มี 2 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีระบบหรือกลไกในการควบคุมและ/หรือจูงใจพนักงานทุกคนให้แสดงความอ่อนน้อม สุภาพ ให้เกียรติผู้ให้บริการ และโดยเฉพาะการไม่พูดถึงผู้ให้บริการลับหลัง
2. มีมาตรการลงโทษขั้นเด็ดขาดต่อพนักงานที่ละเมิดความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้บริการ

4.4 มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ

มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีองค์ประกอบ 2 ส่วนคือ เกณฑ์มาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติและศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติทั้งนี้ในแต่ละองค์ประกอบจะมีเกณฑ์มาตรฐานที่จำเป็นสำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่มีการให้บริการน้ำพุร้อนธรรมชาติและดัชนีชี้วัดความมีศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ดัชนี (Index) หมายถึง ปัจจัยหรือตัวแปรที่ถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อใช้กำหนดคุณลักษณะขององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว

ตัวชี้วัด (Indicator) หมายถึง ปัจจัยหรือตัวแปรที่กำหนดขึ้นเพื่อแสดงถึงคุณสมบัติของแต่ละดัชนี ซึ่งตัวชี้วัดในการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติมีทั้งที่อยู่ในรูปของค่าเชิงคุณภาพ หรือในรูปของค่าเชิงปริมาณ

กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2556) ได้กำหนดมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ โดยในการประเมินคุณภาพของแหล่งเที่ยวนั้นประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ส่วนได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 ตามมาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน

มาตรฐานในการให้บริการที่จำเป็นสำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่มีการให้บริการน้ำพุร้อน ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยต่อสุขภาพนักท่องเที่ยวเป็นหลักสำคัญ ทั้งนี้ เนื่องจากองค์ประกอบทางกายภาพและชีวภาพของน้ำพุร้อนอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการได้ การใช้น้ำพุร้อนเพื่อการอาบหรือการดื่มจึงต้องมีความระมัดระวังอย่างมากเนื่องจากคุณสมบัติเหล่านี้ต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับการรักษาทางการแพทย์ นอกจากนี้จะต้องคำนึงถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยศึกษาสภาพทั่วไปตามเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาตามมาตรฐานได้แก่

เกณฑ์ที่ 1 คุณภาพน้ำที่เหมาะสมในการให้บริการ น้ำพุร้อนธรรมชาติที่จะนำมาให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเพื่อการอาบ หรือดื่มหรือเพื่อการรักษาโรคต้องมีคุณสมบัติทางเคมีและคุณสมบัติทางกายภาพและชีวภาพ ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการรักษาทางการแพทย์

เกณฑ์ที่ 2 ห้องแช่น้ำพุร้อน/บ่อแช่น้ำพุร้อน/สระว่ายน้ำ ต้องมีการจัดการด้านความสะอาดอย่างถูกสุขลักษณะและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นเพื่อป้องกันอันตรายกับผู้ให้บริการอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุที่เกิดจากการแช่น้ำพุร้อน และไม่ก่อให้เกิดการแพร่เชื้อโรคต่อผู้ให้บริการ

เกณฑ์ที่ 3 ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา/ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า ต้องมีการจัดการด้านความสะอาดอย่าง ถูกสุขลักษณะและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นเพื่อป้องกันอันตรายกับผู้ใช้บริการอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุที่เกิดจากการแช่น้ำพุร้อน

เกณฑ์ที่ 4 การจัดการด้านความปลอดภัย แหล่งท่องเที่ยวต้องมีความพร้อมในการป้องกัน และรักษาความปลอดภัยตลอดระยะเวลาที่ให้บริการ รวมไปถึงความสามารถในการปฐมพยาบาล ให้กับนักท่องเที่ยวอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวได้

เกณฑ์ที่ 5 การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม มีการจัดการด้านการกำจัดของเสียต่าง ๆ อย่างถูกต้อง ไม่ก่อให้เกิดมลพิษด้านต่าง ๆ ต่อแหล่งท่องเที่ยว น้ำพุร้อนและพื้นที่โดยรอบ และไม่รบกวนกิจกรรม การท่องเที่ยว รวมถึงการจัดการด้านสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อทัศนียภาพของลักษณะ ภูมิประเทศ

องค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน

การที่แหล่งท่องเที่ยวมีจุดดึงดูดความสนใจ เช่น มีเอกลักษณ์ในด้านต่าง ๆ มีศักยภาพในการ รองรับการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และความสามารถในการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ให้เกิดความ ยั่งยืน ความแตกต่างของน้ำพุร้อนแต่ละพื้นที่ทั้งในด้านลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ และด้านการ จัดการพื้นที่ จะมีลักษณะเฉพาะแหล่งหรือมีจุดดึงดูดใจแตกต่างกันออกไป เช่น ขนาดของแหล่ง ท่อเที่ยวจำนวนบ่อ การเข้าถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งบริเวณพื้นที่น้ำพุร้อนและบริเวณข้างเคียง ฯลฯ โดยเป็นตัวกำหนดว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนั้นรองรับการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตที่มี มาตรฐานทั้งในระดับประเทศและในระดับนานาชาติได้หรือไม่ โดยศึกษาสภาพทั่วไปตามเกณฑ์ที่ใช้ พิจารณาตามมาตรฐานได้แก่

เกณฑ์ที่ 1 แหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติมีจุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวมีลักษณะ เฉพาะที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ไม่มีการดัดแปลงจนทำให้สภาพธรรมชาติที่มีอยู่เดิมเปลี่ยนไป และ สามารถเป็นจุดดึงดูดความสนใจให้นักท่องเที่ยวได้

เกณฑ์ที่ 2 ศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว บริเวณน้ำพุร้อนธรรมชาติและบริเวณโดยรอบ มีศักยภาพที่จะสามารถรองรับนักท่องเที่ยวรวมถึงการพัฒนาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น

เกณฑ์ที่ 3 การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน การใช้ประโยชน์ ของพื้นที่เพื่อการใด ๆ ต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อน้ำพุร้อนธรรมชาติ ซึ่งอาจทำให้เกิดความเสื่อม โทรมหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติเดิม รวมไปถึงการขัดต่อลักษณะภูมิประเทศหรือความ เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และให้ชุมชนได้เป็นส่วนหนึ่งในการท่องเที่ยวโดยตระหนักถึงคุณค่าและ ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวของตน ส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์ของพื้นที่อย่างยั่งยืน

การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว แบ่งได้เป็น 2 กรณีตามลักษณะของแหล่งได้แก่

กรณีที่ 1 แหล่งท่องเที่ยวที่มีการให้บริการน้ำพุร้อนธรรมชาติ โดยจะทำการประเมินทั้ง องค์ประกอบที่ 1 หรือแบบประเมินในส่วนที่ 1 มาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภท น้ำพุร้อนธรรมชาติ และองค์ประกอบที่ 2 หรือแบบประเมินในส่วนที่ 2 ศักยภาพในการเป็นแหล่ง ท่อเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ

กรณีที่ 2 แหล่งท่องเที่ยวที่ไม่มีการให้บริการน้ำพุร้อนธรรมชาติ ให้ทำการประเมินเฉพาะ องค์ประกอบที่ 2 หรือแบบประเมินในส่วนที่ 2 ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ ในกรณีที่ยังไม่มีการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว หรือจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว หากผู้รับผิดชอบดูแลพื้นที่นั้นมีความประสงค์ที่จะทราบว่าพื้นที่ของตนมีความเหมาะสมหรือมีศักยภาพในการที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ หรือไม่ ก็สามารถที่จะนำแบบประเมินไปใช้ประเมินพื้นที่ได้แหล่งท่องเที่ยวที่มีการให้บริการน้ำพุร้อนธรรมชาติ ที่ผ่านการประเมินนั้น แสดงรายละเอียดในคู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติในเว็บไซต์ กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2558ก) ได้กำหนดมาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเป็นมาตรฐานขั้นต้นของแหล่งท่องเที่ยว มีเกณฑ์ตัวชี้วัดที่ใช้เป็นแนวทางในการตรวจประเมินมาตรฐาน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ 44 ตัวชี้วัด ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 การวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่ 4 การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

องค์ประกอบที่ 5 การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพบริการในแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่ 6 การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่ 7 การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ

มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวแต่ละองค์ประกอบ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 การวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัดดังนี้

1. มีการจัดตั้งคณะทำงานของผู้รับผิดชอบเพื่อการบริหารงานของแหล่งท่องเที่ยว
2. มีการนำวิสัยทัศน์และทิศทางการบริหารแหล่งท่องเที่ยวไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินงาน
3. มีการวางแผนการจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว
4. มีการวางกำลังคนที่เพียงพอต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
5. มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้อย่างต่อเนื่อง
6. มีการประเมินผลความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเป็นประจำ

องค์ประกอบที่ 2 การบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 8 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีการจัดสรรพื้นที่ความรับผิดชอบของแหล่งท่องเที่ยวระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน
2. มีการจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้สามารถดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยว
3. มีการให้ชุมชน สมาคม และชมรม มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสม
4. มีการจัดภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอยู่
5. มีการพัฒนา หรือปรับปรุงบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง
6. มีข้อบังคับของแหล่งเที่ยวนั้น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ
7. มีการบันทึกภาพของแหล่งท่องเที่ยวไว้เป็นข้อมูลเพื่อความสมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยว

ประจำปี

8. กำหนดจุดคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน เช่น ด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต อาหาร และกิจกรรมต่าง ๆ

องค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีการจัดเตรียมเส้นทางที่เหมาะสมสำหรับการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างปลอดภัย
2. มีการจัดเก็บข้อมูลหรือแสดงภาพรวมทั้งกำหนดบริเวณที่นักท่องเที่ยวสามารถชมแหล่งท่องเที่ยวอย่างชัดเจน

3. มีการกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสม ตามช่วงเวลาของวันหรือฤดูกาล
4. มีการจัดให้มีพาหนะไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก
5. มีการแสดงข้อมูลข่าวสารในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก

องค์ประกอบที่ 4 การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก ประกอบด้วย 9 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. จัดให้มีการบริการด้านอาหารและเครื่องดื่มที่สะอาดและถูกสุขลักษณะในแหล่งท่องเที่ยว
2. จัดให้มีห้องน้ำ/สุขาที่สะอาดถูกสุขลักษณะสำหรับนักท่องเที่ยว
3. จัดให้มีระบบเตือนภัยหรือระบบรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว
4. มีการจัดเตรียมสถานที่ อุปกรณ์อำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ
5. มีการจัดสถานที่จำหน่ายของที่ระลึกให้แก่นักท่องเที่ยว
6. มีการจัดการด้านที่พักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม เช่น ม้านั่ง ศาลาพักผ่อน
7. มีระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สาธารณะที่เพียงพอต่อการบริการนักท่องเที่ยว

8. มีการจัดการด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น
9. มีการจัดการขยะและการบำบัดของเสีย

องค์ประกอบที่ 5 การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว
ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีการพัฒนาบุคลากรด้านการให้บริการทางการท่องเที่ยว
2. มีการจัดให้มีการอบรมด้านภาษาต่างประเทศให้กับเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยว
3. มีการจัดให้มีพนักงานบริการข้อมูล ประชาสัมพันธ์ที่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว
4. มีการพัฒนาช่องทางการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ
5. มีข้อบังคับด้านการแต่งกายและบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการอย่างชัดเจน
6. มีการดูแลการให้บริการให้เป็นไปตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวที่กำหนดไว้
7. มีการประเมินคุณภาพการให้บริการ

องค์ประกอบที่ 6 การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. จัดให้มีการประชุมระหว่างผู้รับผิดชอบกับภาคีการท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว
2. จัดให้มีการควบคุมดูแลให้กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อท้องถิ่น
3. มีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้กับชุมชนในท้องถิ่น
4. มีการจัดกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และชุมชนในท้องถิ่น

5. มีคำชี้แจงขอบเขตและข้อจำกัดการจัดกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่ 7 การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ
ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. จัดให้มีการให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ และผู้ที่เกี่ยวข้องในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ

2. จัดให้มีกิจกรรมรณรงค์ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติภายในแหล่งท่องเที่ยว

3. จัดให้มีกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดภายในแหล่งท่องเที่ยว

4. จัดให้มีการประเมินผลทางด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง

4.5 มาตรฐานที่พักเพื่อการท่องเที่ยว

กรมการท่องเที่ยวตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาที่พักเพื่อการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ จึงได้ร่วมกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น มูลนิธิมาตรฐานโรงแรมไทย กรมการปกครอง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พัฒนา มาตรฐานที่พักเพื่อการท่องเที่ยวและนำเข้าสู่กระบวนการตรวจประเมินและรับรองมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547 ซึ่งในการนำมาตรฐานไปตรวจประเมินพบว่า มีเกณฑ์และตัวชี้วัดบางข้อที่ไม่บ่งชี้การเป็นโรงแรมระดับ 5 ดาวและ สอดคล้องกับมาตรฐานระดับสากล ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2555 กรมการท่องเที่ยวจึงได้ดำเนินการปรับปรุง มาตรฐานที่พักเพื่อการท่องเที่ยว ประเภทโรงแรมระดับ 5 ดาว เพื่อให้เกณฑ์และตัวชี้วัดที่กำหนดในมาตรฐาน มีความชัดเจนและสอดคล้องกับมาตรฐานสากลระดับ 5 ดาว ซึ่งขณะนี้ ได้ดำเนินการปรับปรุงมาตรฐานดังกล่าว และประกาศใช้อย่างเป็นทางการซึ่งมีรายละเอียดแยกเป็นหมวดหมู่ ดังต่อไปนี้ (กรมการท่องเที่ยว, 2557)

หมวดที่ 1 สถานที่ตั้ง สภาพแวดล้อม สิ่งก่อสร้างทั่วไปและที่จอดรถ

หมวดที่ 2 โถงต้อนรับ ห้องน้ำสาธารณะ ลิฟท์และทางสัญจรภายในอาคาร

หมวดที่ 3 ห้องพักแบบ Standard (รวมทางเดิน ระเบียง และห้องน้ำ)

หมวดที่ 4 ห้องพักแบบ Suite และ Executive Floor

หมวดที่ 5 ห้องอาหาร คอฟฟี่ชอป บาร์และครัว

หมวดที่ 6 ส่วนบริการด้านสนทนาการ และสรว่ายน้ำ

หมวดที่ 7 ส่วนบริการด้านธุรกิจ: ห้องประชุม และ Business Center

หมวดที่ 8 บุคลากรและการบริการ

หมวดที่ 9 ระบบความปลอดภัยในพื้นที่ทั่วไป

หมวดที่ 10 ส่วนของพนักงาน

หมวดที่ 11 คุณลักษณะเสริมอื่นๆ เช่น การเป็นที่ยอมรับของบุคคล สวัสดิการเสริม (มีรายละเอียดแสดงในภาคผนวก ก)

4.6 มาตรฐานการตรวจรับรองคุณภาพร้านอาหารวัตถุดิบปลอดภัย

มาตรฐานการตรวจรับรองคุณภาพร้านอาหารวัตถุดิบปลอดภัยใช้ในการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทร้านอาหารเพื่อสุขภาพที่เป็นแหล่งผลิตอาหาร มีรายการประเมินด้านการเข้าถึงสถานประกอบการ และมีการแยกรายการประเมินเป็นหมวดหมู่

หมวดที่ 1 การรับวัตถุดิบ

หมวดที่ 2 ที่เก็บวัตถุดิบ

หมวดที่ 3 บริเวณพื้นที่ประกอบอาหาร

หมวดที่ 4 บริเวณจุดจำหน่ายอาหาร

หมวดที่ 5 บุคลากร

แต่ละหมวดหมู่มีรายการประเมินย่อยในประเด็นที่เกี่ยวกับสุขลักษณะและความปลอดภัย (มีรายละเอียดแสดงในภาคผนวก ก)

4.7 มาตรฐานสถานที่สำคัญทางศาสนา ข้อกำหนดในมาตรฐานสถานที่สำคัญทางศาสนา มีประเด็นต่อไปนี้

1. ด้านการเข้าถึงศาสนสถาน
2. ด้านการจัดสถานที่
3. ด้านพระวิปัสสนาจารย์/แนวการสอน
4. ด้านการจัดกิจกรรมอบรมปฏิบัติธรรม

5. ด้านอื่นๆ เช่น การจัดทำบัญชี การรักษาความปลอดภัย การดูแลด้านสุขอนามัย มีการประสานงานกับชุมชน การประชาสัมพันธ์ การจัดเก็บข้อมูลสถิติ การดำเนินงานของสำนักปฏิบัติธรรม การตรวจซ่อมบำรุงวัสดุ อุปกรณ์ (มีรายละเอียดแสดงในภาคผนวก ก)

4.8 มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติประเภทอุทยานแห่งชาติ มีประเด็นพิจารณา

1. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
2. ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
4. ด้านความหลากหลายของระบบนิเวศในแหล่งธรรมชาติ
5. ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยว
6. การบริหารจัดการ

(มีรายละเอียดแสดงในภาคผนวก ก)

กล่าวโดยสรุป แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย มีรูปแบบที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น แหล่งน้ำพุร้อน น้ำแร่ โคลนร้อน หาดร้อน ฯลฯ และแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นสถานประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เช่น แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นอุทยานแห่งชาติ แหล่งท่องเที่ยวที่มีน้ำพุร้อน น้ำแร่ โคลนร้อน หาดร้อน สถานประกอบการนวดและสปา สถานประกอบการอาหารเพื่อสุขภาพ ที่พัก (โรงแรม/รีสอร์ท) ศาสนสถาน ดังนั้น ทางรัฐบาลจึงได้มีการออกกฎหมาย และมีการกำหนดมาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อเป็นเกณฑ์คุณภาพให้หน่วยงาน หรือสถานประกอบการในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งนำไปปฏิบัติใช้เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้มารับบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อันจะนำไปสู่การสร้างภาพลักษณ์ของการบริการที่ดี สร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวตลอดไป และเป็น

แรงจูงใจต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอันจะส่งผลดีต่อการสร้างเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

5. สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคเอเชีย

5.1 สถานการณ์ทั่วไป การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชียได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั่วโลก เนื่องจากนักท่องเที่ยวชาวตะวันตกต้องการแสวงหาการกลับคืนสู่ธรรมชาติ ภูมิภาคเอเชียมีทรัพยากรธรรมชาติที่มีความหลากหลาย เหมาะสมกับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เช่น มีน้ำพุร้อน มีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม ได้แก่ น้ำตก ทะเล ภูเขา และปัจจัยด้านราคาที่ไม่แพงและมีคุณภาพการบริการที่ได้มาตรฐานเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวชาวตะวันตก รัฐบาลแต่ละประเทศวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อขับเคลื่อนให้มีคุณภาพและมีมาตรฐาน เช่น จัดมอบรางวัลแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นและมีคุณภาพ จัดเทศกาลส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จัดให้มีคณะกรรมการดูแลรับผิดชอบการบริการด้านสุขภาพ (Henderson, 2003) และนอกจากนั้น ประเพณีการปฏิบัติของชาวตะวันออกมีความน่าสนใจ น่าเชื่อถือ เป็นวัฒนธรรมประเพณีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ที่มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพและการรักษาสุขภาพอยู่บนพื้นฐานความเชื่อทางศาสนาของประชาชนในแต่ละประเทศ และความมีชื่อเสียงด้านการทำสปาของเอเชียซึ่งเป็นประเพณีการปฏิบัติแบบดั้งเดิมที่มีอายุมายาวนานหลายศตวรรษ (Laiang and Weiler, 2008) มีการผสมผสานการดูแลสุขภาพและการบำบัดรักษาด้วยการใช้เทคนิคการปฏิบัติในแต่ละวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ ตัวอย่าง เช่น ประเทศไทย จีน อินเดีย ญี่ปุ่น (Eggleton, 2007) กระแสนิยมที่มีต่อวัฒนธรรมการดูแลสุขภาพและการบำบัดรักษาแบบธรรมชาติกำลังเติบโตและเป็นความต้องการของนักท่องเที่ยวซึ่งมีความตระหนักในการใช้ผลิตภัณฑ์ความงามจากธรรมชาติ การอนุรักษ์ธรรมชาติ การคำนึงถึงตราสัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์ที่มุ่งเน้นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อม ทำให้คนกลับไปใช้สมุนไพรในการบำบัดโรคหรือเสริมความงาม ซึ่งเอเชียมีชื่อเสียงในเรื่องสมุนไพรชนิดต่างๆ และชาวเอเชียมีเทคนิควิธีการดูแลสุขภาพให้อายุยืนยาว ซึ่งเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวชาวตะวันตก (Nahrstedt, 2004)

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชียได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั่วโลก ประเทศไทยมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้น 16% พบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 13 ของประเทศที่มีตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพใหญ่ที่สุด 20 อันดับของโลก ในปี 2556 ได้รับการกล่าวขานว่ามีการบริการที่ดีเลิศและมีค่าใช้จ่ายที่ถูก มีแพทย์และพยาบาลที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง รองรับนักท่องเที่ยวที่มาจากหลากหลายประเทศ มีผู้เชี่ยวชาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร รัฐบาลประเทศมาเลเซียให้ความสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ประเทศในขณะที่สถานการณ์ทางเศรษฐกิจอาเซียนกำลังทรงตัว ซึ่งรายได้ส่วนหนึ่งมาจากนักท่องเที่ยวที่มาจากภูมิภาคเอเชียและประเทศตะวันตก ซึ่งมีแรงจูงใจในด้านราคาที่ไม่แพงเมื่อเปรียบเทียบกับโรงพยาบาลต่างๆ ในประเทศตะวันตก อินเดียเป็นประเทศชั้นนำในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้วยราคาค่าใช้จ่ายในการผ่าตัดที่ไม่แพง และอำนวยความสะดวกเรื่องวีซ่าให้นักท่องเที่ยว และคาดการณ์ว่า ในปี 2015 จะมีนักท่องเที่ยวทั่วโลกเดินทางมาใช้บริการมากกว่า 100,000 คน สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับแนวหน้าของเอเชียเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวจาก

อาเซียนและยุโรป มีระบบการดูแลสุขภาพที่มีมาตรฐาน ดีที่สุดในเอเชียและมีชื่อเสียงด้านการรักษาโรคมะเร็ง (Handerson, 2014)

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชียส่วนใหญ่จะมีประเพณีการปฏิบัติด้าน Wellness ด้วยการทำให้เกิดการเยียวยาทางด้านร่างกายและจิตใจ และพยายามที่จะวิเคราะห์ถึงรากเหง้าสาเหตุของปัญหา และพยายามที่จะกระตุ้นทำให้ร่างกายหายเป็นปกติ วิธีการรักษาโดยธรรมชาติบำบัดในเอเชีย เป็นการปฏิบัติบนพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับจิตวิญญาณ ซึ่งมีความแตกต่างกันอยู่บ้างในแต่ละประเทศ เช่น ประเทศไทย มีชื่อเสียงเรื่องการนวดแผนไทย ซึ่งมีชื่อเสียงไปทั่วโลก โดยใช้ ระบบการยึดเหนี่ยวกล้ามเนื้อ ข้อต่อ การคลายกล้ามเนื้อ การทำโยคะ มีการใช้ลูกประคบที่ทำด้วยสมุนไพร การนวดด้วยน้ำมันหอมระเหย จากพืชสมุนไพรชนิดต่างๆ ก่อนนวดหอมอบจะสวดบทภาวนาสั้นๆ ก่อน โดยปรารถนาให้ช่วยบำบัดรักษาคนถูกนวด ประเพณีการอาบน้ำอุ่น (Onsens) ในประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดใจที่สำคัญของการท่องเที่ยวประเทศญี่ปุ่นที่ช่วยให้นักท่องเที่ยวรู้สึกผ่อนคลาย ประเทศอินเดีย ในศรีลังกาและเนปาล “Ayurveda” เป็นสพาที่สร้างความสมดุลระหว่าง อากาศ (vata) ไฟ (pita) ดิน (kapta) มีการรักษาด้วยการนวดน้ำมัน สมุนไพร โยคะ การทำสมาธิ และการควบคุมอารมณ์ รวมทั้ง อาหารเพื่อสุขภาพ ในประเทศจีนมีลักษณะเฉพาะที่อยู่บนพื้นฐานการใช้พลังงานหรือพลังชีวิตที่เรียกว่า “Qi or Chi” “Jing” ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ทำให้อายุยืนยาวชีวิตมีพลัง Shen เป็นเรื่องของสุขภาพจิตและจิตวิญญาณ ทำให้ร่างกายเกิดความสมดุล yin (ความอ่อนโยน เย็น การคงที่) Yang (เข้มแข็ง อบอุ่น การเคลื่อนไหว) ปรัชญา yin-yang โดยมีองค์ประกอบ 5 ประการประกอบด้วย ดิน ไฟ โลหะ น้ำ และไม้ ซึ่งแต่ละชนิดจะสนับสนุนซึ่งกันและกัน การแพทย์แผนจีน จะคล้ายกับ “Ayurveda” ของอินเดีย นอกจากนั้นจะมีการใช้ยาสมุนไพร การฝังเข็ม อาหารเพื่อสุขภาพ การเคลื่อนไหวร่างกาย การทำให้รู้สึกผ่อนคลาย และจิตวิญญาณโดยการใช้พลัง Qi Gong หรือ Tai chi ประเทศอินโดนีเซีย จะมีเครื่องต้มสมุนไพรที่มีส่วนผสมเฉพาะเพื่อสุขภาพ เสริมความงาม การรักษาโรค ประเทศเกาหลีใต้มีชื่อเสียงเรื่องการผ่าตัดเพื่อเสริมความงาม เช่น การทำหน้าอก การตกแต่งรูปทรงของใบหน้า เสริมจมูก ตัดคาง ลบรอยเหี่ยวย่น ฯลฯ การใช้ Aromatherapy การนวด การใช้ น้ำมัน จากพืชสมุนไพรนวดร่างกาย การฝังเข็ม การทำสมาธิ และมีการใช้สมุนไพรอบประคบเพื่อกระตุ้นการไหลเวียนโลหิต การใช้ยาสมุนไพร ชนิดต่างๆ โดยเฉพาะโสม เป็นต้น (Nahrstedt, 2004)

6.2 ประเทศที่โดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคเอเชีย การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคเอเชียนั้นนอกจากประเทศไทยแล้วยังมีประเทศอื่นๆ ที่ได้รับความนิยมจากผู้ให้บริการชาวต่างชาติในการเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพและเดินทางมาเพื่อท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ ตัวอย่างประเทศที่ได้รับความนิยมในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคเอเชีย ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐอินเดีย สาธารณรัฐเกาหลีใต้ และสาธารณรัฐประชาชนจีน ในแต่ละประเทศมีนโยบายและแผนการดำเนินงานดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) ประเทศญี่ปุ่น ประเทศญี่ปุ่น มีจุดขายโดยการใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิมของคนในท้องถิ่น เป็นจุดขายสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพใช้วัฒนธรรมการอาบน้ำพุร้อนออนเซ็น มีการใช้ Wellness & Spa เพื่อฟื้นฟูสุขภาพ รัฐบาลมีการวางแผนและกำหนดนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน รวมทั้งรัฐบาลการยกเว้นวีซ่าเข้าประเทศ ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีหมู่เกาะมากกว่า 6,800 เกาะ เรียงรายเป็นแนวยาวจากด้านตะวันตกเฉียงเหนือ ของมหาสมุทรแปซิฟิก และ

ตั้งอยู่ทางตะวันออกสุดของโลก จึงเป็นที่มาของชื่อ "ดินแดนอาทิตย์อุทัย" ประเทศญี่ปุ่นประกอบไปด้วยเกาะหลัก 4 เกาะคือ ฮอกไกโด ฮอนชู ชิโกกุ และคีวชู ประธานองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาประเทศญี่ปุ่นตั้งแต่ ปี 2003 และมีการรณรงค์อย่างต่อเนื่อง “Visit Japan Campaign” โดยในปี 2013 มีอัตราการเติบโตโดยมียอดขายเพิ่มขึ้น 4% (99% เป็นยอดขายสปา และ 77% เป็นยอดขายที่พักในโรงแรมและรีสอร์ท) ญี่ปุ่นมีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น เทศกาลชมดอกไม้ เช่น ดอกซากุระ ดอกเชอร์รี่ และมีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามอีกหลายแห่ง การอาบน้ำพุร้อน (Onsen) เป็นสิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวทั่วโลก รัฐบาลญี่ปุ่นส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในเทศกาลต่างๆ ด้านการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ในประเทศญี่ปุ่น มีการเติบโตอย่างรวดเร็วและต้องการก้าวสู่การเป็นผู้นำในเอเชีย โดยนักท่องเที่ยวต้องการตรวจร่างกายโดยใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญหลายสาขาโรคต่างๆ ทุกโรค โดยเฉพาะโรคมะเร็ง มีการตรวจหาโรคมะเร็งในระยะเริ่มต้น และรักษาโรคมะเร็งโดยเฉพาะ โดยจัดตั้งสถาบันรักษาโรคมะเร็ง (Tokyo's Cancer Institute Hospital) มีโรงพยาบาลที่ได้มาตรฐาน Joint Commission International (JCI) และมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่รองรับนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก และนอกจากนั้นยังใช้วิธีการรักษาแบบภูมิปัญญาดั้งเดิมของญี่ปุ่น ใช้ Wellness & Spa เพื่อให้คนไข้ฟื้นตัวเร็วขึ้น รัฐบาลญี่ปุ่นวางแผนการตลาด โดยการวิเคราะห์โอกาสทางการตลาด ความต้องการนักท่องเที่ยว และมีการคาดการณ์การเติบโตการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในอนาคต (MyMEDHoliday.com, 2014)

(2) **สาธารณรัฐอินเดีย** เป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยชูจุดขายเรื่องของราคาที่ถูกลงกว่าแต่การรักษาพยาบาลได้มาตรฐานระดับโลก เช่น การผ่าตัดหัวใจ การผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่าและสะโพก การผ่าตัดเสริมขนาดทรวงอก การตรวจสุขภาพฟัน และนำการรักษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ ได้แก่ อายุรเวท โยคะ ตัวอย่างรัฐที่ดำเนินการด้านนี้ คือ รัฐเกรละ (Kerala) ซึ่งเป็นเมืองชายทะเลที่มีชื่อเสียงทางตอนใต้ของอินเดียทางฝั่งทะเลอาหรับ (Arabian Sea) เป็นเมืองตากอากาศที่มีธรรมชาติสวยงาม มีทะเลสาบภายในที่ร่มรื่น และมีชื่อเสียงทางด้านการนวดแผนอายุรเวท (Ayurveda) นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศไปเยือนรัฐเกรละประกอบด้วย ชาวอังกฤษ ชาวสหรัฐอเมริกา ชาวฝรั่งเศส ชาวเยอรมัน นอกจากนี้ยังมีเมืองสำคัญอื่น ๆ สำหรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เช่น เมืองโคชิมิรโรงพยาบาลที่ทันสมัยในที่แต่ละปีรับนักท่องเที่ยวต่างชาติจากยุโรปไปใช้บริการเป็นจำนวนมาก กรุงนิวเดลี เมืองมุมไบในรัฐมหาราษฏร์ และเมืองบังคาลอร์ในรัฐกรณาฏกะ รัฐบาลอินเดียมุ่งสร้างชื่อเสียงให้สาธารณรัฐอินเดียเป็นผู้นำทางด้านสุขภาพในประเทศกำลังพัฒนาประเทศในกรอบ SAARC ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตะวันออกกลาง เอเชียกลางและแอฟริกา โดยผู้ป่วยชาวต่างชาติส่วนมากจะเดินทางเข้ามาับการรักษาพยาบาลแบบการแพทย์ทางเลือก และการแพทย์แผนปัจจุบัน เช่น การผ่าตัดหัวใจ การผ่าตัดตา การปลูกถ่ายไขกระดูก และการผ่าตัดกระดูก เป็นต้น (กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, 2553)

(3) **สาธารณรัฐเกาหลีใต้** สาธารณรัฐเกาหลีใต้ มีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจนในปี พ.ศ.2552 (ค.ศ. 2009) ได้ประกาศให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นหนึ่งใน 17 อุตสาหกรรมสำคัญที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ในอนาคต แต่ละเมืองจะสร้างจุดขายที่แตกต่างกันเพื่อดึงดูดผู้บริการชาวต่างชาติ เช่น เมืองปูซาน ซึ่งปัจจุบันเป็นที่นิยมของชาวญี่ปุ่นสำหรับการหยุดพักผ่อนและการผ่าตัด

ความงาม ได้ตั้งศูนย์เพื่อการแปลภาษาสำหรับชาวต่างชาติ เพื่ออำนวยความสะดวกชาวต่างชาติที่เข้ามาใช้บริการ เมืองแดกูพยายามสร้างตราสินค้าของตัวเองภายใต้ชื่อ Medi Citi เมืองกวางวอนได้เซ็นสัญญากับองค์การท่องเที่ยวของเกาหลีใต้ (Korean Tourism Organization; KNTO) ในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยตั้งเป้าที่จะดึงดูดผู้ป่วยจำนวน 1 หมื่นคน รัฐบาลเกาหลีใต้ยังได้ร่วมมือกับภาคเอกชนในการสร้างโครงการ The Jeju Health Town บนเกาะเจจู เพื่อดึงดูดผู้ป่วยต่างชาติ ภายในโครงการไม่เพียงแต่จะเป็นเมืองแห่งการรักษาเท่านั้น แต่ยังมีแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ มีการนำเสนอสิ่งที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม การศึกษา อย่างไรก็ดี สาธารณรัฐเกาหลีใต้ยังไม่พร้อมในหลายด้านโดยเฉพาะการจัดการข้อพิพาทหรือฟ้องร้องทางการแพทย์ ซึ่งเริ่มกลายเป็นประเด็นทางสังคม นอกจากนี้ยังมีเรื่องความพร้อมด้านภาษาของบุคลากร นักการเมืองรายหนึ่งได้ให้ความเห็นว่ารัฐบาลควรทำกรอบกฎหมายที่เหมาะสมให้เรียบร้อยก่อนที่จะนำผู้ป่วยต่างชาติเข้ามา(สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ, 2557) รัฐบาลสาธารณรัฐเกาหลีใต้ได้วางเป้าไว้ว่าจะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติ 1 ล้านคนในปี พ.ศ. 2563 ด้วยเหตุนี้กระทรวงสาธารณสุข สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสุขภาพและการท่องเที่ยวของเกาหลีจึงได้ร่วมการจัดตั้งองค์กร “Korean Hospitality in Healthcare” โดยทำหน้าที่ส่งเสริมทางด้านการตลาด การประชาสัมพันธ์ การพัฒนามาตรฐานการบริการ ของโรงพยาบาลเพื่อเป็นการรองรับการท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพ กลุ่มเป้าหมายหลักของประเทศสาธารณรัฐเกาหลี คือ ผู้ป่วยชาวญี่ปุ่นและชาวจีน สหพันธรัฐรัสเซีย สหรัฐอเมริกา และประเทศในตะวันออกกลาง รัฐบาลได้จัดตั้ง Global Health Care Business Center ให้เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงด้านการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรม การแพทย์ของเกาหลีใต้ให้เป็นที่ยอมรับและรู้จักของนานาชาติและสร้างแบรนด์ “Medical Korea” ขึ้น มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานให้ข้อมูลและรับข้อร้องเรียนแก่นักท่องเที่ยวที่สนใจเข้ารับการรักษาในเกาหลีใต้ 5 ภาษา คือภาษาอังกฤษ จีน รัสเซีย อาหรับ และญี่ปุ่น มีการจัดสร้างแหล่งท่องเที่ยวด้านการแพทย์ เช่น รัฐบาลจะสร้างเมืองสุขภาพที่เกาะเจจู และให้กรุงโซลเป็นศูนย์กลางของการตรวจสุขภาพ การรักษาโรคผิวหนัง การผ่าตัดศัลยกรรม ยาสมุนไพร และทันตกรรม ส่วนเมืองปูซานเน้นในด้านความสวยงาม การทำศัลยกรรมเสริมสวยและการปลูกผม

(4) สาธารณประชาชนจีน สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าด้านการส่งเสริมสุขภาพและดูแลรักษาสุขภาพโดยการแพทย์แผนจีน ซึ่งมีความน่าเชื่อถือและยอมรับกันทั่วโลก นอกจากนั้นยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม มีสภาพอากาศหนาวเย็น มีป่าไม้ แร่ธาตุ แม่น้ำ น้ำพุร้อน บางแห่งเป็นแหล่งมรดกโลก เหมาะสมต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทำให้เกิดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการที่เน้นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ นักท่องเที่ยวได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมสุขภาพหลายรูปแบบ เช่น การแช่ในบ่อน้ำแร่ร้อน การนวดแผนจีน การทำกัวซา (ชุดซัพพิช) ปากว้น (Cupping) และนวดเท้า การนวด คอบา ไหล่ การใช้สมุนไพร อาหารสุขภาพประเภทปลาและผักหลากหลายชนิด วัฒนธรรมการดื่มชา รัฐบาลกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวไว้อย่างชัดเจน ทั้งระดับประเทศ ระดับมณฑลและระดับเมือง

กล่าวโดยสรุป สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชีย ทุกประเทศ มีการจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง มีกลไกการบริหารงานที่ผลักดันการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยเฉพาะด้านการบำบัดรักษา ส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพ เช่น ประเทศญี่ปุ่นใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิม ใช้

Wellness & Spa การแช่น้ำพุร้อน รัฐบาลญี่ปุ่นวางแผนการตลาด โดยการวิเคราะห์โอกาสทางการตลาด ความต้องการนักท่องเที่ยว และมีการคาดการณ์การเติบโตการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในอนาคต ประเทศสาธารณรัฐอินเดีย ได้มีการร่วมมือกับบริษัทประกันภัยจัดการบริการในลักษณะการเป็นแหล่งจากภายนอก ด้านสุขภาพ สาธารณรัฐเกาหลีได้เร่งสร้างตราสินค้าของประเทศในนามของ Medical Korea มีการจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบเฉพาะ เตรียมบุคลากรสนับสนุนด้านภาษารองรับ นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ สาธารณรัฐประชาชนจีน ดูแลรักษาสุขภาพโดยการแพทย์แผนจีน รัฐบาลกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวไว้อย่างชัดเจน ทั้งระดับประเทศ ระดับมณฑลและระดับเมือง

6. กลยุทธ์ทางการตลาดท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2539) ได้อธิบายว่า ในการบริหารงานด้านการตลาดการท่องเที่ยวควรมีการจัดการส่วนประสมทางการตลาดให้เหมาะสม ดังต่อไปนี้

1. การจัดการด้านสินค้า (Product management) เป็นการผลิตสินค้าให้เหมาะสมสอดคล้อง และตรงตามความต้องการของผู้ซื้อให้มากที่สุด ในกรณีที่สินค้าที่เสนอขายตรงกับความต้องการของตลาด นับได้ว่าการดำเนินการด้านการตลาดประสบความสำเร็จไปแล้วเกือบครึ่งหนึ่งของการดำเนินงาน สิ่งที่ควรพิจารณาในการจัดการด้านสินค้า คือ ลักษณะของสินค้าในขณะนั้น เป็นสินค้าเก่า (Existing product) หรือเป็นสินค้าใหม่ (New product) และ ช่วงเวลาของสินค้าในขณะนั้น (Project life cycle) อยู่ในช่วงแนะนำ (Introduction) ช่วงเติบโต (Growth) ช่วงอิ่มตัว (Maturity) หรือช่วงตกต่ำ (Decline) ดังนั้น การจัดการด้านสินค้า คือ การกำหนดว่าสินค้าชนิดใดเหมาะสมที่จะวางขายในตลาดใด กล่าวคือ ขายสินค้าเก่าในตลาดเก่า ในลักษณะที่จะเพิ่มสัดส่วนผู้ซื้อเดิมให้ซื้อมากขึ้น หรือขายสินค้าใหม่ในตลาดเก่า ในลักษณะที่จะเพิ่มสินค้าใหม่เข้าไปในตลาดที่มีการบริโภคอยู่แล้ว หรือขายสินค้าเก่าในตลาดใหม่ ในลักษณะที่จะขยายกลุ่มผู้ใช้จากผู้ที่ยังไม่เคยใช้สินค้าให้หันมาใช้สินค้าที่ผลิตอยู่ หรือขายสินค้าใหม่ในตลาดใหม่ ในลักษณะที่จะสร้างสินค้าใหม่และนำไปขายยังตลาดใหม่ๆ

2. การจัดการด้านราคา (Price management) สินค้าทางการท่องเที่ยวประกอบด้วยราคา 2 ประเภท คือ 1) ราคาที่เป็นจริง คือ ราคาของสินค้าตามสภาพความเป็นจริง ซึ่งอาจเป็นมูลค่าหรือต้นทุนของการผลิตสินค้านั้น 2) ราคาทางจิตใจ คือ ราคาส่วนที่สามารถสร้างขึ้นเพื่อให้ผู้บริโภครู้สึกภูมิใจในการบริโภคสินค้านั้น การกำหนดราคาของสินค้าทางการท่องเที่ยวนั้น หากผู้ผลิตสามารถสร้างคุณค่าหรือราคาทางจิตใจให้แก่ผู้บริโภคได้มากเพียงไร ก็จะสามารถสร้างราคาที่สูงกว่าราคาที่เป็นจริงได้มากขึ้นเท่านั้น

3. การจัดการด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Distribution channel management) ในระบบธุรกิจท่องเที่ยวเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวถือว่าเป็นผู้ผลิต ซึ่งจำเป็นต้องกำหนดว่าสินค้าของตนควระวางขายที่ใดบ้างจึงจะสะดวกแก่ผู้ซื้อ จำเป็นต้องวางขายโดยตรงแก่ผู้บริโภคหรือต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง สินค้าทางการท่องเที่ยวนั้นผู้บริโภคจำเป็นต้องเดินทางมาบริโภคยังสถานที่ของผู้ผลิต ดังนั้น ผู้ผลิตจะต้องพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต คนกลางหรือผู้จัดจำหน่าย และผู้ซื้อเป็นพิเศษ

4. การจัดการด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion management) ผู้ผลิตจำเป็นต้องสื่อสาร ส่งข้อมูลไปยังผู้บริโภคเพื่อให้ผู้บริโภคนำไปประกอบการตัดสินใจซื้อ การส่งเสริมการขายอาจ

ดำเนินการได้หลายทาง อาทิ เช่น การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การขายโดยตรง การส่งเสริมการขาย ผ่านทางโซเชียลมีเดียต่างๆ เป็นต้น

ประเทศไทยมีความพร้อมในด้านทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถนำมาใช้เป็นผลิตภัณฑ์ส่งเสริมสุขภาพ มีโรงแรม รีสอร์ทที่มีมาตรฐานสากล นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทั่วทุกภูมิภาค มีบุคลากรผู้ให้บริการมีจิตใจอบอุ่นอารี อีกทั้งคนไทยมีมิตรภาพที่ดีต่อนักท่องเที่ยวและมีเอกลักษณ์ของความเป็นไทย (Thainess) การส่งเสริมสุขภาพ โดยเฉพาะการนวดแผนไทยและสปา ซึ่งใช้สมุนไพรไทยที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว รวมทั้งมีผลิตภัณฑ์สมุนไพรส่งเสริมสุขภาพและความงามที่ได้รับการยอมรับจากนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประเทศไทย เหมาะสมกับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อาทิเช่น มีน้ำพุร้อน น้ำแร่ โคลน หาดทรายร้อนและมีธรรมชาติที่สวยงามมีความหลากหลายในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย การดำเนินการด้านการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยเฉพาะมุ่งเน้นที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ นั้น มีแนวทางการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. การจัดการด้านสินค้าหรือผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ควรให้สอดคล้องและตรงตามความต้องการของผู้ซื้อให้มากที่สุด ควรศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาจากแต่ละประเทศ เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน และควรคำนึงถึงการจัดการด้านคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าและผลิตภัณฑ์เป็นสิ่งสำคัญ

2. การจัดการด้านราคา การกำหนดราคาของสินค้าทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ควรกำหนดราคาของสินค้าตามสภาพความเป็นจริงมีความเหมาะสมกับคุณภาพและการบริการที่มีมาตรฐาน การบริการทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสามารถสร้างคุณค่าทางจิตใจให้เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ด้วยลักษณะนิสัยของบุคลากรผู้ให้บริการที่มีความสุภาพอ่อนน้อม มีอัธยาศัยดี สามารถสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวได้

3. การจัดการด้านช่องทางการจัดจำหน่าย สินค้าและผลิตภัณฑ์การบริการทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีความหลากหลาย ดังนั้น ควรมีการจัดการด้านช่องทางการจัดจำหน่ายด้วยวิธีการที่เหมาะสม โดยเฉพาะกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เช่น มีการจัดจำหน่ายผ่านทางบริษัทนำเที่ยว โรงแรม/รีสอร์ท มัคคุเทศก์ หรือใช้ช่องทางการจำหน่ายผ่านทางอินเทอร์เน็ต สื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น

4. การจัดการด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้ประกอบการ หรือผู้จัดการแหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีการสื่อสารไปยังลูกค้ากลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาตินำไปประกอบการตัดสินใจซื้อ การส่งเสริมการขายอาจดำเนินการได้หลายทาง อาทิ เช่น การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การขายโดยตรง การส่งเสริมการขาย ผ่านทางอินเทอร์เน็ต หรือสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น ควรให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้วยภาษาต่างประเทศที่หลากหลายตามกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี ภาษารัสเซีย หรือภาษาอื่นๆ เป็นต้น

เทิดชาย ช่วยบำรุง (2552) กล่าวถึง การนำกลยุทธ์ทางการตลาดการท่องเที่ยวมาใช้ในการจัดการท่องเที่ยวจะช่วยให้ผู้ดำเนินการประสบความสำเร็จมากขึ้น กลยุทธ์ทางการตลาด (Marketing: 15 Ps) สามารถนำไปประยุกต์ใช้ดังต่อไปนี้

1. ราคา (Price) สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการกำหนดราคา คือ ปัจจัยภายในได้แก่วัตถุประสงค์ ประเภทและลักษณะของสินค้าและบริการ ต้นทุน ปัจจัยภายนอกได้แก่ ความต้องการของตลาด สถานการณ์การแข่งขันในตลาดสภาพสินค้าของคู่แข่ง อำนาจการซื้อของผู้บริโภคในระดับต่าง ๆ สภาพเศรษฐกิจ กฎหมาย ฤดูกาล ราคาขายของสินค้าและบริการ

2. ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ได้แก่วิธีการขายโดยตรงให้กับนักท่องเที่ยว ลูกค้าส่วนบุคคล ลูกค้าสถาบัน หน่วยงาน องค์กร ลูกค้าต่างประเทศ ขายผ่านตัวแทน ขายให้แก่ผู้ผลิตรายการ นำเที่ยวแบบเหมาจ่าย ขายให้แก่บริษัทตัวแทนจำหน่าย

3. จุดยืนผลิตภัณฑ์ (Positioning) คือ การกำหนดตำแหน่ง ทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งควรมีการระบุถึงตลาดเป้าหมาย

4. ผลิตภัณฑ์ (Product) ต้องสอดคล้องกับความต้องการของตลาดซึ่งประกอบด้วย มีผลิตภัณฑ์ดี สถานที่ดี เวลาที่เหมาะสม ราคาที่เหมาะสม ปริมาณที่เหมาะสม

5. การส่งเสริมการขาย (Promotion) ได้แก่ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การขายตรง

6. จิตวิทยาการขาย (Psychology) หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริการและการจัดการระบบการบริการของธุรกิจการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้มาซึ่งการบริการที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ โดยบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริการ นอกจากพนักงานแล้วยังรวมถึงเจ้าของธุรกิจ เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวอีกด้วย

7. พันธมิตรทางธุรกิจ (Partnership) หมายถึง การประสานงานร่วมกันทางธุรกิจท่องเที่ยว ระหว่างสถานประกอบการต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวเดียวกัน หรือสถานประกอบการนอกแหล่งท่องเที่ยวในด้านความร่วมมือเสนอขายสินค้าและบริการการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและได้รับความพอใจสูงสุดโดยต้องรักษาคุณภาพมาตรฐานการบริการและระดับราคาที่เหมาะสม

8. การมีส่วนร่วมทางธุรกิจ (Participation) คือ การเข้าร่วมในทุกกระบวนการทางการตลาดการท่องเที่ยว

9. การขายรวม (Packaging) หมายถึงการจัดรวมสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวที่เหมาะสมเข้าด้วยกัน เพื่อตอบสนองกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย เช่น การจัดนำเที่ยวแบบเหมาจ่าย ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวเหล่านี้ จะต้องติดต่อและตกลงกับผู้ผลิตสินค้าท่องเที่ยวในส่วนต่าง ๆ เช่น โรงแรม สถานที่ท่องเที่ยว ภัตตาคาร รถเช่า ฉะนั้น ผู้ผลิตจะต้องมีความสัมพันธ์กับผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวเหล่านี้อย่างใกล้ชิด

10. บุคลากรทางการท่องเที่ยว (People) หมายถึง ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและผลิตภัณฑ์ ทางการท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งหมายรวมถึง นักท่องเที่ยว บุคคลที่จำหน่ายและให้บริการ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนเจ้าของพื้นที่ในธุรกิจกรมท่องเที่ยว บุคลากรผู้ให้บริการ หรือพนักงาน ต้องอาศัยการคัดเลือก การฝึกอบรม การจูงใจ เพื่อให้สามารถสร้างความพึงพอใจกับ

นักท่องเที่ยวซึ่งเป็นลูกค้าได้ ประชาชนในท้องถิ่น ต้องยินดีที่จะต้อนรับนักท่องเที่ยว สามารถให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวได้

11. ฤดูกาลท่องเที่ยว (Period) ในการดำเนินการตลาดท่องเที่ยว นั้น ควรคำนึงถึงการขยายโอกาสทางการท่องเที่ยวโดยเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามควรคำนึงถึงขีดความสามารถทางการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวด้วย

12. สภาพแวดล้อมทางการท่องเที่ยว (Politics) ในการดำเนินการตลาดท่องเที่ยว ควรศึกษาสถานการณ์ของแหล่งท่องเที่ยวว่ามีความมั่นคงปลอดภัยหรือไม่

13. ความคิดเห็นสาธารณะทางการท่องเที่ยว (Public Opinion) ในการดำเนินการตลาดท่องเที่ยว นั้นต้องยอมรับความคิดเห็นของสาธารณชนด้วยว่ากิจกรรมการตลาดที่จัดขึ้น เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่

14. กระบวนการให้บริการ (Process of Service) เป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยว การได้รับบริการที่ดีจะสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว

15. สภาพแวดล้อมด้านผลิตภัณฑ์และสถานประกอบการ (Physical Evidence) การตลาดท่องเที่ยวจะสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม ผลักดันหรือดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยว เช่น สถาปัตยกรรมของเมือง และแหล่งท่องเที่ยวรวมทั้งการตกแต่งสถานประกอบการ

การพัฒนากลยุทธ์สำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ นพปฎล สมิตานนท์ (2553) ได้ศึกษาความคาดหวังและความพอใจในการมาใช้บริการส่งเสริมสุขภาพ สำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดนนทบุรี ได้กำหนดแนวทางพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ดังนี้

1. การตลาดเชิงรุก โดยเพิ่มการใช้ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรไทยเพราะเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว และขยายสาขาเข้าไปในโครงการบ้านจัดสรร ตลอดจนเพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์บนสื่ออินเทอร์เน็ต

2. การตลาดเชิงรับ ปรับรูปแบบและเปลี่ยนบรรยากาศการบริการโดยจัดโปรแกรมท่องเที่ยวนอกสถานที่ ตลอดจนกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อนำไปกำหนดราคาและวางแผนการตลาด

3. การตลาดเชิงป้องกัน ส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาทักษะพนักงานบริการอย่างสม่ำเสมอ จัดรายการส่งเสริมการขายเป็นรายเดือนหรือบ่อยกว่า และสร้างแรงจูงใจที่หลากหลายในการทำงาน

4. การตลาดเชิงรักษา ผู้ประกอบการและภาครัฐร่วมกันสอดส่องดูแลสถานประกอบการให้อยู่ดำเนินงานอย่างมีจรรยาบรรณ และควรให้นักท่องเที่ยวเป็นผู้ประเมินการบริการ

การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้จัดการหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จะต้องนำกลยุทธ์ทางการตลาดการท่องเที่ยวมาใช้อย่างเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งควรมีการวิเคราะห์กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย เพื่อวางแผนจัดการให้สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวปัจจุบันและนักท่องเที่ยวอนาคต รวมทั้งให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยวที่กลับมาเที่ยวซ้ำ จะทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความพอใจมากที่สุด กลยุทธ์ทางการตลาดการท่องเที่ยว นับว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผู้บริโภค ข้อมูลทางการตลาด ประกอบกับการได้รับข้อมูลจากเพื่อน ครอบครัว และจากสื่อโฆษณาที่หลากหลาย จะเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกซื้อกิจกรรมการท่องเที่ยว Blackwell et al. (2006) ได้กล่าวถึง เมื่อนักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลแล้วก็จะทำการ

ตรวจสอบและประเมินผลหาทางเลือกซึ่งขึ้นอยู่กับค่านิยม ทศนคติ แรงจูงใจของพวกเขา และเมื่อนักท่องเที่ยวได้ประเมินทางเลือกที่เป็นไปได้แล้วก็จะทำให้เกิดการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว หลังจากนั้น นักท่องเที่ยวก็จะเกิดความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจกับผลที่ได้รับ ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับความพอใจของพวกเขาซึ่งจะนำไปสู่การสร้างประสบการณ์ในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคในอนาคตนั่นเอง Rodríguez (2009) ให้ข้อเสนอแนะว่า สื่อหรือแหล่งข้อมูลที่นักท่องเที่ยวใช้ในการหาข้อมูลเพื่อการเดินทางที่มีอิทธิพลต่อนักท่องเที่ยวประเภทหนึ่งคือกลุ่มเพื่อนหรือคนรู้จัก หรือกลุ่มคนในสังคมที่สื่อสารกันบนเว็บไซต์ที่ให้ความสนใจเรื่องการท่องเที่ยว ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวควรคำนึงถึงกลุ่มบุคคลที่ใช้รูปแบบการสื่อสารทางสังคมออนไลน์ (Social media) เพื่อให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวกับกลุ่มผู้บริโภคที่ใช้เทคโนโลยีในการแสวงหาข้อมูลเพื่อการท่องเที่ยวในวันหยุดพักผ่อนของพวกเขา

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ศศิธร รุ่งกิจเลิศสกุล (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทสปาจากน้ำแร่ธรรมชาติในจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำแร่ธรรมชาติต้องการพัฒนาในด้านการบริการ ด้านการโฆษณา ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านบุคลากร และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก องค์การบริหารส่วนตำบล หรือเทศบาลตำบลต้องการพัฒนาแหล่งน้ำแร่ธรรมชาติให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยต้องการความร่วมมือจากภาครัฐ สถาบันการศึกษา และชุมชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาใช้บริการแหล่งน้ำแร่ธรรมชาติในจังหวัดเชียงรายต้องการการพัฒนาในด้านการบริการ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ต้องการการพัฒนาในระดับมากที่สุดในด้านคุณสมบัติบุคลากร ด้านบริหารจัดการ ด้านการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ด้านความปลอดภัย และด้านตกแต่งสภาพแวดล้อม ข้อเสนอแนะชุมชนท้องถิ่นควรได้รับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำแร่ธรรมชาติ ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลตำบลต้องร่วมมือกับภาครัฐ สถาบันการศึกษา และชุมชนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และในการวางแผนการท่องเที่ยวควรต้องทราบความต้องการของนักท่องเที่ยวเพื่อจะได้นำมาวางแผนให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวมากที่สุด

ฉันทชนก ไชยสมบูรณ์ (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษา บ่อน้ำร้อน-สวนสาธารณะรักษะวาริน จังหวัดระนอง ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 21-30 ปี มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ มีสถานภาพสมรส และมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,000-20,000 บาท ผลการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยมาแล้ว เหตุผลในการเดินทางท่องเที่ยว คือ เพื่อสุขภาพ มาท่องเที่ยวในวันหยุดสุดสัปดาห์ มีความคาดหวังในการมาท่องเที่ยว คือ ทำให้สุขภาพดีขึ้น ภูมิสำเนาเดิม คือ ภาคใต้ ได้รับข้อมูลจากการบอกต่อจากบุคคลอื่น/เพื่อน ซึ่งตนเองเป็นผู้มีอิทธิพลในการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยว มีผู้ร่วมเดินทาง 2-5 คน เดินทางโดยพาหนะส่วนตัว จะกลับมาท่องเที่ยวที่นี้อีกในครั้งต่อไป ผลจากการศึกษาแรงจูงใจที่

มีต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีระดับแรงจูงใจในระดับมากที่สุด คือ ด้านกายภาพ/จิตวิทยา ด้านวัฒนธรรม ความเข้าใจถึงขนบธรรมเนียมประเพณีกับการเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันมากที่สุดที่ระดับ 71.40% และความสัมพันธ์กับความต้องการไปประกอบพิธีกรรมทางศาสนากับความต้องการได้รับความบันเทิงสนุกสนานระหว่างการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กับทิศทางเดียวกันน้อยที่สุดที่ระดับ - 6.40%

ชลตรงค์ ทองแสง และอำนาจ รักษาผล (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ บ่อน้ำร้อนถ้ำเขาพลู ผลการวิจัยพบว่า บ่อน้ำร้อนถ้ำเขาพลู ควรที่จะมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ คือ 1) การพัฒนาพื้นที่ ที่ยังคงความดั้งเดิมของพื้นที่เป็นหลัก 2) การจัดการการท่องเที่ยวที่ควรมีมาตรฐานเพิ่มสูงขึ้น 3) การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว ที่มุ่งสร้างความหลากหลายและเพิ่มคุณภาพของกิจกรรม 4) การจัดการด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ควรระมัดระวังผลกระทบจากการพัฒนาที่เกิดขึ้น 5) การสร้างการมีส่วนร่วม เพิ่มสร้างรูปแบบการจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย 6) การเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับพื้นที่ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต 7) การพัฒนามาตรฐานในการให้บริการ เพื่อสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว 8) การพัฒนาการประชาสัมพันธ์และการตลาด ที่ควรมีการพัฒนาในเชิงรุกเพิ่มมากขึ้น 9) การสร้างมูลค่าเพิ่ม จากกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น 10) การพัฒนาด้านความรู้และสื่อความหมาย เพื่อการสร้างประสบการณ์นันทนาการที่มีคุณค่าให้นักท่องเที่ยว

พรพฐ รูปจำลอง (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กรอบนโยบายเชิงยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า รัฐบาลกำหนดนโยบายการผลักดันของเอกชนผู้ประกอบการโรงพยาบาล ซึ่งมุ่งดึงดูดลูกค้าชาวต่างชาติให้เดินทางมาใช้บริการทางการแพทย์ของโรงพยาบาลในประเทศไทย ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และการบริการส่งเสริมสุขภาพ โดยเน้นสปาซึ่งเป็นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ นโยบายการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีส่วนส่งเสริมพัฒนาสปาไทยให้มีเอกลักษณ์โดดเด่นด้วย การนวดแผนไทยและการนำสมุนไพรไทยมาใช้ เอกชนรายใหญ่มักมีศักยภาพในการริเริ่มและแข่งขันในธุรกิจ แต่ผู้ประกอบการรายย่อยยังขาดเครือข่ายการตลาด ขาดการพัฒนาองค์กรเพื่อเรียนรู้และขาดบุคลากรที่มีทักษะ ภาครัฐเป็นผู้กำหนดนโยบายและมีบทบาทสนับสนุน ผู้อำนวยการความสะดวกและผู้กำกับดูแล แต่ภาครัฐขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องอย่างจริงจัง เพราะเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยและรัฐไม่ได้ตั้งหน่วยงานหลักเพื่อให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และนโยบายขาดแผนเชิงกลยุทธ์ การดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจึงไม่ประสบผลสำเร็จ ข้อเสนอและนโยบายแก้ไข 1) ทบทวนนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในมิติที่หลากหลายในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่ออาจพัฒนาได้ในชุมชนชนบท 2) พัฒนาแผนเชิงกลยุทธ์และส่งเสริมนวัตกรรมผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยให้ภาครัฐทำงานร่วมกับภาคเอกชนในฐานะหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์ 3) แต่งตั้งหน่วยงานหลักที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวให้พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อกระจายโอกาสไปสู่ชนบท โดยดำเนินงานตามหลักจริยธรรมและธรรมาภิบาล โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 4) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ชนิดาภา แก้วฉนวน (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาบ่อน้ำพุร้อน พระร่วงจังหวัดกำแพงเพชร. จุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้านี้ เพื่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาบ่อน้ำพุร้อนพระร่วง จังหวัดกำแพงเพชร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนพระร่วง จังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนพระร่วงจังหวัดกำแพงเพชร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 20 – 30 ปี ส่วนใหญ่เป็นอาชีพลูกจ้าง/พนักงานบริษัท การศึกษาระดับมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จุดประสงค์ในการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ และมีความคาดหวังในการมาท่องเที่ยวเพื่อทำให้สุขภาพดีขึ้น ประการที่สอง ผลการศึกษาแรงจูงใจที่มีต่อการตัดสินใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีแรงจูงใจอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านกายภาพ/ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านบันเทิงและสิ่งเพลิดเพลิน ด้านสังคม และวัฒนธรรม

นพปฎล สมิตานนท์ (2553) ได้ศึกษาความคาดหวังและความพอใจในการมาใช้บริการส่งเสริมสุขภาพ สำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดนนทบุรี เพื่อให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น โดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการส่งเสริมสุขภาพของสถานประกอบการในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 400 คน รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ 1 ท่าน และผู้ประกอบการ 5 ท่าน ผลการศึกษาพบว่า ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการมีความพึงพอใจในการมาใช้บริการในระดับน้อยกว่าความคาดหวังก่อนใช้บริการ ผลการสัมภาษณ์พบว่า ควรเพิ่มการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย เพิ่มการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ตลอดจนพัฒนาและประเมินทักษะความรู้บุคลากรบริการอย่างต่อเนื่อง และจากการวิเคราะห์ SWOT ได้แนวทางกลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ดังนี้

1. การตลาดเชิงรุก โดยเพิ่มการใช้ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรไทยเพราะเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว และขยายสาขาเข้าไปในโครงการบ้านจัดสรร ตลอดจนเพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์บนสื่ออินเทอร์เน็ต
2. การตลาดเชิงรับ ปรับรูปแบบและเปลี่ยนบรรยากาศการบริการโดยจัดโปรแกรมท่องเที่ยวนอกสถานที่ ตลอดจนกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อนำไปกำหนดราคาและแผนการตลาด
3. การตลาดเชิงป้องกัน ส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาทักษะพนักงานบริการสม่ำเสมอ
4. จัดรายการส่งเสริมการขายเป็นรายเดือนหรือบ่อยกว่า และสร้างแรงจูงใจที่หลากหลายในการทำงาน และ
5. การตลาดเชิงรักษา ผู้ประกอบการและภาครัฐร่วมกันสอดส่องดูแลสถานประกอบการให้อยู่ดำเนินงานอย่างมีจรรยาบรรณ และให้นักท่องเที่ยวเป็นผู้ประเมินการบริการ

สำพันธ์ ขุนราช (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติให้สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพส่วนใหญ่นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในวันเสาร์อาทิตย์ วันหยุดนักขัตฤกษ์/เทศกาลใช้เวลาท่องเที่ยวครึ่งวัน วางแผนล่วงหน้า 1 สัปดาห์ ใช้เวลาในขณะที่มาท่องเที่ยว 1 วัน มาเที่ยวแล้ว 4 ครั้งขึ้นไป ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อครั้งไม่เกิน 1,000 บาท ปัจจัยจูงใจในการมาท่องเที่ยว คือ ความเป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว ทราบข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวมากจากการบอก

เล่าของเพื่อน ญาติ หรือคนรู้จัก เดินทางมาท่องเที่ยวโดยรถส่วนตัว ขณะที่ท่องเที่ยวพักที่บ้านญาติ/เพื่อน และรีสอร์ท รับประทานอาหารในร้านอาหารในท้องถิ่น กิจกรรมหลักระหว่างการท่องเที่ยว คือ การอาบ/แช่น้ำแร่ จัดการการท่องเที่ยวด้วยตนเอง มาท่องเที่ยวกับครอบครัวมีผู้ร่วมเดินทางมากกว่า 3 คน มาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ จะกลับมาท่องเที่ยวอีกแน่นอน และสิ่งที่ประทับใจในการท่องเที่ยว คือ ความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว และผลการศึกษาอีกส่วนหนึ่งพบว่า ผู้ประกอบการทางด้านการท่องเที่ยว ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการท่องเที่ยว ผู้บริหารที่ดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว และคนในชุมชนแหล่งท่องเที่ยว ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวทุกด้าน ดังนั้น ควรจะกำหนดแนวทางการพัฒนาโดยให้ความสำคัญกับองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ผลการศึกษานักท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ดังนั้นก่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว รวมทั้งต้องสอบถามความคิดเห็นของผู้ประกอบการทางด้านการท่องเที่ยวเพื่อจะได้พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติให้สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

ภาวนา โกมลนาค (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนโป่งกวาง ตำบลสะเมิงเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า บริเวณโดยรอบบ่อน้ำพุร้อนโป่งกวางมีสภาพภูมิทัศน์สวยงาม มีความโดดเด่นทางกายภาพ และมีที่พักซึ่งสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้จำนวนมาก เป็นพื้นที่ปลอดอาชญากรรม ชุมชนมีบทบาทในการอนุรักษ์ธรรมชาติและจัดการขยะ แต่กิจกรรมการท่องเที่ยวมักถูกจำกัดอยู่เพียงที่รีสอร์ทโป่งกวาง ซึ่งในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวพบปัญหาและอุปสรรคหลายประการ เช่น การขาดสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งระบบ ไฟฟ้าและระบบการสื่อสาร ขาดการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ชุมชนไม่มีความรู้เรื่องการท่องเที่ยวและความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ ชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ไม่มีแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ทำให้ขาดประสิทธิภาพการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว สำหรับแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวควรมีการจัดการแบ่งพื้นที่การท่องเที่ยวแยกจากเขตปศุสัตว์ จัดตั้งศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวและแต่งตั้งคณะกรรมการชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว และจากการสนทนากลุ่มได้แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยใช้กลยุทธ์ 5 ด้าน ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรมและโครงการสำคัญ ดังนี้ 1) กลยุทธ์ด้านการจัดการท่องเที่ยว ประกอบด้วย โครงการจัดทำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว โครงการส่งเสริมธุรกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และโครงการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว 2) กลยุทธ์ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วย โครงการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว โครงการพัฒนาระบบไฟฟ้าและการสื่อสาร 3) กลยุทธ์ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย โครงการพัฒนาปรับปรุงจุดชมวิว โครงการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติ และโครงการฟื้นฟูวิถีชีวิตและเอกลักษณ์ท้องถิ่น 4) กลยุทธ์ด้านการพัฒนาบริการและกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย โครงการพัฒนาทักษะการให้บริการด้านการท่องเที่ยว และโครงการส่งเสริมการจัดตั้งธุรกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว 5) กลยุทธ์ด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาด ประกอบด้วย โครงการประชาสัมพันธ์และจัดทำสื่อเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว โครงการพัฒนาความรู้การตลาดด้านธุรกิจท่องเที่ยว และโครงการส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

วนารัตน์ กรอิสราณกุล และคณะ (2554) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว น้ำพุร้อนธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาน้ำพุร้อนพระร่วง จังหวัดกำแพงเพชร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว น้ำพุร้อนพระร่วงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพพระดัสกาล 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาน้ำพุร้อนธรรมชาติเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนและ 3) จัดทำแผนพัฒนาน้ำพุร้อนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ พื้นที่กรณีศึกษาน้ำพุร้อนพระร่วง จังหวัดกำแพงเพชร การเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 1) การสำรวจพื้นที่ 2) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว น้ำพุร้อน 3) การสัมภาษณ์เชิงลึกนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จำนวน 12 คน และ 4) การจัดประชุมระดมความคิดเห็นประชาคมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำพุร้อนพระร่วง จังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่า น้ำพุร้อนพระร่วงมีศักยภาพและแนวโน้มที่จะสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ น้ำพุร้อนที่ได้มาตรฐานสามารถรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติได้ ประเด็นปัญหาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาได้แก่ 1) ปรับปรุงการคมนาคมขนส่งและการเข้าถึงให้มีความสะดวกมากขึ้น ควรมีรถประจำทาง 2) พัฒนาสภาพแวดล้อมให้มีความเป็นธรรมชาติมากขึ้น 3) ปรับปรุงความสะอาดสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการเชิงสุขภาพ 4) พัฒนามาตรฐานการบริการ สปา ร้านอาหาร และป้ายบอกทาง 5) พัฒนาบุคลากรโดยเฉพาะด้านการประชาสัมพันธ์ การต้อนรับและบริการต่างๆ ผลการศึกษายังได้แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคีที่เกี่ยวข้องมีความสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ก่อให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพเอื้อประโยชน์ให้แก่ชุมชนอย่างแท้จริง

สุวรรินทร์ อัครโรจน์กุล (2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะคิด แรงจูงใจ พฤติกรรม ความต้องการและความตั้งใจของนักท่องเที่ยวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 31-40 ปี มีสถานภาพสมรส มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีรายได้ 20,001-40,000 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีอายุ 31-40 ปี สมรสแล้ว มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีรายได้ 3,000-5,000 \$ ต่อเดือน ส่วนใหญ่ เป็นพนักงานบริษัทเอกชน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดทัศนคติและแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพรวมไปถึงปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ คือ ราคาที่คุ้มค่าและการบริการที่ดี

สุจิตรา สุนทรทรัพย์และคณะ (2556) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศ JBRIIC และ AEC. โครงการวิจัยเรื่อง การเตรียมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ผลการวิจัยสรุปผลเป็น 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวสูงอายุกลุ่ม JBRIIC และกลุ่มประเทศอาเซียน ในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและศักยภาพของธุรกิจนันทนาการท่องเที่ยวที่ให้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผลการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอาเซียน และ JBRIIC ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์การมาท่องเที่ยว คือ ต้องการพักผ่อนและนันทนาการ นักท่องเที่ยวนิยมเข้าพักในโรงแรมหรือรีสอร์ท ในส่วนกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพที่นักท่องเที่ยวเคยทำ หรือเข้าร่วมมากที่สุด คือ การนวดแผนไทยการทาสปา วารีบำบัด การอาบน้ำแร่หรือน้ำพุร้อน และการตรวจ

ร่างกาย ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักท่องเที่ยวมากที่สุด คือ ราคาเหมาะสมกับบริการ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในกลุ่มประเทศอาเซียน ต้องการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจากอินเทอร์เน็ต ในขณะที่ JBRIC ต้องการรับข้อมูลจากนิตยสาร นักท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอาเซียน สนใจโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพร่วมกับการซื้อสินค้าและของที่ระลึก ในขณะที่กลุ่ม JBRIC ต้องการโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพร่วมกับการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ระยะเวลาที่ต้องการใช้ในการเดินทางแต่ละครั้ง ระหว่าง 6-10 วันมากที่สุด สำหรับศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนั้นพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุมีศักยภาพด้านการปฏิบัติงานและทักษะวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก รวมถึงความสามารถในการให้บริการและดูแลนักท่องเที่ยวสูงอายุ ในส่วนของศักยภาพของธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนั้นพบว่าศักยภาพของธุรกิจรักษาพยาบาล ธุรกิจที่พัก ธุรกิจการส่งเสริมสุขภาพ และธุรกิจนาเที่ยวมีมาตรฐานอยู่ในระดับดี แต่ยังไม่มีการบริการสำหรับรองรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะบุคลากรยังต้องพัฒนาเรื่องการสื่อสารภาษาต่างประเทศและเรื่องความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ ตอนที่ 2 รูปแบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศ JBRIC และกลุ่มประเทศอาเซียน ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบองค์ประกอบของรูปแบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย การแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุ การศึกษาพฤติกรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การประสานความร่วมมือในการทำงานกันอย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในลักษณะของ Medical Wellness Tourism และ Wellness Tourism ตอนที่ 3 การสร้างเครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุทั้งในระดับประเทศและภูมิภาคอาเซียน ผลการวิจัยคือ สามารถสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน องค์กรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และเกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการทำงานร่วมกันด้วยการประชุมปฏิบัติการและการสัมมนา

ราณี อิศัยกุล และคณะ (2556) ได้ทำการศึกษาศักยภาพสถานประกอบการสปาไทย พบว่าสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพที่ให้บริการในประเทศไทยมีการให้บริการที่มีมาตรฐานและคุณภาพที่แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ศักยภาพสถานประกอบการสปาไทยในภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังของศักยภาพสถานประกอบการสปาไทยในปัจจุบัน 7 ด้าน ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงของศักยภาพสถานประกอบการสปาในปัจจุบัน 7 ด้าน ในระดับมากในทุกด้าน และสรุปว่าปัจจัย ด้านบุคลากร ด้านการจัดการองค์การ ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยสำคัญอันดับต้นที่อยู่ในความคาดหวังของสถานประกอบการในประเทศไทย ขณะที่ปัจจัยด้านบุคลากร และปัจจัยด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยสำคัญอันดับต้นในสภาพความเป็นจริงของสถานประกอบการสปาในประเทศไทยที่สะท้อนศักยภาพความเป็นจริงของสถานประกอบการสปาในปัจจุบันได้อย่างชัดเจน และพบปัญหาศักยภาพสถานประกอบการสปาไทย โดยจัดลำดับความสำคัญปัญหาดังนี้ ลำดับที่ 1 ได้แก่ ปัญหาขาดแคลนผู้ให้บริการสปา ผู้ดำเนินการสปา และพนักงานต้อนรับ ลำดับที่ 2 ได้แก่ ปัญหาการกำหนดมาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุขไม่ได้บังคับ แต่เป็นแบบสมัครใจ ปัญหาภาพลักษณ์ของธุรกิจสปาที่ใกล้เคียงกับอบาอบ นวด หรือสถานเริงรมย์ ปัญหาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสปา มีจำนวนมากและทำหน้าที่ซ้ำซ้อนกันอยู่ ปัญหาการขาดการเตรียมกำลังคนในธุรกิจสปา

ปัญหาหลักสูตรสปาในมหาวิทยาลัยยังขาดครูผู้สอนที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ปัญหาการเคลื่อนย้ายของแรงงานไปต่างประเทศ ลำดับที่ 3 ได้แก่ ปัญหาภาครัฐสนับสนุนนักลงทุนไทยให้ไปลงทุนต่างประเทศในขณะที่สปาในประเทศยังไม่ได้มีการพัฒนาจนมีคุณภาพที่ถึงระดับสากล ปัญหามาตรฐานผู้ให้บริการสปาหรือผู้ให้บริการแต่ละคนไม่เท่ากัน ลำดับที่ 4 ได้แก่ ปัญหาความไม่ชัดเจนของบทบาทของสถาบันที่จะมาร่วมกันผลิตและองค์การภาครัฐ ปัญหาการควบคุมสปาให้ถูกต้องตามกฎหมายและประเภทของสปา ปัญหาการจดลิขสิทธิ์ทรัพย์สินทางปัญญาของผลิตภัณฑ์สปาและสปา Treatment ปัญหาการใช้ผู้ให้บริการสปาแบบอิสระ ปัญหาภาพรวมของธุรกิจสปายังขาดการจัดการที่ดี ปัญหาการขาดการนำนโยบายของรัฐไปปฏิบัติอย่างจริงจัง ปัญหาคู่แข่งต่างชาติมาตั้งสปาโดยใช้ Nominee เป็นคนไทย และพบข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาโดยกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานดังนี้ 1) กลยุทธ์การควบคุมสถานประกอบการสปาไทยให้ถูกต้องตามกฎหมาย 2) กลยุทธ์การบูรณาการประสานภารกิจการพัฒนาและส่งเสริมสปาไทย 3) กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์อาชีพสปาเพื่อสร้างภาพลักษณ์ใหม่ 4) กลยุทธ์การเร่งผลิตกำลังคนในธุรกิจสปาให้พอเพียงกับความต้องการของตลาด 5) กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราผลิตภัณฑ์

อริศรา ห้องทรัพย์ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด สรุปผลการวิจัย ปัญหาการจัดการแหล่งท่องเที่ยว 9 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ การปรับปรุงภูมิทัศน์ รถโดยสารรับส่ง สภาพสิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ อัตราค่าบริการที่เหมาะสม ป้ายนิทรรศการแนะนำ กิจกรรมในเทศกาลพิเศษ และความปลอดภัยพื้นฐาน ความต้องการการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อน พบว่ามีความต้องการการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน การเปรียบเทียบความต้องการการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนจากกลุ่มบุคคลผู้เกี่ยวข้องในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อน มีความต้องการการพัฒนาไม่แตกต่างกัน ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนอยู่ในระดับ มากที่สุด มีทั้งหมด 12 ประเด็นสำคัญ ดังนี้ 1) ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนธรรมชาติให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น 2) ควรปรับปรุงภูมิทัศน์สถานที่ท่องเที่ยวให้มีความสวยงาม 3) ควรปรับปรุงเรื่องความสะดวกสบายโดยรวมของสถานที่ท่องเที่ยว 4) ควรจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ และผู้พิการ 5) ควรซ่อมแซมห้องสุขา ห้องแช่น้ำพุร้อน และห้องอาบน้ำพุร้อนให้มีสภาพที่ดี 6) ควรจัดให้มีป้ายนิทรรศการแนะนำแหล่งท่องเที่ยว และสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ใกล้เคียง 7) ควรมีการปรับอัตราค่าบริการให้เหมาะสม เพื่อการพัฒนาและการบริการที่ดี 8) ควรปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานทุกประเภทให้ดีขึ้น 9) ควรปรับปรุงมาตรการการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสม และจัดให้มีชุดปฐมพยาบาลเบื้องต้น 10) ควรมีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวระหว่างชุมชนและภาครัฐร่วมกัน เพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 11) ควรพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ 12) ควรมีการแบ่งส่วนงานฝ่ายส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างชัดเจน

งานวิจัยต่างประเทศ

Buhalis (2000) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การแข่งขันทางการตลาดของสถานที่ท่องเที่ยวในอนาคต (Marketing The Competitive Destination of The Future) กล่าวว่า การตลาดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการให้สถานที่หนึ่งกลายเป็นเป้าหมายของการเดินทางท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้นในการแข่งขันทั่วโลก บทความนี้อธิบายถึงแนวคิดของสถานที่ท่องเที่ยวและรูปแบบที่หลากหลายของกลยุทธ์การตลาดและการบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยว แสดงให้เห็นถึงเทคนิคต่างๆ ที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย จากตัวอย่างทั่วโลก บทความนี้ยังอธิบายว่าการตลาดของสถานที่ท่องเที่ยวควรจะรักษาความสมดุลของวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด รวมถึงความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ในท้องถิ่นเพื่อประสานงานร่วมกันรวมถึงการได้ผลประโยชน์ร่วมกัน การใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตช่วยประชาสัมพันธ์ให้สถานที่ท่องเที่ยวเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางการตลาดได้ การลดค่าใช้จ่ายและเสริมสร้างความร่วมมือของชุมชนท้องถิ่น ทำการตลาดสถานที่ท่องเที่ยวซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวและความสำเร็จของวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด

Lee and King (2006) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินความสามารถในการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยว มีการประยุกต์ใช้ที่แหล่งท่องเที่ยวพุร้อน (Assessing Destination Competitiveness. An Application to The Hot Springs Tourism Sector) วัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อระบุปัจจัยที่กำหนดความสามารถในการแข่งขันของโรงแรมที่มีน้ำแร่ร้อนให้บริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประยุกต์ใช้เพื่อชาวไต้หวัน เสนอกรอบแนวคิดการนำวิธีการมาใช้ร่วมกัน กล่าวคือ ทฤษฎีองค์การอุตสาหกรรม และ แนวคิดเกี่ยวกับฐานทรัพยากรขององค์กรและการนำเสนอพื้นฐานของรูปแบบความสามารถในการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การนำนโยบาย และกลยุทธ์ไปใช้ การมีจุดดึงดูดเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว และได้เสนอ 3 แนวคิดที่มีอิทธิพลต่อ การท่องเที่ยวพุร้อน ได้แก่ ทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความดึงดูดนักท่องเที่ยว กลยุทธ์แหล่งท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การกำหนดการประเมินโดยวิธีการ Delphi ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยว คือ ความสามารถในการจัดการที่มีการผสมผสานความกลมกลืนกับธรรมชาติและลักษณะเฉพาะของการท่องเที่ยวพุร้อนธรรมชาติ

Chen (2007) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของคุณภาพบริการ ความพึงพอใจของลูกค้า ความจงรักภักดีของลูกค้า และรูปแบบการดำเนินชีวิต ที่โรงแรมพุร้อน (Correlation of Service Quality, Customer Satisfaction, Customer Loyalty and Life Style at Hot Springs Hotels) กรณีศึกษาพื้นที่แหล่งพักผ่อน้ำพุร้อนลู่หาน การวิจัยนี้สำรวจความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการบริการของโรงแรมที่มีน้ำพุร้อน และความพึงพอใจของลูกค้า ความจงรักภักดีของลูกค้า และวิถีชีวิตส่วนบุคคล ผลการศึกษาพบว่า โรงแรมที่มีน้ำพุร้อนมีความต้องการที่จะปรับปรุงเพื่อเพิ่มคุณภาพการบริการ ความพึงพอใจของลูกค้ากับความจงรักภักดีของลูกค้าโดยตรง เพื่อเพิ่มผลกำไรให้มากขึ้น และ รักษาคุณภาพของการดำเนินงาน โดยคำนึงถึงลูกค้ามีความแตกต่างกันของวิถีการใช้ชีวิตประจำวันในทุกมิติ การดำเนินงานของโรงแรมที่น้ำพุร้อน ความสามารถในการทำการตลาดโดยตรงที่มีต่อวิถีชีวิต ประจำวัน และมีกลยุทธ์การดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า เพื่อให้เกิดความจงรักภักดีของลูกค้า และการทำกำไรของบริษัท

Chi and Qu (2008) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง กรณีสึกษาองค์ประกอบความสัมพันธ์ของ ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และความจงรักภักดีในสถานที่ท่องเที่ยว: วิธีการเชิงบูรณาการ (Examining the structural relationships of destination image, tourist satisfaction and destination loyalty: an integrated approach) การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะนำเสนอวิธีการแบบบูรณาการ ในเรื่องของความเข้าใจและความจงรักภักดีต่อ แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะไปเยือน โดยการศึกษาทางทฤษฎีและการใช้หลักฐานเพื่อแสดงถึง ความสัมพันธ์ของสาเหตุต่างๆ ของคุณลักษณะของนักท่องเที่ยว ความพึงพอใจโดยรวมและความ จงรักภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งรูปแบบของงานวิจัยนี้ จะถูกนำเสนอโดย เจ็ดสมมติฐานด้วยกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งการรวบรวมข้อมูลที่สำคัญและถูกต้องในด้านการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวนี้คือรัฐ อาร์คันซอ Eureka Springs จะมีการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม 345 ฉบับด้วยกัน และจากนั้น แบบสอบถามจะถูกส่งกลับมาเพื่อวิเคราะห์ การสร้างแบบจำลองสมการโครงสร้าง (SEM) ผลลัพธ์ที่ ได้จากโมเดลความจงรักภักดีต่อสถานที่ท่องเที่ยว 1) ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวมีอิทธิพลอย่าง มากต่อลักษณะด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว 2) ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวและลักษณะ ของความพึงพอใจทั้งสองนี้จะถูกส่งต่อความพึงพอใจโดยรวม และ 3) ความพึงพอใจโดยรวมและ ลักษณะของนักท่องเที่ยวจะเป็นตัวชี้ ถึงผลกระทบด้านบวกต่อภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว

Daniela Fundeanu (2014) การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกลุ่มสปาในประเทศ โรมาเนีย ซึ่งมีการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างแพร่หลายและมีสถานที่สำคัญหลายแห่งที่นักท่องเที่ยว นิยมเดินทางไปท่องเที่ยว ประเทศโรมาเนียมีชื่อเสียงด้านสปาซึ่งมีศักยภาพในการจัดการ ท่องเที่ยว แต่ยังคงมีความต้องการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานและความต้องการด้านมาตรฐานการ ทำงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวสมัยใหม่ (Modern Tourism) ต้องการให้มีการกำหนดราคาโดย รัฐบาลในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในท้องถิ่นทั้งในระดับชาติ และระดับสากล ซึ่งนำไปสู่ปรากฏการณ์ การสร้างรูปแบบเฉพาะพิเศษ ซึ่งถูกนำมาใช้ในอุตสาหกรรม การบริการนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้พัฒนาโมเดลที่มีการประสานงานระหว่างกันแหล่งท่องเที่ยวที่ใช้ วิธีการอาบน้ำบำบัด (Balneology) ซึ่งจะสามารถทำให้ยุโรปเป็นผู้นำด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยผู้วิจัยมีบทสรุปวิธีการดำเนินงานในอนาคตดังนี้ 1) สร้างกลุ่มผู้ให้บริการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว แบบสปาขึ้นในท้องถิ่นบนพื้นฐานศักยภาพที่มีลักษณะเฉพาะ 2) สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และเอกชนดำเนินการร่วมกันเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาร่วมกันทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 3) จัดให้มีการพัฒนาความรู้ด้านการให้บริการ กำหนดวิธีการใหม่เพื่อสร้างประโยชน์ทำให้การท่องเที่ยวเชิง สุขภาพที่มีศักยภาพมากขึ้น โดยเฉพาะการอาบน้ำบำบัดกับการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ เพื่อให้บริการ การใช้เวลาวางสำหรับกลุ่มคนทุกช่วงอายุ 4) รัฐบาลควรมีนโยบายและกำหนดกลยุทธ์ที่สนับสนุนให้ เกิดการลงทุนทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 5) สร้างมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้กับ Romania Brands เพื่อให้เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว 6) เรียนรู้ประสบการณ์จาก ประเทศอื่นๆ เช่น ประเทศฮังการีและประเทศโปรตุเกส 7) เพิ่มการบริการทางการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพให้ประชาชนเข้าถึงได้ง่ายจัดให้รีสอร์ทชายทะเลเป็นสถานที่ดูแลสุขภาพสำหรับคนที่เป็โรค ข้อเข่า โรคหอบหืด และผู้สูงอายุ 8) พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้มีความทันสมัย ปรับปรุงคุณภาพและความปลอดภัยในการดูแลสุขภาพ 9) จัดให้มีทรัพยากรบุคคลที่มี

ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพทางด้านวิทยาศาสตร์และเศรษฐกิจทางด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และจัดกลุ่มการบริการแยกเป็นกลุ่มบริการสปา กลุ่มผลิตภัณฑ์ 10) จัดให้มีการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับการให้บริการทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่คนสนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย 11) ใช้วิธีการสปาแบบดั้งเดิม (Traditional Spa) ในการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ

Medina-Munoz (2014) ได้ทำการศึกษาสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นการท่องเที่ยวเพื่อการมีสุขภาพดี (Wellness) มีแนวทางการปฏิบัติที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้มาเยือน ความน่าสนใจ ของแหล่งท่องเที่ยวเป็นประเด็นสำคัญที่นักวิจัยและผู้ประกอบการจะต้องให้ความสนใจ และทำความเข้าใจถึงความสามารถในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ ข้อมูลสำคัญพบว่าขาดการวิเคราะห์คุณลักษณะต่างๆ ของสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเพื่อการพักผ่อนและต้องการทำให้มีสุขภาพที่ดี (Wellness) การศึกษาครั้งนี้สนับสนุนให้เกิดความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว Wellness โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่สามารถสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

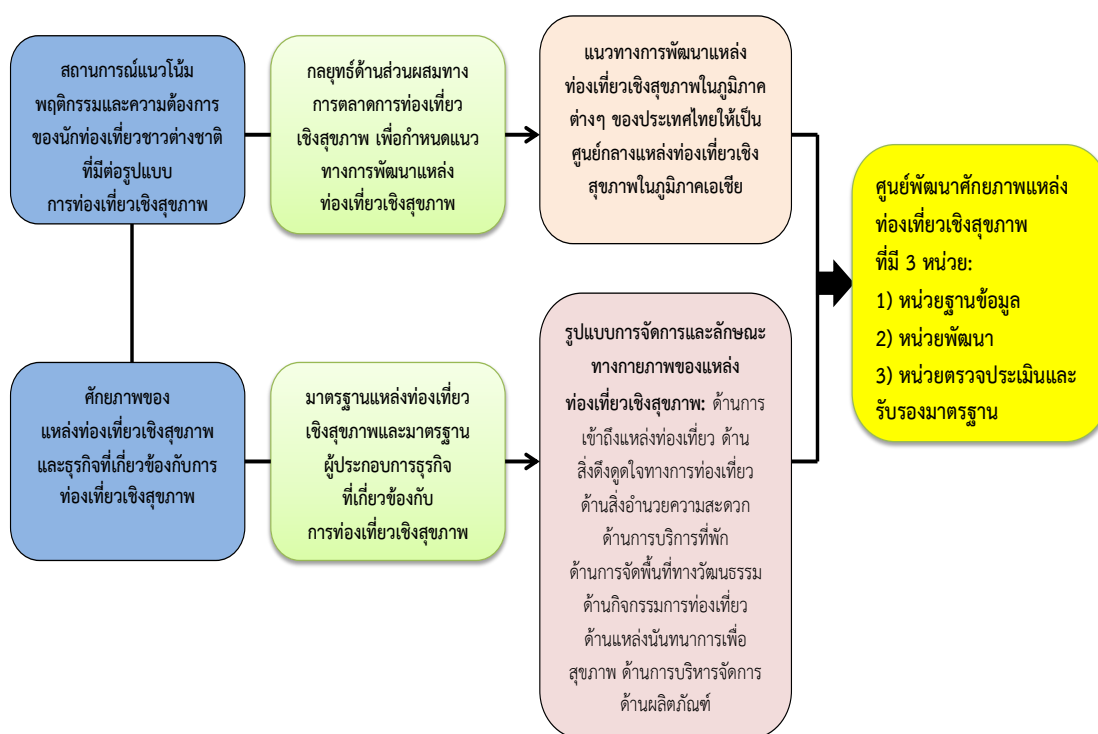
1. สภาพแวดล้อมของโรงแรมที่มีลักษณะเป็นธรรมชาติและทำให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย
2. สร้างความแตกต่างจากโรงแรมทั่วไป โดยการสร้างบรรยากาศความเป็นส่วนตัวให้แก่ผู้มาเยือน มีการดูแลเอาใจใส่อย่างมืออาชีพ
3. กำหนดกลยุทธ์ทางด้าราคาบนพื้นฐานความคุ้มค่าของเงิน
4. สร้างความดึงดูดใจด้วยการปฏิบัติในรูปแบบที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการมีสุขภาพดี
5. มีการจัดสิ่งแวดลอมต่างๆ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการมีสุขภาพดี
6. สนับสนุนให้มีกิจกรรมกีฬาที่ได้สัมผัสกับธรรมชาติ

Jonas-Berki และคณะ (2015) มุมมองทางการตลาดและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประสพการณ์จากชาวฮังการีเรียน การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้รับความนิยมมากที่สุดและมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของสถานที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย ซึ่งเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ซึ่งได้กำหนดให้มีการนำน้ำจากธรรมชาติมาใช้ ปัจจุบันมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างหลากหลาย และมีนวัตกรรมใหม่อย่างต่อเนื่อง มีการร่วมมือกันระหว่างบริการทางการแพทย์กับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีข้อเสนอแนะให้มีการจัดการด้านการตลาดที่เกี่ยวข้องกับระบบการให้บริการโดยคำนึงถึงสิ่งที่สามารถจัดบริการที่สอดคล้องกับความต้องการ กำหนดแนวทางการดำเนินงานให้เป็นระบบอย่างเพียงพอตามความต้องการผลิตภัณฑ์ที่มีคุณลักษณะพิเศษ ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจความต้องการของชาวฮังการีที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ที่มีคุณลักษณะพิเศษที่เน้นความสำคัญเกี่ยวกับ Medical destination ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดตำแหน่งทางการตลาดในระดับโลกที่ได้รับการยอมรับเป็นอย่างดี ที่ประกอบด้วยการบริการทางการแพทย์

Paddilla-Mele'ndez และคณะ (2016) ได้ทำการศึกษาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรอบแนวคิดและการหยั่งรู้จากการณีกศึกษาของ Spanish แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาแล้ว มีการเผยแพร่มาแล้วไม่น้อยกว่า 20 ปี อย่างไรก็ตามมีการศึกษาอย่างต่อเนื่องที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดแบบบูรณาการในพื้นที่ที่มีความขาดแคลน ซึ่งจะทำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่พัฒนาแล้ว ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มประเทศอาเซียนซึ่งได้รับความสนใจ จากช่องว่าง(gap) ที่เกิดขึ้นในงานวิจัยนี้ มีคำถามการวิจัย 2 ประเด็นที่จะต้องหาคำตอบ ดังนี้ 1) การจัดทำกรอบแนวคิดแบบบูรณาการ ยังไม่มีการพิจารณาเพื่อให้เกิดแนวคิดที่ชัดเจนในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีความซับซ้อนอย่างต่อเนื่อง และมีการปฏิบัติที่แตกต่างกันที่เกี่ยวข้องกับ Supply side ของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งเป็นลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในกรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวที่พัฒนาแล้ว โดยเลือกตัวอย่างแบบสุ่มจากแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการยอมรับ ซึ่งมีการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้รับจากแบบสอบถาม เว็บไซต์ โทรศัพท์ มีการสัมภาษณ์บุคลากร ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพใน Costa del Sol ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแถบเมดิเตอร์เรเนียนในตอนใต้ของ Spain ซึ่งทำให้เห็นความซับซ้อนของการปฏิบัติงานภายใต้กรอบแนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพใน Medical tourism และพบอุปสรรคด้านนโยบาย และการจัดการ การประสานความร่วมมือระหว่างบริษัทท่องเที่ยวและบริษัทการจัดการสุขภาพ

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั้งในประเทศและต่างประเทศ และศึกษาประเด็นสำคัญเกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคเอเชีย กลยุทธ์ทางการตลาดท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนการลงพื้นที่ศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย และประเทศที่มีความโดดเด่นด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย ทำการศึกษาแผนพัฒนาการท่องเที่ยวตามยุทธศาสตร์ต่างๆ ที่เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ทำให้สามารถนำข้อมูลดังกล่าวมากำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขตการวิจัย กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามทฤษฎี และออกแบบวิธีการดำเนินงานวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างเกิดประสิทธิภาพ

กรอบแนวความคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวความคิดการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพและจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยและกลุ่มประเทศที่มีความโดดเด่นในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย มีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยและประเทศที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของเอเชีย
- 2) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการและการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยและประเทศที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของเอเชีย
- 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคเอเชีย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตอบโจทย์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ระยะ (3 phases) ดังนี้

1. การวิจัยระยะที่ 1 (phase 1)

เป็นการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 และ ข้อที่ 2 โดยทำการศึกษาศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ รูปแบบการจัดการและการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ของประเทศไทยและประเทศที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย

รูปแบบการวิจัย ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมวิธี (Mixed Method Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงสำรวจ(Survey Research) การวิจัยคุณภาพ (Qualitative Research) และศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย จำนวน 15 จังหวัด 24 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นในเอเชีย 4 ประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐอินเดีย สาธารณรัฐเกาหลีใต้ และสาธารณรัฐประชาชนจีน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่

กลุ่มที่ 1 บุคลากรในองค์กรภาครัฐและเอกชนที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีความโดดเด่นในแต่ละภูมิภาค 15 จังหวัดของประเทศไทย ดังนี้

ภาคเหนือ จำนวน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำปาง จังหวัดพิษณุโลก

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดอุดรธานี จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดอุบลราชธานี

ภาคกลาง จำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร จังหวัดนครปฐม จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดสระบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ภาคใต้ จำนวน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกระบี่ จังหวัดระนอง จังหวัดภูเก็ต

กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแต่ละภูมิภาค ในประเทศไทยโดยประมาณการจากนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จากข้อมูลสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศไทยในปี พ.ศ.2558 ประมาณ 29,881,091 คน (กรมการท่องเที่ยว, 2558)

กลุ่มตัวอย่างและการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่ 1 บุคลากรในองค์กรภาครัฐและเอกชนที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีความโดดเด่นในแต่ละภูมิภาค 15 จังหวัดของประเทศไทยที่เป็นพื้นที่ศึกษา รวมทั้งสิ้น จำนวน 24 คน การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแต่ละภูมิภาค การกำหนดจำนวนตัวอย่างได้จากการคำนวณโดยใช้สูตร Yamane ได้จำนวนตัวอย่างภูมิภาคละประมาณ 400 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,600 คน การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 1 มีดังต่อไปนี้

1. แบบสังเกต (Observation form) แบบสังเกตแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะตามรูปแบบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น และแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบผสมผสาน คณะผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยอ้างอิง มาตรฐานการท่องเที่ยวไทย มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ มาตรฐานการรับรองคุณภาพสถานประกอบการสปา มาตรฐานที่พักเพื่อการท่องเที่ยวประเภทโรงแรมและรีสอร์ท

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structure Interview Guide) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น และผ่านการตรวจสอบคุณภาพว่าได้มาตรฐาน เนื้อหาของแบบสัมภาษณ์เป็นความคิดเห็นของบุคลากรในองค์กรภาครัฐและเอกชนที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

3. แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น และผ่านการตรวจสอบคุณภาพว่าได้มาตรฐาน แบบสอบถามประกอบด้วย ข้อมูลทางชีว-สังคมของนักท่องเที่ยว พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว และความต้องการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) 28 ข้อ และข้อมูลปลายเปิด 2 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

(1) การตรวจสอบคุณภาพด้านความตรง (Validity) ได้ตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ 2 ด้าน คือ ความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความตรงตามภาวะสันนิษฐาน (Construct Validity) โดยการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ ร่วมกับผู้อำนวยการแผนงานวิจัยและหัวหน้าโครงการวิจัย ได้เครื่องมือวิจัยที่มีความตรงสูง

(2) การตรวจสอบคุณภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการตรวจสอบจากค่าสถิติวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ ของ Cronbach (α Cronbach Coefficient) จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.83 ซึ่งจัดได้ว่ามีความเชื่อมั่นสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลมี 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ 2) การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ ตามรายละเอียดดังนี้

1. การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ

1) คณะผู้วิจัยลงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย 15 จังหวัด จำนวน 24 แห่ง และประเทศที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย 4 ประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐอินเดีย สาธารณรัฐเกาหลีใต้ และสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยใช้เครื่องมือ คือ แบบสังเกต (Observation form) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สมุดบันทึกเหตุการณ์ เรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กล้องถ่ายภาพ กล้องวิดีโอบันทึกภาพ เคลื่อนไหว ดำเนินการเก็บข้อมูล เดือนกรกฎาคม 2558 ถึงเดือนมกราคม 2559 เพื่อให้ได้ข้อมูล ศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการ รูปแบบการจัดการและการให้บริการใน แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ตามองค์ประกอบทั้ง 9 ด้าน โดยทำการศึกษาข้อมูลในประเด็นต่อไปนี้

- (1) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)
- (2) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Tourist Attraction)
- (3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)
- (4) การบริการที่พักรับรองนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Hospitality service)
- (5) การจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม (Cultural landscape)
- (6) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism Activity)
- (7) แหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ (Recreation for Health)
- (8) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism resources administration)

- (9) ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมสุขภาพ (Health promotion products)

โดยคณะผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งเป็น 4 ภูมิภาค 15 จังหวัด จำนวน 24 แห่ง โดยแบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ 2) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น และ 3) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบผสมผสาน ดังนี้ต่อไปนี้

- (1) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ จำนวน 8 แห่ง ได้แก่
 - 1.1.1 อุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปก จ.เชียงใหม่
 - 1.1.2 น้ำพุร้อนสันกำแพง จ.เชียงใหม่
 - 1.1.3 อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน จ.ลำปาง
 - 1.1.4 อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จ. นครราชสีมา
 - 1.1.5 บ่อน้ำร้อนหินดาด จ.กาญจนบุรี
 - 1.1.6 เครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนเชิงนิเวศตำบลอ่าวลึก จ.กระบี่

- 1.1.7 น้ำพุร้อนเค็มคลองท่อม จ.กระบี่
- 1.1.8 บ่อน้ำร้อนและสวนสาธารณะรักษะวาริน จ.ระนอง
- (2) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 11 แห่ง ได้แก่
 - 1.2.1 วัดรำเปิง จ.เชียงใหม่
 - 1.2.2 ธารจินดา เวลเนส สปา รีสอร์ท จ.เชียงใหม่
 - 1.2.3 สปาศิริศรม จ.นครราชสีมา
 - 1.2.4 เขาใหญ่พาโนรามา ฟาร์ม จ.นครราชสีมา
 - 1.2.5 ทองหล่อสปา จ.อุดรธานี
 - 1.2.6 ลักษณะ เรซ นวดแผนไทย แอนด์ สปา จ.บุรีรัมย์
 - 1.2.7 วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม จ.กรุงเทพฯ
 - 1.2.8 สามพราน ริเวอร์ไซด์ จ.นครปฐม
 - 1.2.9 อนันตรา หัวหิน รีสอร์ท จ.ประจวบคีรีขันธ์
 - 1.2.10 บัณยาน์ ทรี สปา จ.ภูเก็ต
 - 1.2.11 สุขโขสปา จ.ภูเก็ต
- (3) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบผสมผสาน จำนวน 5 แห่ง ได้แก่
 - 1.3.1 วนธารารีสอร์ทแอนด์สปา จ. พิษณุโลก
 - 1.3.2 โรงแรมทอแสง โขงเจียม จ.อุบลราชธานี
 - 1.3.3 ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ มิชชั่น จ.สระบุรี
 - 1.3.4 บ่อน้ำแร่วัดวังขนาย จ.กาญจนบุรี
 - 1.3.5 อนุรักษ์าวารี น้ำพุร้อน รีสอร์ท แอนด์ สปา จ.กระบี่

2) เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างบุคลากรในองค์กรภาครัฐและเอกชนที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นจำนวน 24 พื้นที่ โดยใช้การสัมภาษณ์รายบุคคล โดยคณะผู้วิจัย

3) การเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศด้วยการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยคณะผู้วิจัย และนิสิตผู้ช่วยวิจัย

2. การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ

1) คณะผู้วิจัยทำการศึกษาศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการรูปแบบการจัดการและการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยและประเทศที่มีความโดดเด่นในเอเชีย ซึ่งศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ได้รับรางวัล มีชื่อเสียงโดดเด่น ทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสารเผยแพร่และทางเว็บไซต์ของแหล่งท่องเที่ยว ตามองค์ประกอบทั้ง 9 ด้านในพื้นที่ศึกษาข้างต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ข้อมูลในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแยกข้อมูลพื้นฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ที่แสดงศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการ รูปแบบการจัดการและการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย และประเทศที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย

2) ใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ค่าสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลที่คาดว่าจะได้รับการวิจัยระยะที่ 1

ได้ข้อมูลศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการ รูปแบบการจัดการและให้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย และประเทศที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย

2. การวิจัยระยะที่ 2 (phase 2)

เป็นการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย

รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา (Developmental research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการทางด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานด้านการจัดการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐและเอกชน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการทางด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานด้านการจัดการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐและเอกชน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 20 คน

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้

1) คณะผู้วิจัยดำเนินการร่างรูปแบบแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หลังจากทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาศักยภาพและลักษณะทางกายภาพ ของการบริหารจัดการ รูปแบบการจัดการและการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย และประเทศที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย โดยการสร้างแบบจำลองศูนย์พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย

2) การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานด้านการจัดการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชน

3) การปรับปรุงแก้ไขรูปแบบศูนย์พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจากผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลที่คาดว่าจะได้รับการวิจัยระยะที่ 2

ได้รูปแบบศูนย์พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีศักยภาพในเอเชีย

3. การวิจัยระยะที่ 3 (phase 3)

เป็นการดำเนินการวิจัยเพื่อสนับสนุนนโยบายของประเทศที่จะประกาศตัวเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของเอเชีย ในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยจัดทำเว็บไซต์และเอกสารแผ่นพับเป็นภาษาอังกฤษ

รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา (Developmental research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 10 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำข้อมูลสื่อที่ใช้ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ เว็บไซต์ที่แสดงแหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และจัดทำเอกสารแผ่นพับเป็นภาษาอังกฤษ จำนวน 200 แผ่น เพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นของประเทศไทย 15 จังหวัด จำนวน 24 แห่ง โดยวิธีการจ้างเหมาผู้ออกแบบจัดทำเว็บไซต์และแผ่นพับ ดำเนินการในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม 2559

2) ตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลและทดลองการใช้งานของเว็บไซต์และเอกสารแผ่นพับประชาสัมพันธ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และดำเนินการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลที่คาดว่าจะได้รับการวิจัยระยะที่ 3

ได้สื่อที่ใช้ประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัย เรื่อง ศักยภาพและจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยและกลุ่มประเทศที่มีความโดดเด่นในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชียได้นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และตามระยะของการดำเนินการวิจัย (Phases) เพื่อให้เห็นภาพรวมและรายละเอียดของผลการวิจัย โดยนำเสนอผลการวิจัยเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แสดงผลการวิจัยระยะที่ 1 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 และ 2 คือ ผลการศึกษาศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการ รูปแบบการจัดการและการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยและประเทศที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของเอเชีย

ตอนที่ 1.1 ผลการศึกษาศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการรูปแบบการจัดการและการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย (15 จังหวัด 24 พื้นที่) โดยแบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 3 ประเภท ได้แก่ 1) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ 2) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น 3) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบผสมผสาน (แสดงรายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยว ในภาคผนวก ข)

ตอนที่ 1.2 ผลการศึกษาศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการรูปแบบการจัดการและการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย ตามผลการประเมินของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย

ตอนที่ 1.3 ผลการศึกษาศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการรูปแบบการจัดการและการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของเอเชีย ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐอินเดีย สาธารณรัฐเกาหลีใต้ และสาธารณรัฐประชาชนจีน (แสดงรายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยว ในภาคผนวก ข)

ตอนที่ 1.4 ผลการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยและประเทศที่มีความโดดเด่นในเอเชีย

ตอนที่ 2 แสดงผลการวิจัยระยะที่ 2 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย โดยแบ่งเป็น 3 ประเด็นสำคัญดังนี้

1) กำหนดแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพตามประเภทแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น และแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบผสมผสาน

2) กำหนดแนวทางการพัฒนากลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย

3) รูปแบบศูนย์พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ตอนที่ 3 แสดงผลการวิจัยระยะที่ 3 เป็นการดำเนินการวิจัยเพื่อสนับสนุนนโยบายของประเทศที่จะประกาศตัวเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของเอเชีย ในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลของ

นักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยจัดทำเว็บไซต์และเอกสารแผ่นพับเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในแต่ละประเด็นจึงนำเสนอผลการวิจัย เรียงตามลำดับดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นในประเทศไทย (15 จังหวัด 24 แห่ง)

ภูมิภาค	แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ	แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น	แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบผสมผสาน
ภาคเหนือ (เชียงใหม่ ลำปาง พิษณุโลก) (6 แห่ง)	1.อุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปก จ.เชียงใหม่ (มีสภาพป่า อันอุดมสมบูรณ์ มีน้ำพุร้อน) 2.น้ำพุร้อนสันกำแพง จ.เชียงใหม่ (เป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม) 3.อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน จ.ลำปาง(มีน้ำตกและบ่อน้ำพุร้อนอยู่ในบริเวณเดียวกัน)	1.ระรินจินดา เวลล์เนส สปารีสอร์ท จ.เชียงใหม่ (ได้รับรางวัลสปาดีเด่น) 2.วัดร่ำเปิง จ.เชียงใหม่ (ได้รับรางวัลสถานปฏิบัติธรรมดีเด่น)	1.วนธารารีสอร์ท แอนด์ สปา จ.พิษณุโลก (มีธรรมชาติสวยงาม มีโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพ)
ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ (นครราชสีมา อุดรธานี บุรีรัมย์ อุบลราชธานี) (6 แห่ง)	1.อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จ.นครราชสีมา (แหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติ มีความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ)	1.สปาศิริาธรรม จ.นครราชสีมา (มีเอกลักษณ์สปาไทยและผลิตภัณฑ์สมุนไพร) 2.ลักษณะ เรซ นวดแผนไทย แอนด์สปา จ.บุรีรัมย์ (ใช้ศาสตร์การนวดวัดโพธิ์และสปาไทย) 3.ทองหล่อสปา จ.อุดรธานี (มีเอกลักษณ์สปาไทย และเครื่องสำอางสมุนไพร) 4.เขาใหญ่พานิราม่าฟาร์ม จ.นครราชสีมา(ผลิตภัณฑ์อาหารสุขภาพจากเห็ด)	1.โรงแรมทอแสงโขงเจียม จ.อุบลราชธานี (ความสวยงามธรรมชาติ ริมแม่น้ำโขง กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย)

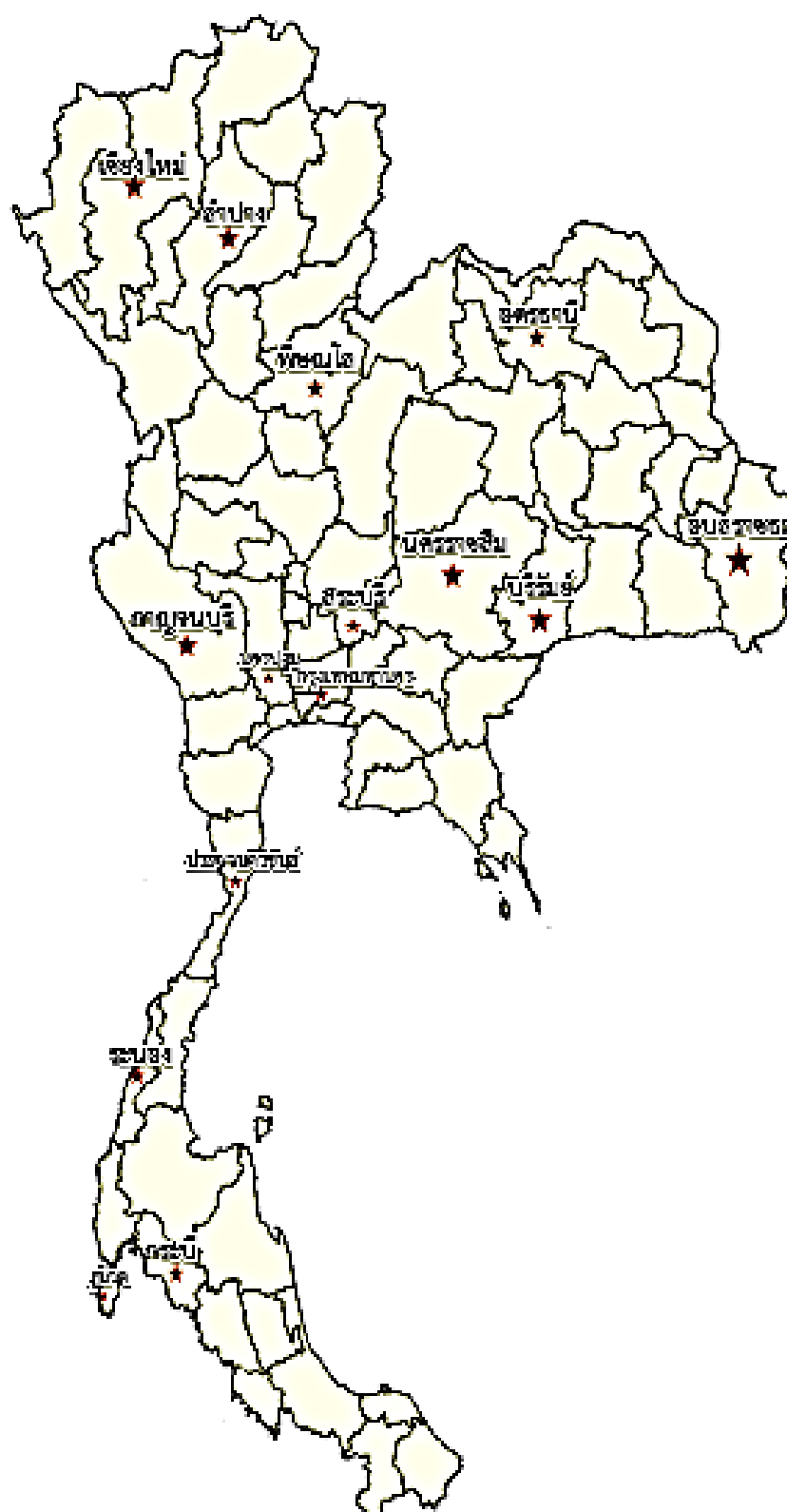
ภูมิภาค	แหล่งท่องเที่ยวเชิง สุขภาพทางธรรมชาติ	แหล่งท่องเที่ยวเชิง สุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น	แหล่งท่องเที่ยวเชิง สุขภาพแบบ ผสมผสาน
ภาคกลาง (กรุงเทพฯ นครปฐม กาญจนบุรี สระบุรี ประจวบคีรีขันธ์) (6 แห่ง)	1.บ่อน้ำร้อนหินดาด จ.กาญจนบุรี (แหล่งน้ำพุร้อนและน้ำตก อยู่ใกล้เคียงกัน)	1.วัดพระเชตุพนวิมลมัง คลาราม กรุงเทพมหานคร (ต้นตำรับการนวดแผน ไทย) 2.สามพราน ริเวอร์ไซด์ จ.นครปฐม (สปาไทยใช้ สมุนไพรไทยปลอดสารพิษ ที่ผลิตเอง) 3.อนันตรา หัวหิน รีสอร์ท จ.ประจวบคีรีขันธ์ (ได้รับ รางวัลด้านการจัดการ สิ่งแวดล้อม)	1.บ่อน้ำแร่วัดวังขนาย จ.กาญจนบุรี (แหล่งน้ำแร่เพื่อ บำบัด) 2.ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ มิชชั่น จ.สระบุรี (มีธรรมชาติ สวยงาม มีโปรแกรม ส่งเสริมสุขภาพบำบัด โรค และอาหาร สุขภาพ)
ภาคใต้ (กระบี่ ระนอง ภูเก็ต) (6 แห่ง)	1.เครือข่ายท่องเที่ยวชุมชน เชิงนิเวศตำบลอ่าวลึก จ.กระบี่ (สปาโคลนร้อน ทรายร้อนชุมชนมีการ จัดการที่ดี) 2.น้ำพุร้อนเค็มคลองท่อม จ.กระบี่ (น้ำพุเค็มแห่ง เดียวในไทย) 3.บ่อน้ำร้อนรักษะวารินจ. ระนอง (มีบ่อน้ำร้อน จำนวนมาก ไม่มีกลิ่น กำมะถัน)	1.บันยันทรี สปา จ.ภูเก็ต (ได้รับรางวัลสปาดีเด่น มี กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่ หลากหลาย) 2.สุขโขสปา จ.ภูเก็ต (ได้รับ รางวัลสปาดีเด่น และมีการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้วิถี ชีวิตและวัฒนธรรมไทย)	1.ณัฐวารารีสอร์ท แอนด์สปา จ.กระบี่ (มีบ่อแช่น้ำพุร้อนใน ห้องพักทุกห้องมีแช่ น้ำแร่)

ตอนที่ 1 แสดงผลการวิจัยระยะที่ 1 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 และข้อที่ 2

ตอนที่ 1.1 ผลการศึกษาศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการแหล่ง
ท่องเที่ยวรูปแบบการจัดการและการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย

ผลที่ได้จากการสังเกตแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารที่ทำหน้าที่
เกี่ยวกับการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในพื้นที่การวิจัย โดยแบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยว

เชิงสุขภาพ 3 ประเภท ได้แก่ 1) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ 2) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น 3) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบผสมผสาน การศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย ผลการศึกษาแยกเป็น 9 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 4) ด้านการบริการที่พัก 5) ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม 6) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว 7) ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ 8) ด้านการบริหารจัดการ 9) ด้านผลิตภัณฑ์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละประเด็นมีดังนี้

★ สัญลักษณ์ แสดงพื้นที่ศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่โดดเด่นในประเทศไทย

1. ศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของของการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยว รูปแบบการจัดการและการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ

แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีทรัพยากรธรรมชาติเป็นพื้นฐาน เป็นความงามตามสภาพธรรมชาติอันเป็นเอกลักษณ์หรือเป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ เช่น น้ำพุร้อน น้ำแร่ โคลน หินแร่ สมุนไพรชนิดต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมสุขภาพนักท่องเที่ยว จากการศึกษ พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพตามธรรมชาติของประเทศไทยที่มีความโดดเด่น มี 8 แห่ง ได้แก่ 1) อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน จังหวัดลำปาง 2) อุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปก จังหวัดเชียงใหม่ 3) น้ำพุร้อนสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ 4) บ่อน้ำร้อนหินดาด จังหวัดกาญจนบุรี 5) อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา 6) เครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนเชิงนิเวศตำบลอ่าวลึก จังหวัดกระบี่ 7) น้ำพุร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่ 8) บ่อน้ำร้อนรักษะวาริน จังหวัดระนอง ผลการศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ พิจารณาประเด็นที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการรูปแบบการจัดการและการให้บริการแหล่งท่องเที่ยวดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพตามธรรมชาติของประเทศไทย ส่วนใหญ่มีเส้นทางการคมนาคมที่สะดวก มีป้ายบอกทางชัดเจน มีรถโดยสารสาธารณะรองรับจ้าง รถยนต์ส่วนตัว สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย มีเว็บไซต์ที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย มีเอกสารแผ่นพับประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว แต่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพตามธรรมชาติบางแห่ง เช่น สป่าโคลนร้อน ในพื้นที่เครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนเชิงนิเวศตำบลอ่าวลึก จังหวัดกระบี่ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวค่อนข้างลำบาก ไม่มีรถสาธารณะ จะต้องใช้บริการรถรับจ้าง และอุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปก จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าในช่วงฤดูฝนมักจะมีปัญหาเรื่องการเดินทางขึ้นบนภูเขาสูง เนื่องจากฝนตก ถนนลื่นอาจก่อให้เกิดอันตรายได้ และบางพื้นที่ยังไม่มีบริการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษ

1.2 ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ผลจากการศึกษา พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติของประเทศไทย มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ประกอบด้วยพืชพรรณไม้นานาชนิด และพบว่ามีสัตว์ป่าหายากหลายชนิด มีเอกลักษณ์ทางธรรมชาติที่สวยงามโดดเด่นตามสภาพแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย เช่น บริเวณภูเขาสูง น้ำตก น้ำพุร้อน ทะเล น้ำพุร้อนเค็ม หาดทรายร้อน และโคลนร้อน

1.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติของประเทศไทย มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น มีศูนย์ต้อนรับนักท่องเที่ยว มีที่จอดรถ มีร้านอาหาร มีร้านขายของที่ระลึก มีห้องสุขา มีสระว่ายน้ำพุร้อนขนาดใหญ่ มีห้องแช่น้ำพุร้อนส่วนตัว ห้องแช่น้ำพุร้อนแบบครอบครัว มีพื้นที่สำหรับนั่งพักผ่อนอย่างเพียงพอ มีโทรศัพท์สาธารณะ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า ประปา การสื่อสารคมนาคม ที่นักท่องเที่ยวใช้บริการได้ดี

1.4 ด้านการบริการที่พัก แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ มีการจัดที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวแบบอาคารถาวร มีบ้านพักสำหรับครอบครัวที่มีห้องนอน 2-3 ห้อง มีห้องนั่งเล่น มีที่พักแบบเรือนนอนมีห้องพักหลายๆ ห้อง และมีการจัดพื้นที่ทางเดินที่มีความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสธรรมชาติ อย่างไรก็ตามพบว่า ในช่วงฤดูหนาวจำนวนที่พักไม่เพียงพอกับความต้องการ

ของนักท่องเที่ยว และพบว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติที่เป็นอุทยานแห่งชาติ มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว เนื่องจากต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้อยู่อย่างยั่งยืน

1.5 ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ มีการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรมค่อนข้างน้อย มีแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งเท่านั้นที่มีการใช้วัสดุตกแต่งที่ใช้ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่แสดงเอกลักษณ์ไทย

1.6 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ มีกิจกรรมการท่องเที่ยวหลากหลาย เช่น การแช่น้ำแร่/อาบน้ำแร่ การแช่น้ำพุร้อน การนวดแผนไทย การนวดฝ่าเท้า การนวดน้ำมัน การพอกโคลนจากธรรมชาติ การนอนบนหาดทรายร้อน การขี่จักรยาน การพายเรือล่องแก่ง การแสดงวิถีชีวิตวัฒนธรรมของชนเผ่า การเที่ยวชมแปลงเกษตร การเก็บผลผลิตทางการเกษตร และนำผลผลิตทางการเกษตรมาทำอาหารสุขภาพ

1.7 ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ มีการจัดแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ ได้แก่ การจัดเส้นทางเดินป่า การจัดพื้นที่ดูนก การจัดให้มีเส้นทางขี่จักรยาน การจัดพื้นที่นั่งพักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยว การจัดนิทรรศการเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ พรรณพืช สัตว์ป่าทั่วไป และสัตว์ป่าที่กำลังจะสูญพันธุ์ รถบริการส่งสัตว์ จุดชมสัตว์ออกมาหาอาหาร เส้นทางขี่จักรยาน จุดชมวิวย่างรูป การล่องแก่ง พื้นที่บริเวณลำธารที่สามารถเล่นน้ำได้อย่างปลอดภัย พื้นที่นั่งพักผ่อนชมธรรมชาติ สวนสาธารณะ สวนสุขภาพ พื้นที่นั่งพักผ่อนแช่เท้าในน้ำอุ่นนั่งชมธรรมชาติที่สวยงามและนั่งรับประทานอาหารได้ มีการจัดพื้นที่ให้เด็กได้อย่างปลอดภัย และยังมีสนามเด็กเล่นมีอุปกรณ์เครื่องเล่นสำหรับเด็ก

1.8 ด้านการบริหารจัดการ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติมีการบริหารจัดการ 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) มีโครงสร้างการบริหารจัดการแบบระบบราชการมีหัวหน้าหน่วยงาน และบุคลากรรับผิดชอบงานฝ่ายต่างๆ เช่น ฝ่ายต้อนรับนักท่องเที่ยว ฝ่ายจำหน่ายของที่ระลึก ฝ่ายอาคารสถานที่ ฝ่ายวิชาการ มีการจัดการตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว น้ำพุร้อนโคลนร้อน มีการจัดการตามมาตรฐาน นวดและสปา มีการจัดการด้านบุคลากรที่ต้อนรับนักท่องเที่ยว และมีการจัดการตามมาตรฐานบุคลากรที่ให้บริการนวด 2) มีการจัดการโดยชุมชน มีการจัดการตามมาตรฐาน Home stay คนในชุมชนมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็ง มีการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวตามที่แหล่งท่องเที่ยวสามารถรองรับได้ มีการจัดการด้านการตลาด มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว มีการจัดการด้านราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพการบริการ มีการจัดบริการแบบ Package มีการกำหนดช่องทางการจำหน่ายอย่างเหมาะสม มีการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว และมีเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

1.9 ด้านผลิตภัณฑ์ส่งเสริมสุขภาพ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติมีผลิตภัณฑ์ส่งเสริมสุขภาพ เช่น ผลิตภัณฑ์พืชผักและผลไม้ปลอดสารพิษ มีรายการอาหารสุขภาพ ไข่ต้ม น้ำแร่ ยา ไข่ น้ำแร่ เช่น รายการอาหารที่ทำจากปลา และผักปลอดสารพิษ มีอาหารท้องถิ่น อาหารทะเล มีผลิตภัณฑ์โคลนจากธรรมชาติ

2. ศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการ รูปแบบการจัดการและการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทมนุษย์สร้างขึ้น

แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทมนุษย์สร้างขึ้น เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เช่น สถานประกอบการสปา ร้านอาหารเพื่อ

สุขภาพ โรงแรม/รีสอร์ทที่จัดบริการด้านการส่งเสริมสุขภาพ สถานประกอบการที่ให้บริการด้านการส่งเสริมสุขภาพสถานประกอบการที่มีผลิตภัณฑ์สุขภาพ ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประเภทมนุษย์สร้างขึ้น มีจำนวน 11 แห่ง แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) โรงแรม/รีสอร์ท 2) สถานประกอบการนวดและสปา 3) สถานปฏิบัติธรรม มีรายชื่อดังนี้ 1) ระรินจินดา เวลล์เนส สปา รีสอร์ท จังหวัดเชียงใหม่ 2) วัดรำเปิง จังหวัดเชียงใหม่ 3) สปาศิราศรม จังหวัดนครราชสีมา 4) ลักษณะ เรช นวดแผนไทยแออนด์สปา จังหวัดบุรีรัมย์ 5) ทองหล่อสปา จังหวัดอุดรธานี 6) วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม(วัดโพธิ์) กรุงเทพมหานคร 7) เขาใหญ่พาโนรามาฟาร์ม จังหวัดนครราชสีมา 8) สามพราน ริเวอร์ไซด์ จังหวัดนครปฐม 9) อนันตรา หัวหิน รีสอร์ท จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 10) บันยันทรี สปา จังหวัดภูเก็ต 11) สุขโขสปา จังหวัดภูเก็ต

ผลการศึกษาศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของของการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น พิจารณาประเด็นที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ รูปแบบการจัดการและการให้บริการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้น ทุกแห่งที่เป็นพื้นที่วิจัย มีเส้นทางการคมนาคมที่สะดวก มีป้ายบอกทางชัดเจน มีเว็บไซต์ที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย มีป้ายประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว มีเอกสารประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว มีแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งมีการจัดทำข้อมูลเว็บไซต์และเอกสารประชาสัมพันธ์เป็นภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษารัสเซีย และมีระบบนำทาง GPS ผ่านโทรศัพท์มือถือ ที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย และโรงแรมบางแห่งมีบริการรถรับส่งจากสนามบินมายังโรงแรมที่พัก มีการจองที่พักผ่านบริษัทตัวแทนจำหน่าย

2.2 ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้น มีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ได้แก่ ลักษณะการออกแบบโครงสร้างอาคารบางแห่งมีความโดดเด่น สถานที่ตั้งอยู่ใกล้ถนนใหญ่สังเกตได้ง่าย สถานที่ตั้งมีธรรมชาติที่สวยงาม เช่น มีพื้นที่ติดกับหาดทรายชายทะเล ความมีชื่อเสียงด้านการนวดแผนไทยที่มีคุณภาพสูง การใช้สมุนไพรไทยปลอดสารพิษ รูปแบบสปาไทยที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละแห่ง มีการนวดแบบที่มีรูปแบบเฉพาะของแต่ละแห่ง

2.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้น มีจุดต้อนรับนักท่องเที่ยว มีที่จอดรถ มีร้านอาหาร/เครื่องดื่ม มีห้องสุขา มีพื้นที่สำหรับนั่งพักผ่อน อย่างเพียงพอ มีร้านจำหน่ายของที่ระลึก มีรถรับส่งนักท่องเที่ยวจากสนามบิน มีบริการโครงสร้างพื้นฐานสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า ประปา การสื่อสารคมนาคม มี WIFI ฟรี มีป้ายแสดงโปรแกรม/ราคารนวดและสปา มีห้องนวด/สปาแยกเป็นสัดส่วนเฉพาะบุคคล

2.4 ด้านการบริการที่พัก แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้น มีที่พักตามมาตรฐานโรงแรมระดับห้าดาว และมาตรฐานโรงแรมระดับสามดาว มีที่พักแบบโรงแรมและรีสอร์ทที่มีการจัดสิ่งแวดล้อมร่มรื่นสวยงาม

2.5 ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้น ส่วนใหญ่มีการใช้วัสดุตกแต่งที่แสดงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และเอกลักษณ์ของไทย

2.6 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้นมีกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ การแช่น้ำแร่ การอาบน้ำแร่ การอาบน้ำพุร้อนเค็ม ธาราบำบัด การนวด

แผนไทย การนวดน้ำมัน การนวดอบประคบสมุนไพร การดูแลสุขภาพหลังคลอด การนวดเพื่อลดน้ำหนัก การพอกโคลนจากบ่อแร่ธรรมชาติ การชี่จักรยาน การนวดแผนไทย การทำสปา เช่น Aromatherapy oil massage, Ayurvedic Hide Away, Hot stone massage, Elements of Life, Rarinjinda Royal Touch, Siamese Herbal Steam, Hydro-pool Therapy, Wellness Treatment, Splashy Vichy Massage, Hydro Tub Therapy, Infrared Sauna, Cellutech, Colonic, After sun Paradise การทำบุญตักบาตร การฟังเทศน์ การฝึกสมาธิ

2.7 ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้น มีแหล่งนันทนาการเพื่อการพักผ่อน ได้แก่ สระว่ายน้ำ สวนสุขภาพ อุปกรณ์เครื่องเล่นสำหรับเด็ก ห้องฟิตเนส ห้องฟังกดนตรี ห้องอ่านหนังสือ พื้นที่นั่งพักผ่อน สถานที่นั่งฟังเทศน์ สถานที่ปฏิบัติธรรม

2.8 ด้านการบริหารจัดการ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้น ประเภทโรงแรม มีการบริหารจัดการตามมาตรฐานโรงแรมระดับห้าดาว และระดับสามดาว มีการจัดพื้นที่ปลอดบุหรี่ โรงแรมบางแห่งมีนโยบายด้านการประหยัดพลังงาน เช่น ใช้ผ้าเช็ดมือในห้องน้ำเพื่อลดการใช้กระดาษทิชชู การตั้งป้ายบอกพนักงานเมื่อไม่ต้องการเปลี่ยนผ้าปูที่นอนทุกวัน มีการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานประกอบการนวดและสปา ด้านพนักงานในสถานประกอบการนวดและสปาจะต้องมีใบประกอบวิชาชีพ มีสถานประกอบการหลายแห่งมีการบริหารจัดการที่ดีได้รับรางวัล มีการจัดโปรแกรมแบบ Package มีการจัดการด้านลูกค้าสัมพันธ์ มีการติดต่อ สื่อสารกับลูกค้าทาง E-mail ส่งข้อมูลโปรโมชั่นกิจกรรมต่างๆ ให้แก่ลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ มีช่องทางการติดต่อสื่อสารกับลูกค้าให้แสดงความความคิดเห็นบริการ มีการใช้ระบบการจองออนไลน์ผ่านบริษัทรับจองโรงแรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทสถานที่สำคัญทางศาสนามีการบริหารจัดการตามมาตรฐานศาสนสถาน โดยมีเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส และพระสงฆ์ที่อยู่ประจำวัดมีหน้าที่รับผิดชอบงานต่างๆ ของวัด และมีประชาชนในชุมชนเป็นคณะกรรมการดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ของวัด

2.9 ด้านผลิตภัณฑ์ส่งเสริมสุขภาพ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้น มีผลิตภัณฑ์สมุนไพรหลากหลายชนิดที่ได้มาตรฐาน มีเครื่องหมาย อย. แสดงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ เช่น น้ำมันนวดแก้ปวดเมื่อย น้ำมันหอมระเหย สบู่สมุนไพร ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเสริมความงาม ผลิตภัณฑ์บำรุงผิว ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการทำสปา รวมทั้งมีเมนูอาหารไทยในแต่ละท้องถิ่น

3. ศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของของการบริหารจัดการ รูปแบบการจัดการและการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทผสมผสาน

แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทผสมผสานเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น และมีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านการส่งเสริมสุขภาพ บำบัด รักษา หรือช่วยทำให้ผ่อนคลาย เช่น แหล่งน้ำพุร้อน น้ำแร่ โคลน หิน ดิน ที่มีตามธรรมชาติและมนุษย์นำมาใช้ประโยชน์ด้านการส่งเสริมสุขภาพ และนอกจากนั้นแล้วมีการออกแบบโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพ มีจำนวน 5 แห่ง ได้แก่ 1) วนธารารีสอร์ทแอนด์สปา จังหวัดพิษณุโลก 2) ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพมิชชั่น จังหวัดสระบุรี 3) บ่อน้ำแร่วัดวังขนาย จังหวัดกาญจนบุรี 4) โรงแรมทอแสง จังหวัดอุบลราชธานี 5) ญัฐวารารีสอร์ทแอนด์สปา จังหวัดกระบี่ ผลการศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทผสมผสาน พิจารณาประเด็นที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ รูปแบบการจัดการและการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวดังต่อไปนี้

3.1 ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทผสมผสานของประเทศไทย ส่วนใหญ่มีเส้นทางการคมนาคมที่สะดวก มีป้ายบอกทางชัดเจน มีรถโดยสารสาธารณะ รถรับจ้าง รถยนต์ส่วนตัว สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย มีเว็บไซต์ที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย มีเอกสารแผ่นพับประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว และมีระบบนำทาง GPS ผ่านโทรศัพท์มือถือ ที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย แต่ยังไม่มีข้อมูลการประชาสัมพันธ์เป็นภาษาอังกฤษ

3.2 ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทผสมผสานของประเทศไทย มีธรรมชาติร่มรื่น มีความสงบของสถานที่ บางแห่งมีต้นไม้ใหญ่ มีโปรแกรมทัวร์สุขภาพ มีการทำสปาแบบไทย มีโปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพแบบองค์รวม มีน้ำแร่ธรรมชาติที่มีอุณหภูมิเหมาะสมกับการแช่ตัว แช่เท้า ที่แช่ครั้งเดียวแล้วปล่อยน้ำทิ้ง มีการแช่น้ำแร่ในห้องพักในโรงแรม ทักษะภาพที่สวยงามของโรงแรม มีการตกแต่งสวนหย่อมสวยงาม บางพื้นที่มีการแยกบ่อน้ำพุร้อนสำหรับพระภิกษุสงฆ์ เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนและนักท่องเที่ยว

3.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทผสมผสาน มีศูนย์ต้อนรับนักท่องเที่ยว มีการจัดบ่อน้ำพุร้อนสำหรับพระภิกษุ มีบ่อน้ำพุร้อนส่วนสำหรับ 1 คน มีบ่อน้ำพุร้อนสำหรับครอบครัว มีที่จอดรถ มีร้านอาหาร มีร้านขายของที่ระลึก มีห้องสุขา มีบริการสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า ประปา การสื่อสาร การคมนาคมที่สะดวก มีพื้นที่สำหรับนั่งพักผ่อนอย่างเพียงพอ

3.4 ด้านการบริการที่พัก แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทผสมผสาน มีที่พักแบบอาคารถาวรในรูปแบบโรงแรมมาตรฐานระดับสามดาว

3.5 ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทผสมผสาน มีค่อนข้างน้อย มีบางแห่งที่มีการใช้วัสดุตกแต่งที่ใช้ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

3.6 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทผสมผสาน มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ได้แก่ โปรแกรมสุขภาพวิถีใหม่ (New life) โปรแกรมลดน้ำหนัก ควบคุมเบาหวาน คลายเครียด ล้างพิษ โยคะนวดแผนไทย แอโรบิกในน้ำ โปรแกรมการเตรียมตัวเกษียณอายุ กิจกรรมชมสวนเกษตรอินทรีย์ ชมสวนสุขภาพ สวนสมุนไพร มีโปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพแบบองค์รวม กิจกรรมการล่องแพ Rafting การล่องแก่ง การขี่จักรยาน การนวดแผนไทย และการทำสปาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ การนวดฝ่าเท้า การแสดงวิถีชีวิตวัฒนธรรมไทย กิจกรรมธาราบำบัด การแช่ตัวในบ่อน้ำแร่ เพื่อการผ่อนคลายและรักษาอาการปวดเมื่อย อัมพฤกษ์ การปฏิบัติธรรม มีกิจกรรมอาบน้ำแร่ในห้องพัก มีบริการนวดแผนโบราณ มีโปรแกรมทัวร์สุขภาพที่ประกอบด้วย กิจกรรมดังนี้ 1) ตรวจสุขภาพเบื้องต้น และทดสอบสมรรถภาพทางกายโดยทีมสหสาขาวิชาชีพ 2) บรรยาย “กินอย่างไรให้ห่างไกลโรค” โดย พยาบาลวิชาชีพ 3) บรรยาย “สุขภาพดีด้วยวิถีพิเศษเวช” โดย แพทย์เฉพาะด้าน 4) Work shop โรค Office Syndrome โดย นักสุขภาพบำบัด 5) Work shop “นวดด้วยตนเอง” โดย นักสุขภาพบำบัด 6) อาบแสงอาทิตย์ด้วยไบนตอง โดย ทีมสหสาขาวิชาชีพ 7) ออกกำลังกายด้วยยางยืด (Elastic Band) โดย นักสุขภาพบำบัด 8) ออกกำลังกายกับตาราง 9 ช่อง โดย นักสุขภาพบำบัด 9) โยคะบำบัด โดย นักสุขภาพบำบัด 10) สมาธิบำบัด โดย นักสุขภาพบำบัด 11)

ซึ้ง โดย นักสุขภาพบำบัด 12) ดนตรีบำบัด โดย นักสุขภาพบำบัด 13) กิจกรรมเต้นแอโรบิก (มีการเต้นแอโรบิกในน้ำ)

3.7 ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทผสมผสาน มีแหล่งนันทนาการเพื่อการพักผ่อน ได้แก่ มีสวนสาธารณะเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน มีสระว่ายน้ำขนาดใหญ่ การจัดให้มีเส้นทางขี่จักรยาน จัดพื้นที่นั่งพักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยว มีการจัดพื้นที่นั่งพักผ่อนพร้อมกับการแช่เท้าในน้ำแร่

3.8 ด้านการบริหารจัดการ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทผสมผสาน ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวประเภทโรงแรม/รีสอร์ท มีการบริหารจัดการตามมาตรฐานโรงแรม/รีสอร์ท มีการจัดการตามมาตรฐานสถานประกอบการนวดและสปา ด้านพนักงานในสถานประกอบการนวดและสปา จะต้องมียุโรปะกอบวิชาชีพ บางแห่งมีการบริหารจัดการที่ดีได้รับรางวัล มีการจัดการด้านบุคลากรต้อนรับนักท่องเที่ยว และมีการจัดการมาตรฐานบุคลากรที่ให้บริการนวดและสปา มีการจัดการด้านการตลาด มีการจัดโปรแกรมแบบ Package จัดโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพตามความต้องการของลูกค้า มีการจัดการด้านราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพการบริการ มีการกำหนดช่องทางการจำหน่ายโดยใช้ระบบการจองออนไลน์ผ่านบริษัทรับจองโรงแรม/ที่พัก มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายการตลาดติดต่อลูกค้า เช่น จัดโปรแกรมการดูแลสุขภาพเตรียมตัวเกษียณนำเสนอแก่ลูกค้าที่เป็นหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน มีการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์โปรแกรมที่จัดขึ้น และมีเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว มีการบริหารจัดการที่ดีได้ตราสัญลักษณ์รับรองมาตรฐานอาหารปลอดภัย มีช่องทางการติดต่อสื่อสารกับลูกค้าให้แสดงความคิดเห็นติชมการบริการผ่านทางเว็บไซต์จากการศึกษาพบว่าบางพื้นที่ ยังไม่มีข้อมูลรายละเอียดโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพเป็นภาษาอังกฤษ

3.9 ด้านผลิตภัณฑ์ส่งเสริมสุขภาพ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทผสมผสาน มีโปรแกรมโภชนบำบัด และมีผลิตภัณฑ์ส่งเสริมสุขภาพ ได้แก่ พืชผักปลอดสารพิษ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย อาหารไทย อาหารมังสวิรัต อาหารสุขภาพปลอดสารพิษผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเห็ดหลายชนิด เช่น เห็ดนางฟ้า เห็ดเป๋าฮื้อ เห็ดหูหนู เห็ดหลินจือ และมีสปอร์ทเห็ดหลินจือบรรจุแคปซูลคุณภาพดีเยี่ยมที่ช่วยรักษาโรคหลายชนิด เช่น โรคภูมิแพ้ โรคมะเร็ง เป็นต้น

ตารางที่ 2 ตารางแสดงกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว

กิจกรรม	การให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ		
	ในแหล่งธรรมชาติ	ในแหล่งที่มนุษย์สร้างขึ้น	แหล่งท่องเที่ยวแบบผสมผสาน
1. การนวดแผนไทย	✓	✓	✓
2. Sport Massage		✓	
3. การทำสปา และอายุรเวท		✓	
4. การนวดเท้า	✓	✓	✓
5. การอบประคบสมุนไพร		✓	✓
6. สุนัขบำบัด		✓	
7. การอาบน้ำแร่/แช่น้ำพุร้อน	✓		
8. แช่น้ำในอ่างจากุซซี่		✓	
9. การพอกโคลน	✓		
10. การนอนบนทรายร้อน	✓		
11. การทำชาวน้ำ		✓	
12. วารีบำบัด			✓
13. การฝึกกายภาชีดัดตน		✓	
14. การฝึกสมาธิตามแนวพุทธศาสตร์		✓	
15. การปฏิบัติธรรม		✓	
16. การใช้โขนบำบัด		✓	✓
17. ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพและความงาม		✓	✓

ตารางที่ 2 (ต่อ)

กิจกรรม	การให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ		
	ในแหล่งธรรมชาติ	ในแหล่งที่มนุษย์สร้างขึ้น	แหล่งท่องเที่ยวแบบผสมผสาน
18. โปรแกรมทัวร์สุขภาพประกอบการตรวจสุขภาพเบื้องต้น และทดสอบสมรรถภาพทางกาย บรรยาย “กินอย่างไรให้ห่างไกลโรค” บรรยาย “สุขภาพดีด้วยวิถีพิษณุเวช” Work shop โรค Office Syndrome Work shop “นวดด้วยตนเอง” อาบแสงอาทิตย์ด้วยไบทอง การออกกำลังกายด้วยยางยืด (Elastic Band) การออกกำลังกายกับตาราง 9 ช่อง โยคะบำบัด สมาธิบำบัด ชี่กง ดนตรีบำบัด เต้นแอโรบิก การเต้นแอโรบิกในน้ำ			✓
19. โปรแกรมสุขภาพดีวิถีใหม่ (New life) โดยใช้ธรรมชาติบำบัด โปรแกรม ลดน้ำหนัก ควบคุมเบาหวาน คลายเครียด ล้างพิษ โยคะ นวดแผนไทย สปา การเต้นแอโรบิกในน้ำ			✓
20. กีฬากลางแจ้ง เช่น ชีจี้กรยาน พายเรือ ตกปลา ชี่ม้า เดินป่า ล่องแพ มวยไชยา	✓	✓	✓
21. กิจกรรมอื่นๆ เช่น การทำอาหารไทย		✓	

ตอนที่ 1.2 ผลการศึกษาศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการรูปแบบ การจัดการและการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย ตามผลการประเมิน ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย

ผลการศึกษาศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการ รูปแบบการจัดการและการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย ได้ทำศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,600 คน ที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยตามแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญดังนี้

ตอนที่ 1.2.1 ลักษณะทางชีว-สังคมของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 1.2.2 ศักยภาพและคุณลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการ รูปแบบการจัดการและการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

ตอนที่ 1.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ลักษณะทางชีว-สังคมของกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ภูมิภาคละ 400 คน รวมทั้งสิ้น 1,600 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่และนำเสนอในรูปแบบของ ค่าร้อยละ จำแนกพื้นที่ที่มาท่องเที่ยวเป็นรายภูมิภาคและวิเคราะห์ภาพรวม โดยได้กำหนดพื้นที่ที่ มาท่องเที่ยวเป็นรายภูมิภาค ดังนี้

- 1 หมายถึง ภาคเหนือ
- 2 หมายถึง ภาคกลาง รวม กทม.
- 3 หมายถึง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 4 หมายถึง ภาคใต้
- 5 หมายถึง รวมทุกภูมิภาค

จากข้อมูลพบว่า ในภาพรวมนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพใน แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในทุกภูมิภาคของประเทศไทย เป็นเพศชาย และเพศหญิงจำนวนใกล้เคียง กัน ประมาณเกือบครึ่งหนึ่งมีอายุระหว่าง 21-30 ปี รองลงมาคือมีอายุระหว่าง 31-40 ปี โดยส่วน ใหญ่มีสถานภาพโสด รองลงมาคือ มีสถานภาพสมรส ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 USD รองลงมาคือมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,000 – 10,000 USD ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา อยู่ในระดับปริญญาตรี รองลงมาคือระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า และส่วนใหญ่มีถิ่นพำนักถาวรในทวีป ยุโรป รองลงมาคือทวีปเอเชีย ผลการวิเคราะห์ลักษณะทางชีว-สังคมของกลุ่มตัวอย่างแสดง รายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงลักษณะทางชีว-สังคมของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะทางชีวสังคม(ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง)	1	2	3	4	5
1. เพศ					
ชาย	49.90	56.50	62.50	51.20	55.10
หญิง	50.10	43.50	37.50	48.80	44.90
2. อายุ					
อายุ 20 ปีและน้อยกว่า	3.60	2.00	1.80	2.80	2.50
อายุ 21 - 30 ปี	63.10	58.50	25.40	33.80	45.20
อายุ 31 - 40 ปี	17.30	24.40	23.80	32.20	24.40
อายุ 41 - 50 ปี	5.10	5.80	15.80	16.10	10.70
อายุ 51 - 60 ปี	5.90	4.50	14.20	9.50	8.50
อายุ 60 ปี ขึ้นไป	5.00	4.80	19.00	5.60	8.70
3. สถานภาพการสมรส					
โสด	74.00	73.20	40.80	39.70	57.60
สมรส	20.40	20.20	51.70	51.20	35.30
หย่า/แยกกันอยู่ /หม้าย	5.60	6.60	7.50	9.10	7.10
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน					
น้อยกว่า 5,000 USD	52.90	48.30	19.30	32.00	37.60
5,000 – 10,000 USD	11.00	11.30	10.70	28.60	15.40
10,001 – 15,000 USD	7.90	15.10	15.10	10.70	12.20
15,001 – 20,000 USD	3.80	5.30	8.30	9.00	6.60
20,001 – 25,000 USD	9.50	7.20	26.50	8.70	12.90
25,001 – 30,000 USD	4.20	2.50	12.80	2.60	6.10
มากกว่า 30,000 USD	10.70	10.30	7.30	8.40	9.20
6. ระดับการศึกษา					
มัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า	19.70	10.50	5.10	13.50	12.10
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	13.80	13.00	13.50	16.80	14.30
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	45.50	59.00	65.40	49.30	55.40
ปริญญาโทหรือเทียบเท่า	16.20	13.50	12.90	13.80	14.10
ปริญญาเอกหรือเทียบเท่า	4.80	4.00	3.10	6.60	4.10

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะทางชีวสังคม(ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง)	1	2	3	4	5
7 ภูมิภาคที่เป็นถิ่นพำนักถาวร					
ภูมิภาคอาเซียน	3.00	3.40	7.70	2.40	4.20
ภูมิภาคเอเชีย	19.50	44.20	36.70	45.30	36.45
ภูมิภาคตะวันออกกลาง	2.00	0.00	0.00	1.10	1.30
ภูมิภาคแถบทวีปยุโรป	58.50	39.30	41.40	43.50	44.85
ภูมิภาคแถบทวีปอเมริกา	17.00	13.10	14.20	7.70	13.20

ตอนที่ 1.2.2 ศักยภาพและคุณลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการ รูปแบบการจัดการและการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

ข้อมูลในส่วนที่ได้มาจากแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ประเด็นที่สำคัญ คือ

(1) ประเภทของกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ต้องการในการมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย

(2) รูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่นักท่องเที่ยวต้องการ

(3) แรงจูงใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย

(4) ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย

(5) ประเด็นสำคัญที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย ต้องการให้มีการปรับปรุง/พัฒนา

(6) สิ่งที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเห็นว่ามีความโดดเด่นในการเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ และนำเสนอในรูปของค่าร้อยละ จำแนกตามรายภูมิภาคที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวและวิเคราะห์ในภาพรวม โดยได้กำหนดภูมิภาคดังนี้

1 หมายถึง ภาคเหนือ, 2 หมายถึง ภาคกลาง รวมกรุงเทพมหานคร, 3 หมายถึง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 4 หมายถึง ภาคใต้ และ 5 หมายถึง รวมทุกภาค

ประเด็นที่ 1 ประเภทของกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต้องการในการมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย

กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ต้องการมากที่สุดในการมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยได้แก่ การนวดแผนไทย ส่วนกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวมีความต้องการในระดับมาก ได้แก่ นวดฝ่าเท้า/นวดกดจุดสะทอนเท้า โยคะ มวยไทย และการนั่งสมาธิ ส่วนกิจกรรมอื่นๆ นักท่องเที่ยวมีความต้องการน้อยรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ประเภทของกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวต้องการในระหว่างการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย

ประเภทของกิจกรรม	ร้อยละของนักท่องเที่ยวที่แสดงความต้องการ				
	1	2	3	4	5
นวดแผนไทย	76.70	79.20	100.00	48.00	65.80
นวดอโรมา	27.80	32.20	24.80	32.20	26.80
นวดฝ่าเท้า/ นวดกดจุดสะท้อนเท้า	45.20	44.80	13.80	29.80	30.10
นวดกดจุด	17.30	16.10	6.20	10.50	11.00
การนวดด้วยหิน	21.50	18.60	8.80	12.80	13.60
นวดประคบ	16.90	12.50	21.50	9.80	13.80
พอกโคลน	10.80	7.60	5.50	6.50	6.70
อบไอน้ำ	16.60	12.70	27.50	15.00	16.60
แช่อ่างจากพืช	17.70	30.70	4.80	8.20	13.00
ฤๅษีดัดตน	13.30	13.20	8.20	3.50	8.20
โยคะ	40.30	41.80	11.20	15.20	23.80
ไทชิ	23.20	32.90	4.20	5.00	13.60
มวยไทย	37.80	34.10	14.80	15.50	22.30
การนั่งสมาธิ	35.40	34.30	17.80	6.50	20.60
การรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ	28.00	28.60	58.50	12.80	29.50

ประเด็นที่ 2 รูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่นักท่องเที่ยวต้องการ

รูปแบบการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ต้องการมากที่สุดในการมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย ได้แก่ การเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองส่วนรูปแบบอื่นๆ มีความต้องการน้อย รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 รูปแบบการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการในระหว่างการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย

รูปแบบการท่องเที่ยวที่ต้องการ	ร้อยละของนักท่องเที่ยวที่แสดงความต้องการ				
	1	2	3	4	5
แพคเกจทัวร์	16.90	18.20	36.30	20.00	22.80
โปรแกรมนำเที่ยว	13.80	19.00	22.40	23.20	19.20
การเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง	69.30	62.80	41.30	56.80	58.00

ประเด็นที่ 3 แรงจูงใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย

แรงจูงใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยมากที่สุด ได้แก่ บรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และทรัพยากรทางธรรมชาติ ส่วนแรงจูงใจด้านอื่นมีน้อย รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แรงจูงใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย

แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ	ร้อยละของนักท่องเที่ยวที่แสดงความต้องการ				
	1	2	3	4	5
การจัดการโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ดี	26.20	30.80	46.80	22.20	29.00
บรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และทรัพยากรทางธรรมชาติ	58.70	50.50	39.00	37.20	45.20
แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเข้าถึงง่าย	34.50	33.00	21.80	26.50	27.60
เพื่อการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม	14.60	11.80	9.00	15.50	12.10

ประเด็นที่ 4 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในประเทศไทย

ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย ที่มากที่สุด ได้แก่ ผ่อนคลายทางร่างกายและจิตใจ รองลงมา คือ เรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่าง และใกล้ชิดกับธรรมชาติ ส่วนความคาดหวังในเรื่องอื่น ๆ มีน้อย รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย

ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ	ร้อยละของนักท่องเที่ยวที่แสดงความคาดหวัง				
	1	2	3	4	5
ผ่อนคลายทางร่างกายและจิตใจ	76.60	80.20	76.80	53.50	69.20
พบปะผู้คน/เพื่อนใหม่	25.70	31.70	21.00	17.80	21.30
ใกล้ชิดกับธรรมชาติ	48.70	60.60	22.80	25.00	35.00
เรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่าง	51.60	58.60	47.20	28.80	43.50
ปรับปรุงสุขภาพของตนเอง	35.20	34.10	20.80	19.80	24.40
เสริมความมั่นใจทางด้านสุขภาพ	13.10	20.30	8.50	9.20	11.10
เสริมสร้างชื่อเสียงแห่งตน	14.30	25.50	1.20	6.50	9.60

ประเด็นที่ 5 ประเด็นสำคัญที่ต้องการให้มีการปรับปรุง / พัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ของไทยให้มีความน่าประทับใจมากขึ้น ตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

ประเด็นสำคัญที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ต้องการให้มีการปรับปรุง / พัฒนา ที่มากที่สุด ได้แก่ สุขาภิบาล/ความสะอาด รองลงมา คือ ความปลอดภัยและ กิจกรรมการท่องเที่ยว ส่วนประเด็นอื่นๆ ต้องการให้ปรับปรุงน้อย รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ประเด็นสำคัญที่นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย ต้องการให้มีการปรับปรุง / พัฒนา

ประเด็นที่ต้องการให้ปรับปรุง/พัฒนา	ร้อยละของนักท่องเที่ยวที่แสดงความต้องการ				
	1	2	3	4	5
สุขาภิบาล/ความสะอาด	54.20	59.20	47.20	32.80	44.90
กิจกรรมการท่องเที่ยว	25.70	21.40	26.20	23.80	22.00
ที่พักและการเข้าถึงและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	17.20	26.00	1.00	6.20	10.30
การจัดการสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว	16.40	19.50	8.80	15.80	13.20
ความปลอดภัย	26.70	28.50	28.00	26.00	24.90

ประเด็นที่ 6 สิ่งที่นักท่องเที่ยวต่างชาติเห็นว่าเป็นความโดดเด่นในการเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย

สิ่งที่นักท่องเที่ยวต่างชาติเห็นว่าเป็นความโดดเด่นในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทย มากที่สุด ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ส่วนประเด็นอื่น ๆ มีความโดดเด่นน้อย รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 สิ่งที่นักท่องเที่ยวต่างชาติเห็นว่าเป็นความโดดเด่นในการเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย

สิ่งที่มีความโดดเด่น	ร้อยละของนักท่องเที่ยวที่แสดงความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับ	32.70	40.50	66.00	30.20	39.50
แหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก	28.70	21.00	24.20	29.20	23.40
แหล่งท่องเที่ยวที่มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย	55.80	61.10	23.20	43.50	41.80

ตอนที่ 1.3 ผลการศึกษาศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการ รูปแบบการจัดการและการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของเอเชีย

ประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐอินเดีย สาธารณรัฐเกาหลีใต้ และสาธารณรัฐประชาชนจีน แต่ละประเทศมีความโดดเด่นและมีศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้ประเด็นสำคัญที่ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำศูนย์พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ดังนี้

1. ประเทศญี่ปุ่น มีการวางแผนและกำหนดนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน ทำการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวโดยใช้วัฒนธรรมแบบดั้งเดิมเป็นจุดขาย รวมทั้งรัฐบาลมีนโยบายการยกเว้นวีซ่าเข้าประเทศ ความพร้อมทางภูมิศาสตร์ของประเทศญี่ปุ่น มีบ่อน้ำพุร้อนจำนวนมาก ประกอบกับวัฒนธรรมและความเป็นเอกลักษณ์ของออนเซ็น ทำให้มีศักยภาพในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ผสมผสานวัฒนธรรมการอาบน้ำพุร้อนแบบดั้งเดิม และวัฒนธรรมการกินอาหารแบบญี่ปุ่น ซึ่งมีการจัดเมนูอาหารสุขภาพที่เป็นอาหารย่อยง่ายประเภท ปลา เต้าหู้ เห็ด และมีพืชผักชนิดต่างๆ เป็นส่วนประกอบ สิ่งดึงดูดใจดังกล่าวทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้านบุคลากรผู้ให้บริการถ่ายทอดความรู้สึกของการเป็นเจ้าบ้านที่ดี มีไมตรีจิตและมีกิริยามารยาทที่สุภาพอ่อนน้อม ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีการรวมกลุ่มพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยไม่พึ่งพาภาครัฐมากเกินไป มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีมาตรฐาน มีความปลอดภัย มีการคมนาคมสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ในด้านการสื่อสารบุคลากรการท่องเที่ยวขาดศักยภาพในการใช้ภาษาอังกฤษ ป้ายประชาสัมพันธ์และสื่อความหมาย ส่วนใหญ่แสดงข้อมูลเป็นภาษาญี่ปุ่น

2. สาธารณรัฐอินเดีย มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนและการท่องเที่ยว โดยใช้ รากฐานทางวัฒนธรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และการรักษาด้วยแพทย์ทางเลือก และการนวดแบบอายุรเวทเป็นจุดขาย ประกอบกับมีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงามที่เหมาะสมกับการจัดการท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบ มีการวางแผนในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมที่ชัดเจน มีการจัดบุคลากรด้านอายุรเวทที่ได้มาตรฐาน มีการจัดการด้านท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวทุกระดับ สิ่งอำนวยความสะดวกโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ระบบระบายน้ำเสีย ไม่เอื้ออำนวยต่อการรับนักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมาก การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งไม่สะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้จองโปรแกรมล่วงหน้า ระบบการจัดการกับนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่สนามบินยังไม่เหมาะสม นักท่องเที่ยวต้องใช้เวลาานเพื่อรอการตรวจคนเข้าเมือง

3. สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าด้านการส่งเสริมสุขภาพและดูแลสุขภาพสุขภาพโดยการแพทย์แผนจีน ซึ่งมีความน่าเชื่อถือและยอมรับกันทั่วโลก นอกจากนั้นยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม มีสภาพอากาศหนาวเย็น มีป่าไม้ แร่ธาตุ แม่น้ำ น้ำพุร้อน บางแห่งเป็นแหล่งมรดกโลก เหมาะสมต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทำให้เกิดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการที่เน้นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ นักท่องเที่ยวได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมสุขภาพหลายรูปแบบ เช่น การแช่ในบ่อน้ำแร่ร้อน การนวดแผนจีน การทำกัวซา (ดูดขับพิษ) ปากว๋าน (Cupping) และนวดเท้า การนวด คอบ่า ไหล่ การใช้สมุนไพร อาหารสุขภาพประเภทปลาและผักหลากหลายชนิด วัฒนธรรมการดื่มชา รัฐบาลกำหนดนโยบายด้านการ

ท่องเที่ยวไว้อย่างชัดเจน ทั้งระดับประเทศ ระดับมณฑลและระดับเมือง ด้านบุคลากรในแหล่งท่องเที่ยว นั้นขาดศักยภาพด้านการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร และบุคลากรด้านการท่องเที่ยว มีการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพต่ำ ขาดจิตสำนึกในการบริการ มีการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว สถานที่บางแห่งขาดสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน

4. สาธารณรัฐเกาหลีใต้ มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในด้านอาหารสุขภาพ สมุนไพร แพชั่น ดนตรี ภาพยนตร์ เครื่องสำอาง ศัลยกรรมความงาม และใช้วัฒนธรรมวิถีชีวิตเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว มีทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถทำกิจกรรมที่ท้าทาย เช่น ปีนเขา เล่นสกี มีชายหาดที่สวยงาม รัฐบาลมีนโยบายชัดเจนด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว รัฐบาลมีนโยบายการยกเว้นวีซ่าเข้าประเทศ มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในทุกเมืองใหญ่ มีเอกสารประชาสัมพันธ์ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น มีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย การทำชาวน้ำเป็นวิถีชีวิตประชาชนและเป็นโปรแกรมดึงดูดใจนักท่องเที่ยว มีเส้นทางคมนาคมสะดวก มีรถไฟใต้ดิน (Sub way) ทั่วประเทศ นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางด้วยตนเอง ด้านกลยุทธ์การตลาด มีการจ้างพนักงานคนไทยในร้านขายเครื่องสำอาง อาหารสุขภาพ กิมจิ โสม มีจุดอ่อน ด้านการสื่อสาร ผู้ให้บริการ หรือผู้ขายสินค้าส่วนใหญ่ไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษได้ ป้ายสื่อความหมายส่วนใหญ่เป็นภาษาเกาหลี ร้านอาหารริมบาวิลี และห้องน้ำไม่ค่อยสะอาด บางแห่งยังไม่มีมาตรฐานด้านบุคลากรนวด สถานบริการชาวน้ำบางแห่งยังไม่มีจัดการด้านการจัดเก็บผ้าที่ใช้แล้ว

ตารางที่ 10 ตารางแสดงกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยที่มีความโดดเด่นในเอเชีย

กิจกรรม	ประเทศที่มีความโดดเด่นการให้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย			
	ญี่ปุ่น	เกาหลี	จีน	อินเดีย
1. การนวดแผนไทย		✓		
2. การนวดเท้า	✓	✓	✓	
3. การทำสปา		✓		
4. การนวดแผนจีน			✓	
5. Cupping			✓	
6. กัวซา (ดูดซับพิษ)			✓	
7. การอบ ประคบสมุนไพร		✓	✓	
8. การอบทรายร้อน	✓			
9. การชามูนา		✓		
10. การบริการอาบน้ำแร่/การแช่น้ำร้อน	✓	✓	✓	✓
11. วารีบำบัด		✓	✓	
12. การฝึกกายฤๅษีคัตตัน				✓
13. กิจกรรมทางศาสนา		✓		✓
14. อาหารสุขภาพ	✓	✓	✓	✓
15. การใช้สมุนไพร	✓	✓	✓	✓
16. ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพและความงาม		✓	✓	✓
17. กีฬากลางแจ้ง เช่น กอล์ฟ สกียิมะ ปีนเขา ขี่จักรยาน ตกปลา ล่องแก่ง นั่งบอลลูน		✓		
18. กิจกรรมในร่ม เช่น โยคะ Fitness center วายนํ้า		✓		
19. โปรแกรมอายุรเวท ประกอบด้วย โยคะอาสนะ ปรายณ ยาม ปัจกรม โภชนาการ				✓
20. การนวดน้ำมัน				✓
21. การอบความร้อน		✓		✓
22. การแช่นํ้าในอ่างจากุซซี่		✓		✓

จากการวิเคราะห์กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศของประเทศไทยและประเทศที่มีความโดดเด่นของเอเชียพบว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของทั้ง 5 ประเทศ มีความหลากหลาย โดยประเทศไทยมีความโดดเด่นในเรื่องโปรแกรมสุขภาพและภูมิปัญญาไทย การนวดแผนไทย ศิลปะมวยไทย การฝึกกายภาพบำบัด ดั่งแสดงตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ตารางแสดงกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยและประเทศที่มีความโดดเด่นของภูมิภาคเอเชีย

กิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	ประเทศที่มีความโดดเด่นการให้บริการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพในภูมิภาคเอเชีย				
	ญี่ปุ่น	เกาหลี	จีน	อินเดีย	ไทย
1. การนวดแผนไทย		✓			✓
2. การนวดเท้า	✓	✓	✓		✓
3. การทำสปา		✓		✓	✓
4. การนวดแผนจีน			✓		
5. การฝังเข็ม			✓		✓
6. Cupping			✓		✓
7. กัวซา (ดูดซับพิษ)			✓		✓
8. การอบ ประคบสมุนไพร		✓	✓	✓	✓
9. การอบทรายร้อน	✓				✓
10. การชามูนา	✓	✓	✓	✓	✓
11. การบริการอาบน้ำแร่/แช่น้ำพุร้อน	✓	✓	✓	✓	✓
12. วารีบำบัด		✓	✓		✓
13. การฝึกกายภาพบำบัด				✓	✓
14. การทำสมาธิ		✓		✓	✓
15. อาหารสุขภาพ	✓	✓	✓	✓	✓
16. การใช้สมุนไพร	✓	✓	✓	✓	✓
17.ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพและความงาม		✓	✓	✓	✓
18. กีฬากลางแจ้ง(กอล์ฟ สกีหิมะ ปีนเขา ขี่จักรยาน ตกปลา ล่องแก่ง นั่งบอลูน วายน้ำ	✓	✓	✓	✓	✓
19. ศิลปะมวยไทย					✓

ตารางที่ 11 (ต่อ)

กิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	ประเทศที่มีความโดดเด่นการให้บริการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพในภูมิภาคเอเชีย				
	ญี่ปุ่น	เกาหลี	จีน	อินเดีย	ไทย
20. โยคะ		✓			✓
21. โปรแกรมอายุรเวท (โยคะอาสนะ ปรมาณู ยาม ปัจกรม โภชนาการ)				✓	✓
22. การนวดน้ำมัน				✓	✓
23. การอบความร้อน		✓		✓	✓
24. การแช่น้ำในอ่างจากุซซี่		✓		✓	✓
25. กิจกรรมการเรียนรู้การทำอาหาร		✓			✓
26. โปรแกรมสุขภาพดี โดยใช้ธรรมชาติบำบัด	✓	✓	✓	✓	✓
27. โปรแกรมทัวร์สุขภาพ (ตรวจสุขภาพ ทดสอบสมรรถภาพทางกาย ให้ความรู้เรื่องการกินอาหาร การนวด ธรรมชาติบำบัด การออกกำลังกาย)	✓	✓	✓	✓	✓

ตอนที่ 1.4 ผลการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยและประเทศที่มีความโดดเด่นในเอเชีย ดังรายละเอียดดังนี้

ประเด็นที่ 1 ผลการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย แยกตามแหล่งท่องเที่ยว 3 รูปแบบ ดังแสดงในตารางที่ 12-14

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ SWOT แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย

SWOT แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ			
Strength	Weakness	Opportunity	Threat
1. มีธรรมชาติที่สวยงาม มีสภาพป่าอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งมรดกโลก 2. มีทรัพยากรธรรมชาติ ที่นำมาใช้ในการส่งเสริมสุขภาพ เช่น น้ำพุร้อน น้ำแร่ โคลนร้อน หาดทรายร้อน 3. มีทรัพยากรธรรมชาติ ที่โดดเด่นในเอเชีย เช่น น้ำพุร้อนเค็ม (Salt Spring) 4. มีการจัดการโดยชุมชนมีส่วนร่วมดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. บุคลากรไม่สามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้ 2. ขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเป็นภาษาอังกฤษ หรือภาษาอื่นๆ 3. คุณภาพการบริการด้านสุขอนามัยในสถานประกอบการนวดบางแห่ง ไม่ได้มาตรฐาน	1. การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทำให้มีการเคลื่อนย้ายของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวสูงอายุ 2. นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความต้องการมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	1. นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 2. การปิดพื้นที่อุทยานแห่งชาติในช่วงฤดูฝนเนื่องจากชายฝั่งทะเลมีมรสุม และบนพื้นที่ภูเขาสูงไม่อาจเดินทางขึ้นไปได้ เนื่องจากฝนตก ถนนลื่น อาจก่อให้เกิดอันตราย 3. พื้นที่บางแห่งไม่สามารถโทรติดต่อเจ้าหน้าที่ได้ในวันหยุดราชการ 4. การแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้าน ที่มีธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ SWOT แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย

SWOT แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น			
Strength	Weakness	Opportunity	Threat
1. โรงแรม/ที่พัก สถานประกอบการขนาดและสเปกการบริการจัดการที่ดีได้รับรางวัลมีการบริการที่ได้มาตรฐาน 2. โรงแรม/ที่พัก จัดให้มีข้อมูลการประชาสัมพันธ์เป็นภาษาอังกฤษ จีน ญี่ปุ่น เกาหลี รัสเซีย เยอรมัน 3. นักท่องเที่ยวเข้าถึงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายมีการประชาสัมพันธ์หลายช่องทาง เช่น ทางเว็บไซต์ บริษัทของที่พัก มัคคุเทศก์ มีเอกสารแผ่นพับประชาสัมพันธ์ มี CD, You tube แสดงแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ	1. สถานประกอบการขนาดแผนไทยที่มีชื่อเสียงบางแห่งมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากต้องรอรับบริการเป็นเวลานาน 2. คุณภาพการบริการด้านสุขอนามัยในสถานประกอบการขนาดบางแห่ง ไม่ได้มาตรฐาน 3. บุคลากรผู้ให้บริการในสถานประกอบการขนาดและสเปกบางแห่งไม่สามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติได้	1. การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนการเคลื่อนย้ายของนักท่องเที่ยวต่างชาติโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวสูงอายุ 2. การคมนาคมที่สะดวก มีสนามบินทั่วทุกภูมิภาค มีสายการบินต้นทุนต่ำ 3. กระแสนิยมด้านสุขภาพทำให้คนแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพที่มีความโดดเด่น	1. การสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างประเทศ 2. นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลสถานประกอบการขนาดและสเปก (บางแห่ง) 3. การรอคอยการรับบริการที่ใช้เวลานานอาจจะทำให้นักท่องเที่ยวไม่ประทับใจและไม่ใช้บริการ 4. การไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานการรักษาความสะอาด 5. การแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และการบริหารจัดการที่ดี

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ SWOT แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบผสมผสาน ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย

SWOT แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบผสมผสาน			
Strength	Weakness	Opportunity	Threat
1. มีการออกแบบโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพที่มีกิจกรรมหลากหลาย มีความน่าเชื่อถือ โดยความร่วมมือของโรงแรม กับ แพทย์ พยาบาล นักโภชนาการ นักจิตวิทยานักกายภาพบำบัด 2. มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการส่งเสริมสุขภาพ บำบัดรักษา เช่น การแช่น้ำแร่หรือน้ำพุร้อน ธาตุบำบัดการทำสปาโคลนร้อน การอบทรายร้อน การหมักใบตอง	1. ไม่มีเอกสารประชาสัมพันธ์เป็นภาษาอังกฤษ 2. ไม่มีรายละเอียดโปรแกรมเป็นภาษาอังกฤษ 3. บุคลากรไม่สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 4. ขาดช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างประเทศ	1. การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การเคลื่อนย้ายของนักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวสูงอายุ 2. มีกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติสนใจเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพ 3. การคมนาคมที่สะดวก มีสนามบินทั่วทุกภูมิภาค มีสายการบินต้นทุนต่ำ 4. กระแสนิยมด้านสุขภาพทำให้คนแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพที่มีความโดดเด่น	1. การสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างประเทศ 2. นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพ

ประเด็นที่ 2 ผลการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยที่มีความโดดเด่นในเอเชีย ดังแสดงในตารางที่ 15-18

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ SWOT แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่โดดเด่นของประเทศไทย

SWOT แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเทศไทย			
Strength	Weakness	Opportunity	Threat
1. มีทรัพยากรจากธรรมชาติหรือบ่อน้ำร้อนมากมายในพื้นที่ซึ่งนำเสนอเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจน 2. ผสมผสานวัฒนธรรมดั้งเดิมการอาบน้ำร้อนเช่นกับการท่องเที่ยวได้อย่างลงตัว 3. ถ่ายทอดความรู้สึกของการเป็นเจ้าบ้านที่ดีผ่านผู้ให้บริการต่างๆ การมีไม้เท้าและมารยาทที่นุ่มนวล 4. มีการรวมกลุ่มพัฒนาการบริหารแหล่งท่องเที่ยวโดยไม่พึ่งพาภาครัฐมากเกินไป 5. มีความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	1. บุคลากรด้านการท่องเที่ยวขาดศักยภาพด้านการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร 2. ป้ายสื่อความหมายป้ายให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษ	1. การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทำให้มีนักท่องเที่ยวมากขึ้น 2. กระแสนิยมด้านสุขภาพของนักท่องเที่ยวทั่วโลกจะทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากขึ้น	1. ประเทศในภูมิภาคเอเชียมีการพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้มีคู่แข่งขึ้น 2. ภัยพิบัติทางธรรมชาติ

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ SWOT แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่โดดเด่นของประเทศสาธารณรัฐอินเดีย

SWOT แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเทศสาธารณรัฐอินเดีย			
Strength	Weakness	Opportunity	Threat
1. มีแหล่งท่องเที่ยวมีธรรมชาติที่สวยงามมีทั้งภูเขา ทะเลสาบ และชายหาดเหมาะกับการจัดการท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบ 2. มีองค์ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพองค์รวมที่เรียกว่า “อายุรเวท” ที่ได้รับการยอมรับจากประเทศต่าง ๆ และมีแบบแผนในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมที่ชัดเจน รวมทั้งมีบุคลากรด้านอายุรเวทที่ได้มาตรฐานในการจัดการด้านอายุรเวท 3. มีนโยบายเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ใช้ศาสตร์ของอายุรเวทอย่างชัดเจนทั้งในระดับประเทศและระดับรัฐ 4. การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีหลากหลายประเภทและหลายราคาเพื่อตอบสนองกลุ่มนักท่องเที่ยวทุกระดับ	1. โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ระบบระบายน้ำเสีย ไม่เอื้ออำนวยต่อการรับนักท่องเที่ยวแบบมวลชน รวมทั้งการเดินทางสู่แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งไม่สะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้จองโปรแกรมล่วงหน้า 2. ระบบการรองรับนักท่องเที่ยวปริมาณมากที่ ส น ม บิ น ยัง ดี ไม่เพียงพอ	1. การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทำให้มีนักท่องเที่ยวมากขึ้น 2. กระแสนิยมด้านสุขภาพของนักท่องเที่ยวทั่วโลกจะทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากขึ้น	1. ประเทศในภูมิภาคเอเชียมีการพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้มีคู่แข่ง

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ SWOT แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่โดดเด่นของประเทศสาธารณรัฐเกาหลีใต้

SWOT แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเทศสาธารณรัฐเกาหลีใต้			
Strength	Weakness	Opportunity	Threat
1. มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว 2. ระบบการขนส่งสาธารณะที่ดี มีความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว 3. ความมีชื่อเสียงด้านศิลปกรรมเสริมความงามภาพยนตร์ ดนตรี อาหารที่ได้รับการยอมรับทำให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ 4. มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวทุกเมืองใหญ่ มีเอกสารประชาสัมพันธ์เป็นจำนวนมาก 5. มีกลยุทธ์ทางการตลาดที่ดี	1. บุคลากรด้านการท่องเที่ยวขาดศักยภาพด้านการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร 2. บุคลากรด้านการท่องเที่ยวมีการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพต่ำ ขาดจิตสำนึกในการบริการ ไม่ให้ความสำคัญแก่นักท่องเที่ยว 3. ป้ายสื่อความหมายส่วนใหญ่เป็นภาษาเกาหลี 4. ความไม่สะอาดของร้านอาหารและห้องสุขา และแหล่งท่องเที่ยวบางพื้นที่ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	1. การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทำให้มีนักท่องเที่ยวมากขึ้น 2. กระแสนิยมด้านสุขภาพของนักท่องเที่ยวทั่วโลกจะทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากขึ้น 3. การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประชากรโลก เกาหลีใต้มีระบบการบริการสุขภาพชะลอวัยและเสริมความงาม ซึ่งเป็นโอกาสที่ดี	1. ประเทศในภูมิภาคเอเชียมีการพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้มีคู่แข่งมากขึ้น 2. การเมืองระหว่างเกาหลีใต้และเกาหลีเหนือที่มีความขัดแย้ง 3. การประท้วงภายในประเทศ 4. ฤดูกาลช่วงฤดูหนาวที่มีอากาศหนาวเย็น

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ SWOT แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่โดดเด่นของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

SWOT แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของสาธารณรัฐประชาชนจีน			
Strength	Weakness	Opportunity	Threat
1. การแพทย์ของจีนมีชื่อเสียงเป็นที่ได้รับการยอมรับไปทั่วโลก เมื่อบูรณาการเข้ากับการท่องเที่ยวทำให้ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวและกิจกรรมสุขภาพ 2. รัฐบาลของจีนประกาศนโยบายด้านการท่องเที่ยวไว้อย่างชัดเจน ทั้งระดับประเทศ ระดับมณฑล และระดับเมือง 3. จีนมีต้นทุนทางธรรมชาติสูง มีลักษณะภูมิประเทศ ภูมิทัศน์ที่งดงาม มีสภาพอากาศที่เย็นสบาย	1. บุคลากรด้านการท่องเที่ยวขาดศักยภาพด้านการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร 2. บุคลากรด้านการท่องเที่ยวมีการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพต่ำ ขาดจิตสำนึกในการบริการ มีการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว 3. ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานในบางแหล่งท่องเที่ยว	1. การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทำให้มีนักท่องเที่ยวมากขึ้น 2. กระแสนิยมด้านสุขภาพของนักท่องเที่ยวทั่วโลกจะทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากขึ้น	1. ประเทศในภูมิภาคเอเชียมีการพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้มีคู่แข่ง 2. ภัยพิบัติทางธรรมชาติ

ตอนที่ 2 แสดงผลการวิจัยระยะที่ 2 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3

เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคเอเชีย

ตอนที่ 2.1 การกำหนดแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย

กำหนดแนวทางแยกเป็น 2 ประเด็น คือ 1) กำหนดแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพตามประเภทแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบผสมผสาน 2) แนวทางการพัฒนากลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย

ประเด็นที่ 1 การกำหนดแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การกำหนดแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หลังจากการศึกษาข้อมูลศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยที่มีความโดดเด่นในพื้นที่ศึกษา 15 จังหวัด 24 แห่งในทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวตามองค์ประกอบ 9 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 4) ด้านการบริการที่พัก 5) ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม 6) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว 7) ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ 8) ด้านการบริหารจัดการ 9) ด้านผลิตภัณฑ์ส่งเสริมสุขภาพ จากการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับสามารถนำมากำหนดแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแยกประเภทของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 3 ประเภท ได้แก่ 1) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ 2) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น 3) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบผสมผสาน คณะผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. การกำหนดแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ

1.1 ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว จัดการให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย โดยทำข้อมูลเป็นภาษาอังกฤษ ทำเว็บไซต์ภาษาอังกฤษ หรือ ภาษาอื่นๆ ตามกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย และใช้เทคโนโลยีทางการสื่อสาร เช่น การใช้ GPS นำทางเพื่อเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย ควรจัดให้มีรถโดยสารสาธารณะเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย

1.2 ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติของประเทศไทย มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีเส้นทางศึกษาธรรมชาติพันธุ์พืช สัตว์ป่า แร่ธาตุ มีน้ำตก มีน้ำพุร้อน มีเอกลักษณ์ทางธรรมชาติที่สวยงามตามสภาพพื้นที่ราบสูงบริเวณภูเขา และพื้นที่ทางทะเล เสนอแนะให้มีการจัดการให้เกิดการอนุรักษ์พื้นที่ให้มากที่สุด จัดพื้นที่ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับความสวยงามของธรรมชาติ โดยไม่ทำลายธรรมชาติ จัดพื้นที่จุดชมวิวและพื้นที่สำหรับถ่ายภาพเป็นที่ระลึกตามกระแสนิยม และจากความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทย พบว่า สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวของชาวต่างชาติ เรียงตามลำดับดังนี้ 1) บรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และทรัพยากรทางธรรมชาติ 45.20% 2) การจัดการโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ดี 29.00% 3) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเข้าถึงง่าย 27.60% 4) เพื่อ

การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม 12.10% ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น อุทยานแห่งชาติ องค์รปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้มีความโดดเด่นที่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยว

1.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติมีศูนย์ต้อนรับนักท่องเที่ยว มีที่จอดรถ มีร้านอาหาร มีร้านขายของที่ระลึก มีห้องสุขา มีบริการสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า ประปา การสื่อสาร การคมนาคมอย่างสะดวก มีพื้นที่สำหรับนั่งพักผ่อนอย่างเพียงพอ มีการจัดพื้นที่ปลอดภัย ควรจัดให้มีรถโดยสารสาธารณะหรือรถรับจ้างที่มีความชำนาญเส้นทางเพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวในฤดูฝนได้อย่างปลอดภัย

1.4 ด้านการบริการที่พัก แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ มีการจัดที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวแบบอาคารถาวรห้องพักเดี่ยว มีบ้านพักสำหรับครอบครัวที่มีห้องนอน 2-3 ห้อง มีห้องนั่งเล่น และพื้นที่กางเต็นท์ นักท่องเที่ยวสามารถกางเต็นท์นอนได้ในบริเวณพื้นที่กำหนด ซึ่งมีความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามพบว่า ในช่วงฤดูหนาวนักท่องเที่ยวนิยมไปเที่ยวบนพื้นที่ภูเขาสูง จำนวนที่พักไม่เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และพบว่าแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งไม่มีโทรศัพท์ ตู้เย็น น้ำดื่มบริการในห้องพัก ดังนั้นควรจัดการให้ได้มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด

1.5 ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ การจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรมค่อนข้างน้อย มีแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งเท่านั้นที่มีการใช้วัสดุตกแต่งที่ใช้ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ดังนั้น ควรจัดการให้สอดคล้องกับประเพณีไทยในแต่ละท้องถิ่น

1.6 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ มีกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างหลากหลาย เช่น การแช่น้ำแร่/อาบน้ำแร่ การนวดแผนไทย การนวดฝ่าเท้า การนวดน้ำมัน การพอกโคลนจากธรรมชาติ การแสดงวิถีชีวิตวัฒนธรรมของชนเผ่า การเยี่ยมชมแปลงเกษตร การเก็บผลผลิต และนำผลผลิตทางการเกษตรมาทำอาหารสุขภาพ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติบางแห่งไม่มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ดังนั้น ควรจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ เช่น การนวดแผนไทย การนวดฝ่าเท้า อาหารสุขภาพจากความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทย พบว่า มีความต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย เรียงตามลำดับ ดังนี้ 1) นวดแผนไทย 65.80% 2) นวดฝ่าเท้า/นวดกดจุดสะท้อนเท้า 30.10% 3) การรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ 29.50% 4) นวดอโรมา 26.80% 5) โยคะ 23.80% 6) มวยไทย 22.30% 7) นั่งสมาธิ 20.60% ดังนั้น แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ ควรจัดกิจกรรมให้ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว

1.7 ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ มีการจัดแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ ได้แก่ การจัดเส้นทางเดินป่า การจัดพื้นที่ดูนก การจัดให้มีเส้นทางขี่จักรยาน การจัดพื้นที่นั่งพักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยว การจัดนิทรรศการเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ จากความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทย พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ มีความคาดหวังในประเด็นสำคัญ เรียงตามลำดับ ดังนี้ 1) ผ่อนคลายทางร่างกายและจิตใจ 69.20% 2) เรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่าง 43.50% 3) ใกล้ชิดกับธรรมชาติ 35.00% ดังนั้น แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ ควรมีการจัดแหล่งนันทนาการที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้ตรงตามความคาดหวัง

1.8 ด้านการบริหารจัดการ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ มีการบริหารจัดการ 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) มีโครงสร้างการบริหารจัดการแบบระบบราชการมีหัวหน้าหน่วยงาน และแยกการบริหารงานเป็นฝ่ายต่างๆ มีการจัดการด้านบุคลากรที่ต้อนรับนักท่องเที่ยว และมีการพัฒนาด้านการพูดภาษาอังกฤษแก่บุคลากรที่ให้บริการนวด ควรมีการพัฒนาสถานที่นวดให้สะอาด มีการเปลี่ยนผ้าปูเบาะนวดทุกครั้ง รักษาความสะอาดเต็นท์และเครื่องนอนที่จัดบริการแก่นักท่องเที่ยว ควรมีการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวตามที่แหล่งท่องเที่ยวสามารถรองรับได้ เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้อยู่อย่างยั่งยืน จากความคาดหวังของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทย พบว่านักท่องเที่ยวต้องการรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเรียงตามลำดับดังนี้ 1) การเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง 58.00% 2) แพคเกจทัวร์ 22.80% 3) โปรแกรมนำเที่ยว 19.20%

นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงเรื่องต่อไปนี้ 1) สุขาภิบาล/ความสะอาด 47.66% 2) ความปลอดภัย 26.82% 3) กิจกรรมการท่องเที่ยว 23.82% 4) ที่พักและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 12.14% 5) การจัดการสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว 4.74%

ดังนั้น การกำหนดแนวทางพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติ องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้นำการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ควรจัดกิจกรรมให้ตรงตามความต้องการและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

1.9 ด้านผลิตภัณฑ์ส่งเสริมสุขภาพ ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติบางแห่งไม่มีผลิตภัณฑ์ส่งเสริมสุขภาพ ดังนั้น เสนอแนะให้จัดกิจกรรมให้ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว และพัฒนาผลิตภัณฑ์สุขภาพ เช่น สมุนไพรไทยที่มีความเป็นเอกลักษณ์ อาหารไทยพืชผักปลอดสารพิษ หรือผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว จากความคาดหวังของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทย พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต้องการ 1) ปรับปรุงสุขภาพของตนเอง 24.40% 2) รับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ 29.50% แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติผู้ที่รับผิดชอบควรจัดโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพ และผลิตภัณฑ์อาหารจากธรรมชาติที่ส่งเสริมสุขภาพให้แก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

2. การกำหนดแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบที่มนุษย์สร้างขึ้น

แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เช่น สถานประกอบการสปา ร้านนวดเพื่อสุขภาพ โรงแรม/รีสอร์ท ที่จัดบริการด้านการส่งเสริมสุขภาพ สถานประกอบการที่ให้บริการด้านการส่งเสริมสุขภาพ สถานประกอบการที่มีผลิตภัณฑ์สุขภาพ ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทมนุษย์สร้างขึ้น มีจำนวน 11 แห่ง แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) โรงแรม/รีสอร์ท 2) สถานประกอบการนวดและสปา 3) สถานปฏิบัติธรรม ผลการศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น มีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้นทุกแห่งที่เป็นพื้นที่วิจัย มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก มีป้ายบอกทางชัดเจน มีเว็บไซต์ที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย มีเอกสารประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งมีการจัดทำข้อมูลเว็บไซต์และเอกสารประชาสัมพันธ์เป็นภาษาอังกฤษ และภาษาอื่นๆ เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี ภาษารัสเซีย เป็นต้น มีแบบฟอร์มให้สมัครสมาชิกหน้าเว็บไซต์เป็น

ภาษาอังกฤษ เพื่อให้ลูกค้าเลือกใช้บริการ หรือขอรับข้อมูลข่าวสารจากโรงแรม และมีระบบนำทาง GPS ผ่านโทรศัพท์มือถือ ที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย โรงแรมหลายแห่งมีบริการรถรับส่งจากสนามบินมายังที่พัก อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งไม่มีเอกสาร หรือเว็บไซต์ ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษ

ดังนั้น การกำหนดแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบที่มนุษย์สร้างขึ้น ควรจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ หรือ เว็บไซต์ มีข้อมูลเป็นภาษาอังกฤษหรือใช้ภาษาประเทศอื่นๆ ตามกลุ่มเป้าหมาย และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

2.2) ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้น มีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ได้แก่ โครงสร้างอาคารบางแห่งมีความโดดเด่น สวยงาม สถานที่ตั้งอยู่ใกล้ถนนใหญ่สังเกตได้ง่าย สถานที่ตั้งมีธรรมชาติที่สวยงาม เช่น มีพื้นที่ติดกับทะเลพื้นที่ริมทะเล ชายหาดส่วนตัว มีการตกแต่งสวนไม้ดอกไม้ประดับสวยงาม สถาปัตยกรรมตกแต่งด้วยเอกลักษณ์ช้างไทย มีบ้านพักเรือนไม้แบบไทย สร้างความสงบร่มรื่น ความมีชื่อเสียงด้านการนวดแผนไทยที่มีคุณภาพ การใช้สมุนไพรไทยปลอดสารพิษ รูปแบบสปาไทยที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละแห่ง มีการนวดที่มีรูปแบบเฉพาะของแต่ละแห่ง เสนอแนะให้มีการจัดการด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวให้มีความเป็นเอกลักษณ์ไทยสอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีไทย และมีความกลมกลืนกับธรรมชาติ ด้านบุคลากรต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มีบุคลิกภาพดี มีการแต่งกายแบบไทย มีมารยาทงามแบบไทย สิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวต่างชาติ จากความต้องการของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทย พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 45.20% ต้องการบรรยากาศการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีสภาพแวดล้อมท่ามกลางธรรมชาติ ดังนั้น การกำหนดแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบที่มนุษย์สร้างขึ้น ควรดำเนินการให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ

2.3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้น มีจุดต้อนรับนักท่องเที่ยว มีที่จอดรถ มีร้านอาหาร มีห้องสุขา มีพื้นที่สำหรับนั่งพักผ่อน อย่างเพียงพอ มีร้านจำหน่ายของที่ระลึก มีรถรับส่งนักท่องเที่ยวจากสนามบิน มีเรือรับส่งนักท่องเที่ยวจากท่าเรือ มีบริการสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า ประปา และควรจัดการให้มีสัญญาณการสื่อสารระบบ WIFI ที่มีคุณภาพบริการแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

2.4) ด้านการบริการที่พัก แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้น มีที่พักตามมาตรฐานโรงแรมระดับห้าดาว และมาตรฐานโรงแรมระดับสามดาว มีที่พักแบบรีสอร์ทที่มีการจัดสิ่งแวดล้อมร่มรื่นสวยงาม กลมกลืนกับธรรมชาติ สถานที่บางแห่งไม่มีที่พัก เสนอแนะให้มีการสร้างที่พักใกล้กับแหล่งน้ำแร่ หรือพัฒนาชุมชนให้มีการจัดการแบบ Home Stay โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และมีการจัดการให้ได้มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด

2.5) ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้น ส่วนใหญ่มีการใช้วัสดุตกแต่งที่แสดงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และเอกลักษณ์ของไทย มีบางแห่งที่ยังไม่มีการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม ดังนั้น ควรส่งเสริมให้มีการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรมให้สอดคล้องกับประเพณีไทยและวัฒนธรรมไทยในแต่ละท้องถิ่น

2.6) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้นมีกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ การแช่น้ำแร่/อาบน้ำแร่ การนวดแผนไทย นวดน้ำมัน การพอกโคลนจากบ่อแร่ธรรมชาติ การแสดงวิถีชีวิตวัฒนธรรมของชนเผ่า ชมแปลงเกษตร การขี่จักรยาน กิจกรรมในสปา เช่น Aromatherapy oil massage, Ayurvedic Hide Away, Hot stone massage, Elements of Life, Rarinjinda Royal Touch, Siamese Herbal Steam, Hydro-pool Therapy, Wellness Treatment, Splashy Vichy Massage, Hydro Tub Therapy, Infrared Sauna, Cellutech, Colonic, After sun Paradise จากความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทยระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึง เดือนพฤศจิกายน 2558 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย เรียงตามลำดับ ดังนี้ 1) นวดแผนไทย 65.80% 2) นวดเท้า/นวดกดจุดสะท้อนเท้า 30.10% 3) อาหารเพื่อสุขภาพ 29.50% 4) นวดอโรมา 26.80% 5) โยคะ 23.80% 6) มวยไทย 22.30% ดังนั้น แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น ควรจัดกิจกรรมให้ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว

2.7) ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้น มีแหล่งนันทนาการเพื่อการพักผ่อน ได้แก่ สระว่ายน้ำ สวนสุขภาพ อุปกรณ์เครื่องเล่นสำหรับเด็ก ห้องฟิตเนส ห้องฟังดนตรี ห้องอ่านหนังสือ พื้นที่นั่งพักผ่อน ในสถานที่ศาสนสถาน จะมีการจัดสถานที่นั่งฟังเทศน์ ปฏิบัติธรรม การทำสมาธิ ดังนั้น การพัฒนาควรจัดให้ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 20.60% ต้องการการนั่งสมาธิ และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 45.20% ต้องการบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งตั้งอยู่ในทำเลที่ใกล้ธรรมชาติ เช่น ภูเขา ชายทะเล จึงนับเป็นโอกาสที่ดีของนักท่องเที่ยวที่ได้ใกล้ชิดกับธรรมชาติ

2.8) ด้านการบริหารจัดการ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้น มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทโรงแรมมีโครงสร้างการบริหารจัดการตามมาตรฐานโรงแรมระดับห้าดาว และระดับสามดาว มีการจัดการด้านการประหยัดพลังงาน เช่น ใช้ผ้าเช็ดมือในห้องน้ำเพื่อลดการใช้กระดาษทิชชู มีการจัดพื้นที่ปลอดบุหรี่ การตั้งป้ายบอกพนักงานเมื่อไม่ต้องการเปลี่ยนผ้าปูที่นอนทุกวัน ด้านพนักงานในสถานประกอบการนวดและ สปาพนักงานต้องมีใบประกอบวิชาชีพ มีหลายแห่งมีการบริหารจัดการที่ดีได้รับรางวัล เช่น อนันตรา หัวหิน และระรินจินดา เชียงใหม่ มีการจัดโปรแกรมแบบ Package มีการจัดการด้านลูกค้าสัมพันธ์ มีการ ติดต่อ สื่อสารกับลูกค้าทาง E-mail ส่งข้อมูลโปรโมชั่น กิจกรรมต่างๆ ให้แก่ลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ มีช่องทางการติดต่อสื่อสารกับลูกค้าให้แสดงความคิดเห็นติชมการบริการ มีการใช้ระบบการจองผ่านบริษัทรับจองโรงแรม เช่น Agoda, Booking.com ที่พักประเภท Home Stay มีการจัดการโดยชุมชนมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้น ประเภทสถานที่สำคัญทางศาสนามีการบริหารจัดการโดยพระสงฆ์ที่อยู่ประจำวัด มีประชาชนในชุมชนเป็นคณะกรรมการดำเนินการ ควรมีการกำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมายของแหล่งท่องเที่ยว ควรศึกษาความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้า หรือเปิดช่องทางการสื่อสารกับลูกค้า รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ละประเทศ หรือ เพิ่มการใช้ภาษาต่างๆ ในกลุ่มนักท่องเที่ยวแต่ละชาติ จากความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทย พบว่า นักท่องเที่ยว

ชาวต่างชาติมีความต้องการ ดังนี้ 1) บรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และทรัพยากรทางธรรมชาติ 45.20% 2) การจัดการโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ดี 29.00% 3) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเข้าถึงง่าย 27.60% 4) เพื่อการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม 12.10% โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงเรื่องต่อไปนี้ 1) สุขาภิบาล/ความสะอาด 47.66% 2) ความปลอดภัย 26.82% 3) กิจกรรมการท่องเที่ยว 23.82% 4) ที่พักและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 12.14% 5) การจัดการสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว 4.74% นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความคาดหวัง ในเรื่องต่อไปนี้ 1) ผ่อนคลายทางร่างกายและจิตใจ 69.20% 2) เรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่าง 43.50% 3) ใกล้ชิดกับธรรมชาติ 35.00% ดังนั้น การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้น ควรมีการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวตามประเด็นต่อไปนี้ 1) เรื่องความสะอาด/ถูกสุขลักษณะ สถานประกอบการทุกแห่งจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนด เช่น มาตรฐานที่พัก มาตรฐานสถานประกอบการนวดและสปา 2) ด้านความปลอดภัย ควรมีการปรับปรุงเรื่องการรักษาความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว 3) จัดกิจกรรมให้ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว 4) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 5) ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว และนอกจากนั้นควรมุ่งเน้นการจัดการให้ตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้มากที่สุด โดยการจัดภูมิทัศน์หรือสภาพแวดล้อม หรือจัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้สึกละเอียดทั้งด้านร่างกายและจิตใจ จัดกิจกรรมที่มีการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยและส่งเสริมให้มีการได้พบเพื่อนใหม่เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการศึกษาธรรมชาติ การจัดการด้านการเพิ่มความเชื่อมั่นในเรื่องสุขภาพให้แก่นักท่องเที่ยว นั้น ควรคำนึงถึงมาตรฐานความปลอดภัย เช่น บุคลากรด้านการนวดและสปาจะต้องผ่านการฝึกอบรมและได้รับใบประกอบวิชาชีพ สถานที่ต้องมีความสะอาดปลอดภัย ควรมีการให้ความรู้ด้านสรีรวิทยาการนวด และควรให้ความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรแต่ละชนิดที่ใช้ทำสพว่าส่งผลดีต่อระบบภายในร่างกายอย่างไร รวมทั้งมีการอธิบายประโยชน์และคุณค่าของอาหารไทยในด้านการให้พลังงานและการป้องกันโรคต่างๆ การจัดการดังกล่าวจะช่วยเติมเต็มความคาดหวังของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

2.9) ด้านผลิตภัณฑ์ส่งเสริมสุขภาพ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้น มีผลิตภัณฑ์สมุนไพรเสริมความงามหลายชนิด เช่น ผลิตภัณฑ์บำรุงผิว ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการทำสปา อาหารไทย สมุนไพรไทย ควรเน้นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ ปลอดภัย จากผลการศึกษาความคาดหวังของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า 24.40% มีความคาดหวังเรื่องปรับปรุงสุขภาพด้วยตนเอง และพบว่า 11.10% มีความคาดหวังเรื่องเสริมความมั่นใจทางด้านสุขภาพ ดังนั้นควรมีการจัดกิจกรรมให้ตรงตามความคาดหวังของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

3. การกำหนดแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบผสมผสาน

แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบผสมผสาน มีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านการส่งเสริมสุขภาพ บำบัด รักษา หรือช่วยทำให้ผ่อนคลาย เช่น แหล่งน้ำพุร้อน น้ำแร่ โคลน หิน ดิน ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ และมนุษย์นำมาใช้ประโยชน์ด้านการส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ 1) วนธารารีสอร์ทแอนด์สปา จังหวัดพิษณุโลก 2) เขาใหญ่พาโนรามาฟาร์ม จังหวัดนครราชสีมา 3) บ่อน้ำแร่วัดวังขนาย จังหวัดกาญจนบุรี 4) ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพมิชชั่น จังหวัด

สระบุรี 5) ัญฐานารี รีสอร์ทแอนด์สปา จังหวัดกระบี่ การกำหนดแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทผสมผสาน พิจารณาประเด็นดังต่อไปนี้

3.1) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทผสมผสานของประเทศไทย ส่วนใหญ่มีเส้นทางการคมนาคมที่สะดวก มีป้ายบอกทางชัดเจน มีรถโดยสารสาธารณะรองรับจ้าง รถยนต์ส่วนตัว สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย มีเว็บไซต์ที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย แต่ส่วนใหญ่ยังเป็นข้อมูลภาษาไทย มีเอกสารแผ่นพับประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว และมีระบบนำทาง GPS ผ่านโทรศัพท์มือถือ ที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย มีมัคคุเทศก์นำนักท่องเที่ยวมายังแหล่งท่องเที่ยว มีแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งยังไม่มี การประชาสัมพันธ์เป็นภาษาอังกฤษ ดังนั้น ควรจัดการให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย โดยจัดทำเอกสารแผ่นพับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเป็นภาษาอังกฤษ ภาษาอื่นๆ ตามกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้มากขึ้น และควรมีเครือข่ายกับโรงแรมที่พักในเมืองหรือกลุ่มมัคคุเทศก์ เพื่อให้ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักมากขึ้น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยควรส่งเสริมด้านการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติรู้จักมากขึ้น เพิ่ม การประชาสัมพันธ์ในช่องทางที่หลากหลายมากขึ้น

3.2) ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทผสมผสาน ของประเทศไทย มีความสงบร่มรื่นของสถานที่ มีต้นไม้ใหญ่ มีธรรมชาติร่มรื่น มีสวนดอกกุหลาบ สวนสมุนไพร บ้านเรือนไทยแบบโบราณ การแสดงช้างไทย ธรรมชาติร่มรื่น สวยงาม การทำสปาแบบไทย มีโปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพแบบองค์รวม มีน้ำแร่ธรรมชาติที่มีอุณหภูมิเหมาะสมกับการแช่ตัว แช่เท้า แช่ครั้งเดียวแล้วปล่อยน้ำทิ้ง ไม่มีกลิ่นกำมะถัน บริเวณวัดสงบร่มรื่น การแช่น้ำแร่ในห้องพักในโรงแรม ทักษะภาพที่สวยงามของโรงแรม แหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติที่ไม่มีสารกำมะถัน มีการตกแต่งสวนหย่อมสวยงาม เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ควรมีการจัดการให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมและประเพณีไทยโดยคำนึงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของไทย

3.3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทผสมผสาน มีศูนย์ต้อนรับนักท่องเที่ยว มีการจัดบ่อน้ำพุร้อนสำหรับพระภิกษุ มีบ่อน้ำพุร้อนส่วนสำหรับ 1 คน มีบ่อน้ำพุร้อนสำหรับครอบครัว มีสระว่ายน้ำพุร้อนขนาดใหญ่ มีที่จอดรถ มีร้านอาหาร มีร้านขายของที่ระลึก มีห้องสุขา มีบริการสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า ประปา การสื่อสาร การคมนาคมที่สะดวก มีพื้นที่สำหรับนั่งพักผ่อนอย่างเพียงพอ และควรมีการจัดการให้มีสัญญาณการสื่อสารระบบ WIFI ที่มีคุณภาพ บริการแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

3.4) ด้านการบริการที่พัก แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทผสมผสาน มีที่พักแบบอาคารถาวรในรูปแบบโรงแรมมาตรฐานระดับสามดาว บางแห่งไม่มีที่พัก เสนอแนะให้มีการจัดการให้มีที่พัก เพราะการใช้ธรรมชาติบำบัด ต้องเวลาเป็นเวลาหลายวันในการแช่น้ำพุร้อนเพื่อบำบัดโรค หากนักท่องเที่ยวมาจากที่อื่นก็จะสะดวกมากขึ้น ควรมีการจัดการให้ได้มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด

3.5) ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทผสมผสาน มีค่อนข้างน้อย มีบางแห่งมีการใช้วัสดุตกแต่งที่ใช้ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ดังนั้นควรมีการจัดการให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมและประเพณีไทยในแต่ละท้องถิ่นให้มากขึ้น

3.6) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทผสมผสาน มีกิจกรรม ได้แก่ โปรแกรมสุขภาพดี วิถีใหม่ (New life) โปรแกรมลดน้ำหนัก ควบคุมเบาหวาน คลายเครียด ล้างพิษ โยคะ การนวดแผนไทย แอโรบิกในน้ำ โปรแกรมการเตรียมตัวเกษียณอายุชมสวนเกษตร อินทรีย์ชีจักรยาน ชมสวนกุหลาบ ชมสวนสุขภาพ สวนสมุนไพร ทำบุญใส่บาตร นั่งเรือชมวิวแม่น้ำท่าจีน การแสดงวัฒนธรรมไทย การแสดงของช่างไทย เรือถีบในสวนน้ำ การนวดแผนไทย การทำสปาแบบไทยเรียนรู้วิถีทำสมุนไพร การมีโปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพแบบองค์รวม มีสวนสุขภาพ นวดแผนไทย นวดเท้า ล่องแพ Rafting การนวดแผนไทย การทำสปาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ การแสดงวิถีชีวิต วัฒนธรรมไทย "ธาราบ้ำบัด" แชนูปอน้ำแร่ เพื่อการผ่อนคลายและรักษาอาการปวดเมื่อย อัมพฤกษ์ การปฏิบัติธรรม มีกิจกรรมอาบน้ำแร่ในห้องพัก มีอ่างจากุซซี่สำหรับแช่น้ำแร่ มีบริการนวดแผนโบราณ ดังนั้น ควรมีการจัดการที่ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว จากความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทย พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพต้องการผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย เรียงตามลำดับ ดังนี้

- 1) นวดแผนไทย 65.80%
- 2) นวดอโรมา 26.80%
- 3) นวดฝ่าเท้า/ นวดกดจุดสะท้อนเท้า 30.10%
- 4) นวดกดจุด 11.00%
- 5) การนวดด้วยหิน และไคชิ 13.60%
- 6) นวดประคบ 13.80%
- 7) พอกโคลน 6.70%
- 8) อบไอน้ำ 16.60%
- 9) แช่น้ำในอ่างจากุซซี่ 13.00%
- 10) ฤไษีตัดตน 8.20%
- 11) โยคะ 23.80%
- 12) มวยไทย 22.30%
- 13) การนั่งสมาธิ 20.60%
- 14) การรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ 29.50%

ดังนั้นในการจัดการด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ที่ให้บริการนักท่องเที่ยวควรจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามจากแรงจูงใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย พบว่า บรรยากาศที่มีธรรมชาติเป็นแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวในประเทศไทย ได้แก่ 1) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ร้อยละ 45.20 มีแรงจูงใจจากบรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และทรัพยากรทางธรรมชาติ และทรัพยากรทางธรรมชาติ 2) นักท่องเที่ยวร้อยละ 29.00 มีแรงจูงใจจากการจัดการโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ดี 3) นักท่องเที่ยวร้อยละ 27.60 มีแรงจูงใจจาก การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เข้าถึงได้ง่าย 4) นักท่องเที่ยวร้อยละ 12.10 มีแรงจูงใจจาก การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ดังนั้นผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติควรจัดกิจกรรมที่ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

3.7) ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทผสมผสาน มีแหล่งนันทนาการเพื่อการพักผ่อน ได้แก่ มีสวนสาธารณะเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน มีสระว่ายน้ำ การจัดให้มีเส้นทางขี่จักรยาน จัดพื้นที่นั่งพักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยว มีการจัดพื้นที่นั่งพักผ่อนและแช่เท้าในน้ำแร่

3.8) ด้านการบริหารจัดการ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทผสมผสาน 1) มีโครงสร้างการบริหารจัดการแบบระบบราชการมีหัวหน้าหน่วยงาน และแยกการบริหารงานเป็นฝ่ายต่างๆ มีการจัดการด้านบุคลากรที่ต้อนรับนักท่องเที่ยว และมีการจัดการมาตรฐานบุคลากรที่ให้บริการนวด ด้านการตลาด 4ps มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว มีการจัดการด้านราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพการบริการ มีการจัดบริการแบบPackage มีการกำหนดช่องทางการจำหน่ายอย่างเหมาะสม มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายการตลาด หาลูกค้า เช่น นำโปรแกรมการดูแลสุขภาพเตรียมตัวเกษียณนำเสนอแก่ลูกค้าที่เป็นหน่วยงานภาครัฐและเอกชน มีการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์โปรแกรมที่จัดขึ้น มีการบริหารจัดการที่ดีได้ตรารับรองมาตรฐานอาหารปลอดภัย จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรมีเอกสาร หรือเว็บไซต์ ประชาสัมพันธ์เป็นภาษาอังกฤษ ควรมีการกำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมายของแหล่งท่องเที่ยว ควรศึกษาความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้า หรือเปิดช่องทางการสื่อสารกับลูกค้า รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้ตรงตามความต้องการนักท่องเที่ยวแต่ละประเทศ เชื่อมโยงกับกลุ่มโรงพยาบาลต่างๆ ที่มีคนไข้ต่างประเทศ จัดโปรแกรมฟื้นฟูสุขภาพร่วมกับโรงพยาบาล หรือนำเสนอโปรแกรมให้แก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่พักระยะยาว แบบ Long Stay ในประเทศไทย จะทำให้โปรแกรมแพร่หลายไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมากขึ้น

3.9) ด้านผลิตภัณฑ์ส่งเสริมสุขภาพ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทผสมผสาน มีผลิตภัณฑ์ส่งเสริมสุขภาพ ได้แก่ พืชผักปลอดสารพิษ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย อาหารไทย ยาหอมทำจากสมุนไพรไทย อาหารสุขภาพปลอดสารพิษผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเห็ดหลายชนิด เช่น เห็ดนางฟ้า เห็ดเป๋าฮื้อ เห็ดหูหนู เห็ดหลินจือ และมีสปอร์เห็ดหลินจือคุณภาพดีเยี่ยมที่ช่วยรักษาโรคหลายชนิด เช่น ภูมิแพ้ โรคกระเพาะ ควรส่งเสริมให้ใช้ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ ปลอดสารพิษให้มากขึ้น เสนอแนะให้สร้างผลิตภัณฑ์จากแหล่งน้ำพุร้อน หรือน้ำแร่ จากโคลนธรรมชาติ เช่น น้ำแร่บริสุทธิ์ ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ รัฐบาลจำเป็นต้องให้การสนับสนุนการลงทุน เช่น จัดสรรงบประมาณลงทุนให้ หรือ ให้อำนาจโดยคิติดอกเบี้ยราคาถูก ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนมาร่วมลงทุน และพัฒนาผลิตภัณฑ์ เช่น กระทรวงวิทยาศาสตร์ วิทยาลัยอาชีวศึกษา ควรมีการสร้างที่พักใกล้กับแหล่งน้ำแร่ เพื่อบริการประชาชนที่ต้องการมาแช่น้ำแร่เพื่อรักษาสุขภาพ หรือพัฒนาชุมชนให้มีการจัดการ โฮมสเตย์ (Home Stay) โดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน และจัดการให้มีมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด จากผลการศึกษาความคาดหวังของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า 24.40% มีความคาดหวังเรื่อง ปรับปรุงสุขภาพของตนเอง และพบว่า 11.10% มีความคาดหวังเรื่อง เสริมความมั่นใจด้านสุขภาพ ดังนั้น ควรมีการจัดกิจกรรมให้ตรงตามความคาดหวังของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

ประเด็นที่ 2 แนวทางการพัฒนากิจกรรมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การพัฒนากิจกรรมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย มีแนวทางการจัดการส่วนประสมทางการตลาดให้เหมาะสม ดังต่อไปนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยมีหลายรูปแบบ อาทิ เช่น 1) การนวดแผนไทย 2) การทำสปา 3) การนวดเท้า 4) การอบประคบสมุนไพร 5) สุนทรบำบัด 6) การบริการอาบน้ำแร่ 7) วารีบำบัด 8) การฝึกกายฤๅษีตัดตน 9) การฝึกสมาธิตามแนวพุทธศาสตร์ 10) การบริการแพทย์แผนจีน 11) การใช้โภชนบำบัด 12) การใช้สมุนไพร 13) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพและความงาม 14) โปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพแบบองค์รวม 15) โปรแกรมสุขภาพดีวิถีใหม่ (New life) ที่ประกอบด้วยโปรแกรมลดน้ำหนัก ควบคุมเบาหวาน คลายเครียด ล้างพิษ โยคะ นวดแผนไทย แอโรบิกในน้ำ โปรแกรมการเตรียมตัวเกษียณอายุ การจัดการจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ

จากความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทย พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพต้องการผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย เรียงตามลำดับ ดังนี้

- 1) นวดแผนไทย 65.80%
- 2) นวดอโรมา 26.80%
- 3) นวดฝ่าเท้า/ นวดกดจุดสะท้อนเท้า 30.10%
- 4) นวดกดจุด 11.00%
- 5) การนวดด้วยหิน และไคชิ 13.60%
- 6) นวดประคบ 13.80%
- 7) พอกโคลน 6.70%
- 8) อบไอน้ำ 16.60%
- 9) แช่น้ำอ่างจากุซซี่ 13.00%
- 10) ฤๅษีตัดตน 8.20%
- 11) โยคะ 23.80%
- 12) มวยไทย 22.30%
- 13) การนั่งสมาธิ 20.60%
- 14) การรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ 29.50%

ดังนั้นในการจัดการด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ที่ให้บริการนักท่องเที่ยวควรจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามจากแรงจูงใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย พบว่า บรรยากาศที่มีธรรมชาติเป็นแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวในประเทศไทย มากที่สุด

- 1) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ร้อยละ 45.20 มีแรงจูงใจจากบรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และทรัพยากรทางธรรมชาติ
- 2) นักท่องเที่ยวร้อยละ 29.00 มีแรงจูงใจจาก การจัดการโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ดี

3) นักท่องเที่ยวร้อยละ 27.60 มีแรงจูงใจจาก แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเข้าถึงง่าย

4) นักท่องเที่ยวร้อยละ 12.10 มีแรงจูงใจจาก การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

ดังนั้นผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติควรจัดกิจกรรมที่ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

และนอกจากนั้นผลการสำรวจความคาดหวังของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย พบข้อมูลที่น่าสนใจสำหรับผู้ประกอบการสามารถนำไปจัดโปรแกรมให้ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวต้องการดังนี้

- 1) ต้องการพักผ่อน/ผ่อนคลายร่างกายและจิตใจ (69.20%)
- 2) ต้องการเรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่าง (43.50%)
- 3) ต้องการสำรวจและศึกษาธรรมชาติ (35.00%)
- 4) ต้องการดูแลสุขภาพและส่งเสริมสุขภาพ (24.40%)
- 5) ต้องการพบเพื่อนใหม่ (21.30%)
- 6) ต้องการเพิ่มความแข็งแรงของสุขภาพ (11.10%)
- 7) ต้องการ เสริมสร้างชื่อเสียงแห่งตน (9.60%)

2. ด้านราคา (Price) ผลผลิตภัณฑการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยมีหลายระดับ นับว่าเป็นทางเลือกที่ดีให้แก่นักท่องเที่ยวที่สามารถเลือกใช้บริการได้ตามความเหมาะสมกับราคา และความสามารถในการจ่าย สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการกำหนดราคา คือ ประเภท ลักษณะของสินค้า การบริการ และต้นทุน ของผลผลิตภัณฑการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และควรคำนึงถึงปัจจัยภายนอก ได้แก่ ความต้องการของนักท่องเที่ยว สถานการณ์การแข่งขันของคู่แข่งในเอเชีย อำนาจการซื้อของนักท่องเที่ยว สภาวะเศรษฐกิจ กฎหมาย ฤดูกาล ราคาขายของสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ปัจจัยเหล่านี้เป็นตัวกำหนดราคา ดังนั้น ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยจะต้องใช้กลยุทธ์ด้านราคาในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวต่างชาติ

3. ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย มีหลายลักษณะ ได้แก่ วิธีการขายโดยตรงให้กับนักท่องเที่ยวสามารถสั่งจองผ่านเว็บไซต์ ขายผ่านตัวแทนจำหน่าย เช่น บริษัทนำเที่ยว มัคคุเทศก์ ขายให้แก่ผู้ผลิตรายการนำเที่ยวแบบเหมาจ่าย หรือขายให้แก่บริษัทตัวแทนจำหน่าย หรือขายพ่วงไปกับสายการบิน หรือ โรงแรมที่พักเป็นต้น คณะวิจัยได้ทำการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวร้อยละ 58.00 ใช้บริการแบบจัดการด้วยตนเอง (Self-Arrangement) ดังนั้น ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจะต้องมีช่องทางการจัดจำหน่ายที่เหมาะสมตามความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย เช่น นักท่องเที่ยวที่มาจากทวีปยุโรป นักท่องเที่ยวชาวจีน หรือนักท่องเที่ยวเชื้อชาติอื่นๆ

4. การส่งเสริมการขาย (Promotion) เป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพไปยังกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ได้แก่ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การขายตรง ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจำเป็นต้องมีการสื่อสาร และส่งข้อมูลไปยังผู้บริโภคเพื่อให้ผู้บริโภคนำไปประกอบการตัดสินใจซื้อ การส่งเสริมการขายอาจดำเนินการได้หลายทาง อาทิ เช่น การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การผลิตสื่อต่างๆ เช่น เอกสารแผ่นพับ การ

โฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านทางเว็บไซต์หลายรูปแบบ โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก หรือภาษาอื่นๆ เพื่อให้ตรงกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี ภาษาเยอรมัน ภาษารัสเซีย ภาษาอาหรับ และมีการจัดวางเอกสารประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพไว้ในจุดที่นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย เช่น สนามบิน บนเครื่องบิน ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น

5. พันธมิตรทางธุรกิจ (Partnership) เป็นการประสานงานร่วมกันทางธุรกิจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพระหว่างสถานประกอบการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องระหว่างกัน หรือสถานประกอบการนอกแหล่งท่องเที่ยว ในด้านความร่วมมือเสนอขายสินค้าและบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ได้แก่ บริษัทนำเที่ยว บริษัทขนส่ง บริษัทจองที่พัก โรงแรม/รีสอร์ท สถานประกอบการนวดและสปา มัคคุเทศก์ท้องถิ่น ควรประสานความร่วมมือระหว่างกันเพื่อจัดบริการให้นักท่องเที่ยวต่างชาติได้รับความพอใจสูงสุด โดยต้องรักษาคุณภาพตามมาตรฐานการบริการและราคาที่เหมาะสม

6. จิตวิทยาการขาย (Psychology) หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริการและการจัดการระบบการบริการของธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อให้ได้มาซึ่งการบริการที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ โดยบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริการ นอกจากพนักงานแล้วยังรวมถึงเจ้าของธุรกิจ เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวอีกด้วย ประเทศไทยได้รับการยอมรับจากชาวต่างชาติเรื่องความมีอัธยาศัยไมตรีและมีวัฒนธรรมที่งดงาม “Thainess” ซึ่งทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวสามารถนำไปใช้ในการจัดการเพื่อส่งมอบการบริการที่ดีเยี่ยมให้แก่ลูกค้า

7. การขายรวม (Packaging) เป็นการจัดรวมสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เหมาะสมเข้าด้วยกัน เพื่อตอบสนองกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย เช่น การจัดนำเที่ยวแบบเหมาจ่าย ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวเหล่านี้ จะต้องติดต่อและตกลงกับผู้ประกอบการท่องเที่ยวในส่วนต่างๆ เช่น โรงแรม สถานที่ท่องเที่ยว ภัตตาคาร รถเช่า ฉะนั้น ผู้ผลิตจะต้องมีความสัมพันธ์กับผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวเหล่านี้อย่างใกล้ชิด ผลจากการสำรวจ พบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ร้อยละ 22.80 ต้องการรูปแบบการท่องเที่ยว แบบการขายรวม (Packaging) ดังนั้น ผู้ประกอบการควรจัดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่หลากหลายโปรแกรมที่เหมาะสมกับราคา ให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเลือกได้ตามความต้องการ

8. บุคลากรทางการท่องเที่ยว (People) เป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั้งหมด ได้แก่ บุคคลที่ให้บริการทุกส่วนงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนเจ้าของพื้นที่ในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ บุคลากรผู้ให้บริการ ต้องมีการคัดเลือกอย่างเหมาะสม มีการฝึกอบรม พัฒนาความรู้และทักษะการปฏิบัติงานเพื่อให้สามารถสร้างความพึงพอใจกับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการได้ โดยเฉพาะทักษะการสื่อสารภาษาต่างประเทศ ประชาชนในท้องถิ่นต้องยินดีที่จะต้อนรับนักท่องเที่ยวและสามารถให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวต่างชาติได้ ในด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น ผู้ให้บริการในสถานประกอบการนวดและสปา จะต้องผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมและมีใบประกอบวิชาชีพ เพื่อแสดงถึงมาตรฐานการให้บริการที่มีคุณภาพ

9. ฤดูกาลท่องเที่ยว (Period) มีอิทธิพลต่อปริมาณการรองรับนักท่องเที่ยว ในการดำเนินการตลาดท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนั้น ควรคำนึงถึงการขยายโอกาสทางการท่องเที่ยวโดยเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามควรคำนึงถึงขีดความสามารถทางการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวด้วย เช่น สถานประกอบการบางแห่งจัดโปรแกรมพิเศษในช่วงฤดูร้อนสำหรับครอบครัว เป็นต้น

ตอนที่ 2.2 ผลการยกย่องรูปแบบศูนย์พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย

การยกย่องรูปแบบศูนย์พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 2.2.1 ผลการยกย่องรูปแบบครั้งที่ 1

ตอนที่ 2.2.2 ผลการยกย่องรูปแบบภายหลังการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 2.3 รูปแบบศูนย์พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

โดยมีรายละเอียดของแต่ละตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 2.2.1 ผลการยกย่องรูปแบบครั้งที่ 1

การยกย่องรูปแบบศูนย์พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ผลการวิจัยในระยะที่ 1 มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการร่างรูปแบบ โดยรูปแบบศูนย์ฯ ประกอบไปด้วยหน่วยงานหลัก 3 หน่วยงาน คือ 1) หน่วยงานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 2) หน่วยงานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 3) หน่วยงานตรวจประเมินและรับรองมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

หน่วยที่ 1 หน่วยงานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

หน่วยนี้จะเป็นหน่วยที่รวบรวมข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นในประเทศไทย ประกอบด้วย

1) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนป่า และแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนธรรมชาติ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ สวยงามตามธรรมชาติที่สามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมสุขภาพนักท่องเที่ยว เช่น น้ำพุร้อน น้ำพุร้อนเค็ม น้ำแร่ โคลน หินแร่ สมุนไพร

2) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ โรงแรม รีสอร์ท สถานประกอบการนวดสปา ศาสนสถาน เป็นสถานที่รองรับนักท่องเที่ยวและมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพทางร่างกายและจิตใจ โดยเน้นความเป็นเอกลักษณ์ของไทย เช่น การนวดแผนไทย สปาวิถีไทย ฤๅษีดัดตน การนั่งสมาธิ

3) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบผสมผสาน ได้แก่ ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ นอกจากนี้ยังรวมโรงแรม รีสอร์ท และศาสนสถานบางแห่งที่มีการนำทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่มาใช้ประโยชน์ในด้านการส่งเสริมสุขภาพ และฟื้นฟูสุขภาพ เช่น โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพโดยใช้ภูมิปัญญาไทย การทำอาหารไทยจากสมุนไพรในพื้นที่

หน่วยที่ 2 หน่วยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

หน่วยนี้จะเป็นหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ที่ดำเนินการพัฒนา อนุรักษ์ ส่งเสริม พัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรท้องถิ่นทางการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาปัจจัยพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว พัฒนาผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีในท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้ในการดูแลและส่งเสริมสุขภาพ สนับสนุนการบริการสุขภาพด้วยการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย พัฒนาสถานที่เพื่อรองรับการทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

หน่วยที่ 3 ตรวจประเมินและรับรองมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

หน่วยนี้จะดำเนินการประเมินมาตรฐานคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวตามกระบวนการและวิธีการตรวจสอบและประเมินมาตรฐานด้านต่างๆของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยมีเครื่องหมายรับรองมาตรฐานคุณภาพ หรือหนังสือรับรองคุณภาพที่ออกโดยหน่วยงานประเมินและรับรองมาตรฐานให้แหล่งท่องเที่ยวไว้เป็นหลักฐาน

ตอนที่ 2.2.2 ผลการยกย่องรูปแบบภายหลังการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ

จากผลการวิพากษ์ของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ นักวิชาการทางด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานด้านการจัดการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐและเอกชน จำนวน 11 คน ซึ่งจัดสัมมนาในวันที่ 19 พฤษภาคม 2559 คณะผู้วิจัยได้นำประเด็น มาเพิ่มเติมจากผลของการยกย่องรูปแบบในครั้งนี้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ทรัพยากรทางธรรมชาติของประเทศไทยมีความสวยงามและมีความสมบูรณ์ เป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเพื่อให้มาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ นอกจากนี้ในสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวที่นำมาใช้เพื่อการส่งเสริม ดูแล รักษาสุขภาพยังเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ จึงควรทำให้มีคุณภาพและมาตรฐาน เช่นควรจะมีการทำวิจัยเกี่ยวกับประโยชน์ของสมุนไพรในท้องถิ่น เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการนำมาใช้และไม่เป็นอันตรายต่อร่างกาย ประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการทำกิจกรรมทางสุขภาพ เช่น การทำสปาโคลน การแช่น้ำพุร้อน น้ำแร่ สิ้นค้าโอท็อป (OTOP)

2. การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวด้วยการจัดทำข้อมูลที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ บรรยายบริบทของแหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้เห็นภาพอย่างชัดเจนเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ กิจกรรมทางสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยว โดยต้องส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นภูมิปัญญาของไทย อาหารไทยที่เป็นอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพที่ได้รับการยอมรับทั่วโลก ต้องให้ข้อมูลอย่างละเอียด ถูกต้องและชัดเจน

3. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ต้องมีความสะดวกในการเดินทางด้วยระบบการคมนาคมที่ดีและมีความปลอดภัยสูง เมื่อมีเหตุการณ์ฉุกเฉินจะต้องมีระบบการช่วยเหลือที่ทันทั่วถึง มีสถานบริการทางสาธารณสุขรองรับ เช่นโรงพยาบาลในระหว่างเส้นทางของการเดินทาง ระบบการกู้ชีพที่ดีทั้งการท่องเที่ยวทางบกและทางน้ำ

4. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวจะต้องได้ตามมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ เช่น การรองรับนักท่องเที่ยวในเรื่องของการบริการที่พักและอาหารในแหล่งท่องเที่ยว จะต้องปลอดภัยมี

สุขลักษณะที่ดีและได้มาตรฐาน กิจกรรมที่จัดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว บุคลากรในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพต้องมีมาตรฐาน สามารถสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศให้นักท่องเที่ยวเข้าใจได้

5. พื้นที่ในการจัดกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวต้องมีมาตรฐาน และมีการแบ่งแยกสัดส่วนให้ชัดเจน ไม่เข้าไปทำลายสิ่งแวดล้อม จัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพโดยจัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวไปแล้วทำให้มีสุขภาพดีขึ้นทั้งทางร่างกายและจิตใจ

6. หน่วยงานที่ตรวจประเมินและออกใบรับรองมาตรฐานให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพควรออกใบรับรองที่เป็นภาษาอังกฤษเพื่อให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเข้าใจและมั่นใจที่มาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยว

7. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนั้น จะต้องได้รับความร่วมมือและประสานงานในการพัฒนาร่วมกันทั้งระหว่างหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน

ตอนที่ 2.3 รูปแบบศูนย์พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

จากการสังเคราะห์ผลการวิจัยในระยะที่ 1 และผลจากการวิพากษ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลดังกล่าวมาทำการสรุปรูปแบบของศูนย์พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ดังนี้

หน่วยที่ 1 หน่วยฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

หน่วยนี้จะเป็นหน่วยที่รวบรวมข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นในประเทศไทย ประกอบด้วย

1) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนป่า และแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนธรรมชาติ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ สวยงามตามธรรมชาติที่สามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมสุขภาพนักท่องเที่ยว เช่น น้ำพุร้อน น้ำพุร้อนเค็ม น้ำแร่ โคลน ทรายร้อน หินแร่ สมุนไพร นอกจากนี้ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวที่นำมาใช้เพื่อการส่งเสริม ดูแล รักษาสุขภาพยังเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ จึงควรทำให้มีคุณภาพและมาตรฐาน มีข้อมูลสนับสนุนการนำมาใช้ประโยชน์ทางสุขภาพและไม่เป็นอันตรายต่อร่างกาย การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ต้องมีความสะดวกในการเดินทางด้วยระบบการคมนาคมที่ดีและมีความปลอดภัยสูง การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวจะต้องได้ตามมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยว พื้นที่ในการจัดกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวต้องมีมาตรฐาน และมีการแบ่งแยกสัดส่วนให้ชัดเจน ไม่เข้าไปทำลายสิ่งแวดล้อม

2) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ โรงแรม รีสอร์ท สถานประกอบการนวดสปา ศาสนสถาน สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยมีความสะดวกในการเดินทางด้วยระบบการคมนาคมที่ดีและมีความปลอดภัยสูง การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวจะต้องได้ตามมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยว มีความสามารถรองรับนักท่องเที่ยวและมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพทางร่างกายและจิตใจ โดยเน้นความเป็นเอกลักษณ์ของไทย เช่น การนวดแผนไทย สปาวิถีไทย ฤาษีตัดตน การนั่งสมาธิ โดยมีบุคลากรที่มีความชำนาญ มีประกาศนียบัตรในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและสามารถสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศให้นักท่องเที่ยวเข้าใจได้

3) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบผสมผสาน ได้แก่ ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ นอกจากนี้ยังรวม โรงแรม รีสอร์ท และศาสนสถานบางแห่งที่มีการนำทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ในมาใช้ประโยชน์ในด้านการส่งเสริมสุขภาพ บำบัด และรักษาสุขภาพ เช่น โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพโดยใช้ภูมิปัญญาไทย การทำอาหารไทยจากสมุนไพรในพื้นที่ นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและปลอดภัย มีการจัดบริหารแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน มีข้อมูลของทรัพยากรทางธรรมชาติในท้องถิ่นและกิจกรรมที่นำมาใช้ประโยชน์ทางสุขภาพและมีความปลอดภัยต่อร่างกาย

หน่วยงานที่รวบรวมข้อมูลที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเพื่อเป็นประโยชน์ให้นักท่องเที่ยวได้ทราบถึงข้อมูลและสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย จะช่วยในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่จะเลือกและเดินทางไปท่องเที่ยวตรงตามวัตถุประสงค์และความต้องการของนักท่องเที่ยว หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด กรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

หน่วยที่ 2 หน่วยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

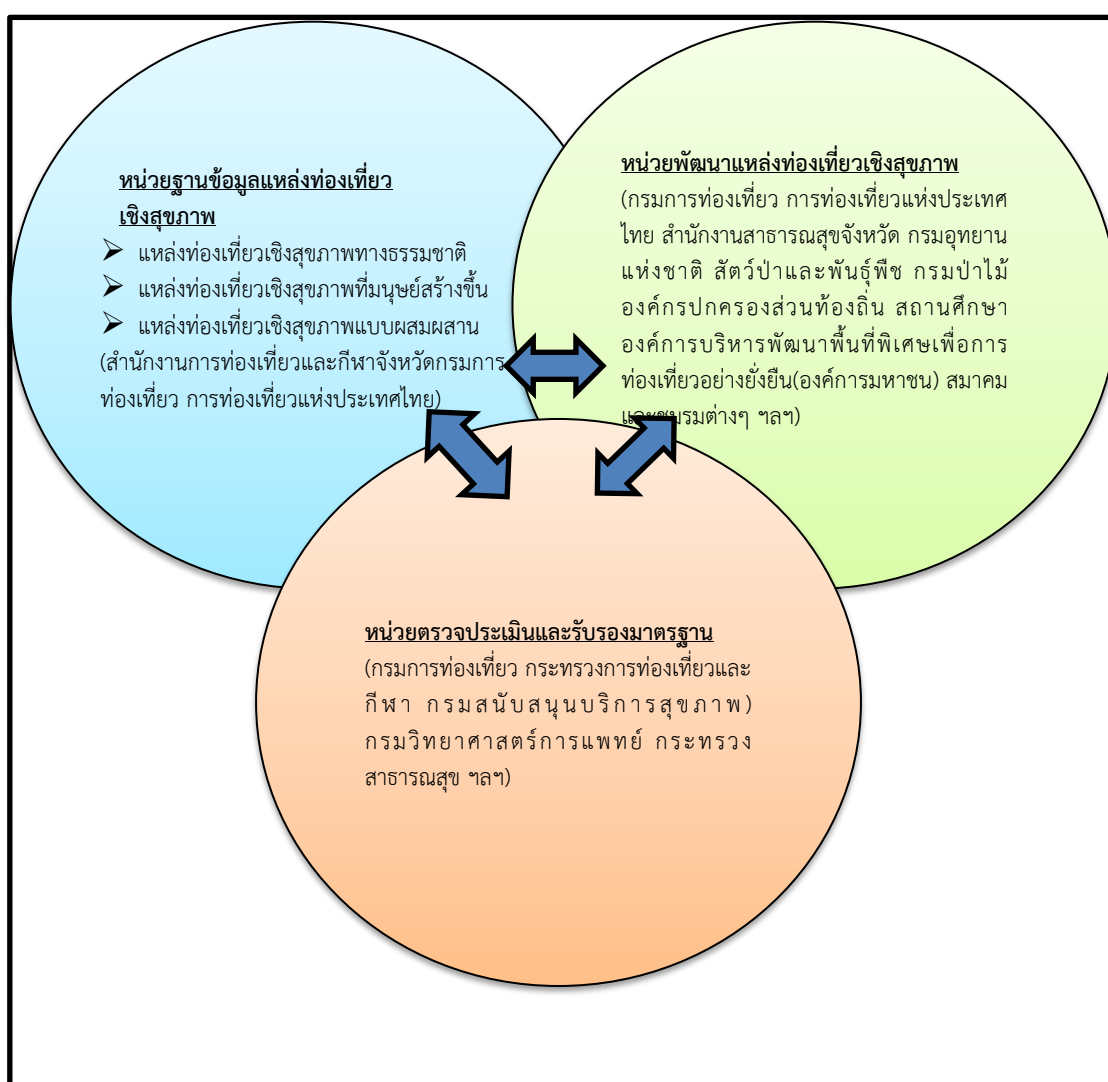
หน่วยนี้จะเป็นหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ที่จะช่วยกันในการดำเนินการพัฒนา อนุรักษ์ ส่งเสริม พัฒนาฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาปัจจัยพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว พัฒนาผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีในท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้ในการดูแลและส่งเสริมสุขภาพ สนับสนุนการบริการสุขภาพด้วยการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย พัฒนาสถานที่เพื่อรองรับการทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หน่วยงานที่ประสานและให้ความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ กรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมป่าไม้ กรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) มหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษา กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สมาคมสปาไทย สมาพันธ์สปาไทย สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หอการค้าและชมรมต่างๆ ของภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับบริการสุขภาพและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นต้น

หน่วยที่ 3 หน่วยตรวจประเมินและรับรองมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

หน่วยนี้จะเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการประเมินคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวตามกระบวนการและวิธีการตรวจประเมินและประเมินมาตรฐานด้านต่างๆของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งจะช่วยเพิ่มคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้เป็นไปในแนวเดียวกัน โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบได้กำหนดมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและมาตรฐานอื่นๆที่เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ตัวอย่างเช่น มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มาตรฐานการจัดการบริการในสถานประกอบการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (น้ำพุร้อนธรรมชาติ) มาตรฐานที่พักเพื่อการท่องเที่ยว มาตรฐานสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ มาตรฐานอาหารปลอดภัย โดยที่มีหน่วยงานที่ตรวจประเมินและรับรองมาตรฐานตามภารกิจที่รับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน ได้แก่ กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข กองสุขภาพอาหาร กรุงเทพมหานคร เป็นต้น เพื่อเป็นการยืนยันศักยภาพ

ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ได้มาตรฐานตามที่กำหนด โดยหน่วยงานที่ตรวจประเมินและออกเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน หรือหนังสือรับรองคุณภาพให้แหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเอกสารที่รับรองควรที่เป็นภาษาอังกฤษเพื่อให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้าใจและมีความมั่นใจในการมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยว

จากข้อมูลดังกล่าวได้แสดงรูปแบบตามแผนภาพที่ 2

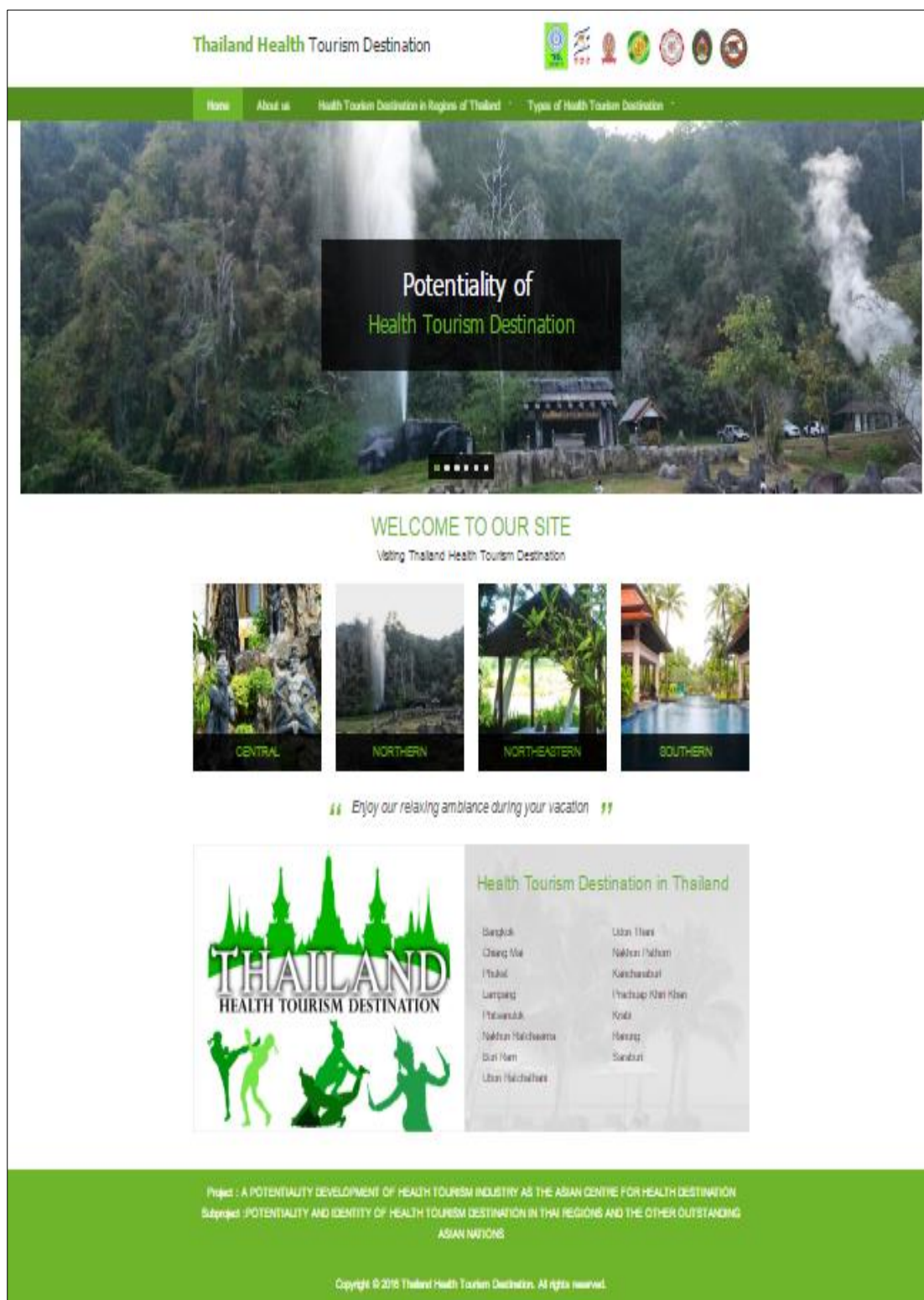

แผนภาพที่ 2 แสดงรูปแบบศูนย์พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ตอนที่ 3 แสดงผลการวิจัยระยะที่ 3

เป็นการดำเนินการวิจัยเพื่อสนับสนุนนโยบายของประเทศที่จะประกาศตัวเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของเอเชีย ในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลของนักท่องเที่ยว โดยจัดทำเว็บไซต์และเอกสารแผ่นพับเป็นภาษาอังกฤษ

จากการดำเนินการจัดทำเว็บไซต์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่น ที่แสดงรายละเอียดของแหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นภาษาอังกฤษ และจัดทำสื่อที่ใช้ประชาสัมพันธ์โดยจัดทำเอกสารแผ่นพับเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นของประเทศไทย 15 จังหวัด จำนวน 24 ได้มีการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลและการใช้งานของเว็บไซต์ และจัดทำเว็บไซต์ ที่สามารถเข้าถึงได้ดังนี้ <http://www.thaihealthdestination.spsc.chula.ac.th/> และเอกสารแผ่นพับประชาสัมพันธ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย และผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังแสดงใน แผนภาพที่ 3-5 แสดงหน้าเว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นของประเทศไทย และแผนภาพที่ 6-7 แสดงเอกสารแผ่นพับแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นของประเทศไทย

แผนภาพที่ 3 แสดงภาพหน้าแรกของเว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นของประเทศไทย

Thailand Health Tourism Destination

[Home](#)
[About us](#)
[Health Tourism Destination in Regions of Thailand](#)
[Types of Health Tourism Destination](#)

[Home / Health Tourism Destination in Regions of Thailand /](#)

Health Tourism Destination in Regions of Thailand

Central

- Bangkok Metropolis
- Nakorn Prathom Province
- Kanchanaburi Province
- Saraburi Province
- Prachuap Khiri Khan Province

Northern

- Chiang Mai Province
- Lampang Province
- Phitsanulok Province

Northeastern

- Nakhon Ratchasima Province
- Ubon Ratchathani Province
- Udon Thani Province
- Buri Ram Province

Southern

- Phuket Province
- Krabi Province
- Ranong Province

Health Tourism Destination in Regions of Thailand

Nakhon Phanom Hot Springs

Hot Springs and Raksasarin Public Park

Saline Hot Spring Khlong Thom

Aok Community Social Tourism Network

Sukko Cultural Spa

Banyan Tree Spa

Luckree Thai Massage and Spa

Thonglor Boutique and Spa

Tonsang Khonglam Resort

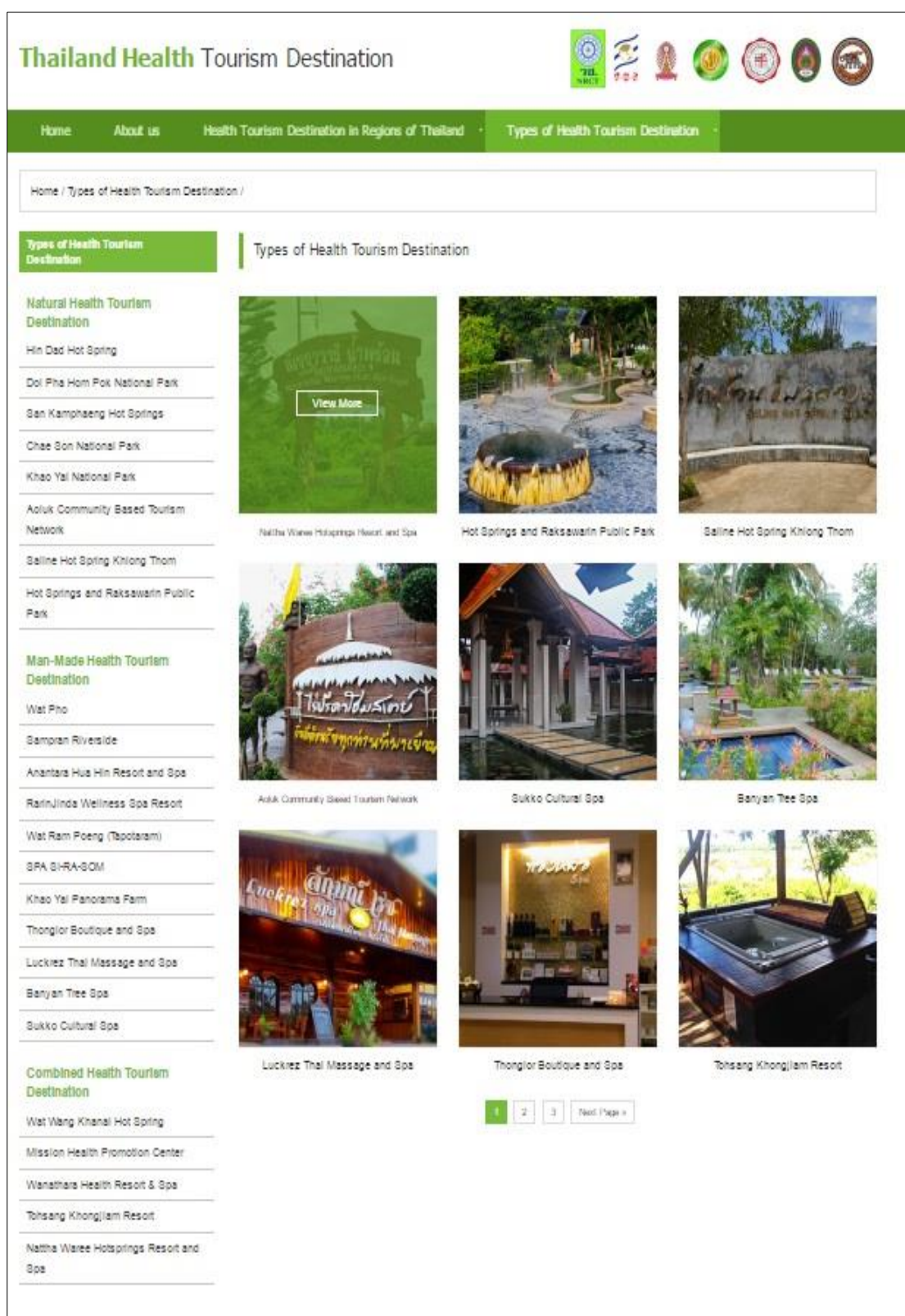
1 2 3 Next Page »

Project : A POTENTIALITY DEVELOPMENT OF HEALTH TOURISM INDUSTRY AS THE ASIAN CENTRE FOR HEALTH DESTINATION

Subject : POTENTIALITY AND IDENTITY OF HEALTH TOURISM DESTINATION IN THAI REGIONS AND THE OTHER OUTSTANDING ASIAN NATIONS

Copyright © 2016 Thailand Health Tourism Destination. All rights reserved.

แผนภาพที่ 4 แสดงภาพของเว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นของประเทศไทย แบ่งตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย

แผนภาพที่ 5 แสดงภาพของเว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นของประเทศไทย แบ่งตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว 3 ประเภท

[illegible]

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพและจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยและกลุ่มประเทศที่มีความโดดเด่นในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย มีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยและประเทศที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของเอเชีย
2. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการและการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยและประเทศที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของเอเชีย
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคเอเชีย

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมวิธี (Mixed Method Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) การวิจัยคุณภาพ (Qualitative Research) และศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย จำนวน 15 จังหวัด 24 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นในเอเชีย 4 ประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐอินเดีย สาธารณรัฐเกาหลีใต้ และสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยสรุปผลการวิจัยเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการ รูปแบบการจัดการและการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยและประเทศที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของเอเชีย

ตอนที่ 1.1 ผลการศึกษาจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นของประเทศไทย

พบว่า มี 24 แห่ง อยู่ในพื้นที่ 15 จังหวัด แยกประเภทแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ พบว่า มีทรัพยากร ธรรมชาติที่สวยงามและอุดมสมบูรณ์ ระบบการบริหารงานส่วนใหญ่เป็นระบบงานราชการ มีการจัดการตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ และจัดการเครือข่ายของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่เพื่อการส่งเสริมสุขภาพ เช่น การแช่น้ำแร่/อาบน้ำแร่ การแช่น้ำพุร้อน การนวดแผนไทย การนวดฝ่าเท้า การนวดน้ำมัน การพอกโคลนจากธรรมชาติ การนอนบนหาดทรายร้อน แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นอุทยานมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ จุดอ่อนของแหล่งท่องเที่ยวคือการรักษาความสะอาดพื้นที่การให้บริการ เช่น พื้นที่สำหรับบริการนวด การขาดการให้ข้อมูลทางด้านประโยชน์ของกิจกรรมและผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการส่งเสริมสุขภาพ บุคลากรที่ให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวบางแห่งไม่สามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้ บางแห่งขาดข้อมูลการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษ หรือภาษาอื่นๆ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ การ

สื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ซึ่งไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีการปิดพื้นที่อุทยานแห่งชาติในช่วงฤดูฝน พื้นที่บางแห่งไม่สามารถติดต่อกับเจ้าหน้าที่ได้ในวันหยุดราชการ

2. ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทมนุษย์สร้างขึ้น เช่น สถานประกอบการนวดและสปา โรงแรม/รีสอร์ทที่จัดบริการด้านการส่งเสริมสุขภาพ สถานประกอบการผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า ส่วนใหญ่มีการบริหารจัดการที่ดีได้รับรางวัลระดับชาติ และระดับนานาชาติ มีข้อมูลในเว็บไซต์เป็นภาษาอังกฤษ และภาษาอื่นๆ ยังมีจุดอ่อนในเรื่องคุณภาพการบริการด้านสุขอนามัยในสถานประกอบการนวดบางแห่งไม่ได้มาตรฐาน บางแห่งไม่สามารถให้บริการที่รวดเร็ว มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากต้องรอเป็นเวลานาน บางแห่งบุคลากรผู้ให้บริการนวดและสปาไม่สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้ และพบปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลเนื่องจากไม่มีข้อมูลประชาสัมพันธ์เป็นภาษาอังกฤษ

3. ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทผสมผสาน เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น และมีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ส่งเสริมสุขภาพ บำบัด รักษา หรือช่วยให้ผ่อนคลาย และพบว่ามีโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพที่มีความน่าเชื่อถือ จัดการโดยบุคลากรทางการแพทย์ มีกิจกรรมการตรวจสุขภาพก่อนเข้าโปรแกรม มีการใช้สมุนไพรเพื่อสุขภาพและการใช้ธรรมชาติบำบัด อย่างไรก็ตาม พบว่ามีจุดอ่อนได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งไม่มีเอกสารประชาสัมพันธ์เป็นภาษาอังกฤษ ไม่มีรายละเอียดโปรแกรมเป็นภาษาอังกฤษ บุคลากรไม่สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ขาดช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างประเทศ และ ไม่มีการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างหน่วยงานที่ดำเนินงานเรื่องการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กิจกรรมที่ให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย ได้แก่ 1) การนวดแผนไทย 2) การนวดเท้า 3) Sport massage 4) การทำสปาและอายุรเวท 5) การอบประคบสมุนไพร 6) สุนทรบำบัด 7) การอาบน้ำแร่/แช่น้ำพุร้อน 8) แช่น้ำในอ่างจากุซซี่ 9) การทำชาวน้ำ 10) การพอกโคลน 11) การอบทรายร้อน 12) วารีบำบัด 13) มวยไทย 14) การฝึกกายภาชีดัดตน 15) การฝึกสมาธิ 16) การปฏิบัติธรรม 17) การใช้โภชนบำบัด 18) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพและความงาม 19) โปรแกรมทัวร์สุขภาพประกอบด้วยการตรวจสุขภาพเบื้องต้น และทดสอบสมรรถภาพทางกาย บรรยาย “กินอย่างไรให้ห่างไกลโรค” บรรยาย “สุขภาพดีด้วยวิถีพิษณุเวช” Work shop โรค Office Syndrome Work shop “นวดด้วยตนเอง” อาบแสงอาทิตย์ด้วยไบทอง การออกกำลังกายด้วยยางยืด (Elastic Band) การออกกำลังกายกับตาราง 9 ช่อง โยคะบำบัด สมาธิบำบัด ชิง ดนตรีบำบัด เต้นแอโรบิก การเต้นแอโรบิกในน้ำ 20) โปรแกรมสุขภาพวิถีใหม่ (New life) โดยใช้ธรรมชาติบำบัด โปรแกรมลดน้ำหนัก ควบคุมเบาหวาน คลายเครียด ล้างพิษ โยคะ นวดแผนไทย สปา การเต้นแอโรบิกในน้ำ 21) กีฬากลางแจ้ง เช่น ขี่จักรยาน พายเรือ ตกปลา ขี่ม้า เดินป่า ล่องแพ 22) กิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ เช่น การทำอาหารไทย

ตอนที่ 1.2 ผลการศึกษาจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นในเอเชีย

4 ประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐอินเดีย สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลีใต้

1. ประเทศญี่ปุ่น มีการวางแผนและกำหนดนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน ทำการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวโดยใช้วัฒนธรรมแบบดั้งเดิมเป็นจุดขาย รวมทั้งรัฐบาลมีนโยบายการ

ยกเว้นวีซ่าเข้าประเทศ ความพร้อมทางภูมิศาสตร์ของประเทศญี่ปุ่น มีบ่อน้ำพุร้อนจำนวนมาก และมีวัฒนธรรมการอาบน้ำพุร้อน “ออนเซ็น” การอบทรายร้อน ทำให้มีศักยภาพในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ผสมผสานวัฒนธรรมการกินอาหารแบบญี่ปุ่น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาหารสุขภาพ ประกอบกับกระแสนิยมรักสุขภาพ ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้านบุคลากรให้การต้อนรับที่ดี มีกริยามารยาทที่สุภาพอ่อนน้อม ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีการรวมกลุ่มพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยไม่พึ่งพาภาครัฐมากเกินไป มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีมาตรฐาน มีความปลอดภัย มีการคมนาคมสะดวก ในด้านการสื่อสาร พบว่าเป็นจุดอ่อนที่จะต้องพัฒนา บุคลากรทางการท่องเที่ยวขาดศักยภาพในการใช้ภาษาอังกฤษ ป้ายประชาสัมพันธ์และสื่อความหมาย ส่วนใหญ่แสดงข้อมูลเป็นภาษาญี่ปุ่น กระแสนิยมด้านสุขภาพของนักท่องเที่ยวทั่วโลก การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุทั่วโลก สายการบินต้นทุนต่ำ การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นการสร้างโอกาส ทำให้มีนักท่องเที่ยวมากขึ้น อย่างไรก็ตามพบว่ามีอุปสรรค ในด้านภัยทางธรรมชาติและมีคู่แข่งทางการท่องเที่ยวของประเทศต่างๆในภูมิภาคเอเชีย

2. ประเทศอินเดีย มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนและการท่องเที่ยว โดยใช้ รากฐานทางด้านศิลปวัฒนธรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์ มีการรักษาด้วยแพทย์ทางเลือกและการนวดแบบอายุเวท เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว มีการวางแผนในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมที่ชัดเจน มีการจัดบุคลากรด้านอายุเวทที่ได้มาตรฐาน ประกอบกับมีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม เหมาะสมกับการจัดการท่องเที่ยวหลายรูปแบบ มีการจัดการที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวทุกระดับ พบว่ามีจุดอ่อนด้านสิ่งอำนวยความสะดวกโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า การตรวจคนเข้าเมืองที่สนามบินล่าช้า นักท่องเที่ยวต้องรอนาน กระแสนิยมด้านสุขภาพของนักท่องเที่ยวทั่วโลก การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุทั่วโลก สายการบินต้นทุนต่ำ และการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทำให้ประเทศอินเดียมีโอกาสต้อนรับนักท่องเที่ยวมากขึ้น อย่างไรก็ตามพบว่ามีอุปสรรคในเรื่องการบริการ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีชื่อเสียงจะต้องจูงใจนักท่องเที่ยว

3. ประเทศจีน เป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าด้านการดูแลสุขภาพและส่งเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์แผนจีน ซึ่งมีความน่าเชื่อถือและยอมรับกันทั่วโลก และยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงามบางแห่งเป็นแหล่งมรดกโลก มีสภาพอากาศหนาวเย็น มีน้ำพุร้อน เหมาะสมต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและเชิงวัฒนธรรม ทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบบูรณาการ มีกิจกรรมสุขภาพหลายรูปแบบ เช่น การแช่ตัวในบ่อน้ำแร่ร้อน การนวดแผนจีน การทำกัวซา (ดูดซับพิษ) ปากว๊าน (Cupping) และนวดเท้า การนวด คอบา ไหล่ การใช้สมุนไพร อาหารสุขภาพประเภทปลาและผักหลากหลายชนิด วัฒนธรรมการดื่มชา รัฐบาลกำหนดนโยบายด้านการจัดการท่องเที่ยวในทุกภาคส่วนไว้อย่างชัดเจน และพบว่ามีจุดอ่อน ด้านการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร และบุคลากรทางการท่องเที่ยวขาดจิตสำนึกในการบริการ มีการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว สถานที่บางแห่งขาดสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กระแสนิยมด้านสุขภาพของนักท่องเที่ยว เป็นโอกาสดีทำให้มีนักท่องเที่ยวมากขึ้น ปัจจัยด้านอุปสรรค ประเทศในภูมิภาคเอเชียมีการพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้มีคู่แข่ง การเกิดภัยทางธรรมชาติ และสภาพอากาศที่หนาวจัดอาจจะส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว

4. ประเทศเกาหลีใต้ มีสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ได้แก่ ความมีชื่อเสียงใน แฟชั่น ดนตรี ภาพยนตร์ เครื่องสำอาง ศัลยกรรมความงาม วัฒนธรรมวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม มีทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถทำกิจกรรมที่ท้าทาย เช่น เล่นสกีหิมะ ปีนเขา มีชายหาดที่สวยงาม รัฐบาลมีนโยบายชัดเจนด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางการแพทย์ ธรรมชาติและวัฒนธรรม มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวทุกเมืองใหญ่ รัฐบาลมีนโยบายการยกเว้นวีซ่าเข้าประเทศ มีเอกสารประชาสัมพันธ์ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น มีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย การทำชาวน้ำเป็นวิถีชีวิตประชาชนและเป็นโปรแกรมดึงดูดใจนักท่องเที่ยว มีเส้นทางการคมนาคมสะดวก มีรถไฟใต้ดิน (Sub way) ทั่วเมืองใหญ่ นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางด้วยตนเอง ด้านกลยุทธ์การตลาด มีการจ้างพนักงานคนไทยในร้านขายเครื่องสำอาง อาหารสุขภาพ กิมจิ โสม มีจุดอ่อน ด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ ป้ายสื่อความหมายส่วนใหญ่เป็นภาษาเกาหลี ร้านอาหารริมบาทวิถี และห้องน้ำไม่ค่อยสะอาด ยังไม่มีมาตรฐานด้านบุคลากรนวด สถานบริการชาวน้ำบางแห่งยังต้องปรับปรุงเรื่องความสะอาด กระแสนิยมด้านสุขภาพ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุทั่วโลก สายการบินต้นทุนต่ำ และการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเป็นโอกาสที่จะมีนักท่องเที่ยวมากขึ้น ด้านอุปสรรค ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างเกาหลีใต้และเกาหลีเหนือ การประท้วงเพื่อเรียกร้องสิทธิของประชาชน สภาพอากาศหนาวเย็น โรคระบาดเมืองหนาว อาจเป็นอุปสรรคต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว

กิจกรรมทางสุขภาพที่ให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในที่มีความโดดเด่นในเอเชียมีดังนี้ ประเทศญี่ปุ่น มีกิจกรรม ได้แก่ 1) การนวดเท้า 2) การอาบน้ำแร่/แช่น้ำพุร้อน 3) การใช้สมุนไพร 4) อาหารสุขภาพ 5) ชาวน้ำ 6) อบทรายร้อน

ประเทศอินเดีย มีกิจกรรม ได้แก่ 1) สปา 2) การประคบอบสมุนไพร 3) การใช้สมุนไพร 4) การประคบ อบสมุนไพร 5) การใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพและความงาม 6) ฤๅษีดัดตน 7) กิจกรรมทางศาสนา 8) อาหารสุขภาพ 9) โยคะ 10) การนวดน้ำมัน 11) โปรแกรมอายุรเวท (โยคะอาสนะ ปรายาม ปังกรม โภชนาการ) 12) การอบความร้อน 13) การแช่น้ำในอ่างจากุซซี่ 14) ชาวน้ำ

ประเทศจีน มีกิจกรรม ได้แก่ 1) การนวดเท้า 2) การนวดแผนจีน 3) การฝังเข็ม 4) Cupping 5) กัวซา (ขูดขับพิษ) 6) การใช้สมุนไพร 7) การประคบ อบสมุนไพร 8) การใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพและความงาม 9) วารีบำบัด 10) กิจกรรมทางศาสนา 11) อาหารสุขภาพ 12) การอาบน้ำแร่/แช่น้ำพุร้อน 13) กีฬากลางแจ้ง เช่น กอล์ฟ สกีหิมะ ปีนเขา ขี่จักรยาน 14) การชาวน้ำ

ประเทศเกาหลีใต้ มีกิจกรรม ได้แก่ 1) การนวดเท้า 2) สปา 3) การใช้สมุนไพร 4) การประคบ อบสมุนไพร 5) การใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพและความงาม 6) วารีบำบัด 7) กิจกรรมทางศาสนา 8) อาหารสุขภาพ 9) การอาบน้ำแร่/แช่น้ำพุร้อน 10) กีฬากลางแจ้ง เช่น กอล์ฟ สกีหิมะ ปีนเขา ขี่จักรยาน 11) การอบความร้อน 12) การแช่น้ำในอ่างจากุซซี่ 13) การชาวน้ำ

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย
ให้เป็นศูนย์กลางแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคเอเชีย มีประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 2.1 กำหนดแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามองค์ประกอบต่อไปนี้

1. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว จัดทำเว็บไซต์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษ หรือภาษาอื่นๆ ตามกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย จัดทำแผนที่ ใช้ GPS นำทางผ่านโทรศัพท์มือถือ จัดให้มีรถ

โดยสารไปยังแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น ควรมีแบบฟอร์มให้นักท่องเที่ยวสมัครสมาชิกหน้าเว็บไซต์เป็นภาษาอังกฤษ เพื่อให้ลูกค้าขอรับข้อมูลข่าวสารจาก ควรมีบริการรถรับส่งจากสนามบินมายังที่พัก แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งไม่มีเอกสาร หรือเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษและควรมีเครือข่ายกับโรงแรมที่พักในเมืองหรือกลุ่มมัคคุเทศก์ เพื่อนำนักท่องเที่ยวมากขึ้น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยควรมีประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติรู้จัก เพิ่มการประชาสัมพันธ์ในช่องทางที่หลากหลายมากขึ้น

2. ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว เสนอแนะให้จัดพื้นที่จุดชมวิวและพื้นที่สำหรับถ่ายภาพเป็นที่ระลึกตามกระแสนิยม โดยไม่ทำลายธรรมชาติ จัดภูมิทัศน์ให้สวยงาม เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาธรรมชาติตามความต้องการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นเสนอแนะให้มีการจัดการด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวให้มีความเป็นเอกลักษณ์ไทย สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีไทย และมีความกลมกลืนกับธรรมชาติ ด้านบุคลากรต้อนรับนักท่องเที่ยวมีบุคลิกภาพดี กริยามารยาทงดงาม มีการแต่งกายแบบไทย สิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวต่างชาติ

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก จัดให้ครบตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวที่ได้กำหนดไว้ เสนอแนะให้จัดพื้นที่ปลอดบุหรี่ในทุกแห่ง ควรจัดให้มีรถโดยสารสาธารณะหรือรถรับจ้างที่มีความชำนาญเส้นทางเพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวในฤดูฝนได้อย่างปลอดภัย

4. ด้านการบริการที่พัก เสนอแนะให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ในที่พักให้ได้ตามมาตรฐานกำหนด เช่น น้ำดื่ม หรือน้ำแร่ ตู้เย็น โทรทัศน์ บางแห่งไม่มีที่พักเสนอแนะให้มีการสร้างเครือข่ายกับโรงแรม/รีสอร์ทใกล้เคียงกับแหล่งน้ำแร่ หรือน้ำพุร้อน หรือพัฒนานักในชุมชนให้มีการจัดการแบบ Home Stay เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ

5. ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม เสนอแนะให้แหล่งท่องเที่ยวทุกแห่งมีการใช้วัสดุตกแต่งที่ใช้ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เช่น สิ่งประดิษฐ์จากไม้ไผ่ กระเบื้องเคลือบ เซรามิค ใช้ผ้าฝ้าย ผ้าไหม มาใช้ตกแต่งสถานที่หรือเป็นรูปแบบของพนักงาน เน้นให้เห็นความเป็นไทย รวมทั้งจัดเมนูอาหารไทยเพื่อส่งเสริมสุขภาพนักท่องเที่ยว

6. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว เสนอแนะให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทุกแห่งจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ เช่น การนวดแผนไทย การนวดฝ่าเท้า เมนูอาหารสุขภาพโดยเฉพาะอาหารไทยสามารถทำได้ทุกแห่ง

7. ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทุกแห่ง ควรมีการจัดพื้นที่ให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้สีก่อนคลายร่างกายและจิตใจ ได้เรียนรู้วัฒนธรรมและประเพณีไทย และได้ใกล้ชิดกับธรรมชาติเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ

8. ด้านการบริหารจัดการ ควรพัฒนาด้านการพูดภาษาอังกฤษแก่บุคลากรต้อนรับ และบุคลากรที่ให้บริการนวดจะต้องมีใบประกอบวิชาชีพนวด ควรมีการพัฒนาสถานที่นวดให้สะอาด มีการเปลี่ยนผ้าปูที่นอนนวดทุกครั้ง รักษาความสะอาดเต็นท์และเครื่องนอนที่จัดบริการแก่นักท่องเที่ยว ให้เป็นไปตามมาตรฐานสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ ควรมีการกำหนดจำนวน

นักท่องเที่ยวตามที่แหล่งท่องเที่ยวสามารถรองรับได้ เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้อยู่อย่างยั่งยืน นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงเรื่อง ความสะอาด ความปลอดภัย

9. ด้านผลิตภัณฑ์ส่งเสริมสุขภาพ เสนอแนะให้พัฒนาผลิตภัณฑ์สุขภาพ เช่น สมุนไพรไทยที่มีความเป็นเอกลักษณ์ อาหารไทย พืชผักปลอดสารพิษ จัดโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพ และผลิตภัณฑ์อาหารจากธรรมชาติที่ส่งเสริมสุขภาพให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

10. กำหนดแนวทางการพัฒนากิจกรรมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การพัฒนากิจกรรมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย มีแนวทางการจัดการส่วนประสมทางการตลาดให้เหมาะสม ดังต่อไปนี้

(1) ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยมีหลายรูปแบบ อาทิ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต้องการ 1) การนวดแผนไทย 2) การนวดเท้า 3) อาหารสุขภาพที่ทำมาจากธรรมชาติ 4) สุนัขบำบัด 5) โยคะ 6) มวยไทย 7) การฝึกสมาธิ 8) การอาบ/แช่น้ำพุร้อน 9) การนวดประคบสมุนไพร 10) การนวดบำบัดด้วยหิน 11) ไชย 12) การแช่น้ำในอ่างจากุซซี่ 13) การกดจุด 14) ฤๅษีดัดตน 15) การพอกโคลน ต้องการพักผ่อน/ผ่อนคลายร่างกายและจิตใจ ต้องการเรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่าง ต้องการสำรวจและศึกษาธรรมชาติ ต้องการดูแลสุขภาพและส่งเสริมสุขภาพ ต้องการพบปะเพื่อนใหม่ ต้องการ Re-establish self-esteem ดังนั้น ในการจัดการด้านผลิตภัณฑ์ ควรจัดกิจกรรมโปรแกรมสุขภาพแบบผสมผสานที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

(2) ด้านราคา (Price) ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยมีหลายระดับ นับว่าเป็นทางเลือกที่ดีให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ดังนั้น ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยจะต้องใช้กลยุทธ์ด้านราคาในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวต่างชาติ

(3) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ผลการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวร้อยละ 58.00 ใช้บริการแบบจัดการด้วยตนเอง (Self-Arrangement) ดังนั้น ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจะต้องมีช่องทางการจัดจำหน่ายที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น นักท่องเที่ยวที่มาจากทวีปยุโรป นักท่องเที่ยวชาวจีน ฯลฯ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ การใช้ YouTube เป็นต้น

(4) การส่งเสริมการขาย (Promotion) เป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพไปยังกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ได้แก่ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การขายตรง ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) การส่งเสริมการขายอาจดำเนินการได้หลายทาง อาทิ เช่น การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การผลิตสื่อต่างๆ เช่น เอกสารแผ่นพับ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านทางเว็บไซต์ หลายรูปแบบ โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก หรือภาษาอื่นๆ เพื่อให้ตรงกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย มีการจัดวางเอกสารประชาสัมพันธ์ไว้ในจุดที่นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย เช่น สนามบิน บนเครื่องบิน ห้างสรรพสินค้า

(5) พันธมิตรทางธุรกิจ (Partnership) เป็นการประสานงานความร่วมมือทางธุรกิจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพระหว่างสถานประกอบการต่างๆ ได้แก่ บริษัทนำเที่ยว บริษัทขนส่ง บริษัทจองที่พัก โรงแรม/ รีสอร์ท ภัตตาคาร สถานประกอบการนวดและสปา มัคคุเทศก์ท้องถิ่น ควรประสานความร่วมมือระหว่างกันเพื่อจัดบริการให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้รับความพอใจสูงสุด

(6) จิตวิทยาการขาย (Psychology) หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประเทศไทยได้รับการยอมรับจากชาวต่างชาติเรื่องความมีอัธยาศัยไมตรีและมีวัฒนธรรมที่ดีงาม ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรจัดการเพื่อส่งมอบการบริการที่ดีเยี่ยมให้แก่ลูกค้า

(7) การขายรวม (Packaging) ผลจากการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ร้อยละ 22.80 ต้องการรูปแบบการท่องเที่ยว แบบ Packaging ดังนั้น ผู้ประกอบการควรจัดโปรแกรมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่หลากหลายให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเลือก

(8) บุคลากรทางการท่องเที่ยว (People) เป็นบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จะต้องมีความรู้และมีทักษะเฉพาะ มีการพัฒนาความรู้และทักษะการปฏิบัติงานเพื่อให้บริการนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ต้องมีทักษะการสื่อสารภาษาต่างประเทศ ประชาชนในท้องถิ่นต้องยินดีที่จะต้อนรับนักท่องเที่ยวและสามารถให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้ ในด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น ผู้ให้บริการในสถานประกอบการนวดและสปา จะต้องผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมและมีใบประกอบวิชาชีพ เพื่อแสดงถึงมาตรฐานการให้บริการที่มีคุณภาพ

(9) ฤดูกาลท่องเที่ยว (Period) ควรจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับฤดูกาล เช่น สถานจัดโปรแกรมพิเศษในช่วงฤดูร้อนสำหรับครอบครัว

ตอนที่ 2.2 รูปแบบศูนย์พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การสร้างรูปแบบ รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นโดยการสังเคราะห์ผลมาจากการวิจัยใน ระยะที่ 1 ที่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการยก ร้างรูปแบบเบื้องต้นเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา และนำผลจากการสังเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนา กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในระยะที่ 2 มาจัดทำเป็นรูปแบบศูนย์พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยมีองค์ประกอบของศูนย์ ดังนี้

หน่วยที่ 1 หน่วยฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

หน่วยนี้จะเป็นหน่วยที่รวบรวมข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นใน ประเทศไทย ประกอบด้วย 1) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ 2) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ที่มนุษย์สร้างขึ้น และ 3) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบผสมผสาน มีข้อมูลสนับสนุนการนำ ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่มาใช้ประโยชน์ทางสุขภาพและไม่เป็นอันตรายต่อร่างกาย ข้อมูลการ เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสะดวกในการเดินทางด้วยระบบการคมนาคมที่ดีและมีความปลอดภัย สูง การบริหารจัดการตามมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยว ข้อมูลกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพทางร่างกาย และจิตใจ โดยเน้นความเป็นเอกลักษณ์ของไทย

หน่วยงานของทางภาครัฐที่เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านการท่องเที่ยวโดยตรง ควรเป็น หน่วยงานที่รวบรวมข้อมูลที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเพื่อเป็นประโยชน์ให้แก่ นักท่องเที่ยวได้ทราบถึงข้อมูลและสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย จะช่วยในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว ที่จะเลือกและเดินทางไปท่องเที่ยวตรงตามวัตถุประสงค์และความต้องการของนักท่องเที่ยว หน่วยงานสำคัญที่รับผิดชอบเกี่ยวกับรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่

สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด กรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

หน่วยที่ 2 หน่วยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

หน่วยนี้จะเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการพัฒนา อนุรักษ์ ส่งเสริม พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว สนับสนุนการบริการสุขภาพด้วยการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย พัฒนาผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีในท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้ในการดูแลและส่งเสริมสุขภาพ เป็นการบูรณาการของหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้มีศักยภาพ มีความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอย่างปลอดภัย แหล่งท่องเที่ยวสามารถรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวมีความปลอดภัยไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งหน่วยงานทางภาครัฐที่เข้ามาช่วยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ 1) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นหน่วยงานส่งเสริมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว พัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวตลอดจนทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และคุณภาพสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังสร้างร่วมมือในการฝึกอบรมทางด้านวิชาการเพื่อสร้างบุคลากรให้ได้มาตรฐานและเพียงพอต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว 2) กรมการท่องเที่ยว กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมป่าไม้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานที่พัฒนา อนุรักษ์ พัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม จัดระเบียบการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 3) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาล กรมสนับสนุนสุขภาพ มหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษา กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สมาคมแพทย์แผนไทยแห่งประเทศไทย สมาคมสปาไทย สมาพันธ์สปาไทย และชมรมต่างๆ ในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นหน่วยงานที่ช่วยสนับสนุนการบริการสุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทย การนำทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นมาใช้ในการดูแลส่งเสริมสุขภาพให้เกิดประโยชน์ต่อสุขภาพและมีความปลอดภัยในการใช้ พัฒนาคุณภาพของบุคลากรให้ได้มาตรฐานและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น เพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 4) กรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท กรมเจ้าท่า เป็นหน่วยงานที่มีรับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการเดินทาง การคมนาคม ให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวกและปลอดภัย 5) สมาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หอการค้า ช่วยสนับสนุนพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าในท้องถิ่นและบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

หน่วยที่ 3 หน่วยตรวจประเมินและรับรองมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

หน่วยนี้จะดำเนินการประเมินมาตรฐานคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวตามกระบวนการและวิธีการตรวจประเมินและประเมินมาตรฐานด้านต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งกรมการท่องเที่ยว เป็นหน่วยงานที่กำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มาตรฐานการจัดบริการในสถานประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และมีการกำหนดดัชนีชี้วัดมาตรฐานคุณภาพ เพื่อใช้ในการประเมินเพื่อให้การรับรองมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ได้

จัดทำมาตรฐานการรับรองคุณภาพสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ เพื่อใช้ในการประเมินรับรองคุณภาพสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข กำหนดเกณฑ์มาตรฐานของผลิตภัณฑ์สมุนไพร วิเคราะห์น้ำแร่ธรรมชาติจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ(น้ำพุร้อน)และตรวจวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ทางสุขภาพเพื่อให้ทุกผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการรับรองมีคุณภาพและมีความปลอดภัยต่อสุขภาพ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ได้มาตรฐานจะได้รับหนังสือรับรองคุณภาพหรือเครื่องหมายรับรองมาตรฐานคุณภาพที่ออกโดยหน่วยงานประเมินและรับรองมาตรฐานให้แหล่งท่องเที่ยวไว้เป็นหลักฐาน และเอกสารที่รับรองมาตรฐานนั้นควรเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้าใจและมั่นใจที่มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ตอนที่ 3 การจัดทำเว็บไซต์และเอกสารแผ่นพับข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นของประเทศไทย

เป็นการจัดทำข้อมูลที่แสดงรายละเอียดของแหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นของประเทศไทย นั้นมีรายละเอียดของการให้ข้อมูลของเว็บไซต์แบ่งตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว และตามภูมิภาค ส่วนแผ่นพับจัดแบ่งข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวตามภูมิภาค เนื่องจากมีพื้นที่จำกัด โดยมีรายละเอียดข้อมูลลักษณะทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและการติดต่อผ่านทางเว็บไซต์ของแหล่งท่องเที่ยว

อภิปรายผลการวิจัย

ประเทศไทยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และมีความหลากหลายในแต่ละภูมิภาค และมีความพร้อมด้านโรงแรม รีสอร์ทที่มีมาตรฐานสากล และได้รับรางวัลการบริการที่ดีเลิศ มีการคมนาคมที่สะดวกสามารถรองรับนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครันนักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายในทุกภูมิภาคของประเทศไทย มีความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ และมนุษย์สร้างขึ้น ประกอบกับคนไทยมีมิตรภาพที่ดีต่อนักท่องเที่ยวและมีเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ความมีชื่อเสียงด้านการบริการส่งเสริมสุขภาพ โดยเฉพาะการนวดแผนไทยและสปาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว รวมทั้งมีผลิตภัณฑ์สมุนไพรส่งเสริมสุขภาพและความงามที่ได้รับการยอมรับจากนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั่วโลก กระแสนิยมเรื่องสุขภาพและสังคมผู้สูงอายุทำให้นักท่องเที่ยวทั่วโลกต้องการแสวงหากิจกรรมต่างๆ ที่ส่งผลดีต่อสุขภาพทำให้ร่างกายแข็งแรง อายุยืนยาว ซึ่งประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวทั่วโลก ด้วยมีสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวในด้านความสวยงามของธรรมชาติ วัฒนธรรมไทย และความคุ้มค่าของเงินในการใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยว ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นที่ต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นในเอเชีย จากผลการวิจัยจึงสามารถนำมาอภิปรายในประเด็นที่สำคัญๆ ดังนี้

1. ศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการ รูปแบบการจัดการและการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยและประเทศที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของเอเชีย

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย พบว่า มีทรัพยากรธรรมชาติเป็นพื้นฐาน มีสภาพป่าอุดมสมบูรณ์ บางแห่งเป็นแหล่งมรดกโลก มีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ส่งเสริมสุขภาพ เช่น น้ำพุร้อน น้ำแร่ โคลนร้อน หวายร้อน น้ำพุร้อนเค็ม (Salt Spring) การบริหารจัดการมีทั้งภาครัฐบาล และภาคเอกชน และมีการจัดการโดยชุมชน ภาคเอกชนส่วนใหญ่มีการบริหารจัดการที่ดีได้รับรางวัล จุดอ่อนที่ต้องพัฒนา พบว่า สถานประกอบการนวดบางแห่งไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานด้านความสะอาดของวัสดุอุปกรณ์ บุคลากรไม่สามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้ ขาดการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ การสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ซึ่งไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สถานประกอบการนวดที่มีชื่อเสียงบางแห่งมีนักท่องเที่ยว รอรับบริการจำนวนมาก บุคลากรไม่เพียงพอ ไม่มีการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างหน่วยงานที่ดำเนินงานเรื่องการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ สุนิษา เพ็ญทรัพย์ และคณะ (2555) พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมากด้านการอาบน้ำแร่เพื่อสุขภาพ และการชมทัศนียภาพโดยรอบบ่อน้ำพุร้อน นักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการบำรุงรักษาและทำความสะอาดบริเวณบ่อน้ำพุร้อน และมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น ควรเพิ่มบุคลากรให้มากขึ้น และจัดบุคลากรให้ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และยังสอดคล้องกับ อริศรา ห่องทรัพย์ (2558) พบว่า ผู้นำท้องถิ่น ประชาชน ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวมีความต้องการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติในระดับมาก และเสนอแนะให้มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวพุร้อนธรรมชาติให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น โดยการใช้สื่อออนไลน์ต่าง ๆ เช่น Web page, Facebook,

Social media ซึ่งสอดคล้องกับ ทรวงธรรม สุขสว่าง (2559) ที่กล่าวถึง การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยการใช้เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์(Social media) หรือจะใช้เครือข่ายการบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จากข้อค้นพบดังกล่าว ควรเร่งพัฒนาบุคลากรให้ตระหนักถึงการรักษาความสะอาดของวัสดุอุปกรณ์เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวซึ่งสอดคล้องกับ เกษม จันทร์แก้ว (2559) ได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่สำคัญประการหนึ่งคือ เรื่องความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว และบุคลากรต้องพูดภาษาอังกฤษได้ คณะผู้วิจัยเสนอให้มีการจัดฝึกอบรมบุคลากรให้สามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศ ผลิตภัณฑ์บุคลากรนวดเพิ่มมากขึ้น และทำการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษ ดำเนินการเรื่องการสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อสามารถประสานความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย พบว่า มี 4 ประเทศที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศอินเดีย สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลีใต้ ส่วนใหญ่มีสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละประเทศ และมีศาสตร์เฉพาะด้านในการดูแลรักษา หรือ ส่งเสริมสุขภาพ เช่น วัฒนธรรมการอาบน้ำพุร้อนแบบดั้งเดิมที่เรียกว่า “ออนเซ็น” การดูแลสุขภาพแบบองค์รวมโดยใช้ศาสตร์ด้านอายุรเวท ศาสตร์การรักษาสภาพด้วยการแพทย์แผนจีน วัฒนธรรมการอาบน้ำร้อนที่เรียกว่า “ซาวน่า” ส่วนใหญ่แต่ละประเทศมีการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีมาตรฐาน มีการบริหารจัดการที่ดี มีการประชาสัมพันธ์ผ่านทางเว็บไซต์ เอกสารแผ่นพับ บริษัทนำเที่ยว จากการศึกษาพบว่าบางประเทศ มีจุดอ่อนที่ต้องพัฒนา ได้แก่ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่ได้มาตรฐาน การสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ บุคลากร ขาดจิตสำนึกในด้านการบริการ ยังไม่มีมาตรฐานด้านบุคลากรนวด สถานบริการซาวน่าบางแห่งยังไม่มีมาตรฐานด้านการรักษาความสะอาด อย่างไรก็ตามพบว่ามีอุปสรรค ในด้านภัยทางธรรมชาติ สภาพอากาศที่หนาวจัดในฤดูหนาว การเกิดโรคระบาด ความขัดแย้งกับประเทศเพื่อนบ้าน การมีคู่แข่งทางการท่องเที่ยวของประเทศในภูมิภาคเอเชีย และการจองโปรแกรมล่วงหน้า ปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว

อภิปรายผลจากการศึกษากิจกรรมทางสุขภาพที่ให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย และประเทศที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของเอเชีย พบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพส่วนใหญ่มีรูปแบบของกิจกรรมที่ใกล้เคียงกัน มีความแตกต่างกันที่มีการนำวัฒนธรรมวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละประเทศ และศาสตร์เฉพาะด้านในการดูแลรักษา ส่งเสริมสุขภาพ มาผนวกเข้ากับการท่องเที่ยว โดยประเทศไทยมีการนำภูมิปัญญาไทยมาเป็นกิจกรรมทางสุขภาพ เช่น การนวดแผนไทย มวยไทย การรับประทานอาหารไทยและเรียนรู้การปรุงอาหารไทย ซึ่งเป็นที่รู้จักแพร่หลายในระดับนานาชาติ นอกจากนี้ยังมีโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพแบบบูรณาการ ที่มีการส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิต ในเบื้องต้นมีการตรวจสุขภาพผู้เข้าร่วมโปรแกรม มีกิจกรรมออกกำลังกายรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมกับสภาพของผู้เข้าร่วม มีการใช้ธรรมชาติบำบัด ธาราบำบัด มีการดูแลด้านโภชนาการ มีกิจกรรมทางศาสนา มีการใช้สมุนไพรเพื่อสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ของ เกษม จันทร์แก้ว (2559) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จะต้องพิจารณาผลที่จะเกิดขึ้นทั้งด้านร่างกายและ

ด้านจิตใจ เมื่อทบทวนโปรแกรมจะเห็นว่าโปรแกรมสุขภาพนั้นตอบสนองด้านร่างกายและจิตใจผู้เข้าร่วม ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วประเทศไทยมีความโดดเด่นในเรื่องรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย

2. แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคเอเชีย

2.1 กำหนดแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยยึดหลักการดำเนินงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ของกรมการท่องเที่ยว (2558) ข้อค้นพบจากผลการวิจัย นำมาเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ตามองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการบริหารงานของแหล่งท่องเที่ยว มีโครงสร้างบริหารงานแบบระบบราชการ และเอกชน รวมทั้งคณะสงฆ์ มีการกำหนดวิสัยทัศน์การทำงาน วางแผนกิจกรรมการท่องเที่ยว มีการวางแผนกำลังคน โดยกำหนดคุณสมบัติด้านความรู้ และทักษะให้สอดคล้องกับลักษณะงานในส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น และแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบผสมผสาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานบริการนักท่องเที่ยว เช่น ฝ่ายต้อนรับนักท่องเที่ยว ฝ่ายนวดและสปา ฝ่ายกิจกรรม ฝ่ายทำความสะอาด ฝ่ายรักษาความปลอดภัย ฝ่ายดูแลอาหารและเครื่องดื่ม ฯลฯ

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว มีการจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้สามารถดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยว เสนอแนะให้จัดพื้นที่จุดชมวิวและพื้นที่สำหรับถ่ายภาพเป็นที่ระลึกตามกระแสนิยม โดยไม่ทำลายธรรมชาติ จัดภูมิทัศน์ให้สวยงาม เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาธรรมชาติตามความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเสนอแนะให้มีการจัดสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวให้มีความเป็นเอกลักษณ์ไทยสอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีไทย และมีความกลมกลืนกับธรรมชาติ และในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทุกแห่ง ควรมีการจัดพื้นที่ปลอดบุหรี่ จัดบรรยากาศให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้สึกผ่อนคลายร่างกายและจิตใจ ได้เรียนรู้วัฒนธรรมและประเพณีไทย และได้ใกล้ชิดกับธรรมชาติเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

องค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เสนอแนะให้จัดทำเว็บไซต์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษ หรือภาษาอื่นๆ ตามกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์แผ่นพับเป็นภาษาอังกฤษจัดวางในศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่สนามบิน สถานีรถไฟ ศูนย์การค้าหรือจุดที่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวนมาก ใช้ระบบ GPS (Global Positioning System) นำทางผ่านโทรศัพท์มือถือ หรือใช้แผนที่นำทางของ Google map ควรมีระบบการติดต่อผ่านทางเว็บไซต์เป็นภาษาอังกฤษ จัดให้มีรถโดยสารเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ควรมีบริการรถรับส่งจากสนามบินมายัง แหล่งท่องเที่ยว สร้างเครือข่ายระหว่างกัน เช่น โรงแรม บริษัทนำเที่ยว บริษัทจองที่พัก มัคคุเทศก์ เพื่อนำนักท่องเที่ยวเข้ามาให้มากขึ้น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยควรประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติรู้จัก โดยเพิ่ม

การประชาสัมพันธ์ในช่องทางที่หลากหลาย ผ่านสื่อประเภท Social Networking เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงได้ง่ายเนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จัดการท่องเที่ยวด้วยตนเอง

องค์ประกอบที่ 4 การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ จัดให้ครบตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวที่ได้กำหนดไว้ เสนอแนะให้จัดพื้นที่ปลอดบุหรี่ในทุกแห่ง ด้านการบริการที่พัก เสนอแนะให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ในที่พักให้ได้ตามมาตรฐานกำหนด แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบางแห่งไม่มีที่พักเสนอแนะให้มีการสร้างเครือข่ายกับโรงแรม/รีสอร์ทใกล้เคียง พัฒนาคนในชุมชนให้มีการจัดการแบบ Home Stay เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ

องค์ประกอบที่ 5 การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพบริการในแหล่งท่องเที่ยว ควรมีการฝึกอบรมบุคลากรทุกฝ่ายให้เข้าใจหลักการบริการเรื่องการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และอบรมการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อให้สื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้ บุคลากรควรมีการแต่งกายแบบไทย มีจิตสำนึกในการบริการที่ดีเลิศ บุคลากรที่ให้บริการนวดหรือสปาต้องมีใบประกอบวิชาชีพ ควรมีการรักษาความสะอาดสถานที่นวด มีการเปลี่ยนผ้าปูที่นอนนวดทุกครั้ง รักษาความสะอาดเต็นท์และเครื่องนอนที่จัดบริการแก่นักท่องเที่ยว มีข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยวต่างชาติให้ปรับปรุงเรื่องความสะอาดและความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่ 6 การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เสนอแนะให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทุกแห่งจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ เช่น การนวดแผนไทย การนวดฝ่าเท้า เมนูอาหารสุขภาพโดยเฉพาะอาหารไทย แหล่งท่องเที่ยวทุกแห่งสามารถทำได้ เสนอแนะให้พัฒนาผลิตภัณฑ์สุขภาพ เช่น สมุนไพรไทยที่บำรุงสุขภาพ และเสริมความงาม จัดโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพ และผลิตภัณฑ์อาหารจากธรรมชาติที่ส่งเสริมสุขภาพให้แก่นักท่องเที่ยวต่างชาติ

องค์ประกอบที่ 7 การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ เสนอแนะให้แหล่งท่องเที่ยวทุกแห่งมีการใช้วัสดุตกแต่งที่ใช้ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เช่น สิ่งประดิษฐ์จากไม้ไผ่ กระเบื้องเคลือบ เซรามิค ผ้าฝ้าย ผ้าไหม มาใช้ตกแต่งสถานที่หรือเป็นรูปแบบของพนักงาน เน้นให้เห็นความเป็นไทย รวมทั้งจัดเมนูอาหารไทยเพื่อส่งเสริมสุขภาพนักท่องเที่ยว ควรมีการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวตามที่แหล่งท่องเที่ยวสามารถรองรับได้ เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน

2.2 กำหนดกลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย มีแนวทางการจัดการโดยใช้แนวคิดที่สอดคล้องกับ เทิดชาย ช่วยบำรุง (2552) โดยการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ผลการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวต่างชาติต้องการผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย ดังนี้ 1) การนวดแผนไทย 2) การนวดเท้า 3) อาหารสุขภาพที่ทำมาจากธรรมชาติ 4) สุนัขบำบัด 5) โยคะ 6) มวยไทย 7) การฝึกสมาธิ 8) การอาบ/แช่น้ำพุร้อน 9) การนวดประคบสมุนไพร 10) การนวดบำบัดด้วยหิน 11) ไชโย 12) การแช่น้ำในอ่างจากุซซี่ 13) การกดจุด 14) ฤๅษีดัดตน 15) การพอกโคลน และนักท่องเที่ยวต่างชาติ ต้องการพักผ่อน/ผ่อนคลายร่างกายและจิตใจ ต้องการเรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่าง ต้องการใกล้ชิดธรรมชาติ ต้องการปรับปรุงสุขภาพของตนเอง ต้องการพบเพื่อนใหม่ ต้องการเสริมความมั่นใจทางด้านสุขภาพ ดังนั้น ในการจัดการด้านผลิตภัณฑ์ ควรจัดกิจกรรมโปรแกรมสุขภาพแบบผสมผสานโดยให้นักท่องเที่ยวได้เลือกตามความต้องการ

2. ด้านราคา (Price) ผลิทธิกณ์การทอ้งเทียวเชิงสุขภาพของประเทศไทยมีหลายระดับ นับว่าเป็นทางเลือกที่ดีให้แก่ักทอ้งเทียวชาวต่างชาติ ดังนั้น ผู้ประกอบการจะต้องใช้กลยุทธ์ด้านราคาในการดึงดูดใจักทอ้งเทียวชาวต่างชาติ

3. ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ผลการศึกษา พบว่า ักทอ้งเทียวร้อยละ 58.00 ใช้บริการแบบจัดการด้วยตนเอง (Self-Arrangement) ดังนั้น ผู้ประกอบการทอ้งเทียวเชิงสุขภาพจะต้องมีช่องทางการจัดจำหน่ายที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น ักทอ้งเทียวที่มาจากทวีปยุโรป ักทอ้งเทียวชาวจีน ฯลฯ เสนอแนะให้จัดทำเว็บไซต์ข้อมูลแหล่งทอ้งเทียวเป็นภาษาอังกฤษ หรือภาษาอื่นๆ ตามกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ การใช้ YouTube เป็นต้น

4. การส่งเสริมการขาย (Promotion) เป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการทอ้งเทียวเชิงสุขภาพไปยังกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ได้แก่ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การขายตรง ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) การส่งเสริมการขายอาจดำเนินการได้หลายทาง อาทิ เช่น การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การผลิตสื่อต่างๆ เช่น เอกสารแผ่นพับ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านทางเว็บไซต์ หลายรูปแบบ โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก หรือภาษาอื่นๆ เพื่อให้ตรงกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย มีการจัดวางเอกสารประชาสัมพันธ์ไว้ในจุดที่ักทอ้งเทียวชาวต่างชาติเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย เช่น สนามบิน บนเครื่องบิน ห้างสรรพสินค้า

5. พันธมิตรทางธุรกิจ (Partnership) เป็นการประสานงานความร่วมมือทางธุรกิจ ทอ้งเทียวเชิงสุขภาพระหว่างสถานประกอบการต่างๆ ได้แก่ บริษัทนำเทียว บริษัทขนส่ง บริษัทจองที่พัก โรงแรม/ รีสอร์ท ภัตตาคาร สถานประกอบการนวดและสปา มัคคุเทศก์ท้องถิ่น ควรประสานความร่วมมือระหว่างกันเพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมการทอ้งเทียวเชิงสุขภาพจัดบริการแก่นักทอ้งเทียวชาวต่างชาติให้ได้รับความพอใจสูงสุด

6. จิตวิทยาการขาย (Psychology) การบริการด้านการทอ้งเทียวเชิงสุขภาพเป็นการสร้างประสบการณ์ที่ดีด้านการพักผ่อนและการผ่อนคลายให้แก่ักทอ้งเทียว ประเทศไทยได้รับการยอมรับจากชาวต่างชาติเรื่อง “Thainess” ความมีอัธยาศัยไมตรีและมีวัฒนธรรมที่งดงาม ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรจัดบุคลากร และสภาพแวดล้อมที่พร้อมบริการ เพื่อส่งมอบการบริการที่ดีเยี่ยมให้แก่ลูกค้า

7. การขายรวม (Packaging) ผลจากการศึกษา พบว่า ักทอ้งเทียวชาวต่างชาติที่มาทอ้งเทียวในแหล่งทอ้งเทียวเชิงสุขภาพ ร้อยละ 22.80 ต้องการรูปแบบการทอ้งเทียว แบบ Packaging ดังนั้น ผู้ประกอบการควรจัดโปรแกรมกิจกรรมการทอ้งเทียวเชิงสุขภาพที่หลากหลาย ให้ักทอ้งเทียวได้มีโอกาสเลือกตามความต้องการ

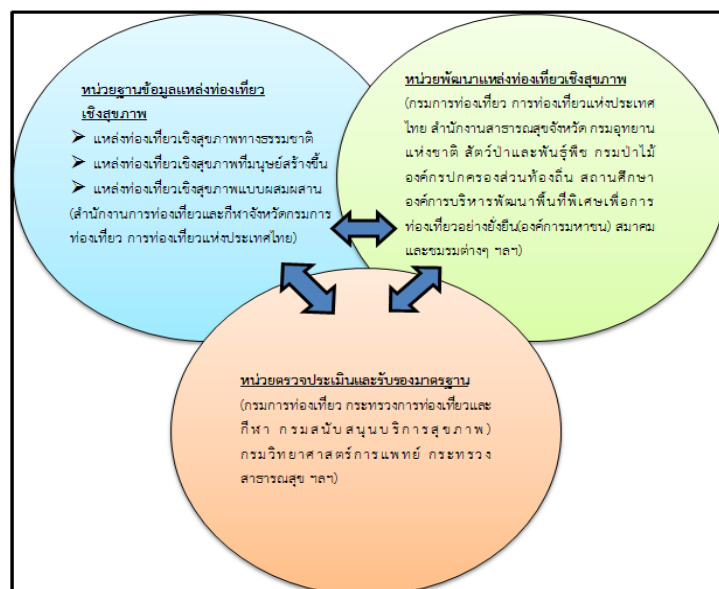
8. บุคลากรทางการทอ้งเทียว (People) เป็นบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการทอ้งเทียวเชิงสุขภาพ จะต้องมีความรู้และมีทักษะเฉพาะ มีการพัฒนาความรู้และทักษะการปฏิบัติงานเพื่อให้บริการักทอ้งเทียวชาวต่างชาติ ต้องมีทักษะการสื่อสารภาษาต่างประเทศ ประชาชนในท้องถิ่นต้องยินดีที่จะต้อนรับักทอ้งเทียวและสามารถให้ข้อมูลแก่นักทอ้งเทียวชาวต่างชาติได้ ในด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น ผู้ให้บริการในสถานประกอบการนวดและสปา จะต้องผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมและมีใบประกอบวิชาชีพ เพื่อแสดงถึงมาตรฐานการให้บริการที่มีคุณภาพ

9. ฤดูกาลท่องเที่ยว (Period) มีอิทธิพลต่อปริมาณการรองรับนักท่องเที่ยว ในการดำเนินการตลาดท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนั้น ควรคำนึงถึงการขยายโอกาสทางการท่องเที่ยวโดยเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามควรคำนึงถึงขีดความสามารถทางการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวด้วย เช่น สถานประกอบการบางแห่งจัดโปรแกรมพิเศษในช่วงฤดูร้อนสำหรับครอบครัว เป็นต้น

2.3 รูปแบบศูนย์พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ภายในศูนย์ประกอบด้วย

1) หน่วยฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จะแสดงข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นในประเทศไทยเป็นภาษาอังกฤษที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย แสดง สถานที่ตั้ง ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ เว็บไซต์ ที่สามารถติดต่อแหล่งท่องเที่ยวได้ และแสดงข้อมูลกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพรูปแบบต่างๆ ข้อมูลในศูนย์ฯ จะช่วยให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจเดินทางเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งตรงกับข้อมูลที่ได้จากการวิพากษ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่ว่า แหล่งท่องเที่ยวควรมีการให้ข้อมูลที่สำคัญแก่นักท่องเที่ยวว่าการเดินทางมาที่แหล่งท่องเที่ยวแล้วต้องได้ประโยชน์ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่สะดวกและปลอดภัย หน่วยงานที่มีฐานข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว ได้แก่ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด กรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา 2) หน่วยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หน่วยนี้จะเป็นหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ที่จะช่วยกันในการดำเนินการพัฒนา อนุรักษ์ ส่งเสริม พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พัฒนาปัจจัยพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว พัฒนาผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีในท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้ในการดูแลและส่งเสริมสุขภาพ สนับสนุนการบริการสุขภาพด้วยการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย พัฒนาสถานที่เพื่อรองรับการทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนต้องให้ความร่วมมือ ประสานงาน เพราะเป็นการทำงานแบบบูรณาการกับหน่วยงานหลายหน่วยงานด้วยกันในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว หน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ กรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมป่าไม้ กรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) มหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษา กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สมาคมสปาไทย สมาพันธ์สปาไทย สมาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หอการค้าและชมรมต่างๆ ของภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับบริการสุขภาพและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นต้น 3) หน่วยตรวจประเมินและรับรองมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ดำเนินการประเมินคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวตามกระบวนการและวิธีการตรวจประเมินและประเมินมาตรฐานด้านต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อเป็นการรับรองมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพซึ่งจะช่วยเพิ่มคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งได้แก่ กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น โดยหน่วยงานออกเครื่องหมายรับรองมาตรฐานหรือหนังสือรับรองคุณภาพ และจะต้องมีการประเมินใหม่ตามระยะเวลาที่กำหนด หากระดับการประเมินต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานสามารถถอดถอนการรับรองมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนั้นๆ ได้ ทั้งนี้เครื่องหมายรับรองมาตรฐาน หรือหนังสือรับรองคุณภาพควรเป็นภาษาอังกฤษเพื่อให้นักท่องเที่ยว

ชาวต่างชาติเข้าใจและมั่นใจที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยว อภิปรายผลด้านการจัดตั้ง ศูนย์พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการใช้ข้อมูลระบบสารสนเทศ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว ในการเข้าถึงข้อมูลด้านพื้นที่โดดเด่น ด้านกิจกรรมการ ท่องเที่ยว ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ ซึ่ง เป็นข้อมูลที่สำคัญในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่จะเดินทางเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวเชิง สุขภาพ และด้านบทบาทความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน การทำงานแบบบูรณาการของหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง ตลอดจนการเป็นเครือข่ายระหว่างผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยเสนอให้มี หน่วยงานหลักที่มีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงกับการท่องเที่ยวศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ คือกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ดูแลศูนย์พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิง สุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ พรพฐ รูปจำลอง (2552) ได้ทำการศึกษากรอบนโยบายยุทธศาสตร์ในการ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพพบว่ารัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และมุ่งดึง ลูกค้าชาวต่างชาติให้มาใช้บริการทางการแพทย์และการส่งเสริมสุขภาพ แต่่นโยบายดังกล่าวขาดการ สนับสนุนอย่างต่อเนื่อง สาเหตุจากมีการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อย ๆ ไม่มีหน่วยงานหลักเพื่อให้มีเจ้าหน้าที่ รับผิดชอบโดยตรงในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ดังนั้นการตั้งศูนย์พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิง สุขภาพจะช่วยขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยให้โดดเด่น มีคุณภาพ การบริการเท่าเทียมกับประเทศคู่แข่ง อันจะนำไปสู่การเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวให้เข้ามาใช้บริการการ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชนและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพ

แผนภาพแสดงรูปแบบศูนย์พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

3. การจัดทำเว็บไซต์และเอกสารแผ่นพับข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นของประเทศไทยเป็นภาษาอังกฤษ

เป็นการจัดทำข้อมูลที่แสดงรายละเอียดของแหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นภาษาอังกฤษเพื่อการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นของประเทศไทย โดยมีรายละเอียด

ข้อมูล ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพที่เป็นจุดดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและการติดต่อผ่านทางเว็บไซต์ของแหล่งท่องเที่ยวต่างชาติ และในอนาคตระบบสารสนเทศทุกระบบจะต้องพึ่งพาความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งจะเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่สำคัญต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่จะเดินทางเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ผลจากการศึกษาวิจัยตามข้อมูลที่ปรากฏจึงกล่าวได้ว่าการวิจัยเรื่อง ศักยภาพและจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยและกลุ่มประเทศที่มีความโดดเด่นในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย ได้ผลการวิจัยที่ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยอย่างครบถ้วนทุกประเด็น และผลที่ได้รับจากการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคเอเชีย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย ในแต่ละประเภท ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น และแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบผสมผสาน ในองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการบริการที่พัก ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ ด้านการบริหารจัดการ ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านกลยุทธ์การตลาด ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานในการรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

2. ข้อเสนอแนะในการพัฒนา

2.1 หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด ศาสนสถาน หน่วยงานภาคเอกชน ที่ดูแลรับผิดชอบการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ นำผลการวิจัยและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพไปใช้ในการบริการนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคเอเชีย

2.2 อุทยานแห่งชาติ และแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ที่มีศักยภาพจัดบริการสปาที่ได้มาตรฐาน นำผลการวิจัยและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาไปใช้ประโยชน์ ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะช่วยสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน และธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการต่อยอดงานวิจัยทางด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่

3.1 แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ ทำการวิจัยเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในมาตรฐานและการบริการด้านสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการดูแลและส่งเสริมสุขภาพ เช่น น้ำพุร้อน น้ำพุร้อนเค็ม น้ำแร่ ทารายร้อน โคลนร้อน

3.2 แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น และแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบผสมผสาน โดยทำการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หรือทำการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สุขภาพ ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2556). **คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558ก). **การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว**. กรุงเทพมหานคร: กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558ข). **แผนปฏิบัติการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพของประเทศ พ.ศ. 2558-2560**. กรุงเทพมหานคร: (ม.ป.พ.)
- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558ค). **มาตรฐานการจัดบริการในสถานประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ**. สำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2555). **คู่มือธุรกิจสปา**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://plan.hss.moph.go.th/uploadFiles/document/D00000000403_23745.pdf [22 กันยายน 2557]
- กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ. (2553) นโยบายด้าน Medical Hub ของ อินเดีย. *e-TAT Tourism Journal*. 1(2553): 1-2.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2559). **รายงานภาวะเศรษฐกิจท่องเที่ยว ฉบับที่ 3(มกราคม-มีนาคม 2559)**. กรุงเทพมหานคร: เอ็กเซลเลนซ์ บิสเนส แมเนจเม้นท์
- กระทรวงสาธารณสุข. (2556). **มาตรฐานการรับรองคุณภาพสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ**. สำนักสถานพยาบาลและการประกอบโรคศิลปะ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. กรุงเทพมหานคร: ชุมชมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2539). **การตลาดในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: กองวิชาการและฝึกอบรม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2552). **โครงการจัดทำข้อมูลโครงสร้างการลงทุนธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://tourisminvest.tat.or.th/งานวิจัย/การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ/>. [30 สิงหาคม 2558]
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2553). **การวิจัยโครงการสำรวจพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศกลุ่มสุขภาพความงาม**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท มาร์เก็ตไวส์ จำกัด
- เกษม จันทร์แก้ว. (2559) **การสัมมนาวิพากษ์ผลลัพธ์การวิจัย แผนงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทยเพื่อเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย** วันที่ 19 พฤษภาคม 2559 ณ ห้องประชุมสถาบันการพลศึกษา กรีฑาสถานแห่งชาติ ปทุมวัน กรุงเทพฯ

- จามร วังศรีแก้ว. (2553). แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉันทชนก ไชยสมบูรณ์ (2552). แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษา บ่อน้ำร้อน-สวนสาธารณะรักษะวาริน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชนิดา ทวีศรี. (2551). การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.l3nr.org/posts/166878> [30 กุมภาพันธ์ 2558]
- ชนิดาภา แก้วฉนวน. (2553). การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาบ่อน้ำพุร้อน พระร่วงจังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร
- ชลตรงค์ ทองแสง และอำนาจ รักษาผล. (2552). โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ บ่อน้ำร้อนถ้ำเขาพลู. รายงานผลการวิจัย: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ทรงธรรม สุขสว่าง (2559) การสัมมนาวิพากษ์ผลลัพธ์การวิจัย แผนงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทยเพื่อเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย วันที่ 19 พฤษภาคม 2559 ณ ห้องประชุมสถาบันกาลพลศึกษา กรีฑาสถานแห่งชาติ ปทุมวัน กรุงเทพฯ
- ทิพวรรณ พุ่มมณี. (2552). การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2552). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร. (2542). สรุปผลการสัมมนาการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือ. กรุงเทพมหานคร:การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- นพปฎล สมิตานนท์.(2553). กลยุทธ์สำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยว สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน). (2556). การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของมาเลเซียปีที่แล้ว ขยายตัวเป็นประวัติการณ์ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.mcot.net/site/content?id=4ff675320b01dabf3c044d0b#.VrOszNJ97Dc> [30 สิงหาคม, 2557]
- ปัทมา ตันติเวชกุล. (2546). การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ. จุลสารการท่องเที่ยว, 22(1), 29-41.
- ประชาชาติธุรกิจ. (2554) ตากาลือกอกวีซ่าแบบใหม่ ดึงคนใช้ต่างชาติ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1295347560&grpid=04&catid=00 [30 สิงหาคม, 2557]

- พรพฐ รุปจำลอง. (2552). **กรอบนโยบายเชิงยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต. คณะรัฐศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- พระราชบัญญัติการสาธารณสุข. (2535). **ราชกิจจานุเบกษา** 109(38) (5 เมษายน 2535) : 37-52
- พิมลดา ศรีวิภาพัฒนา. (2553). **กลยุทธ์เพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวร้อนในประเทศไทยให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตร สาขาวิชาการจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาวนา โกมลนาค. (2554). **แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนโป่งกวาง ตำบลสะเมิงเหนือ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่.** สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตร. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มนัส สุวรรณ. (2538). **นิเวศวิทยากับการพัฒนาเศรษฐกิจ.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- วิชชุดา ไชยยศ. (2552). **กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์และการรับรู้ข่าวสารการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในภาคอีสาน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตร. สาขาวิชาประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิวัฒน์ชัย บุญยภักดี. (2538). **ศักยภาพสำคัญอย่างไรต่อแหล่งท่องเที่ยว. จุลสารการท่องเที่ยว.** 8 (เมษายน – มิถุนายน 2538) : 42 – 45.
- ศินีย์ สังข์รัมย์ (2554). **กลยุทธ์การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยสู่ตลาดโลก : รายงานวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยสู่ตลาดโลก.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ศศิธร รุ่งกิจเลิศสกุล และคนอื่นๆ. (2550). **แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสปาจากน้ำแร่ธรรมชาติในจังหวัดเชียงราย** รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- สมบัติ กาญจนกิจและคณะ.(2555) **การพัฒนาทุนมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี 2558.** รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งชาติ (เอกสารอัดสำเนา)
- สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงมะนิลา (2555). **ธุรกิจสปาในประเทศฟิลิปปินส์.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://thaifranchisedownload.com/dl/group12520120830162459.pdf> [30 สิงหาคม, 2557]
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. (2557). **ประเทศไทยบนถนนสู่ศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เดอะ กราฟิโก ซิสเต็มส์ จำกัด.
- สำพันธ์ ขุนราช. (2553). **การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติให้สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตร. ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุวรินทร์ อศวโรจน์กุล. (2555). **ทัศนคติ แรงจูงใจ พฤติกรรม ความต้องการและความตั้งใจของนักท่องเที่ยวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุจิตรา สุคนธ์ทรัพย์และคณะ. (2556) **การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศ JBRIC และ AEC. โครงการวิจัยเรื่อง การเตรียมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุนิษา เพ็ญทรัพย์ และปวันรัตน์ แสงสิริโรจน์. (2555) **พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาบ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง**. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, แหล่งที่มา: www.ssru.ac.th
- อริศรา ห้องทรัพย์. (2558). **แนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย. วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ, 16(3) (กันยายน-ธันวาคม 2558) : 76-90.**

ภาษาอังกฤษ

- Beaumont, N., and Dredge, D. (2010). Local tourism governance: A comparison of three network approaches. **Journal of Sustainable Tourism**. 18(1) (January 2010) : 7–28. (Mimeographed)
- Blackwell, R. D., Miniard, P. W., and Engel, J. F. (2006). **Consumer behavior**. 10th ed. Mason, OH: Thomson/South-Western
- Buhalis, D. (2000). Marketing the competitive destination of the future. **Journal Tourism Management Special Issue: The Competitive Destination**.
- Chen, Y. (2007). Correlation of Service Quality, Customer Satisfaction, Customer Loyalty and Life Style at Hot Springs Hotels. **Journal of International Management Studies**, August : 51-59.
- Chi, C., & Qu, H. (2008). Examining the structural relationships of destination image, tourist satisfaction and destination loyalty: an integrated approach. **Journal Tourism Management**, 29 : 624-636.
- Eggleton. (2007). Spa pavilions. **Special advertising report for The Weekend Australian Magazine** . (April 2007) : 38–40. (Unpublished Manuscript)
- Govers R. et al. (2007). Promoting Tourism Destination Image. **Journal of Travel Research**, 46 : 15-23.
- Hallin, C. A., and Marnburg, E. (2007). In Times of Uncertainty in the Hotel Industry: Hotel Directors' Decision-Making and Coping Strategies for Dealing with Uncertainty in Change Activities. **Scandinavian Journal of Hospitality & Tourism**, 7(4), 364-388.

- Handerson, A. (2014). **The 5 Best Countries for Medical Tourism and oversea healthcare.** [Online]. Available from: <http://www.com>2014/01/05>top> [2014, September 12]
- Hunter-Jones, P., & Blackburn, A. (2007). Understanding the relationship between holiday taking and self-assessed health: an exploratory study of senior tourism. **International Journal of Consumer Studies**, 31 : 509-561.
- International Spa Association (ISPA). (2014). **Types of Spas** [Online]. Available from: <http://experienceispa.com/resources/spa-goers> [2014, August 30].
- International Trade Centre (ITC). (2014). **Medical and Wellness Tourism: Lessons from Asia.** Geneva: International Trade Centre.
- International Union of Official Travel Organizations (IUOTO). (1973). **The Marketing of Tourist Products of the Developing Countries: International Seminar, Accra, Ghana, August 1973. Accra, Ghana: IUOTO.** (Unpublished Manuscript)
- Kim, S., Holland, S., and Han, H. (2013). A structural model for examining how destination image, perceived value, and service quality affect destination loyalty: A case study of Orlando. **International Journal of Tourism Research**. 15 (March 2013) : 313-318.
- Laiang, J. H., and Weiler, B. (2008). **Mind Body and Spirit: Health and Wellness Tourism in Asia. Asian Tourism: Growth and Change.** Oxford: Elsevier Ltd.
- Lee, C. F., & King, B. (2006). **Assessing Destination Competitiveness. An Application to the Hot Springs Tourism Sector.** Centre for Hospitality and Tourism Research. Victoria University.
- Lemmetyinen, A., and Frank, M. (2009). The key capabilities required for managing tourism business networks. **Journal of Tourism Management**. 30(1) (February 2009) : 31-40
- MyMEDHoliday.com. (2013). **Traditional Korean Medicine's Popularity is growing Among Medical Tourists** [Online]. Available from: <http://www.mymedholiday.com/blog/2013/11/1094/traditional-korean-medicines-popularity-is-growing-among-medical-tourists/> [2014, September 24]
- MyMEDHoliday.com. (2014). **Japan Medical Tourism: Another Major Reason to Visit the Land of the Rising Sun.** Available from: <http://www.mymedholiday.com/blog/2014/01/1188/japan-medical-tourism-another-major-reason-to-visit-the-land-of-the-rising-sun/> [2014, September 22]

- Nahrstedt, W. (2004). **Wellness: A New Perspective for Leisure Centers, Health Tourism, and Spas in Europe on the Global Health Market.** In K. Weiermair & C. Mathies (Eds.), *The Tourism and Leisure industry: Shaping the Future*. New York: Haworth Hospitality Press.
- NutritionVista. (2009). **There are two major forces determining health trends for us in 2009.** Available from : <http://www.nutritionvista.com/CMS/Static/2009-Health-Trends.aspx> [2014, August 30]
- Rodríguez, I. L. (2009). **Social media in tourism behavior.** MA **European Tourism Management** [Online]. Bournemouth University Université de Savoie. Available from : <http://text.123doc.org/document/955085-social-media-in-tourism-behavior.htm> [2014, September 24]
- Smith, M. and Kelly, C. (2006). Wellness Tourism. **Tourism Recreation Research** 31(1), 1-4.
- Smith, M and Puczko, L.(2009). **Health and Wellness Tourism.** Oxford: Elsevier.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วย

1. แบบสังเกตแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
2. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
3. แบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

แบบสังเกตสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ

ชื่อสถานประกอบการ.....
 ชื่อเจ้าของกิจการ.....สถานที่ตั้ง เลขที่.....ถนน.....
 ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
 โทรศัพท์.....E-mail:.....
 ชื่อผู้สังเกต.....
 วันที่/เดือน/ปีทำการสังเกต / /เวลาที่ทำการสังเกต.....
 คำอธิบาย โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องแสดงหลักฐาน และเขียนคำอธิบายเพิ่มเติมเมื่อพบกิจกรรมหรือ
 ลักษณะที่โดดเด่น

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/คำอธิบาย เพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
1. ด้านการเข้าถึงสถานประกอบการสปา			
1.1 มีเส้นทางทางคมนาคมที่สะดวก			
1.2 สภาพเส้นทางที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีความปลอดภัยในการเดินทาง สามารถเข้าถึงได้ในทุกฤดูกาล			
1.3 มีป้ายบอกทางเป็นระยะ มองเห็นได้อย่างชัดเจน			
1.4 มีการบริการโดยสาร รถรับจ้าง รับส่ง เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว			
2. ด้านการต้อนรับนักท่องเที่ยว			
2.1 มีศูนย์ให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวอย่างสะดวก			
2.2 มีบุคลากรต้อนรับนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ			
2.3 มีเอกสารประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว			
2.4 มีสถานที่จอดรถอย่างสะดวก			
2.5 มีห้องน้ำอย่างเพียงพอ			
3. ด้านสถานที่ตั้ง			
3.1 ตั้งอยู่ในทำเลสะดวก ปลอดภัย ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ไม่อยู่ใกล้ขีดศาสนสถานจนก่อให้เกิดปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติศาสนกิจ			
3.2 ในกรณีที่อยู่ในอาคารเดียวกันกับการประกอบ กิจกรรมอื่น ซึ่งมิใช่กิจการสถานบริการ แบ่งสถานที่แยกเป็นสัดส่วนชัดเจน และกิจการอื่นนั้นไม่กระทบกระเทือนต่อการให้บริการในกิจการสปา			
3.3 พื้นที่สถานประกอบการต้องไม่อยู่ในพื้นที่ติดต่อกับ สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ			
3.4 กรณีมีการให้บริการหลายลักษณะรวมอยู่ในอาคารเดียวกันหรือสถานที่เดียวกัน มีการแบ่งสัดส่วนชัดเจน			

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/ คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
3.5 การจัดบริเวณที่ให้บริการเฉพาะบุคคล บริเวณนั้น ไม่มืดซิดหรือลับตาจนเกินไป			
3.6 พื้นที่ให้บริการทั้งภายในและภายนอกสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย			
3.7 อาคารทำด้วยวัสดุที่มั่นคง ถาวร ไม่ชำรุดและไม่มีคราบสิ่งสกปรก			
3.8 พื้นที่ที่มีการใช้น้ำพื้นทำด้วยวัสดุที่ทำความสะอาดง่าย ไม่ลื่น			
3.9 มีแสงสว่างที่เพียงพอในการให้บริการแต่ละพื้นที่			
3.10 มีการระบายอากาศเพียงพอ			
3.11 มีการจัดการสิ่งปฏิกูลมูลฝอยและน้ำเสียที่ถูกหลักสุขาภิบาล			
3.12 มีการควบคุมพาหะนำโรคที่ถูกหลักสุขาภิบาล			
3.13 มีห้องอาบน้ำ ห้องส้วม อ่างล้างมือ ห้องผลัดเปลี่ยนเสื้อผ้า และตู้เก็บเสื้อผ้าที่สะอาดถูกสุขลักษณะ และควรแยกส่วนชาย-หญิง			
3.14 ตกแต่งสถานที่โดยไม่มีลักษณะที่ทำให้เสื่อมเสีย ศีลธรรม หรือขัดต่อวัฒนธรรมและประเพณีอันดี			
4. มาตรฐานผู้ดำเนินการ			
4.1 ผ่านการประเมินความรู้ ความสามารถตามที่คณะกรรมการตรวจและประเมินมาตรฐานสถานประกอบการกลางกำหนด			
4.2 สามารถควบคุมดูแลกิจการของสถานประกอบการนั้นโดยใกล้ชิด และไม่เป็นผู้ดำเนินการสถานประกอบการแห่งอื่นอยู่ก่อนแล้ว			
4.3 มีการจัดทำทะเบียนประวัติผู้ให้บริการและ พนักงาน			
4.4 มีการจัดทำคู่มือปฏิบัติงานของสถานประกอบการ			
4.5 ไม่มีการจัดสถานที่ รูปภาพ หรือสื่อชนิดอื่นใดที่ทำให้ผู้ใช้บริการสามารถเลือกผู้ให้บริการได้			
5. มาตรฐานผู้ให้บริการ			
ได้รับการอบรมตามหลักสูตรจากสถาบันหรือสถานศึกษาที่คณะกรรมการรับรอง หรือเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานในกิจการสปาเพื่อสุขภาพมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปีและผ่านการทดสอบความรู้และประสบการณ์โดยคณะกรรมการตรวจและประเมินมาตรฐานสถานประกอบการกลางกำหนด			

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
6. มาตรฐานการบริการ(ผู้ประกอบการจัดให้มีผู้ให้บริการตามนี้)			
6.1 มีบริการหลักประกอบด้วย การนวดเพื่อสุขภาพ การใช้น้ำเพื่อสุขภาพ และให้บริการอื่นอีก 3 รายการอย่างน้อย			
6.2 มีป้ายบอกเวลาเปิดให้บริการเวลา 08.00 น. และปิดให้บริการเวลา 22.00 น.			
6.3 มีการแสดงทะเบียนประวัติผู้ให้บริการตามแบบที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด			
6.4 มีทะเบียนประวัติผู้รับบริการตามแบบที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด			
6.5 ไม่มีเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์หรือของมีเมา ไว้บริการในสถานประกอบการและเป็นเขตปลอดบุหรี่			
6.6 ไม่มีการโฆษณาที่ทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจว่าสถานประกอบการมีการให้การบำบัดรักษาและข้อความโฆษณานั้นต้องไม่เป็นเท็จหรือโอ้อวดเกินความเป็นจริง			
6.7 มีการแสดงรายการบริการและอัตราค่าบริการไว้ในที่เปิดเผยหรือตรวจสอบได้			
6.8 ไม่มีการจัดบริการให้มีรูปแบบการให้บริการที่อาจเข้าข่ายหรือฝ่าฝืนกฎหมายสถานบริการหรือบริการที่ต้องขออนุญาตเป็นพิเศษหรือจัดให้มีมหรสพอื่นๆ			
6.9 ผู้ให้บริการมีเครื่องแบบที่รัดกุม สุภาพ สะอาดเรียบร้อย สะดวกต่อการปฏิบัติงานและมีป้ายชื่อติดไว้ที่อกเสื้อด้านซ้าย			
7. มาตรฐาน ความปลอดภัย			
7.1 มีชุดปฐมพยาบาลที่พร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา			
7.2 มีป้ายหรือข้อความแสดงหรือเตือนให้ผู้บริการระมัดระวังอันตรายหรือบริเวณที่เสี่ยงต่อการเกิดอันตราย			
7.3 มีพนักงานที่มีความรู้ ความเข้าใจและความชำนาญในการใช้อุปกรณ์เป็นอย่างดี คอยตรวจตรา ควบคุมดูแลการใช้อุปกรณ์ อบอุ่น อบไอน้ำ อ่างนํ้าวนตลอดจนอุปกรณ์หรือบริการอื่นใดอันอาจก่อให้เกิดอันตราย			
7.4 มีนาฬิกาที่สามารถมองเห็น อ่านเวลาได้โดยง่ายและชัดเจนจากจุดที่มีบริการอบความร้อน อบไอน้ำและอ่างนํ้าวน			
7.5 มีระบบฉุกเฉินสำหรับบริการอบความร้อน อบไอน้ำและอ่างนํ้าวน ซึ่งสามารถหยุดการทำงานของอุปกรณ์ดังกล่าวได้โดยอัตโนมัติและเข้าถึงได้โดยง่ายและสะดวก			

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/ คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
7.6 บริเวณที่มีบริการอบความร้อน อบไอน้ำและอ่างน้ำวน ต้องมีเครื่องวัดอุณหภูมิ เครื่องควบคุมอุณหภูมิอัตโนมัติ และเครื่องตั้งเวลาที่พนักงานสามารถและควบคุมความปลอดภัยได้			
7.7 มีระบบคัดกรองผู้รับบริการที่อาจมีความเสี่ยงต่อการให้บริการในบางแผนก เช่น สตรีมีครรภ์ ผู้ป่วยความดันโลหิตสูง เป็นต้น			
7.8 มีการควบคุมดูแลคุณภาพน้ำหรืออุปกรณ์การใช้น้ำอื่นใดสำหรับให้บริการ			
7.9 ผ้า อุปกรณ์และเครื่องมือทุกชนิดเมื่อให้บริการแล้วต้องซักหรือล้างทำความสะอาดอย่างถูก สุกลักษณะก่อนนำกลับมาให้บริการครั้งต่อไปและการบริการที่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ ต้องผ่านกรรมวิธีฆ่าเชื้อที่สามารถฆ่าและควบคุมเชื้อได้ไม่น้อยกว่าเทคนิคการปลอดเชื้อ			
7.10 ผู้ให้บริการต้องสวมอุปกรณ์ที่ถูกสุขลักษณะในขณะที่ให้บริการที่มีการหายใจบริเวณใบหน้าผู้รับบริการ			
7.11 มีการดำเนินการป้องกันการติดเชื้อที่เหมาะสม			
7.12 มีระบบป้องกันอัคคีภัยในสถานประกอบการตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร			

(ที่มา: แบบตรวจมาตรฐานสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ, 2555)

**แบบสังเกตแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ:
ประเภทแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (อุทยานแห่งชาติ)**

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว.....
 หน่วยงานผู้รับผิดชอบ/ดูแล.....
 สถานที่ตั้ง.....ตำบล.....อำเภอ.....
 จังหวัด.....ชื่อผู้สังเกต.....
 วันที่/เดือน/ปีทำการสังเกต / / เวลาทำการสังเกต.....

คำอธิบาย โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องแสดงหลักฐาน และเขียนคำอธิบายเพิ่มเติมเมื่อพบกิจกรรมหรือ
 ลักษณะที่โดดเด่น

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
1. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว			
1.1 มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก			
1.2 สภาพเส้นทางที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีความปลอดภัยในการเดินทาง สามารถเข้าถึงได้ในทุกฤดูกาล			
1.3 มีป้ายบอกทางเป็นระยะ มองเห็นได้อย่างชัดเจน			
1.4 มีการบริการรถโดยสาร หรือรถรับจ้าง รับส่ง เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว			
2. ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (ระบุรายละเอียด)			
2.1 สิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติ มีความสมบูรณ์แบบทางสภาพธรรมชาติ ไม่เสื่อมโทรม			
2.2 สิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้น สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นมีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมและความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและมีความสวยงาม			
2.3 สิ่งดึงดูดใจทางประวัติศาสตร์			
2.4 อื่นๆ.....			
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก			
3.1 มีศูนย์ให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวอย่างสะดวก			
3.2 มีบุคลากรต้อนรับนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ			
3.3 มีเอกสารประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว			
3.4 มีสถานที่จอดรถอย่างสะดวก			
3.5 มีห้องน้ำอย่างเพียงพอ			
3.6 มีโทรศัพท์สาธารณะอย่างเพียงพอ			
3.7 มีธนาคาร ตู้บริการกดเงินอัตโนมัติ (ATM)			
3.8 มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยอย่างเพียงพอ			
3.9 มีสำนักงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ/มีเจ้าหน้าที่			

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
1.ด้านความหลากหลายของระบบนิเวศในแหล่งธรรมชาติ			
พิจารณาจาก จำนวนของระบบนิเวศในแหล่งธรรมชาติ ได้แก่ ระบบนิเวศน้ำไหล ระบบนิเวศน้ำนิ่ง ระบบนิเวศป่าดิบเขา ป่าเต็งรัง พืชหญ้า ถ้าป่าชายเลน ป่าชายหาด หาดหิน หาดทราย ระบบนิเวศหาดเลน			
1.1 ความสมบูรณ์ของแหล่งธรรมชาติ (แหล่งธรรมชาติที่มีคุณภาพดีควรที่จะมีสภาพความเป็นธรรมชาติที่สมบูรณ์ และได้รับการรบกวนจากมนุษย์น้อยที่สุด)			
1.2 ความเป็นแหล่งรวมพืชหรือสัตว์ที่มีลักษณะโดดเด่น หายาก ใกล้สูญพันธุ์ หรือมีจำนวนมาก (พิจารณาจากการที่พื้นที่มีสัตว์หรือพืชชนิดใดชนิดหนึ่งจำนวนมาก หรือมีชนิดที่หายาก หรือใกล้สูญพันธุ์ที่สามารถพบเห็นได้น้อยแห่งในประเทศไทย ซึ่งจะเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าไปเที่ยวชมได้เป็นอย่างดี)			
1.3 ความโดดเด่นเฉพาะตัวของระบบนิเวศในแหล่งธรรมชาติ (พิจารณาจากความเป็นระบบนิเวศที่หายากและมีจำนวนน้อยแห่งในประเทศไทย)			
1.4 สภาพความสวยงามทางกายภาพและสภาพภูมิทัศน์ของแหล่งธรรมชาติ (พิจารณาสภาพธรรมชาติที่ปรากฏแก่สายตา มีความสวยงาม)			
1.5 ความมีคุณค่าต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่น (พิจารณาจากการมีชุมชนดั้งเดิมอาศัยอยู่ในพื้นที่ธรรมชาติ แหล่งธรรมชาติมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชุมชนหรือการที่ชุมชนต้องพึ่งพาธรรมชาติในบริเวณนั้น เช่น เป็นแหล่งอาหาร และแหล่งประกอบอาชีพ)			
1.6 คุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ ประเพณี และวัฒนธรรม (พิจารณาจากความสัมพันธ์ของแหล่งธรรมชาติกับประวัติศาสตร์ ประเพณี และวัฒนธรรม ของชุมชนท้องถิ่น เช่น มีความเชื่อ ตำนาน นิทานพื้นบ้าน นิทานปรัมปรา			
2.ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยว			
2.1 ด้านศักยภาพในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว พิจารณาจากจำนวนกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมหลากหลายจะให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสเลือกทำกิจกรรมที่ตนพอใจได้มากขึ้น และความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง			
2.2 การเข้าถึงแหล่งธรรมชาติ (พิจารณาจากความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งธรรมชาติ ได้แก่ สภาพถนน ความลาดชันและความคดเคี้ยวของ เส้นทางเข้าถึง และความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ)			
2.3 ความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว (พิจารณาจากโอกาสที่จะเกิดอันตรายจากปัจจัยในตัวแหล่งท่องเที่ยวเองหรือจากปัจจัยภายนอก)			

รายการสังเกต	หลักฐาน แสดง		ข้อคิดเห็น/ คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
2.4 ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน (ได้แก่ น้ำ ไฟ ถนน ที่พัก ฯลฯ ในปัจจุบัน และข้อจำกัดในการพัฒนาในอนาคต)			
3. การบริหารจัดการ			
3.1 การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติและจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของตัวแหล่งท่องเที่ยว พิจารณา ด้านการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว ด้านการกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสมตามช่วงเวลา ด้านการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว ให้พอเหมาะกับศักยภาพของพื้นที่			
3.2 การจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่อันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว (พิจารณาจากแผนการติดตามและประเมินการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับพื้นที่)			
3.3 การจัดการของเสียและสภาพแวดล้อมบริเวณโดยรอบแหล่งท่องเที่ยว (พิจารณาการมีระบบการจัดการของเสียที่มีประสิทธิภาพ ระบบ ป้องกันมลพิษที่เหมาะสม และมีการดำเนินการอนุรักษ์พลังงาน)			
3.4 การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสม (พิจารณาการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติจะต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสภาพธรรมชาติเป็นหลักรวมทั้งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่นด้วย)			
3.5 การให้ความรู้ถึงคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวและการอนุรักษ์กับพนักงานนำเที่ยว นักท่องเที่ยว และชุมชนที่อยู่โดยรอบพื้นที่ (พิจารณาจากกิจกรรมและการดำเนินงานต่างๆ ที่ให้ความรู้และเผยแพร่ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว พนักงานนำเที่ยว ผู้ประกอบการ และชุมชนที่อยู่โดยรอบ)			
3.6 การจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานแก่นักท่องเที่ยว			
3.7 มีศูนย์บริการที่ให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว			
3.8 มีบุคลากรที่มีความรู้เรื่องระบบนิเวศและการอนุรักษ์ให้บริการด้านความรู้แก่นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการและชุมชนโดยรอบ (บุคลากรที่ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวควรที่จะมีความรู้ในเรื่องระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์)			
3.9 การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (พิจารณาจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในรูปแบบต่างๆ และการที่ชุมชนท้องถิ่นได้รับประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม)			

แบบสังเกตแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ:
ประเภทน้ำพุร้อนหรือโคลนร้อนตามธรรมชาติ

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว.....
 หน่วยงานผู้รับผิดชอบ/ดูแล.....
 สถานที่ตั้ง.....ตำบล.....อำเภอ.....
 จังหวัด.....ชื่อผู้สังเกต.....
 วันที่/เดือน/ปีทำการสังเกต / /เวลาที่ทำการสังเกต.....

คำอธิบาย โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องแสดงหลักฐาน และเขียนคำอธิบายเพิ่มเติมเมื่อพบกิจกรรมหรือ
 ลักษณะที่โดดเด่น

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
1. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว			
1.1 มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก			
1.2 สภาพเส้นทางที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีความปลอดภัยในการเดินทาง สามารถเข้าถึงได้ในทุกฤดูกาล			
1.3 มีป้ายบอกทางเป็นระยะ มองเห็นได้อย่างชัดเจน			
1.4 มีการบริการรถโดยสาร หรือรถรับจ้าง รับส่ง เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว			
2. ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (ระบุรายละเอียด)			
2.1 สิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติ มีความสมบูรณ์แบบทางสภาพธรรมชาติ ไม่เสื่อมโทรม			
2.1 สิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้น สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมและความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและมีความสวยงาม			
2.3 สิ่งดึงดูดใจทางประวัติศาสตร์			
2.4 อื่นๆ.....			
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก			
3.1 มีศูนย์ให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวอย่างสะดวก			
3.2 มีบุคลากรต้อนรับนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ			
3.3 มีเอกสารประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว			
3.4 มีสถานที่จอดรถอย่างสะดวก			
3.5 มีห้องน้ำอย่างเพียงพอ			

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/ คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
3.6 มีโทรศัพท์สาธารณะอย่างเพียงพอ			
3.7 มีธนาคาร ตู้บริการกดเงินอัตโนมัติ (ATM)			
3.8 มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยอย่างเพียงพอ			
3.9 มีสำนักงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ/มีเจ้าหน้าที่			
3.10 อื่นๆ			
มาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ			
เกณฑ์ที่ 1 คุณภาพน้ำที่เหมาะสมในการให้บริการ			
1. มีผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำทุก 2 ปีโดยการวิเคราะห์จากกรมทรัพยากรน้ำบาดาลหรือกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์			
2. อุณหภูมิของน้ำอยู่ระหว่าง 37-42 องศาเซลเซียส			
3. มีกระบวนการกรองเบื้องต้น เพื่อนำลึ่งปะปน เช่น ใบไม้ หรือวัสดุปนมากับแหล่งน้ำออกก่อนนำไปให้บริการ เช่น ตะแกรงกรองเศษใบไม้ที่ไหลปะปนมาจากแหล่งต้นน้ำ			
4. วัสดุที่ใช้ในท่อส่งน้ำเหมาะสมกับอุณหภูมิของน้ำและไม่ทำปฏิกิริยากับสารแร่ธรรมชาติ			
5. น้ำพุร้อนที่ให้บริการโดยการแช่หรืออาบแล้ว ไม่นำกลับมาให้บริการอีก			
เกณฑ์ที่ 2 ห้องแช่น้ำพุร้อน/บ่อน้ำพุร้อน/สระว่ายน้ำ			
หลักเกณฑ์ ห้องน้ำ/บ่อน้ำ/สระว่ายน้ำ ต้องมีการจัดการด้านความสะอาดอย่างถูกสุขลักษณะ และจัดตั้งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับการป้องกันอันตรายกับผู้ใช้บริการอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุที่เกิดจากการแช่น้ำพุร้อน และไม่ก่อให้เกิดการแพร่เชื้อโรคต่อผู้ให้บริการ			
1. มีป้ายหรือสื่ออื่นๆ ในการให้ความรู้เกี่ยวกับน้ำพุร้อนธรรมชาติ ได้แก่ การแสดงถึงประเภทและประโยชน์ ของการใช้น้ำพุร้อนธรรมชาติของแหล่งนั้นๆ			
2. มีป้ายหรือสื่ออื่นๆ เพื่อแสดงวิธีปฏิบัติในการแช่/อาบน้ำพุร้อน มีคำแนะนำ ประกาศแจ้งหรือ แจ้งเตือนสำหรับผู้ให้บริการที่มีโรคประจำตัว และป้ายต้องมีความละเอียด และเข้าใจง่ายมองเห็นได้ชัดเจน ซึ่งต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ			
3. มีป้ายหรืออุปกรณ์บอกอุณหภูมิบริเวณที่ให้บริการน้ำพุร้อนและบริเวณแหล่งน้ำพุร้อน			
4. มีระบบถ่ายเทอากาศที่ดี ไม่รู้สึกร้อน อบอ้าว อับชื้น และไม่มึนกลิ่นเหม็นหรือหากเกิดปัญหา ควรมีระบบควบคุมคุณภาพ			
5. มีแสงสว่างเพียงพอสำหรับบริเวณที่ให้บริการโดยทั่วถึง			
6. พื้นผิวของวัสดุปูพื้นที่ให้บริการเป็นพื้นผิวสัมผัสหยาบหรือวัสดุกันลื่น			
7. มีห้อง/บ่อน้ำสำหรับผู้พิการหรือผู้สูงอายุโดยเฉพาะ			

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/ คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
8. บ่อแช่รวมหรือพื้นที่ที่จัดสำหรับการแช่น้ำรวม ต้องมีระบบน้ำล้นหรือมีการไหลผ่านของน้ำตลอดเวลา			
9. มีบ่อน้ำเย็น หรือน้ำฝักบัว เพื่อสลับหรือผสมกับการแช่/อาบน้ำพุร้อน			
10. มีเครื่องสัญญาณเรียกทั้งห้อง/บ่อแช่ส่วนตัว และห้องรวม			
11. มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งนั้นๆ ให้บริการและอำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาที่ให้บริการ			
12. มีผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำทางชีววิทยาในสระว่ายน้ำ ขณะที่เปิดให้บริการอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข			
13. บ่อ/อ่างแช่ส่วนตัว มีการล้างทำความสะอาดบ่อด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรคทุกครั้งหลังการให้บริการ			
14. บ่อแช่รวม มีการล้างทำความสะอาดบ่อไม่น้อยกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์			
15. มีนาฬิกาที่สามารถมองเห็นชัดเจน อ่านเวลาได้ง่าย			
เกณฑ์ที่ 3 ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา/ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า			
หลักเกณฑ์ ต้องมีการจัดการด้านความสะอาดอย่างถูกสุขลักษณะ และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับการป้องกันอันตรายกับผู้ให้บริการอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุที่เกิดจากการแช่น้ำพุร้อน			
1. มีจำนวนเพียงพอสำหรับผู้ให้บริการ มีการแยกสัดส่วนชาย-หญิง และมีสัญลักษณ์บ่งบอกชัดเจน			
2. มีน้ำใช้ที่สะอาด เช่น น้ำประปา หรือหากใช้น้ำบาดาล หรือน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติต้องไม่มีตะกอน ไม่มีสี และไม่มีกลิ่น			
3. ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขาและสุขภัณฑ์อยู่ในบริเวณที่มีคิติดมสภาพดี ไม่ชำรุด			
4. ระบบถ่ายเทอากาศที่ดีไม่รู้สึกร้อน อบอ้าว อับชื้น และไม่มีกลิ่นเหม็น			
5. มีแสงสว่างเพียงพอสำหรับบริเวณที่ให้บริการโดยทั่วถึง			
6. วัสดุปูพื้นเป็นวัสดุพื้นผิวลื่นหรือวัสดุกันลื่น			
7. มีห้องอาบน้ำ/ห้องสุขาสำหรับผู้พิการหรือผู้สูงอายุโดยเฉพาะ หากไม่มีควรมีการติดตั้งราวจับหรืออุปกรณ์อื่นเพื่อความสะดวกและปลอดภัย			
เกณฑ์ที่ 4 การจัดการด้านความปลอดภัย			
หลักเกณฑ์ แหล่งท่องเที่ยวต้องมีความพร้อมในการป้องกันและรักษาความปลอดภัยตลอดระยะเวลาที่ให้บริการ รวมไปถึงความสามารถในการปฐมพยาบาลให้กับนักท่องเที่ยวอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวได้			
1. มีระบบป้องกัน และเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพและพร้อมที่จะใช้งาน			
2. การติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิงที่มีประสิทธิภาพ พร้อมใช้งานตลอดเวลา			
3. มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยทั้งบริเวณทั้งในและนอกพื้นที่ให้บริการน้ำพุร้อน			

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/ คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
4. มีโทรศัพท์พร้อมแจ้งเหตุขัดข้องที่พร้อมใช้งานตลอดเวลา			
5. มีห้องพยาบาลและอุปกรณ์พร้อมจะใช้งานได้ตลอดเวลาที่ให้บริการ			
6. มีบุคลากรที่มีความรู้ในการปฐมพยาบาล			
เกณฑ์ที่ 5 การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม หลักเกณฑ์ มีการจัดการด้านกำจัดของเสียต่างๆ อย่างถูกต้อง ไม่ก่อให้เกิดมลพิษด้านต่างๆ ต่อแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติและพื้นที่โดยรอบ และไม่รบกวนกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงการจัดการด้านสิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อทัศนียภาพของลักษณะภูมิประเทศ			
1. การขุดเจาะและการสูบน้ำเพื่อการใช้ประโยชน์ใดๆ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล			
2. ถึงระยะบริเวณพื้นที่ให้บริการมีจำนวนเพียงพอ มีสภาพดี มิได้ขุด ไม่ส่งกลิ่นหรือทำให้เสียทัศนียภาพ			
3. มีระบบการจัดเก็บขยะและสิ่งปฏิกูลที่ถูกสุขลักษณะ และไม่รบกวนกิจกรรมการท่องเที่ยว			
4. มีการจัดการน้ำเสียที่ถูกหลักสุขาภิบาล			
5. มีแผนการติดตามด้านผลกระทบสิ่งแวดล้อม			
ส่วนที่ 2 ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ เกณฑ์ที่ 1 แหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติมีจุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยว หลักเกณฑ์ แหล่งท่องเที่ยวมีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ไม่มีการดัดแปลงจนทำให้สภาพธรรมชาติที่มีอยู่เดิมเปลี่ยนไป และสามารถเป็นจุดดึงดูดความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวได้			
1. ปริมาณน้ำร้อนที่ออกมา; ปริมาณน้ำมีมาก และเหลือมากจนสามารถต่อท่อนำไปใช้ที่อื่นได้ หรือถ้าเป็นแหล่งโคลนเดือด มีพื้นที่มากกว่า 10 ตารางเมตรและมีการเดือดอย่างรุนแรง			
2. ลักษณะของน้ำพุร้อนหรือแหล่งโคลนเดือด ; มีลักษณะ เป็นบ่อ หรือ มีแรงดันพุ่งขึ้นมาจากพื้น ให้เห็นอย่างชัดเจน			
3. ความร้อนของน้ำหรือโคลน (สังเกตอุณหภูมิในแหล่งท่องเที่ยว)			
4. กลิ่นของกำมะถัน (ความรุนแรงของกลิ่นกำมะถันในแหล่งท่องเที่ยว)			
5. ขนาดของบ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติ(คำนวณขนาดพื้นที่เป็นตารางเมตร)			
6. สภาพความสมบูรณ์ของธรรมชาติบริเวณโดยรอบ			
7. เป็นสถานที่มีประชาชนนิยมมาอาบน้ำแร่เพื่อการรักษาโรค			ระบุจำนวน/เดือน

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/ คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
เกณฑ์ที่ 2 ศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว			
หลักเกณฑ์ บริเวณแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติและบริเวณโดยรอบมีศักยภาพที่จะสามารถรองรับนักท่องเที่ยวรวมถึงการพัฒนาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น			
1. ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ			
2. ขนาดพื้นที่บริเวณแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ			ระบุพื้นที่.....ไร่
3. การบุกรุกในพื้นที่บริเวณแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติเพื่อทำกิจกรรมและสิ่งก่อสร้าง			
4. กิจกรรมการท่องเที่ยวบริเวณแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติและบริเวณโดยรอบ			ถ้ามีให้ระบุกิจกรรม
เกณฑ์ที่ 3 การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน			
หลักเกณฑ์ การใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อการใดๆ ต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ			
1. การดัดแปลงบริเวณน้ำพุร้อน			
2. ความกลมกลืนของสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นกับสภาพแวดล้อมและความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น			
3. การใช้ประโยชน์น้ำพุร้อนธรรมชาติ			
4. การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ของพื้นที่			
5. การจัดการด้านขยะ			
6. การจัดการด้านน้ำเสีย			
7. แผนการติดตามการจัดการด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่แหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ			
8. การมีส่วนร่วมชุมชนท้องถิ่น (ประชาชนยอมรับ ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน)			

(ที่มา: คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ, กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา)

**แบบสังเกตแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ:
ประเภทน้ำพุร้อนหรือโคลนร้อนตามธรรมชาติ**

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว.....
 หน่วยงานผู้รับผิดชอบ/ดูแล.....
 สถานที่ตั้ง.....ตำบล.....อำเภอ.....
 จังหวัด.....ชื่อผู้สังเกต.....
 วันที่/เดือน/ปีทำการสังเกต / / เวลาทำการสังเกต.....

คำอธิบาย โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องแสดงหลักฐาน และเขียนคำอธิบายเพิ่มเติมเมื่อพบกิจกรรมหรือ
 ลักษณะที่โดดเด่น

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/คำอธิบาย เพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
1. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว			
1.1 มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก			
1.2 สภาพเส้นทางที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง แหล่งท่องเที่ยว มีความปลอดภัยในการเดินทาง สามารถเข้าถึงได้ในทุก ฤดูกาล			
1.3 มีป้ายบอกทางเป็นระยะ มองเห็นได้อย่างชัดเจน			
1.4 มีการบริการรถโดยสาร หรือรถรับจ้าง รับส่ง เข้าถึงแหล่ง ท่องเที่ยว			
2. ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (ระบุรายละเอียด)			
2.1 สิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติ			
มีความสมบูรณ์แบบทางสภาพธรรมชาติ ไม่เสื่อมโทรม			
สิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้น			
สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมและความเป็น เอกลักษณ์ของท้องถิ่นและมีความสวยงาม			
2.3 สิ่งดึงดูดใจทางประวัติศาสตร์			
2.4 อื่นๆ.....			
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก			
3.1 มีศูนย์ให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวอย่างสะดวก			
3.2 มีบุคลากรต้อนรับนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ			
3.3 มีเอกสารประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว			
3.4 มีสถานที่จอดรถอย่างสะดวก			

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/ คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
3.5 มีห้องน้ำอย่างเพียงพอ			
3.6 มีโทรศัพท์สาธารณะอย่างเพียงพอ			
3.7 มีธนาคาร ตู้บริการกดเงินอัตโนมัติ (ATM)			
3.8 มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยอย่างเพียงพอ			
3.9 มีสำนักงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ/มีเจ้าหน้าที่			
3.10 อื่นๆ			
มาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ			
เกณฑ์ที่ 1 คุณภาพน้ำที่เหมาะสมในการให้บริการ			
1. มีผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำทุก 2 ปีโดยการนำผลวิเคราะห์จากกรมทรัพยากรน้ำบาดาลหรือกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์			
2. อุณหภูมิของน้ำอยู่ระหว่าง 37-42 องศาเซลเซียส			
3. มีกระบวนการกรองเบื้องต้น เพื่อนำสิ่งปะปน เช่น ใบไม้ หรือวัสดุปนมากับแหล่งน้ำออกก่อนนำไปให้บริการ เช่น ตะแกรงกรองเศษใบไม้ที่ไหลปะปนมาจากแหล่งต้นน้ำ			
4. วัสดุที่ใช้ในท่อส่งน้ำเหมาะสมกับอุณหภูมิของน้ำและไม่ทำปฏิกิริยากับสารแร่ธรรมชาติ			
5. น้ำพุร้อนที่ให้บริการโดยการแช่หรืออาบแล้ว ไม่นำกลับมาให้บริการอีก			
เกณฑ์ที่ 2 ห้องแช่น้ำพุร้อน/บ่อแช่น้ำพุร้อน/สระว่ายน้ำ			
<u>หลักเกณฑ์</u> ห้องน้ำ/บ่อน้ำ/สระว่ายน้ำ ต้องมีการจัดการด้านความสะอาดอย่างถูกสุขลักษณะ และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับการป้องกันอันตรายกับผู้ใช้บริการอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุที่เกิดจากการแช่น้ำพุร้อน และไม่ก่อให้เกิดการแพร่เชื้อโรคต่อผู้ให้บริการ			
1. มีป้ายหรือสื่ออื่นๆ ในการให้ความรู้เกี่ยวกับน้ำพุร้อนธรรมชาติ ได้แก่ การแสดงถึงประเภทและประโยชน์ ของการใช้น้ำพุร้อนธรรมชาติของแหล่งนั้นๆ			
2. มีป้ายหรือสื่ออื่นๆ เพื่อแสดงวิธีปฏิบัติในการแช่/อาบน้ำพุร้อน มีคำแนะนำ ประกาศแจ้งหรือ แจ้งเตือนสำหรับผู้ให้บริการที่มีโรคประจำตัว และป้ายต้องมีความละเอียด และเข้าใจง่ายมองเห็นได้ชัดเจน ซึ่งต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ			
3. มีป้ายหรืออุปกรณ์บอกอุณหภูมิบริเวณที่ให้บริการน้ำพุร้อนและบริเวณแหล่งน้ำพุร้อน			
4. มีระบบถ่ายเทอากาศที่ดี ไม่รู้สึกร้อน อบอ้าว อับชื้น และไม่มีการเหม็นหรือหากเกิดปัญหา ควรมีระบบควบคุมคุณภาพ			
5. มีแสงสว่างเพียงพอสำหรับบริเวณที่ให้บริการโดยทั่วถึง			
6. พื้นผิวของวัสดุปูพื้นที่ให้บริการเป็นพื้นผิวลื่นล้มสลายไม่สิ้น			

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/ คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
7. มีห้อง/บ่อแช่น้ำสำหรับผู้พิการหรือผู้สูงอายุโดยเฉพาะ หากไม่มีควรมีการติดตั้งราวจับหรืออุปกรณ์อื่นเพื่อความสะดวกและปลอดภัย			
8. บ่อแช่รวมหรือพื้นที่ที่จัดสำหรับการแช่น้ำรวม ต้องมีระบบน้ำล้นหรือมีการไหลผ่านของน้ำตลอดเวลา			
9. มีบ่อน้ำเย็น หรือน้ำฝักบัว เพื่อสลับหรือผสมกับการแช่/อาบน้ำพุร้อน			
10. มีเครื่องสัญญาณเรียกทั้งห้อง/บ่อแช่ส่วนตัว และห้องรวม			
11. มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งนั้นๆ ให้บริการและอำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาที่ให้บริการ			
12. มีผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำทางชีววิทยาในสระว่ายน้ำ ขณะที่เปิดให้บริการอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข			
13. บ่อ/อ่างแช่ส่วนตัว มีการล้างทำความสะอาดบ่อด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรคทุกครั้งหลังการให้บริการ			
14. บ่อแช่รวม มีการล้างทำความสะอาดบ่อไม่น้อยกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์			
15. มีนาฬิกาที่สามารถมองเห็นชัดเจน อ่านเวลาได้ง่าย			
เกณฑ์ที่ 3 ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา/ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า			
หลักเกณฑ์ ต้องมีการจัดการด้านความสะอาดอย่างถูกสุขลักษณะ และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับการป้องกันอันตรายกับผู้ให้บริการอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุที่เกิดจากการแช่น้ำพุร้อน			
1. มีจำนวนเพียงพอสำหรับผู้ให้บริการ มีการแยกสัดส่วนชาย-หญิง และมีสัญลักษณ์บ่งบอกชัดเจน			
2. มีน้ำใช้ที่สะอาด เช่น น้ำประปา หรือหากใช้น้ำบาดาล หรือน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติต้องไม่มีตะกอน ไม่มีสี และไม่มีกลิ่น			
3. ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขาและสุขภัณฑ์อยู่ในบริเวณที่มีติดมีสภาพดี ไม่ชำรุด			
4. ระบบถ่ายเทอากาศที่ดีไม่รู้สึกร้อน อบอ้าว อับชื้น และไม่มีกลิ่นเหม็น			
5. มีแสงสว่างเพียงพอสำหรับบริเวณที่ให้บริการโดยทั่วถึง			
6. วัสดุปูพื้นเป็นวัสดุพื้นผิวสัมผัสหยาบหรือวัสดุกันลื่น			
7. มีห้องอาบน้ำ/ห้องสุขาสำหรับผู้พิการหรือผู้สูงอายุโดยเฉพาะ หากไม่มีควรมีการติดตั้งราวจับหรืออุปกรณ์อื่นเพื่อความสะดวกและปลอดภัย			

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/ คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
เกณฑ์ที่ 4 การจัดการด้านความปลอดภัย			
หลักเกณฑ์ แหล่งท่องเที่ยวต้องมีความพร้อมในการป้องกันและรักษาความปลอดภัยตลอดระยะเวลาที่ให้บริการ รวมถึงความสามารถในการปฐมพยาบาลให้กับนักท่องเที่ยวอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวได้			
1. มีระบบป้องกัน และเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพและพร้อมที่จะใช้งาน			
2. การติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิงที่มีประสิทธิภาพ และพร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา			
3. มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยทั้งบริเวณทั้งในและนอกพื้นที่ให้บริการน้ำพุร้อน			
4. มีโทรศัพท์พร้อมแจ้งเหตุขัดข้องที่พร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา			
5. มีห้องพยาบาลและอุปกรณ์ต่างๆ ที่อยู่ในสภาพที่พร้อมจะใช้งานได้ตลอดเวลาที่ให้บริการ			
6. มีบุคลากรที่มีความรู้ในการปฐมพยาบาล			
เกณฑ์ที่ 5 การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม			
หลักเกณฑ์ มีการจัดการด้านกำจัดของเสียต่างๆ อย่างถูกต้อง ไม่ก่อให้เกิดมลพิษด้านต่างๆ ต่อแหล่งน้ำพุร้อน ธรรมชาติและพื้นที่โดยรอบ และไม่รบกวนกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงการจัดการด้านสิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อทัศนียภาพของลักษณะภูมิประเทศ			
1. การขุดเจาะและการสูบน้ำเพื่อการใช้ประโยชน์ใดๆ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล			
2. ถังขยะบริเวณพื้นที่ให้บริการมีจำนวนเพียงพอ มีสภาพดี มีดิด ไม่ส่งกลิ่นหรือทำให้เสียทัศนียภาพ			
3. มีระบบการจัดเก็บขยะและสิ่งปฏิกูลที่ถูกสุขลักษณะ และไม่รบกวนกิจกรรมการท่องเที่ยว			
4. มีการจัดการน้ำเสียที่ถูกหลักสุขาภิบาล			
5. มีแผนการติดตามด้านผลกระทบสิ่งแวดล้อม			
ส่วนที่ 2 ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ			
เกณฑ์ที่ 1 แหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติมีจุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยว			
หลักเกณฑ์ แหล่งท่องเที่ยวมีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ไม่มีการดัดแปลงจนทำให้สภาพธรรมชาติที่มีอยู่เดิมเปลี่ยนไป และสามารถเป็นจุดดึงดูดความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวได้			
1. ปริมาณน้ำร้อนที่ออกมา; ปริมาณน้ำมีมาก และเหลือมากจนสามารถต่อท่อนำไปใช้ที่อื่นได้ หรือถ้าเป็นแหล่งโคลนเดือด มีพื้นที่มากกว่า 10 ตารางเมตรและมีการเดือดอย่างรุนแรง			
2. ลักษณะของน้ำพุร้อนหรือแหล่งโคลนเดือด ; มีลักษณะ เป็นบ่อ หรือ มีแรงดันพุ่งขึ้นมาจากพื้น ให้เห็นอย่างชัดเจน			

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/ คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
3. ความร้อนของน้ำหรือโคลน (สังเกตอุณหภูมิในแหล่งท่องเที่ยว)			
4. กลิ่นของกำมะถัน (ความรุนแรงของกลิ่นกำมะถันในแหล่งท่องเที่ยว)			
5. ขนาดของบ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติ(คำนวณขนาดพื้นที่เป็นตารางเมตร)			
6. สภาพความสมบูรณ์ของธรรมชาติบริเวณโดยรอบ			
7. เป็นสถานที่มีประชาชนนิยมมาอาบน้ำแร่เพื่อการรักษาโรค			ระบุจำนวน/เดือน
เกณฑ์ที่ 2 ศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว หลักเกณฑ์ บริเวณแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติและบริเวณโดยรอบมีศักยภาพที่จะสามารถรองรับนักท่องเที่ยวรวมถึงการพัฒนาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น			
1. ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ			
2. ขนาดพื้นที่บริเวณแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ			ระบุพื้นที่.....ไร่
3. การบุกรุกในพื้นที่บริเวณแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติเพื่อทำกิจกรรมและสิ่งก่อสร้าง			
4. กิจกรรมการท่องเที่ยวบริเวณแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติและบริเวณโดยรอบ			ถ้ามีให้ระบุกิจกรรม
เกณฑ์ที่ 3 การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน หลักเกณฑ์ การใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อการใดๆ ต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ซึ่งอาจทำให้เกิด ความเสื่อมโทรมหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติเดิม รวมไปถึงการขัดต่อลักษณะภูมิประเทศหรือความเป็น เอกลักษณ์ของท้องถิ่น และให้ชุมชนได้เป็นส่วนหนึ่งในการท่องเที่ยว โดยตระหนักถึงคุณค่า และ ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่ยาวของตน ส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์ของพื้นที่อย่างยั่งยืน			
1. การดัดแปลงบริเวณน้ำพุร้อน			
2. ความกลมกลืนของสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นกับสภาพแวดล้อมและความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น			
3. การใช้ประโยชน์น้ำพุร้อนธรรมชาติ			
4. การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ของพื้นที่			
5. การจัดการด้านขยะ			
6. การจัดการด้านน้ำเสีย			
7. แผนการติดตามการจัดการด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่แหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ			
8. การมีส่วนร่วมชุมชนท้องถิ่น (ประชาชนยอมรับ ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน)			

(ที่มา: คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ, กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2544)

แบบสังเกตสถานปฏิบัติธรรม

ชื่อสถานประกอบการ.....
 ชื่อเจ้าของกิจการ.....
 สถานที่ตั้ง เลขที่.....ถนน.....ตำบล.....อำเภอ.....
 จังหวัด.....โทรศัพท์.....E-mail.....
 ชื่อผู้สังเกต.....วันที่/เดือน/ปี ที่สังเกต..... /..... /.....เวลา.....

คำอธิบาย โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องแสดงหลักฐาน และเขียนคำอธิบายเพิ่มเติมเมื่อพบกิจกรรมหรือลักษณะที่โดดเด่น

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/ คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
1. ด้านการเข้าถึงสถานประกอบการ			
1.1 มีเส้นทางการคมนาคมที่สะดวก			
1.2 สภาพเส้นทางที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีความปลอดภัยในการเดินทาง สามารถเข้าถึงได้ในทุกฤดูกาล			
2. ด้านสถานที่			
2.1 เป็นวัดที่จัดตั้งเป็นสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด ตามมติมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ และมหาเถรสมาคมมีมติเห็นชอบอนุมัติจัดตั้ง			
2.2 มีความสะอาด เงียบสงบ ร่มรื่น ไม่มีเสียงรบกวนจากภายนอก			
2.3 มีอาคาร หรือศาลาปฏิบัติธรรมที่สามารถให้ผู้ปฏิบัติธรรมนั่งฟังการบรรยายธรรมและฝึกปฏิบัติได้อย่างไม่แออัด			
2.4 มีที่พัก ห้องน้ำ ห้องสุขาที่สะอาด จำนวนเพียงพอ และแยกตามเพศของผู้ใช้ สำหรับห้องพักควรมีการป้องกันแมลงและสัตว์ที่จะมารบกวนหรือทำอันตรายได้อย่างดี			
2.5 มีป้ายชื่อสำนักปฏิบัติธรรมติดไว้หน้าวัด ที่มองเห็นได้ชัดเจน			
2.5 มีแผนภูมิแสดงชื่อเจ้าสำนักปฏิบัติธรรม, พระวิปัสสนาจารย์ และเจ้าหน้าที่ แสดงไว้อย่างชัดเจน			
2.6 มีแผนผังศาสนสถานภายในวัดหรือสำนักปฏิบัติธรรม ติดไว้อย่างชัดเจน			
2.7 มีถนน และทางเท้าภายในวัดหรือสำนักที่สะดวก			
2.8 มีทางลาด และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ			
2.9 มีรั้วรอบขอบชิดหากไม่มี ควรมีความปลอดภัยจากคนและสัตว์			
2.10 ได้รับความเห็นชอบจากชุมชนในพื้นที่ในการจัดตั้ง และได้รับความร่วมมือด้วยดี			

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/ คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
2.11 ชุมชนรอบวัดมีความปลอดภัย ปราศจากอบายมุข/สิ่งเสพติด 2.12 การเดินทางสะดวก ตั้งอยู่ในแหล่งที่ปลอดภัยจากภัยธรรมชาติ			
3. ด้านพระวิปัสสนาจารย์/แนวการสอน 3.1 เจ้าสำนักปฏิบัติธรรม ต้องเป็นเจ้าอาวาส หรือผู้ที่เจ้าอาวาสมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษร 3.2 มีพระวิปัสสนาจารย์ ผู้ฝึกสอนก็มีมาตรฐานต้องผ่านการอบรมหลักสูตรพระวิปัสสนาจารย์หลักสูตรของคณะสงฆ์ 3.3 มีพระวิปัสสนาจารย์วิทยากรที่สามารถตอบข้อซักถาม และสอบอารมณ์ก็มีมาตรฐานได้เป็นอย่างดี 3.4 มีพระวิปัสสนาจารย์วิทยากรบรรยายธรรมที่ผ่านการอบรมหลักสูตรพระวิปัสสนาจารย์อยู่ประจำสำนัก อย่างน้อย จำนวน ๓ รูป 3.5 มีพระภิกษุหรือบุคคลที่เป็นวิทยากรในสำนัก เป็นผู้ที่มีความประพฤติดีปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 3.6 มีพระวิปัสสนาจารย์ สอนสมาธิวิปัสสนากัมมัฏฐาน ให้เป็นไปตามหลักมหาสติปัฏฐานสูตร 3.7 ต้องไม่ดำเนินการสอนสมาธิวิปัสสนากัมมัฏฐาน ให้วิปริตผิดไปจากหลักพระบาลีพุทธพจน์ในพระไตรปิฎก			
4. ด้านการจัดกิจกรรมอบรมปฏิบัติธรรม 4.1 มีการจัดกิจกรรมอบรมปฏิบัติธรรมแก่เยาวชน ประชาชนต่อเนื่อง 4.2 มีหลักสูตรการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติ ทั้งระยะสั้น และระยะยาว 4.4 มีหลักฐานการบันทึกสถิติผู้เข้าอบรมปฏิบัติธรรม(รายเดือน/ปี) 4.5 มีหลักฐานการบันทึกภาพกิจกรรมการอบรมปฏิบัติธรรมอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน 4.6 มีหลักฐานการประเมินความพึงพอใจผู้เข้ามาปฏิบัติธรรม 4.7 มีปฏิทินกำหนดการตารางการฝึกอบรมปฏิบัติธรรมไว้อย่างชัดเจน 4.8 มีกฎข้อบังคับหรือระเบียบปฏิบัติของวัดหรือสำนัก ดัดประกาศไว้			
5. ด้านอื่นๆ 5.1 เจ้าสำนักปฏิบัติธรรมมีความสนใจ และเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมอบรมปฏิบัติธรรม และการเผยแพร่ พระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง 5.2 มีหลักฐานการจัดทำบัญชีรายรับ -รายจ่าย ที่โปร่งใส 5.3 มีบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่เพียงพอในการทำหน้าที่ดูแลอำนวยความสะดวกต่างๆ แก่ผู้ปฏิบัติธรรม 5.4 มีการดูแลด้านการรักษาความปลอดภัยทั้งภายในและโดยรอบ สามารถประสานเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือหน่วยอาสาสมัครเพื่อมาดูแล 5.5 มีเจ้าหน้าที่ให้การปฐมพยาบาลเบื้องต้น			

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/ คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
5.6 มีการประสานงานกับชุมชนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของวัด			
5.7 มีหลักฐานการประชาสัมพันธ์การจัดโครงการปฏิบัติธรรมในวัด			
5.8 มีหลักฐานการจัดเก็บข้อมูลสถิติของผู้เข้ารับการปฏิบัติธรรม			
5.9 การดำเนินงานสำนักปฏิบัติธรรมต้องไม่เป็นลักษณะธุรกิจพาณิชย์			
5.10 มีการตรวจสอบบำรุงวัสดุ อุปกรณ์ในสำนักปฏิบัติธรรมอยู่เสมอ			

แบบสังเกตเขาใหญ่พาโนรามา (ฟาร์มเห็ด)

ชื่อสถานประกอบการ.....
 ชื่อเจ้าของกิจการ.....สถานที่ตั้ง เลขที่.....
 ถนน.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
 โทรศัพท์.....E-mail:.....
 ชื่อผู้สังเกต.....วันที่/เดือน/ปีที่สังเกต..... / /เวลา.....

คำอธิบาย โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องแสดงหลักฐาน และเขียนคำอธิบายเพิ่มเติมเมื่อพบกิจกรรมหรือ
 ลักษณะที่โดดเด่น

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/ คำอธิบาย เพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
1. ด้านการเข้าถึงสถานประกอบการ			
1.1 มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก			
1.2 สภาพเส้นทางที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการเดินทาง เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีความปลอดภัยในการเดินทาง สามารถ เข้าถึงได้ในทุกฤดูกาล			
หมวด 1 การรับวัตถุดิบ			
1.1 บริเวณพื้นมีพื้นผิวเรียบสภาพดี มีการรักษาความสะอาด			
1.2 ถูกสุขลักษณะ ไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อน หากมีการล้างและ ซังน้ำหนักต้องอยู่บริเวณที่เหมาะสม			
1.3 มีการรับวัตถุดิบถูกสุขลักษณะรักษาความสะอาดสม่ำเสมอ			
หมวด 2 ที่เก็บวัตถุดิบ			
2.1 แยกเป็นสัดส่วน ต้องมีความสูงจากพื้นไม่ก่อให้เกิดการ ปนเปื้อน สามารถทำความสะอาดบริเวณที่เก็บวัตถุดิบได้			
2.2 มีการระบายอากาศดี ไม่อับชื้น และมีแสงสว่างเพียงพอ			
2.3 มีการแยกวัตถุดิบที่หมดอายุหรือชำรุดหรือรอการส่งคืน			
2.4 การจัดเก็บวัตถุดิบปลอดภัยต้องไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน			
2.5 มีการเก็บรักษาวัตถุดิบ ที่อุณหภูมิและอยู่ภายใต้ระยะเวลา การเก็บรักษาที่เหมาะสม			
2.6 ห้อง/ตู้แช่แข็งต้องมีอุณหภูมิเหมาะสม			
2.7 สามารถตามสอบได้ถึงแหล่งที่มาของวัตถุดิบ			
หมวดที่ 3 บริเวณพื้นที่ประกอบอาหาร			
3.1 พื้น ผนัง เพดาน มีสภาพดี สะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ มี การระบายอากาศ ดี ไม่อับชื้น			

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/ คำอธิบาย เพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
3.2 มีการตรวจสอบความสะอาดและคุณภาพของวัตถุดิบ ก่อนการประกอบอาหาร และคัดแยกวัตถุดิบที่มีลักษณะผิดปกติ			
3.3 ไม่ใช้วัตถุดิบที่หมดอายุหรือมีลักษณะผิดปกติ			
3.4 มีการทำความสะอาดวัตถุดิบอย่างถูกสุขลักษณะ			
3.5 กรณีมีห้องน้ำบริเวณพื้นที่ประกอบอาหาร ต้องสะอาดและ ถูกสุขลักษณะ			
3.6 มีที่รองรับขยะมูลฝอยที่สะอาด ถูกหลักสุขาภิบาล			
3.7 มีท่อหรือรางระบายน้ำทิ้งที่มีสภาพดี ไม่มีการอุดตัน			
3.8 มีการควบคุมดูแลสัตว์พาหะนำโรครอย่างมีประสิทธิภาพ			
3.9 มีการรักษาทำความสะอาดสถานที่อยู่ถูกต้อง			
3.10 น้ำที่ใช้ล้างวัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาหารต้องเป็นน้ำ ที่สะอาดเหมาะสม เช่น น้ำประปา			
หมวดที่ 4 บริเวณจุดจำหน่ายอาหาร			
4.1 พื้น ผนัง เพดาน ภายในร้าน มีสภาพดี สะอาด			
4.2 มีแสงสว่างเพียงพอ มีการระบายอากาศดี ไม่อับชื้น			
4.3 มีการทำความสะอาดบริเวณจุดจำหน่ายอาหารสม่ำเสมอ			
4.4 ภาชนะ วัสดุอุปกรณ์ที่สัมผัสกับอาหารต้องสะอาด ถูก สุขลักษณะ ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน และจัดเก็บอย่างสะอาด			
4.5 กรณีมีห้องน้ำบริเวณจุดจำหน่ายอาหาร ต้องสะอาดและถูก สุขลักษณะ และต้องแยกออกจากบริเวณจุดจำหน่ายอาหาร			
4.6 มีการควบคุมดูแลสัตว์พาหะนำโรครอย่างมีประสิทธิภาพ			
หมวด 5 บุคลากร			
5.1 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการตรวจควบคุมสุขลักษณะต้อง มีความเข้าใจพื้นฐานความปลอดภัยของการผลิตอาหาร			
5.2 พนักงานที่ทำงานสัมผัสวัตถุดิบ/อาหาร ต้องมีวิธีการ ปฏิบัติงานอย่างถูกสุขลักษณะ ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนสู่อาหาร			
5.3 พนักงานที่ทำงานสัมผัสวัตถุดิบ/อาหาร ต้องมีสุขอนามัย ส่วนบุคคลที่ดี ในขณะที่เตรียม/ประกอบอาหาร และบริการอาหาร ต้องแต่งกายสะอาดเหมาะสมกับลักษณะงาน ไม่ก่อให้เกิดการ ปนเปื้อนไปยังอาหาร			

แบบสังเกตโรงแรม/รีสอร์ท

ชื่อสถานประกอบการ.....
 ชื่อเจ้าของกิจการ.....สถานที่ตั้ง เลขที่.....ถนน.....
 ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....โทรศัพท์.....
 E-mail:.....ชื่อผู้สังเกต.....
 วันที่/เดือน/ปีที่สังเกต...../...../.....เวลา.....

คำอธิบาย โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องแสดงหลักฐาน และเขียนคำอธิบายเพิ่มเติมเมื่อพบกิจกรรมหรือ

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
1. ด้านการเข้าถึงโรงแรม มีเส้นทางการคมนาคมที่สะดวก มีความปลอดภัยในการเดินทาง สามารถเข้าถึงได้ในทุกฤดูกาล มีป้ายบอกทางมีบริการรถโดยสาร หรือรถรับจ้าง รับส่ง			
2. ด้านการต้อนรับนักท่องเที่ยว/ลูกค้า มีศูนย์ให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวอย่างสะดวก มีบุคลากรต้อนรับ มีเอกสารประชาสัมพันธ์			
3. สถานที่ตั้ง สภาพแวดล้อม สิ่งก่อสร้างทั่วไป ที่จอดรถ มีสภาพแวดล้อมที่สะอาด โครงสร้างอาคารมั่นคง ปลอดภัย มีสถานที่จอดรถอย่างสะดวก			
4. โถงต้อนรับ ห้องน้ำสาธารณะ ลิฟท์และทางสัญจรภายในอาคาร มีการตกแต่งอย่างดี ระบบแสง เสียง มีการระบายอากาศที่ดี แยกบริเวณสูบบุหรี่โดยต้องมีป้ายห้ามสูบบุหรี่แสดงไว้อย่างชัดเจน มีโทรศัพท์ที่สามารถโทรทั้งภายในและต่างประเทศ มีระบบอินเทอร์เน็ตไร้สาย แยกห้องน้ำชาย-หญิง พื้นอยู่ในสภาพดี สะอาด ไม่ลื่น			
หมวดที่ 4 ห้องพัก มีห้องพักแบบต่างๆ ให้เลือกอย่างเหมาะสมตามประเภทและระดับของที่พัก เช่น แบบ Standard แบบ Suite และ Executive Floor ฯลฯ มีสิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมกับประเภท/ระดับที่พัก			
หมวดที่ 5 ห้องอาหาร คอฟฟี่ช็อป บาร์และครัว มีบริการอาหารไทย อาหารนานาชาติ มีคุณภาพ สะอาด มีการตกแต่งอย่างดี เหมาะสมกับประเภทและระดับของที่พัก มีการตกแต่งอย่างเหมาะสม มีการระบายอากาศที่ดี มีป้ายสัญลักษณ์ห้ามสูบบุหรี่แสดงอย่างชัดเจน มีเส้นทาง			

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
รับส่งอาหารที่สะดวกรวดเร็ว ภาชนะและอุปกรณ์ต่างๆ ครบถ้วน อยู่ในสภาพดี สะอาด กรณีที่เป็นอาหารจานร้อน ต้องมีจานรองให้เสมอ มีผ้าปูโต๊ะ มีผ้าหรือกระดาษเช็ดปากในภาชนะที่สะอาด เหมาะสมกับระดับของที่พัก 5.2 คอฟฟี่ชอป มี 10 ตัวชี้วัด 1) คอฟฟี่ชอปมีการตกแต่งอย่างดีเหมาะสมกับประเภทและระดับของที่พัก 2) พื้นอยู่ในสภาพดี สะอาด มีการตกแต่งอย่างดีเหมาะสมกับประเภทและระดับของที่พัก 3) ผนังอยู่ในสภาพดี สะอาด มีการตกแต่งอย่างดีเหมาะสมกับประเภทและระดับของที่พัก 4) เพดานอยู่ในสภาพดี สะอาด มีการตกแต่งอย่างดีเหมาะสมกับประเภทและระดับของที่พัก 5) การออกแบบแสง และระบบเสียง เหมาะสมกับประเภทและระดับของที่พัก 6) มีการระบายอากาศที่ดี 7) เพอร์นิเจอร์อยู่ในสภาพดีเหมาะสมกับประเภทและระดับของที่พัก 8) ภาชนะ และอุปกรณ์ต่างๆ อยู่ในสภาพดี สะอาด เหมาะสมกับประเภทและระดับของที่พัก 9) มีรายการอาหารและเครื่องดื่มที่มีรายละเอียดและราคาแสดงอย่างชัดเจน 10) อาหารและเครื่องดื่มมีคุณภาพ ถูกสุขอนามัย และมีรสชาติอร่อย 5.3 บาร์ 1) มีบาร์และมีการตกแต่งอย่างดีเหมาะสมกับประเภท และระดับของที่พัก 2) พื้นอยู่ในสภาพดี สะอาด มีการตกแต่งอย่างดีเหมาะสมกับประเภทและระดับของที่พัก 3) ผนังอยู่ในสภาพดี สะอาด มีการตกแต่งอย่างดีเหมาะสมกับประเภทและระดับของที่พัก 4) เพดานอยู่ในสภาพดี สะอาด มีการตกแต่งอย่างดีเหมาะสมกับประเภทและระดับของที่พัก 5) การออกแบบแสงและระบบเสียง เหมาะสมกับประเภทและระดับของที่พัก 6) มีเสียงดนตรีที่ไพเราะเหมาะสม			

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
7) มีการระบายอากาศที่ดี 8) เพอร์นิเจอร์อยู่ในสภาพดีเหมาะสมกับประเภทและระดับของที่พัก 9) ภาชนะ และอุปกรณ์ต่างๆ อยู่ในสภาพดีสะอาดเหมาะสมกับประเภทและระดับของที่พัก 5.4 ห้องครัว 1) อยู่ในบริเวณและระยะที่สามารถบริการพื้นที่รับประทานอาหารได้อย่างสะดวกและไม่รบกวนพื้นที่ใช้สอย อื่นๆ สะอาด เหมาะสมกับประเภทและระดับของที่พัก 2) มีเส้นทางขนส่งวัตถุดิบ และขยะที่สะดวก ถูกสุขอนามัย และแยกจากทางสัญจรของผู้ใช้บริการ สะอาด เหมาะสมกับประเภทและระดับของที่พัก 3) ทางเข้า-ออกช่องระบายอากาศอยู่ในสภาพดี สะอาดสามารถป้องกันแมลง สัตว์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) ความสูงของเพดานไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร 5) พื้นอยู่ในสภาพดีมีคุณภาพ สะอาด ไม่ลื่น ระบายน้ำได้ดี ทำความสะอาดง่าย 6) ผนังอยู่ในสภาพดีมีคุณภาพ สะอาด ทำความสะอาดง่าย 7) เพดานอยู่ในสภาพดีมีคุณภาพ สะอาด ทำความสะอาดง่าย 8) มีการระบายอากาศที่ดีมีประสิทธิภาพ และสะอาด (โดยเฉพาะบริเวณเตา) 9) มีการป้องกันควัน กลิ่น เสียงและความร้อนได้ดีระหว่างห้องครัวและพื้นที่รับประทานอาหาร 10) มีแสงสว่างและไฟส่องสว่างเพียงพอ 11) มีพื้นที่เก็บวัตถุดิบและวัสดุอุปกรณ์อย่างเหมาะสม ถูกสุขอนามัย 12) มีพื้นที่ครัวอาหารจานร้อน และอาหารจานเย็นแยกจากกันอย่างเหมาะสม 13) มีพื้นที่เตรียมอาหารคาวและของหวานแยกจากกันอย่างเหมาะสม 14) ภาชนะและอุปกรณ์ต่างๆ มีคุณภาพเหมาะสมกับระดับของที่พัก อยู่ในสภาพดีสะอาด และจัดวางในตำแหน่งที่ใช้งานได้สะดวก เป็นระเบียบ ปลอดภัย 15) มีการคัดแยกขยะ 16) มีการจัดการไขมันอย่างมีประสิทธิภาพ			

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
5.5 ห้องน้ำสำหรับห้องอาหาร (กรณีไม่ใช่ร่วมกับโถงต้อนรับ) ต้องมี ความปลอดภัย สุขอนามัย สุขภัณฑ์และอุปกรณ์เหมาะสม อยู่ในบริเวณ ที่ใช้ได้สะดวก ไม่รบกวนพื้นที่ใช้สอยอื่นๆ แยกห้องน้ำชาย - หญิง มีการระบายอากาศที่ดี มีแสงสว่าง เพียงพอ มีการตกแต่งอย่างดี พื้นอยู่ในสภาพดี สะอาด ไม่ลื่น และระบายน้ำได้ดี ผนังอยู่ในสภาพดีและสะอาด มีคุณภาพเหมาะสมกับประเภทและระดับของที่พัก			
หมวดที่ 6 ส่วนบริการด้านสันตนาการ และสระว่ายน้ำ แยกบริเวณสระว่ายน้ำเด็กซึ่งลึกไม่เกิน 0.60 เมตร และมีการแสดงระดับความลึก พื้นทำด้วยวัสดุกันลื่น อยู่ในสภาพดีสะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ มีระเบียบการใช้สระ ว่ายน้ำ น้ำในสระต้องมีความสะอาด และอุปกรณ์ต่างๆ อยู่ในสภาพดี มีการบอกความลึกของน้ำทุกจุดที่มีการเปลี่ยนแปลงระดับ ติดตั้งอุปกรณ์ช่วยชีวิตที่มีคุณภาพพร้อมใช้งาน มีพนักงานดูแลความปลอดภัยที่มีความชำนาญและประสบการณ์ มีเก้าอี้หรือเตียงพักผ่อน มีผ้าเช็ดตัวผืนใหญ่ที่สะอาดคุณภาพดีไว้บริการอย่างเพียงพอ มีพื้นที่อาบน้ำ ฝักบัวกลางแจ้งสะอาดปลอดภัย มีชุดปฐมพยาบาล (First Aid) พร้อมใช้งานอยู่บริเวณสระน้ำหรือบริเวณใกล้เคียง			
6.2 ห้องน้ำสำหรับส่วนสันตนาการ อยู่ในบริเวณ และระยะที่ใช้ได้สะดวก ปลอดภัย สะอาด มีห้อง Shower มีคุณภาพ แยกห้องน้ำชาย - หญิง มีการระบายอากาศที่ดี มีแสงสว่างและไฟส่องสว่างเพียงพอ พื้นอยู่ในสภาพดี สะอาด ไม่ลื่น และระบายน้ำได้ดี มีคุณภาพเหมาะสมกับประเภทและระดับของที่พัก มีโถส้วมแบบนั่งราบมีคุณภาพเหมาะสมกับประเภท และระดับของที่พักที่อยู่ในสภาพใช้งานได้ดีและสะอาดอย่างน้อย 2 ชุด มีโถปัสสาวะชายที่อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี และสะอาดอย่างน้อย 2 ชุด (เฉพาะห้องน้ำชาย) มีคุณภาพเหมาะสมกับประเภทและระดับของที่พัก มีอ่างล้างมือพร้อมกระจกเงาที่อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี และสะอาดอย่างน้อย 1 ชุด มีสบู่ในภาชนะที่สะอาดบริเวณอ่างล้างมือ เครื่องเป่ามือ หรือ ผ้าเช็ดมือกระดาษเช็ดมือในภาชนะที่สะอาดบริเวณอ่างล้างมือ มีกระดาษชำระในภาชนะที่สะอาดในห้องส้วมทุกห้อง มีถังขยะที่สะอาด มีSanitary Bag ในห้องน้ำหญิง			

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
หมวดที่ 8 บุคลากรและการบริการ 8.1 พนักงานทุกส่วน และทุกระดับ มีการแต่งกายสุภาพ เรียบร้อย และสะอาดเหมาะสมกับประเภท และระดับของที่พัก ติดป้ายชื่อภาษาไทยหรือภาษาต่างชาติ มีบุคลิก มารยาท อธยาศัยดีและเป็นมิตร สื่อสารภาษาไทยได้เป็นอย่างดีและสามารถสื่อสารภาษาต่างชาติได้ตามความเหมาะสมกับหน้าที่ประเภทและระดับของที่พัก สามารถให้ข้อมูลและความช่วยเหลือได้ตามหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ			
8.2 กลุ่ม Doorman, Porter เปิดประตูให้ผู้เข้าพักเมื่อมาถึง กล่าวทักทายด้วยอธยาศัยดีและเป็นมิตร นำส่งผู้เข้าพักวางไว้บนที่วางอย่างครบถ้วนเป็นระเบียบ รับโทรศัพท์เมื่อเสียงกริ่งโทรศัพท์ดังไม่เกิน 3 ครั้ง กล่าวทักทายบอกแผนกของผู้รับสาย พร้อมยืนยันจำนวนสัมภาระ รับสัมภาระ 5 นาทีหลังจากรับโทรศัพท์ โดยเคาะประตูห้องพักเบาๆ ขอสัมภาระของผู้เข้าพักวางไว้บนที่วางอย่างครบถ้วนเป็นระเบียบ และนำส่งจนถึงรถ กล่าวขอบคุณ และอวยพรให้เดินทางโดยสวัสดิภาพ			
8.3 กลุ่ม Check in, Rooming the Guest, Check out 1) ต้อนรับผู้เข้าพักภายใน 30 วินาที 2) กล่าวทักทายด้วยอธยาศัยดีและเป็นมิตร 3) เตรียมเอกสารการลงทะเบียนเข้าพักพร้อมรายละเอียดต่างๆ ไว้ล่วงหน้า 4)ชี้แจงการจำแนกห้องพักแบบต่างๆ รวมถึงห้องพักที่อนุญาตและไม่อนุญาตให้สูบบุหรี่ 5) ยืนยันวันที่ผู้เข้าพักจะออกจากที่พัก 6) ใช้เวลา Check in ภายใน 5 นาที 7) หากห้องพักยังไม่พร้อม ควรแจ้งระยะเวลาที่ต้องรอ และจัดให้ผู้เข้าพักนั่งรอในบริเวณโถงพักคอยพร้อมบริการเครื่องดื่ม 8) มีพนักงานสนทนา บริการ และให้ความช่วยเหลือผู้เข้าพักขณะพาไปส่งจนถึงห้องพัก 9) ชี้แจงการใช้อุปกรณ์ในห้องพัก เช่น อุปกรณ์ประหยัไฟฟ้า เครื่องปรับอากาศและโทรทัศน์ 10) ใช้เวลา Check out ภายใน 5 นาที			

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
11) เตรียมเอกสารค่าใช้จ่ายของผู้เข้าพักไว้เพื่อการตรวจสอบและจัดทำเอกสารการรับเงิน บรรจุซองอย่างเรียบร้อยหากผู้เข้าพักต้องการภายใน 5 นาที 12) กล่าวขอบคุณที่มาใช้บริการ			
8.4 กลุ่ม Guest Service 1) กล่าวทักทายด้วยอัธยาศัยดีและเป็นมิตร 2) รับโทรศัพท์เมื่อเสียงกริ่งโทรศัพท์ดังไม่เกิน 3 ครั้ง 3) กล่าวทักทายอย่างเหมาะสม บอกแผนกของผู้รับสาย 4) มีบริการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่น่าสนใจรอบๆ ที่พัก สามารถแนะนำเส้นทาง ช่วยจัดการเดินทางให้แก่ผู้เข้าพักได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม เช่น เที่ยวบิน แท็กซี่รถเช่า เรือ และทัวร์ต่างๆ 5) มีบริการโทรปลุกผู้เข้าพักตามเวลาที่นัดหมายภายใน 5 นาที			
8.5 กลุ่ม House Keeping (Turndown Service) 1) เปิดเตียงระหว่าง 18.00 - 21.00 น. 2) ทำความสะอาดพื้นห้องพัก ห้องน้ำ ระเบียง (ถ้ามี) และจัดวางเฟอร์นิเจอร์ให้อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม 3) เก็บหมอน และผ้าคลุมเตียง พับ และจัดวางในตำแหน่งที่เหมาะสม เรียบร้อย 4) ตรวจสอบหนังสือพิมพ์ นิตยสาร เครื่องเขียน ไม้ขีด Laundry Bag, Sewing Kit, ShoeShine Kit รองเท้าแตะ และ Door Knob Men จัดวางในตำแหน่งที่เหมาะสม เรียบร้อย 5) เปลี่ยนแก้วน้ำ ภาชนะ และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้แล้ว จัดวางในตำแหน่งที่เหมาะสมเรียบร้อย 6) ตรวจสอบน้ำดื่ม เครื่องดื่ม กาแฟ ชา น้ำตาล ครีม และของขบเคี้ยวในตู้เย็น และมินิบาร์ จัดวางในตำแหน่งที่เหมาะสม เรียบร้อย 7) เปลี่ยนผ้าเช็ดตัว ผ้าเช็ดหน้า ผ้าเช็ดมือ ผ้าเช็ดเท้า เสื้อคลุมที่ใช้แล้วจัดวางในตำแหน่งที่เหมาะสม เรียบร้อย 8) ตรวจสอบกระดาษเช็ดหน้า กระดาษชำระ หมวกคลุมอาบน้ำ และ Sanitary Bag จัดวาง ในตำแหน่งที่เหมาะสม เรียบร้อย 9) ตรวจสอบสบู่ก้อน สบู่เหลว Foam Bath แชมพู ยาสีฟัน แปรงสีฟัน จัดวางในตำแหน่งที่เหมาะสม เรียบร้อย			

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
10) เก็บขยะออกจากที่เขี่ยหรือถังขยะ ทำความสะอาดและจัดวางในตำแหน่งที่เหมาะสม 11) หากมีโทรทัศน์อยู่ในตู้ ให้เปิดประตูตู้ไว้และวางรีโมทคอนโทรลไว้ในตำแหน่งที่เหมาะสม 12) ปรับอุปกรณ์ควบคุมอุณหภูมิของเครื่องปรับอากาศไว้ในระดับที่เหมาะสม			
8.6 กลุ่มอาหารเข้าและบุฟเฟต์ 1) ต้อนรับผู้ให้บริการภายใน 30 วินาที 2) กล่าวทักทายด้วยอัธยาศัยดีและเป็นมิตร 3) ถามว่าจะมีผู้ร่วมรับประทานอาหารจำนวนเท่าใด 4) นำผู้เข้าพักไปยังที่นั่ง และเลื่อนเก้าอี้ให้นั่ง 5) เก็บภาชนะที่ใช้แล้ว และเศษอาหาร ภายใน 3 นาทีหลังจากรับประทานอาหารเสร็จ 6) กล่าวขอบคุณที่มาใช้บริการ			
8.7 กลุ่มห้องอาหาร 1) ต้อนรับผู้ให้บริการภายใน 30 วินาที 2) กล่าวทักทายด้วยอัธยาศัยดีและเป็นมิตร 3) ถามว่าเป็นโต๊ะจองหรือไม่และจะมีผู้ร่วมรับประทานอาหารจำนวนเท่าใด 4) นำผู้เข้าพักไปยังที่นั่ง และเลื่อนเก้าอี้ให้นั่ง 5) เสนอรายการอาหาร และเครื่องดื่มภายใน 2 นาทีหลังจากผู้เข้าพักนั่งเรียบร้อยแล้ว 6) กลับมารับคำสั่งภายใน 5 นาทีหลังจากเสนอรายการอาหาร และเครื่องดื่มแล้ว 7) รับคำสั่งอาหาร และเครื่องดื่มจากสุภาพสตรีก่อน 8) สามารถให้คำแนะนำ และตอบคำถามเกี่ยวกับอาหาร และเครื่องดื่มในรายการได้ 9) สามารถให้คำแนะนำและตอบคำถามเกี่ยวกับเครื่องดื่มประเภทที่มีแอลกอฮอล์ ในรายการได้ 10) แจ้งให้ทราบว่าอาหาร เครื่องดื่มใดในรายการที่ไม่มี และรายการใดใช้เวลาในการเสิร์ฟ นานกว่า 15 นาที 11) ทวนคำสั่งอาหารและเครื่องดื่มให้ถูกต้อง ครบถ้วน 12) เปลี่ยนภาชนะและอุปกรณ์ให้เหมาะสมตามรายการอาหารและเครื่องดื่มที่สั่ง 13) เสิร์ฟเครื่องดื่มใน 10 นาทีหลังจากได้รับคำสั่ง (ยกเว้นรายการที่แจ้งแล้วว่าใช้เวลานานกว่านี้)			

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
14) เสิร์ฟอาหารภายใน 15 นาทีหลังจากที่รับคำสั่ง (ยกเว้นรายการที่แจ้งแล้วว่าใช้เวลามากกว่านี้) 15) เสิร์ฟของหวานใน 10 นาที หลังจากได้รับคำสั่ง (ยกเว้นรายการที่แจ้งแล้วว่าใช้เวลามากกว่านี้) 16) เก็บภาชนะที่ใช้แล้วและเศษอาหารภายใน 3 นาที หลังจากรับประทานเสร็จ 17) สอบถามความพอใจในอาหารและบริการ 18) กล่าวขอบคุณที่มาใช้บริการ 19) บริการอาหารและเครื่องดื่มสำหรับ Room Service ตลอด 24 ชั่วโมง 20) บุคลากรที่ทำงานในห้องครัวต้องไม่มีโรคติดต่อ			
หมวดที่ 9 ระบบความปลอดภัยในพื้นที่ทั่วไป ระบบความปลอดภัยด้านอัคคีภัย มีรายงานจากผู้ตรวจสอบอาคาร มีระบบการเดินสายไฟ และติดตั้งอุปกรณ์ที่ได้มาตรฐาน ปลอดภัย มีการป้องกันเชื้อเพลิง เช่น น้ำมัน และก๊าซที่สะสมไว้อย่างเหมาะสม ปลอดภัย มีแผนผังทางหนีไฟ และป้ายทางออกฉุกเฉินเรืองแสงที่ใช้งานได้ดีแสดงชัดเจน มีไฟแสงสว่างฉุกเฉิน มีลิฟต์ดับเพลิงซึ่งอยู่ในตำแหน่งที่ใช้งานได้สะดวก อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปลอดภัยและได้รับการดูแลรักษาอย่างถูกต้อง มี Sprinkle ที่ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มี Smoke Detector หรือ Heat Detector ที่ใช้งานได้			
9.2 ระบบความปลอดภัยทั่วไป มีระบบตรวจเช็คความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพ สามารถสังเกตการณ์ หรือบันทึกภาพบริเวณทางเข้าออกและจุดสำคัญๆ เช่น ลานจอดรถ ตลอด 24 ชั่วโมง และให้เก็บรักษาไว้เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 เดือน มีเครื่องกำเนิดไฟฟ้าที่มีประสิทธิภาพและน้ำมันสำรองพร้อมใช้งานมีการสำรองน้ำใช้ในกิจกรรมที่จำเป็น มีโทรศัพท์หรือระบบสื่อสารเพื่อติดต่อขอความช่วยเหลือฉุกเฉินได้อย่างรวดเร็ว มีแผนป้องกันภัยเตือนภัยและระงับภัยต่างๆ ที่ผ่านการฝึกซ้อม			
หมวดที่ 10 ทรัพยากร และชุมชนแวดล้อม และส่วนสนับสนุนการบริการ มีแผนการดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาสีสิ่งแวดล้อม การป้องกันภาวะโลกร้อน และการประหยัดพลังงาน มีการจัดการกับน้ำเสียอย่างถูกสุขลักษณะและมีประสิทธิภาพ			

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
มีการนำน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดแล้วกลับมาใช้อย่างถูกสุขลักษณะและมีประสิทธิภาพ ใช้ทรัพยากรน้ำ ไฟ วัสดุต่างๆอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ ใช้ทรัพยากรไฟฟ้าอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ รณรงค์ให้พนักงานผู้เข้าพักใช้ทรัพยากร และพลังงานอย่างประหยัด และคุ้มค่า			
10.2 ด้านชุมชน สังคมและสิทธิมนุษยชน 1) ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม เช่น การตกแต่ง อาหารหัตถกรรมและการละเล่นต่างๆ 2) สนับสนุนผลิตภัณฑ์ภายในประเทศและชุมชน เช่น OTOP ผลิตภัณฑ์จากกลุ่มแม่บ้านต่างๆ 3) สนับสนุนและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน 4) เคารพในความแตกต่างทางเชื้อชาติศาสนา วัฒนธรรม ปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันแก่ทุกเพศทุกวัย สถานภาพ 5) ไม่สนับสนุนการค้าประเวณีและสิ่งผิดกฎหมายอื่นๆ 6) มีการประกันความเสียหายต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนด 10.3 ส่วนสนับสนุนการบริการ 10.3.1 Laundry ต้องมีอุปกรณ์เกี่ยวกับการซัก อบ รีด ให้เพียงพอและห้องซักรีดต้องมีอากาศถ่ายเทที่ดีมีที่สำหรับการซักเก็บผ้าสำหรับการซักรีด 10.3.2 ชะยะ มีการลดปริมาณขยะ ชะยะเปียกต้องมีห้องที่ติดตั้งเพื่อป้องกันการแพร่ของเชื้อโรค มีห้องแยกขยะ มีการแยกขยะมีพิษ หรือของเสียมีพิษอย่างถูกต้องและเหมาะสม (ถุงสีส้ม) มีการทำความสะอาดห้องขยะ 10.3.3 Store มีที่เก็บของและควรแยกประเภท เช่น store อาหารแห้ง กระดาษ เคมีสำหรับสระน้ำ มีการแยกประเภทระหว่าง อาหาร เครื่องดื่ม ของใช้ และอุปกรณ์ ให้ถูกสุขลักษณะอนามัย ควรมีที่กรองอากาศให้เพียงพอ			
หมวดที่ 11 ส่วนของพนักงาน 11.1 ด้านสนับสนุนการบริการให้พนักงาน มีพื้นที่ล็อกเกอร์ มีห้องสุขา มีห้องอาบน้ำแยกชาย-หญิง มีพื้นที่รับประทานอาหาร ที่อยู่ในสภาพใช้งานได้ดีสะอาด และเพียงพอแก่การใช้งาน มีพื้นที่พักผ่อน หรือห้องสมุดที่อยู่ในสภาพใช้งานได้ดีสะอาด และเพียงพอ มีแผนการพัฒนาบุคลากรประจำปี			
11.2 ด้านส่งเสริมสวัสดิการ มีการประกันสังคมให้แก่พนักงานทุกระดับ ไม่ละเมิดกฎหมายแรงงาน เช่น สตรีมี			

รายการสังเกต	หลักฐานแสดง		ข้อคิดเห็น/คำอธิบายเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
ครุฑ การจ้างแรงงานเด็กและคนต่างด้าว ที่ผิดกฎหมาย			
หมวดที่ 12 คุณลักษณะเสริมอื่นๆ 12.1 กิจกรรมเสริม1) มีบริการและกิจกรรมเสริมอื่นๆ ทั้ง Indoor และ Outdoor อย่างน้อย 5 ชนิด 12.2 การเป็นที่ยอมรับของบุคคล และองค์กรภายนอก 1) ได้รับการรับรองหรือรางวัลด้านต่างๆ จากองค์กรที่เกี่ยวข้อง มีมาตรฐานภายในประเทศอย่างน้อย 3 รางวัล 2) ได้รับการรับรองหรือรางวัลด้านต่างๆ จากองค์กรที่เกี่ยวข้อง มีมาตรฐานระดับนานาชาติอย่างน้อย 2 รางวัล 3) มีบุคคลสำคัญทั้งในและต่างประเทศมาใช้บริการอยู่เสมอ 12.3 สวัสดิการเสริมสำหรับพนักงาน1) มีสวัสดิการด้านการเงินให้อย่างน้อย 2 ประเภท เช่น เงินค่าครองชีพ ค่าเล่าเรียนบุตรเงินกู้ยืม เบี้ยขยัน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เป็นต้น 2) มีสวัสดิการด้านอื่นๆ ให้อย่างน้อย 3 ประเภท เช่น ที่พัก อาหาร รถรับ-ส่ง เป็นต้น			

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร/ผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

โครงการวิจัย การพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทย

เพื่อเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย

แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เป็นธรรมชาติ/แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น/แหล่งท่องเที่ยวเชิง

สุขภาพที่ผสมผสานทั้งสองด้าน (ธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานประกอบการ/แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

1. ชื่อสถานประกอบการ/แหล่งท่องเที่ยว
ที่ตั้ง.....
2. ตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์ตำแหน่ง.....

บทบาทหน้าที่ในการจัดการหรือการให้บริการ.....

ส่วนที่ 2 การจัดการและการให้บริการในสถานประกอบการ/แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ประเด็น	คำถาม	ความสอดคล้องกับวรรณกรรม
วิสัยทัศน์และเป้าหมายองค์กร/ แหล่งท่องเที่ยว	ผู้สัมภาษณ์ขอให้ผู้สัมภาษณ์ กล่าวถึงวิสัยทัศน์และเป้าหมาย	การดำเนินการของแหล่งท่องเที่ยว เชิงสุขภาพและสถานประกอบการ ธุรกิจที่เกี่ยวข้อง
	ผู้สัมภาษณ์ขอให้ผู้สัมภาษณ์ กล่าวถึงข้อมูลของกลุ่มเป้าหมาย	
	ผู้สัมภาษณ์ขอให้ผู้สัมภาษณ์เล่าถึง สถานการณ์หรือผลการ ประกอบการปัจจุบัน (โดยย่อ)	
โครงสร้างการบริหารงานภายใน สถานประกอบการ	โครงสร้างการบริหารงานหรือ บังคับบัญชา (โดยย่อ)	การดำเนินการของแหล่งท่องเที่ยว เชิงสุขภาพและสถานประกอบการ ธุรกิจที่เกี่ยวข้อง
ผลิตภัณฑ์/บริการเพื่อการ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	ผู้สัมภาษณ์ขอให้ผู้สัมภาษณ์เล่าถึง ผลิตภัณฑ์/บริการหลัก ในสถาน ประกอบการหรือแหล่งท่องเที่ยว เชิงสุขภาพของผู้ให้สัมภาษณ์	ลักษณะกายภาพด้านผลิตภัณฑ์ กลยุทธ์การตลาดด้านผลิตภัณฑ์
การสร้างประสบการณ์การ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้กับ นักท่องเที่ยว	ผู้สัมภาษณ์ขอให้ผู้สัมภาษณ์เล่าถึง สิ่งดึงดูดใจหรือจุดเด่นที่ดึงดูด นักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	การบริการแก่นักท่องเที่ยวเชิง สุขภาพ: สิ่งดึงดูดใจ, กิจกรรม, สิ่ง อำนวยความสะดวก และบริการที่ พัก
	ผู้สัมภาษณ์ขอให้ผู้สัมภาษณ์เล่าถึง กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (โดยย่อ)	
	ผู้สัมภาษณ์ขอให้ผู้สัมภาษณ์เล่าถึง สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับ นักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	
	ผู้สัมภาษณ์ขอให้ผู้สัมภาษณ์เล่าถึง	

	บริการที่พัก สำหรับนักท่องเที่ยว เชิงสุขภาพที่สถานประกอบการ หรือแหล่งท่องเที่ยวได้ให้บริการ (หากมี) ผู้สัมภาษณ์ขอให้ผู้สัมภาษณ์เล่าถึง เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวหรือสถาน ประกอบการในด้านกายภาพและ ในด้านการเข้าถึงข้อมูล	
การจัดการด้านบุคลากรผู้ ให้บริการ	การรับและคุณสมบัติบุคลากร การบริหารและพัฒนาบุคลากร ปัญหาและอุปสรรคที่พบเกี่ยวกับ บุคลากรให้บริการด้านการ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	การบริหารจัดการ กลยุทธ์การตลาดด้าน People
การจัดการด้านการส่งเสริม การตลาด	ผู้สัมภาษณ์ขอให้ผู้สัมภาษณ์เล่าถึง กลยุทธ์การส่งเสริมการขายหรือ การใช้บริการ (โดยย่อ)	การบริหารจัดการ การตลาด กลยุทธ์การตลาดด้าน promotion
การสร้างเครือข่ายและพันธมิตรใน การจัดการและให้บริการการ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	ผู้สัมภาษณ์ขอให้ผู้สัมภาษณ์เล่าถึง การมีส่วนร่วมของชุมชน/คนใน ท้องถิ่นในการบริหารจัดการและ ให้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ผู้สัมภาษณ์ขอให้ผู้สัมภาษณ์เล่าถึง การให้ความสนับสนุนและ ช่วยเหลือจากภาครัฐในการบริหาร จัดการและให้บริการการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพ ผู้สัมภาษณ์ขอให้ผู้สัมภาษณ์เล่าถึง การทำงานประสานกันและร่วมมือ จากองค์กรเอกชน หรือแหล่ง ท่องเที่ยวด้วยกัน ในการบริหาร จัดการและให้บริการการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพ ผู้สัมภาษณ์ขอให้ผู้สัมภาษณ์เล่าถึง การให้ความสนับสนุนและ ช่วยเหลือจากสถาบันการศึกษา, องค์กรอิสระ,ต่างประเทศ ในการ บริหารจัดการและให้บริการการ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	การจัดการ การมีส่วนร่วมในการจัดการ กลยุทธ์การตลาดด้าน partnership

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการและการให้บริการในสถานประกอบการ/แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ประเด็น	คำถาม	ความสอดคล้องกับวรรณกรรม
ปัจจัยเชิงบวก	ผู้สัมภาษณ์ขอให้ผู้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นว่าสิ่งใดบ้างเป็นปัจจัยเชิงบวกต่อการบริหารจัดการและการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ/สถานประกอบการในประเทศไทย	
ปัจจัยเชิงลบ	ผู้สัมภาษณ์ขอให้ผู้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นว่าสิ่งใดบ้างเป็นปัจจัยเชิงลบต่อการบริหารจัดการและการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ/สถานประกอบการในประเทศไทย	
ข้อเสนอแนะ	ผู้สัมภาษณ์ขอให้ผู้สัมภาษณ์ให้ข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการและการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ/สถานประกอบการในประเทศไทย (เพิ่มเติม)	

Questionnaire Information; Address: Research center: Faculty of Sports Science,
Chulalongkorn University, Phayathai Road, Pathumwan, Bangkok 10330 TEL.: 02-2181032

This questionnaire was designed for research title "*A Potentiality Development of Health Tourism Industry as the Asian Centre for Health Destination*" that support by Thailand Research Fund (TRF).

The purpose of this study is to survey tourists' opinions regarding Thailand potentiality development of health tourism industry as the Asian centre for health destination. This survey are applied for non-commercial purposes only which contributes to the development and improvement of Thailand Health Tourism. The data obtained are kept strictly confidential. Your kind assistance in completing the questionnaire will be greatly appreciated. This questionnaire is composed of 4 sections as follow;

Section 1 : Bio-Social Characteristic of the Traveler/ Tourist. This section consists of 6 check-list questions and 1 open-ended question.

Section 2 : Tourists Behaviors of the Tourists. This section consists of 16 check-list questions.

Section 3 : Competency and Characteristics of Health Tourism Personnel according to tourists' expectations or needs. This section consists of 20 rating scale questions.

Section 4 : Needs of Tourists for Health Tourism. This section consists of 6 check-list questions and 1 open-ended question..

Section 1 : Bio-social Factors of the Traveler/ Tourist

Instruction : Please mark (✓) in front of your selected item (only 1 item that you think it suits you the most) and/ or write down your information in the allocated space.

1. Gender: ☐ Male ☐ Female

2. Age : ☐ Less than 20 yrs. ☐ 20 – 25 yrs. ☐ 26 – 30 yrs.
☐ 31 – 35 yrs. ☐ 36 – 40 yrs. ☐ 41 – 45 yrs.
☐ 46 – 50 yrs. ☐ 51 - 55 yrs. ☐ 56 - 60 yrs ☐ 60 yrs. above

3. Marital Status : ☐ Single ☐ Married ☐ Divorced/ Separated ☐ Widowed

4. Current Occupation :

☐ Entrepreneur / Business Owner ☐ Private Organization ☐ State Enterprise Employee
☐ Employee ☐ Self-Employed ☐ Housewife/ House-husband
☐ Farmer/Agriculturist ☐ Retired ☐ Other, [Please specify.....]

5. Monthly Incomes :

☐ Less than 5,000 USD ☐ 5,001 – 10,000 USD ☐ 10,001 – 15,000 USD
☐ 15,001 – 20,000 USD ☐ 20,001 – 25,000 USD ☐ 25,001 – 30,000 USD
☐ More than 30,000 USD

6. The Highest Education :

☐ High School or under	☐ Diploma (or equivalent)
☐ Bachelor Degree (or equivalent)	☐ Master Degree (or equivalent)
☐ Ph.D. (or equivalent)	☐ Other, Please specify.....

7. Country of Resident (Please identify).....**Section 2 : Travelling / Tourism Behaviors of the Tourists.****1. Information gained in order to make a decision to visit Thailand**

☐ Form person who have visited Thailand before	☐ I have been to Thailand before
☐ Brochures	☐ Travelling Journals / Magazines
☐ Internet	☐ Travelling Agency
☐ Travelling Exhibition	☐ Road Show (Tourism Promoted)
☐ Others, Please specify.....	

2. Purposes of Travel :

☐ Leisure and Recreation	☐ Business
☐ Seminar / Conference / Meeting	☐ Experience in travelling abroad
☐ Spending Special Moments/ Occupations with Family	
☐ Seeking Information for Health Care	☐ Others, Please specify.....

3. How many times do you have travelling to Thailand? (including this time)

☐ First Time	☐ 2 times or more

4. Period of Travelling (more than 1 item can be selected)

☐ January – March	☐ April – June	☐ July to September	☐ October – December

5. Any festival/ special occasions that you have come to Thailand or intend to come to Thailand*(more than 1 item can be selected)*

☐ New Year Festival (late December to beginning of January)	
☐ Chinese New Year (January to February)	☐ Valentine Festival (February)
☐ Thai New Year (Mid April)	☐ Phi Ta Khon Festival (June)
☐ Elephant Festival in Surin Province (November)	☐ Vegetarian Festival (September to October)
☐ Loy Kartong Festival – River Goddess Worship Ceremony (November)	
☐ Candle Parade Festival – Traditional Buddhist Festival (July)	
☐ Prapheni Bun Bang Fai or Rocket Festival – Traditional Buddhist Festival (October)	
☐ Phon Phisai world Nakha Fire Ball Festival - Traditional Buddhist Festival (October)	
☐ Others, Please specify.....	

6. Travelling Time / Duration

- ☐ 2 – 5 days ☐ 6 – 10 days ☐ 11 – 15 day ☐ More than 15 days

7. Travelling with :

- ☐ Solo-Traveler ☐ Group of Friends ☐ Family / Relatives ☐ Travel Agent
☐ Others, Please specify.....

8. Travelling Style :

- ☐ Solo-Travelling (FIT)
☐ Travelling with familiar people using Travelling agency
☐ Travelling with familiar people NOT using Travelling agency
☐ Travelling with Travelling Agency / Tours with Pre-arranged Travelling Programme
☐ Travelling with Organization using Travelling agency
☐ Others, Please specify.....

9. Total Cost of Travelling, Using Travelling Agency

- ☐ Less than 1,000 USD ☐ 1,001 - 1,500 USD
☐ 1,501 – 2,000 USD ☐ 2,001 – 2,500 USD
☐ 2,501 – 3,000 USD ☐ More than 3,500 USD

10. Total cost of Travelling, NOT using travelling agency (Flights NOT included)

- ☐ Less than 500 USD ☐ 501 – 1,000 USD
☐ 1,001 – 1,500 USD ☐ 1,501 – 2,000 USD
☐ 2,001 – 2,500 USD ☐ 2,501 – 3,000 USD
☐ 3,001 – 3,500 USD ☐ More than 3,500 USD

11. Accommodations during your visit to Thailand:

- ☐ Hotel/ Resort ☐ Budget Accommodation
☐ Friend's House/ Relative's House ☐ Apartment
☐ Home-Stay ☐ Others, Please specify.....

12. Activities during your visit to Thailand:

- ☐ Health Promotion Activities ☐ Religious Activities
☐ Traditional Art and Cultural Activities ☐ Visiting Historical sites / museums / palaces
☐ Visiting Historical sites / museums / palaces
☐ Beach Activities Swimming / Sunbathing / Diving / Boating
☐ Nature Tourism / Ecotourism / outdoor activities and adventures
☐ Shopping for any products/ souvenirs ☐ Others, Please specify.....

13. During your visit to Thailand, have you ever participated in any Health Promotion created by

Thai Wisdom:

☐ Thai Massage for Health Promotion	☐ Thai Massage for Health Therapy
☐ Aroma Therapy Massage	☐ Herbal Compression
☐ Thai Traditional Hermit Exercise	☐ Buddhist Mediation
☐ Thai Traditional Food and Drink (created by Thai Wisdom) for Health Promotion	
☐ Others, Please specify.....	

14. During your visit to Thailand, have you ever participated in any Health Promotion using Alternative

Medications

- ☐ Chinese Medical Therapy (i.e. acupuncture, cupping, Guasa)
- ☐ Spa / hydrotherapy / mineral baths or hot springs
- ☐ Detoxification Program
- ☐ Others, Please specify.....

15. During your visit to Thailand, have you ever participated in any Health Promotion using Normal

Medications

☐ Health Check-up	☐ Medical Treatment for various diseases
☐ Dentistry	☐ Cosmetic Surgery
☐ Others, Please specify.....	

16. Factors affected Health Promotion Activities during your visit to Thailand

(if you have participated, items 13-15)

☐ Appropriate Price	☐ Clean and Safe
☐ Information which ensure that the Activities of benefit/ good for health	
☐ Confidence in Health facilitators' competencies	
☐ Health Institutions/ Facilities have good reputation	
☐ Appropriate time/ duration for Health Promotion Activities	
☐ Personalities and Manner of Health Facilitators/ Service Providers	
☐ Atmosphere of Health Institutions/ Facilities	
☐ Overall Program of Health Travelling is well managed	
☐ Others, Please specify.....	

Section 3: Competency and Characteristics of Health Tourism Personnel according to tourists' expectations or needs.

Instruction: Please mark (/) in the below table of your selected item

(only 1 item that you think it suits you the most)

Section 3.1 : Personality

Personality	Level of Importance			
	Highest	High	Low	Lowest
1. Good Personality and Health				
2. Friendly				
3. Good manner, polite and tactful				
4. Appropriate Dressed				
5. Cheerful, emotional intelligence and good hospitality				
6. Demonstrated a good attitude toward services				
7. Creativity				
8. Good memory in terms of tourists' needs and follow up				
9. Good knowledge in terms of Health Tourism				
10. Understand the tourists' nature and needs				

Section 3.2: Ethics

Ethics	Level of Importance			
	Highest	High	Low	Lowest
1. Honesty (both self and work)				
2. Responsibility for the services offer to the tourists				
3. Good discipline in doing work				
4. On time				
5. Fairness and DO NOT take advantages from tourists				
6. Understand Tourists' benefits				
7. Accept and understand their mistakes and improve				

Section 3.3: Professional Skills

Professional Skills	Level of Importance			
	Highest	High	Low	Lowest
1. Capable of coordination with other relevant parties to ensure tourists' convenience and safety.				
2. Capable for problem solving.				
3. Good English language skills (speaking and writing).				
4. Capable for providing Health Tourism Instruction.				
5. Good body language skill.				
6. Adjust the tourism program, however can still maintain tourists' benefits.				
7. Understand / Have basic knowledge in term of Health Tourism related Law.				
8. Good IT skills.				
10. Over all capabilities to support and take care of tourists.				

Section 4 : Needs of Tourists for Health Tourism

Please mark ☒ in the appropriate box that best suits your answer

1. What kind of activities in health tourism would you like to participate?

(more than 1 item can be selected)

☐ Thai traditional Massage	☐ Aromatherapy Massage	☐ Foot Massage/ Reflexology
☐ Acupressure	☐ Stone Therapy	☐ Massage with Herbal Ball
☐ Clay body wrap	☐ Steam bath	☐ Jacuzzi bathtub
☐ Thai hermit exercise	☐ Yoga	☐ Tai Chi
☐ Thai Boxing	☐ Meditation	☐ Natural foods for health
☐ Others, Please specify.....		

2 What kind of activities in health tourism would you like to conduct?

- ☐ Tour Package
- ☐ Tour Programmer
- ☐ Self Arrangement
- ☐ Others, Please specify.....

3. What is the motivation of your visit to health tourism attraction? (more than 1 item can be selected)

- ☐ Overall Program of Health Travelling is well managed
- ☐ Atmosphere of health tourism attraction, natural based tourism.
- ☐ Health tourism attraction is accessible for tourist
- ☐ Educational purposes ☐ Others, Please specify.....

4. What is your expectation from this health tourism attraction? (more than 1 item can be selected)

- ☐ Relax your mind and body ☐ Meeting new people and making new friends
- ☐ Exploring the natural scenery ☐ Learning about a different culture
- ☐ Maintain and improve your health ☐ Gain more confidence health
- ☐ Re-establish self-esteem ☐ Others, Please specify.....

5. What is considered as the improvement issue of this health tourism attraction to your mind?

- ☐ Sanitary/Cleanliness ☐ Tourism activity ☐ Accommodation ☐ Accessibility
- ☐ Management of this attraction ☐ Safety ☐ Others, Please specify.....

6. What is considered as the strong/prominent feature of tourist destination for health in your mind?

(more than 1 item can be selected)

- ☐ The destination is famous and popular.
- ☐ The destination is the tourists' most visited place.
- ☐ The destination provides intriguing activities.
- ☐ Others, Please specify.....

7. What do you want more of in this health tourism attraction?

.....

.....

.....

8. Please suggestion for Health Tourism Development in Thailand.

.....

.....

.....

.....

.....

Thank you for your kind

Research Team September, 2015

ภาคผนวก ข.

ศักยภาพและลักษณะทางกายภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
ที่มีความโดดเด่นของประเทศไทยและเอเชีย

ผลการศึกษาศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยใน 4 ภูมิภาค 15 จังหวัด จำนวน 24 แห่ง แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีทรัพยากรธรรมชาติเป็นพื้นฐาน เป็นความงดงามตามสภาพธรรมชาติอันเป็นเอกลักษณ์หรือเป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ เช่น น้ำพุร้อน น้ำแร่ โคลน หายร้อน หินแร่ สมุนไพรชนิดต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมสุขภาพนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติที่มีความโดดเด่นในประเทศไทยมี 8 แห่ง ได้แก่ 1) อุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปก 2) น้ำพุร้อนสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ 3) อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน จังหวัดลำปาง 4) อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา 5) บ่อน้ำร้อนหินดาด จังหวัดกาญจนบุรี 6) เครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ตำบลอ่าวลึก จ.กระบี่ 7) น้ำพุร้อนเค็มคลองท่อม จ.กระบี่ 8) บ่อน้ำร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน จังหวัดระนอง

2. แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นและนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านการส่งเสริมสุขภาพ บำบัด รักษา หรือช่วยทำให้ผ่อนคลาย เช่น แหล่งน้ำพุร้อน น้ำแร่ โคลน หิน ดินที่มีตามธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นที่มีความโดดเด่น มี 11 แห่ง ได้แก่ 1) วัดไร่เปิง จังหวัดเชียงใหม่ 2) ธารจินดาเวลล์ เนสสปา รีสอร์ท จังหวัดเชียงใหม่ 3) สปาศิริธรรม จังหวัดนครราชสีมา 4) เขาใหญ่พาโนรามา ฟาร์ม จังหวัดนครราชสีมา 5) ทองหล่อสปา จังหวัดอุดรธานี 6) ลักษณะ เรซ นวดแผนไทย แอนด์ สปา จังหวัดบุรีรัมย์ 7) วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม กรุงเทพมหานคร 8) สามพราน ริเวอร์ไซด์ จังหวัดนครปฐม 9) อนันตรา หัวหิน รีสอร์ท จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 10) บัณยาน์ ทรี สปา จังหวัดภูเก็ต 11) สุขโขสปา จังหวัดภูเก็ต

3. แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบผสมผสาน หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นและนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านการส่งเสริมสุขภาพ บำบัด รักษา หรือช่วยทำให้ผ่อนคลาย เช่น แหล่งน้ำพุร้อน น้ำแร่ โคลน หิน ดินที่มีตามธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบผสมผสานที่มีความโดดเด่นในประเทศไทยมี 5 แห่ง ได้แก่ 1) วนธารารีสอร์ทแอนด์สปา จังหวัดพิษณุโลก 2) โรงแรมทอแสง จังหวัดอุบลราชธานี 4) ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพมิชชั่น จังหวัดสระบุรี 3) บ่อน้ำแร่วัดวังขนาย จังหวัดกาญจนบุรี 5) ญัฐวาริ น้ำพุร้อน รีสอร์ท แอนด์ สปา จังหวัดกระบี่

ผลการศึกษาศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย จำนวน 24 แห่ง เพื่อให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ได้แสดงข้อมูลแต่ละประเด็น ดังนี้ 1) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 4) ด้านการบริการที่พัก 5) ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม 6) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว 7) ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ 8) ด้านการบริหารจัดการ 9) ด้านผลิตภัณฑ์ โดยจะนำเสนอข้อมูลแยกตามประเภทแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติอุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปก จังหวัดเชียงใหม่

อุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปก ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาแดนลาว สภาพป่ามีความอุดมสมบูรณ์ พบว่ามีพืชพรรณ และสัตว์ป่าหายากหลากหลายชนิด สภาพอากาศโดยทั่วไปมีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 25.4 องศาเซลเซียส

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ปิดพื้นที่บริเวณยอดดอยผ้าห่มปกระหว่างวัน 1 กรกฎาคม-30 กันยายน ของทุกปี สามารถเดินทางด้วยรถโดยสารสาธารณะ รถรับจ้าง รถยนต์ส่วนตัว

สถานที่ติดต่อ อุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปก ตู้ ปณ.39 อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ 50110 โทรศัพท์ +66 86 4309748, +66 53 453517-8 โทรสาร +66 53 317496

อีเมล doiphahompok@fca16.com เว็บไซต์ www.dnp.go.th

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว มีจุดเด่นทางธรรมชาติที่งดงามน่าสนใจ มีแหล่งน้ำพุร้อน นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปเที่ยวชมศึกษาธรรมชาติ และเป็นแหล่งนันทนาการเพื่อการพักผ่อน มีจุดชมวิวให้นักท่องเที่ยวได้ชมธรรมชาติที่สวยงามบริเวณยอดดอยผ้าห่มปก ซึ่งเป็นยอดดอยสูง

ภาพแสดงห้องอาบน้ำแร่ในบริเวณอุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปก

ด้านการบริการที่พัก มีบ้านพักไว้บริการนักท่องเที่ยว ที่น้ำพุร้อนฝาง (ที่ทำการอุทยานฯ) มีสถานที่กางเต็นท์ และทางอุทยานจัดเตรียมเต็นท์ไว้ให้ บริการแก่นักท่องเที่ยว สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการนอนที่บ้านพักจะต้องจองล่วงหน้า นักท่องเที่ยวสามารถจองบ้านพักผ่านระบบออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ตได้ที่ www.dnp.go.th

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเปิดให้บริการทุกวัน มีบริการห้องสมุด และฉายสไลด์ข้อมูลเกี่ยวกับอุทยานฯ ให้แก่ผู้สนใจ มีลานจอดรถ ร้านอาหาร ห้องสุขาชาย-หญิง มี

รถยนต์ ขึ้นโดยสามารถติดต่อที่ศูนย์บริการ มีเตาถ่านให้เช่าสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการทำอาหารเอง ไม่อนุญาตให้ก่อกองไฟบนสนามหญ้า

ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ พิธีกินวอของชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอร์ เป็นพิธีช่วงเทศกาลปีใหม่ พิธีมอเล่เว หรือพิธีบวชป่าของชาวไทยภูเขาเผ่าอาข่า

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว มีเส้นทางศึกษาธรรมชาติธรรมชาติโดยผ้าห่มปก เพื่อศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ป่าดิบเขา สภาพป่าริมลำธาร และป่าเบญจพรรณ เส้นทางปั่นจักรยานเสือภูเขา มีบริการนวดแผนไทย และสปาโคลน ห้องอาบน้ำแร่แบบรวม และแบบแยกห้องเป็นส่วนตัว

ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ เส้นทางศึกษาธรรมชาติธรรมชาติโดยผ้าห่มปก เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกโป่งน้ำดัง โป่งน้ำร้อนผาง ถ้ำห้วยบอน น้ำตกตาดหมอก น้ำตกตาดเหมย น้ำตกนามะอื้น น้ำตกปูหมื่น ตกโป่งน้ำดัง น้ำตกห้วยเหี้ยน ห้วยแม่ใจ

ด้านการบริหารจัดการ

1. การวางแผนผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว มีโครงสร้างบริหารงานแบบระบบราชการ มีหัวหน้าอุทยาน มีรองหัวหน้าอุทยาน มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ

2. ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว มีการจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ มีการจัดพื้นที่บริการน้ำพุร้อน มีการจัดการอุณหภูมิและคุณภาพน้ำพุร้อนให้มีความเหมาะสมและปลอดภัย

3. การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก มีรถโดยสารสาธารณะ และรถรับจ้างเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

4. การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้มีความสะอาดถูกสุขอนามัย มีความปลอดภัยในการใช้งาน เช่น ทางเดินที่ไม่ขรุขระ ไม่นิ่ม มีป้ายบอกทางไปยังสถานที่ต่างๆ มีจุดต้อนรับนักท่องเที่ยว มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม มีร้านจำหน่ายของที่ระลึก เช่น โคลนพอกหน้า โลชั่นน้ำแร่ สเปรย์น้ำแร่บริสุทธิ์ สบู่ล้างหน้า โฟมน้ำแร่ ครีมอาบน้ำ

5. การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพบริการในแหล่งท่องเที่ยว มีการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว มีการจัดบุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับตำแหน่งงาน บุคลากรที่ให้บริการนวดแผนไทยต้องผ่านการฝึกอบรมและมีใบประกอบวิชาชีพ มีความสามารถในการปฐมพยาบาลให้กับนักท่องเที่ยว

6. การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว มีกิจกรรมหลากหลาย เช่น อาบน้ำพุร้อน แช่น้ำพุร้อน ต้มไข่ในน้ำพุร้อน เล่นน้ำตก มีน้ำตกที่มีความสวยงามหลายแห่ง เดินป่าศึกษาธรรมชาติ ชมวิถีชีวิตชุมชนชาวเขา กิจกรรมนวดแผนไทย การทำสปาโคลน

7. การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ มีการจัดการให้เกิดการอนุรักษ์สัตว์ป่าและพันธุ์พืช มีป้ายประกาศแจ้งเตือนให้นักท่องเที่ยวรู้จักการใช้ประโยชน์ของพื้นที่โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อธรรมชาติ และแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ

ด้านผลิตภัณฑ์ส่งเสริมสุขภาพ นักท่องเที่ยวสามารถเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรปลอดสารพิษ จากโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ฯ ดอยผ้าห่มปก และมีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ภูโคลน ได้แก่ โคลนพอกหน้า โลชั่นน้ำแร่ สเปรย์น้ำแร่บริสุทธิ์ สบู่ล้างหน้า โฟมล้างหน้า ครีมอาบน้ำ

2. แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ น้ำพุร้อนสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

น้ำพุร้อนสันกำแพงตั้งอยู่ในเขตตำบลบ้านสหกรณ์ อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ได้รับการปรับปรุง และดำเนินการโดยความร่วมมือระหว่างการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และสหกรณ์การเกษตรหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง จำกัด เพื่อให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแบบธรรมชาติ มีน้ำพุร้อนที่อุณหภูมิสูงกว่า 100 องศาเซลเซียส มีบ่อน้ำแร่ สระอาบน้ำแร่ขนาดใหญ่ มีห้องอาบน้ำแร่ ห้องแช่น้ำแร่แบบส่วนตัว มีการจัดตกแต่งเป็นสวนดอกไม้ร่มรื่น มีดอกไม้บานาพันธุ์ ล้อมรอบไปด้วยภูเขา มีบ้านพักสำหรับนักท่องเที่ยว และพื้นที่กางเต็นท์สำหรับนักท่องเที่ยวต้องการสัมผัสกับธรรมชาติ

ภาพแสดงภูมิทัศน์และบริเวณที่นั่งพักผ่อนและแช่เท้าในน้ำอุ่น

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว น้ำพุร้อนสันกำแพงอยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ประมาณ 36 กิโลเมตร สามารถไปได้ 2 ทางด้วยกัน คือ เส้นทางเชียงใหม่-สันกำแพง-หมู่บ้านออนหลวย-น้ำพุร้อน เส้นทางเชียงใหม่-สันกำแพง-สถานีเพาะพันธุ์กล้วยไม้สัก-น้ำพุร้อน สถานที่ติดต่อ สำนักงานน้ำพุร้อนสันกำแพง ตำบลบ้านสหกรณ์ อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ รหัสไปรษณีย์ 50130

โทรศัพท์ +66 53 037101 , +66 53 037102 Website: www.chiangmaipao.go.th

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว เป็นสถานที่พักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ และสำหรับครอบครัว อยู่ในเขตอำเภอสันกำแพง ไม่ไกลจากเมืองเชียงใหม่ มีการจัดพื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวแช่น้ำพุร้อนกลางแจ้ง และอาบน้ำพุร้อนหรือแช่น้ำพุร้อนในห้องส่วนตัว

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีศูนย์ต้อนรับนักท่องเที่ยว มีร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม มีร้านจำหน่ายของที่ระลึกที่เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน มีสนามเด็กเล่นพร้อมอุปกรณ์เครื่องเล่น มีห้องน้ำห้องสุขา มีทางลาดอุปกรณ์อำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ มีการจัดพื้นที่พักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยว มีระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์สาธารณะ สถานที่จอดรถ มีการจัดการด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

ด้านการบริการที่พัก มีบ้านพักเป็นหลังบริการแก่นักท่องเที่ยวมาเป็นหมู่คณะ และมีการจัดพื้นที่กางเต็นท์สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการนอนเต็นท์

ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม มีการก่อสร้างอาคารโดยใช้ สถาปัตยกรรมของภาคเหนือ

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว มีการแช่น้ำพุร้อน การนวดฝ่าเท้า มีการจัดพื้นที่นั่งพักผ่อนและแช่เท้าในน้ำพุร้อนซึ่งได้ปรับอุณหภูมิที่เหมาะสม มีห้องอาบน้ำพุร้อน แบบเดี่ยว และแบบรวม การแช่น้ำพุร้อนในสระว่ายน้ำขนาดใหญ่ และแช่ในอ่างแบบคนเดียว มีการต้มไข่ไก่ ไชนกกระทาในน้ำพุร้อน

ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ มีพื้นที่นั่งพักผ่อนภายใต้ร่มเงาของต้นไม้ใหญ่ พร้อมทั้งได้นั่งแช่เท้าในน้ำพุร้อน มีร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มสมุนไพร มีสนามเด็กเล่นพร้อมอุปกรณ์เครื่องเล่นสำหรับเด็กๆ เป็นแหล่งนันทนาการสำหรับครอบครัว

ด้านการบริหารจัดการ

1. การวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว น้ำพุร้อนสันกำแพง ดำเนินการโดยความร่วมมือระหว่างการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และสหกรณ์การเกษตรหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง จำกัด ตำบลบ้านสหกรณ์ อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ มีการบริหารงานอย่างเป็นระบบ มีผู้บริหารสูงสุดคือตำแหน่งผู้อำนวยการแหล่งท่องเที่ยว มีการจัดการโดยยึดหลักมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ

2. ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว มีการจัดพื้นที่สำหรับการอาบน้ำ/แช่น้ำพุร้อน มีอุณหภูมิและคุณภาพน้ำพุร้อนที่มีความปลอดภัย มีการจัดศาลาเป็นพื้นที่พักผ่อน พื้นที่สนามเด็กเล่น มีการจัดที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว (มีบ้านพักเป็นหลัง และพื้นที่กางเต็นท์) พื้นที่จอดรถ

3. การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก มีรถโดยสารสาธารณะและรถรับจ้าง มีเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

4. การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มีการจัดการเรื่องรูปแบบสภาพของสระแช่น้ำพุร้อน บ่อแช่น้ำพุร้อน มีความสะอาดถูกหลักสุขอนามัย ความพร้อมของอุปกรณ์ และจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีความปลอดภัยในการใช้งาน เช่น ทางเดินที่ไม่ขรุขระ ไม่ลื่น มีป้ายบอกทางไปยังสถานที่ต่างๆ มีจุดต้อนรับนักท่องเที่ยว มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม มีร้านจำหน่ายน้ำสมุนไพร มีร้านจำหน่ายของที่ระลึก

5. การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพบริการในแหล่งท่องเที่ยว มีการจัดการโดยยึดหลักตามมาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ มีการดูแลรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว มีการจัดบุคลากรดูแลรักษาความปลอดภัย บุคลากรที่ให้บริการนวดแผนไทยต้องผ่านการฝึกอบรมและมีใบประกอบวิชาชีพ มีหน่วยปฐมพยาบาลให้กับนักท่องเที่ยวอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว

6. การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ได้แก่ การอาบน้ำ/แช่น้ำพุร้อน ต้มไข่ในน้ำพุร้อน การนวดเท้า สนามเด็กเล่น

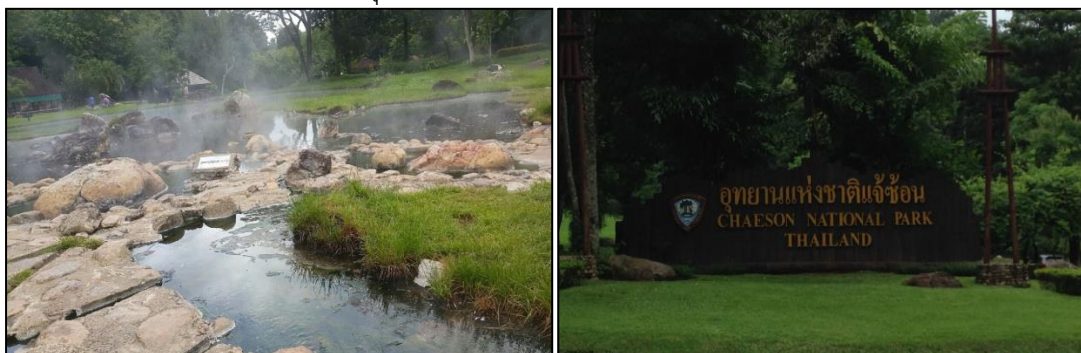
7. การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ มีการจัดการให้เกิดการอนุรักษ์สัตว์ป่าและพันธุ์พืช การใช้ประโยชน์ของพื้นที่โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ซึ่งอาจทำให้เกิดความเสื่อมโทรมหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติ

ด้านผลิตภัณฑ์

มีร้านอาหารและเครื่องดื่มจากน้ำสมุนไพรหลายชนิด มีผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น เสื้อผ้าที่ทำจากผ้าฝ้ายเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน เครื่องจักรสาน หมวกสาน ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรของชุมชน มีไข่ไก่ ไชนกกระทาจำหน่าย เพื่อให้นำไปต้มในน้ำพุร้อน

3. แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน จังหวัดลำปาง

อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองปาน และมีพื้นที่ครอบคลุมอำเภอแจ้ห่ม และอำเภอเมืองปาน มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 592 ตารางกิโลเมตร มีสภาพป่าอันอุดมสมบูรณ์ มีสัตว์ป่านานาชนิด และเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร เป็นแนวแบ่งเขตระหว่างจังหวัดลำปางและเชียงใหม่ มีเอกลักษณ์ทางธรรมชาติที่สวยงาม มีน้ำตกและบ่อน้ำร้อนอยู่ในบริเวณเดียวกัน ซึ่งถือเป็นความมหัศจรรย์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเส้นทางการคมนาคมสะดวก มีป้ายบอกทางชัดเจน มีรถโดยสารสาธารณะและรถรับจ้าง สถานที่ติดต่อ อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง 52240 โทรศัพท์ +66 898513355, +66 931375533

E-mail; chaeson_np13@hotmail.com , เว็บไซต์; www.dnp.go.th

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว มีบ่อน้ำพุร้อนขนาดใหญ่ สภาพแวดล้อมภายในบริเวณมีความร่มรื่นของต้นไม้ใหญ่ มีการออกแบบตกแต่งได้อย่างสวยงามกลมกลืนกับธรรมชาติ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีจุดต้อนรับนักท่องเที่ยว มีเอกสารแผ่นพับประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว มีร้านอาหารและเครื่องดื่มที่สะอาดและถูกสุขลักษณะ มีห้องน้ำ/สุขาที่สะอาดถูกสุขลักษณะ มีระบบเตือนภัยหรือระบบรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว มีการจัดสถานที่จำหน่ายของที่ระลึก มีการจัดสถานที่พักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยว มีระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สาธารณะที่เพียงพอต่อการบริการนักท่องเที่ยว มีการจัดการด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น มีการจัดการขยะและการบำบัดของเสีย

ด้านการบริการที่พัก อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนมีบ้านพัก จำนวน 11 หลัง พักได้หลังละ 6-20 คน มีสถานที่กางเต็นท์และมีเต็นท์บริการ (ค่าบริการคิดตามขนาดของเต็นท์)

ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม ใช้วัสดุที่มีอยู่ภายในท้องถิ่น เช่น ไม้ไผ่ นำมาประดับตกแต่งสถานที่ และมีการก่อสร้างอาคารด้วยไม้โดยใช้ไม้ทั้งลำต้นมาทำเสา หลังคาทำด้วยแผ่นไม้ ตามรูปแบบสถาปัตยกรรมทางภาคเหนือ

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว มีกิจกรรม การแช่น้ำแร่ การอาบน้ำแร่ ห้องอาบน้ำแร่ มีแบบห้องอาบน้ำแร่ สำหรับ 3-4 คน มีห้องรวมแบบตักอาบ และบ่อสำหรับแช่น้ำอุ่นหรืออาบน้ำแร่กลางแจ้ง น้ำแร่ที่ใช้ในอุทยานฯ ต่อก่อโดยตรงมาจากบ่อน้ำพุร้อน มีอุณหภูมิ 39-42 องศาเซลเซียส ซึ่งเหมาะสำหรับใช้แช่หรืออาบน้ำได้ ช่วยบำบัดความเมื่อยล้าของร่างกาย ช่วยให้ระบบไหลเวียนของโลหิตดีขึ้น ช่วยรักษาโรคผิวหนังบางชนิดได้ เช่น กลาก เกลื้อน ผื่นคัน ช่วยบรรเทาอาการโรคกระดูก

ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ มีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ได้แก่ บ่อน้ำร้อนแจ้ซ้อน มีอุณหภูมิเฉลี่ย 73 องศาเซลเซียส เป็นที่นิยมนำไข่ไก่และไข่นกกระทามาแช่ สำหรับไข่ไก่แช่นานประมาณ 17 นาที ไข่แดงจะแข็งมีรสชาติมันอร่อย ส่วนไข่ขาวจะเหลวคล้ายไข่เต่า น้ำตกแจ้ซ้อน น้ำตกแม่มอญ น้ำตกแม่ขุน ถ้ำผางาม เดินป่าชมดอกเสี้ยวบานเส้นทางแจ้ซ้อน-บ้านป่าเหมี้ยง ในเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ของทุกปี แอ่งน้ำอุ่น อยู่ติดกับบ่อน้ำพุร้อน เป็นแอ่งน้ำที่เกิดจากการไหลมาบรรจบกันของน้ำพุร้อนและน้ำเย็นที่มาจากน้ำตกแจ้ซ้อนทำให้เกิดเป็นน้ำอุ่นที่มีอุณหภูมิเหมาะแก่การแช่น้ำอุ่น การอาบน้ำ เส้นทางศึกษาธรรมชาติ

ด้านการบริหารจัดการ

1. การวางแผนผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว มีการบริหารจัดการที่ดีได้รับรางวัล มีโครงสร้างบริหารงานแบบระบบราชการ มีหัวหน้าอุทยาน มีรองหัวหน้าอุทยาน มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ฝ่ายวิชาการนันทนาการและสื่อความหมายธรรมชาติ มีเจ้าหน้าที่ต้อนรับนักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ดูแลสถานที่อาบ/แช่น้ำพุร้อน เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เจ้าหน้าที่นำนักท่องเที่ยวเดินป่าศึกษาธรรมชาติ

2. ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว มีการจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ มีการจัดพื้นที่บริการน้ำพุร้อน มีอุณหภูมิและคุณภาพน้ำพุร้อนให้มีความปลอดภัย มีการจัดพื้นที่นั่งพักผ่อน มีการจัดที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว จัดพื้นที่จอดรถ

3. การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก มีรถโดยสารสาธารณะและรถรับจ้าง มีเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

4. การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มีการจัดการเรื่องรูปแบบ สภาพของสระแช่น้ำพุร้อน เรื่องความสะอาดถูกสุขอนามัย การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีความปลอดภัย เช่น ทางเดินที่ไม่ลื่น ไม่ชัน มีป้ายบอกทาง มีจุดต้อนรับนักท่องเที่ยว มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม มีร้านจำหน่ายของที่ระลึก

5. การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพบริการในแหล่งท่องเที่ยว มีการจัดการโดยยึดมาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ มีการดูแลรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว บุคลากรที่ให้บริการนวดแผนไทยต้องผ่านการฝึกอบรมและมีใบประกอบวิชาชีพ มีการจัดหน่วยปฐมพยาบาลให้กับนักท่องเที่ยว

6. การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว มีกิจกรรมหลากหลาย เช่น การอาบ/แช่น้ำพุร้อน การต้มไข่ในน้ำพุร้อน การเล่นน้ำตก การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ การนวดแผนไทย

7. การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ มีการจัดการให้เกิดการอนุรักษ์สัตว์ป่าและพันธุ์พืช มีป้ายประกาศแจ้งเตือนให้นักท่องเที่ยวรู้จักการใช้ประโยชน์ของพื้นที่

ด้านผลิตภัณฑ์ส่งเสริมสุขภาพ มีร้านอาหารสวัสดิการของอุทยานฯ มีเมนูอาหารสุขภาพ เช่น ยำไข่น้ำพริก ปลาทอด ผักผักรวมมิตร ซึ่งเป็นผักปลอดสารพิษ

4. แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

ภาพแสดงตราสัญลักษณ์การเป็นมรดกโลกและการส่องสัตว์

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของประเทศไทย เป็น "อุทยานมรดกโลกทางธรรมชาติของกลุ่มประเทศอาเซียน" เมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2505 ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ 4 จังหวัด 11 อำเภอ ได้แก่ อำเภอมวกเหล็ก อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี อำเภอปากช่อง อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา อำเภอนาดี อำเภอกบินทร์บุรี อำเภอประจันตคาม อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี และอำเภอปากพลี อำเภอบ้านนา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีเนื้อที่ปกคลุม 2,168 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย ป่าเบญจพรรณ ป่าดงดิบแล้ง ป่าดงดิบชื้น ป่าดิบเขา หุบเขา และป่ารุ่นหรือป่าเหล่า ป่าดงดิบชื้น ลักษณะป่าชนิดนี้เป็นป่าที่อยู่ในระดับความสูง 400-1,000 เมตรจากระดับน้ำทะเล มีพืชพรรณประมาณ 3,000 ชนิด มีนก 250 ชนิดและสัตว์เลื้อยคลานด้วยนม 67 ชนิด ซึ่งได้แก่ ช้าง เสือ ชะนี กวาง และหมูป่า นักท่องเที่ยวสามารถพบเห็นอยู่ตามทุ่งหญ้ากว้างทั่วๆ ไป (ข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติเขาใหญ่, ออนไลน์)

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเส้นทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งตามพื้นที่เขตติดต่อในแต่ละจังหวัด ได้แก่ อำเภอปากช่อง จังหวัดสระบุรี อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีเว็บไซต์ของอุทยานที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย สถานที่ติดต่อ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ตู้ปณ.9 อำเภอปากช่อง จังหวัด

นครราชสีมา 30130 หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ โทร +66 86 0926529, +6686 0926530, เว็บไซต์ www.dhp.go.th

ด้านสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว ความสวยงามของธรรมชาติและความเป็นมรดกโลกทางธรรมชาติ มีพืชพรรณไม้ชนิดต่างๆ และมีพันธุ์ไม้หายาก มีน้ำตกหลายแห่ง มีสัตว์ป่าหายากหลายชนิด เช่น ช้าง หมี ลิง ชะนี กระต่าย หมาป่า และสัตว์ป่าทั่วไป

ด้านสิ่งแวดล้อมและความสะอาด มีศูนย์ต้อนรับนักท่องเที่ยว มีเอกสารประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว มีแผนกบริการวิชาการเพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว มีร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม มีร้านจำหน่ายของที่ระลึก มีห้องน้ำ ห้องสุขา มีระบบเตือนภัยหรือระบบรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว มีทางลาด อุปกรณ์อำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ มีการจัดพื้นที่พักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ม้านั่ง มีระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์สาธารณะ สถานที่จอดรถ มีการจัดการขยะและการบำบัดของเสีย มีการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

ด้านการบริการที่พัก มีการจัดการที่พักหลายรูปแบบ เช่น บ้านพักขนาดใหญ่ บ้านพักแบบครอบครัว บ้านพักแบบเรือนนอนที่มีหลายห้อง แต่ละห้องมี 2 เตียงนอน และที่พักแบบค่ายพักแรม

ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม มีการจัดพื้นที่แสดงนิทรรศการเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ และแสดงชีวิตสัตว์ป่าทั่วไป และสัตว์ป่าหายากที่พบในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ ทางอุทยานไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวเดินป่าโดยลำพัง จะต้องมียกเจ้าหน้าที่นำทาง มีเส้นทางเดินป่าหลายเส้นทาง เช่น ผาเดียวดาย อาจพบนกหายากบางชนิด เช่น นกเงือก นกปรอดดำ นกแซงแซวหางป๋อง กิจกรรมการดูนก หอดูสัตว์หนองผึกชี กิจกรรมส่องสัตว์ กิจกรรมการขี่จักรยาน

ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ มีน้ำตกเหวนรก เป็นน้ำตกที่มีความสูงและสวยงาม น้ำตกผากล้วยไม้ มีกล้วยไม้หายากแดงมากช่วงเดือนเมษายน น้ำตกเหวสุวัต อ่างเก็บน้ำสายศร เป็นแหล่งน้ำของสัตว์ป่า แหล่งกักเก็บน้ำหนองผึกชี เป็นแหล่งน้ำทำการเกษตรกรรมเขาแผงม้า เป็นจุดที่มีการเฝ้าชมกระต่ายฟุ้งสุดท้ายในเมืองไทย

ด้านการบริหารจัดการ

1. การวางแผนผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว มีโครงสร้างบริหารงานแบบระบบราชการมีหัวหน้าอุทยาน มีรองหัวหน้าอุทยาน และมีเจ้าหน้าที่ ฝ่ายอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ฝ่ายวิชาการนันทนาการและสื่อความหมายธรรมชาติ มีเจ้าหน้าที่ต้อนรับนักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ดูแลสถานที่อาบ/แช่น้ำพุร้อน เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เจ้าหน้าที่นำนักท่องเที่ยวเดินป่าศึกษาธรรมชาติ

2. ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว มีการบริหารจัดการตามมาตรฐานของการเป็นแหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติ มีการจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพมีการกำหนดพื้นที่ในการส่องสัตว์ ดูสัตว์ออกมาหาอาหาร พื้นที่ดินโป่งสำหรับสัตว์ออกมากิน กำหนดพื้นที่ทำเส้นทางจักรยาน จัดพื้นที่นั่งพักผ่อน พื้นที่จอดรถ มีการจัดที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว

3. การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเส้นทางการคมนาคมที่สะดวก มีรถโดยสารสาธารณะและรถรับจ้างเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยว

4. การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ มีการจัดพื้นที่ต้อนรับนักท่องเที่ยว ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม มีร้านจำหน่ายของที่ระลึก มีห้องน้ำ ห้องสุขา มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย มีทางลาด อุปกรณ์อำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ มีระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน

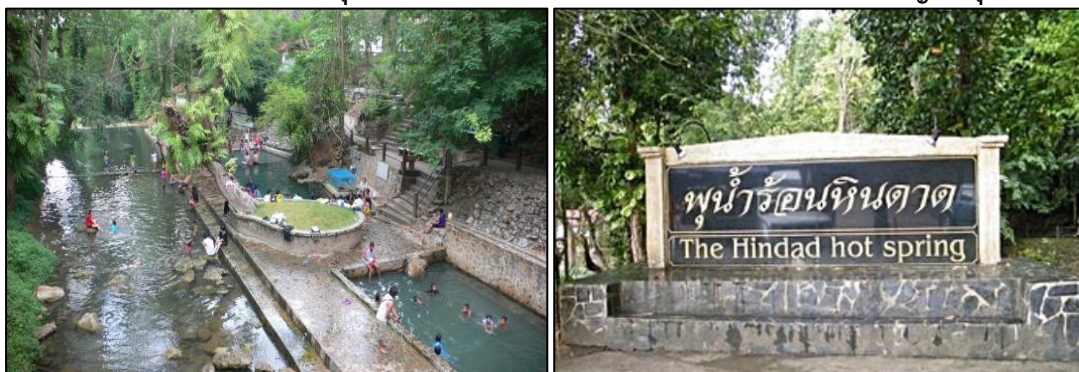
5. การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพบริการในแหล่งท่องเที่ยว ปฏิบัติตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกทางธรรมชาติ มีการดูแลรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว มีการจัดบุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับตำแหน่งงาน มีการป้องกันและรักษาความปลอดภัย มีหน่วยปฐมพยาบาลให้กับนักท่องเที่ยว มีการจัดการขยะของเสีย

6. การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว มีกิจกรรมหลากหลาย เช่น กิจกรรมส่องสัตว์ ดูนก เล่นน้ำตก เดินป่าศึกษาธรรมชาติ ขี่จักรยาน ดูนกกระทิง หรือช้างป่า มีสถานที่สำหรับตั้งค่ายพักแรม หรือทำกิจกรรมทัศนศึกษา

7. การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ มีการจัดการให้เกิดความสวยงามและความสมบูรณ์ของธรรมชาติและมีการจัดการด้านการอนุรักษ์สัตว์ป่าและพันธุ์พืช มีป้ายประกาศแจ้งเตือนให้นักท่องเที่ยวรู้จักการใช้ประโยชน์ของพื้นที่โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อธรรมชาติ

ด้านผลิตภัณฑ์ มีร้านจำหน่ายของที่ระลึกที่มีตราสัญลักษณ์ของมรดกโลก มีโปรแกรมการเดินป่าสำหรับนักท่องเที่ยวที่สนใจศึกษาธรรมชาติ ทางอุทยานไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวเดินป่าโดยลำพัง จะมีเจ้าหน้าที่อุทยานฯเป็นผู้นำทางให้ มีโปรแกรมชมนก ศึกษาธรรมชาติ ชมน้ำตก และการส่องสัตว์

5. แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพตามธรรมชาติบ่อน้ำร้อนหินดาด จังหวัดกาญจนบุรี

ภาพแสดงบ่อน้ำพุร้อนหินดาด

บ่อน้ำพุร้อนหินดาด หรือน้ำพุร้อนกุยมั่ง ตั้งอยู่ที่บ้านกุยมั่ง ตำบลหินดาด อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ถูกค้นพบโดยทหารญี่ปุ่นที่คุมเชลยศึกมาสร้างรถไฟสายมรณะ ตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดกาญจนบุรี

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ใช้เส้นทางกรุงเทพฯ - น้ำพุร้อนหินดาด 238 กิโลเมตร ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 323 จากตัวเมืองกาญจนบุรีไปยังน้ำพุร้อนหินดาด 110 กิโลเมตร จากน้ำพุร้อนหินดาดไปยัง อำเภอทองผาภูมิ 21 กิโลเมตร เปิดบริการทุกวัน 6.00 - 22.00 น.

สถานที่ติดต่อ องค์การบริหารตำบลหินดาด 41/8 Moo 5 อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี 71180 โทรศัพท์ +66 34 685839 ต่อ 103 Fax. +6634685839 ต่อ 107

Website: <http://www.tourismthailand.org/Attraction/Hin-Dad-Hot-Spring--262>

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว น้ำพุร้อนหินดาด เป็นสถานที่พักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ เชื่อกันว่าการอาบน้ำแร่ แช่น้ำพุร้อน มีประโยชน์ต่อร่างกาย มีสรรพคุณในการรักษา และบรรเทาอาการของโรคต่างๆ ได้ เช่น บรรเทาอาการปวดกระดูก ปวดกล้ามเนื้อ เหน็บชา ไขข้อ ช่วยให้เลือดหมุนเวียนได้สะดวก ขยายหลอดเลือดทำให้ระบบเผาผลาญในร่างกายดีขึ้น ช่วยในการแลกเปลี่ยนออกซิเจนและกลูโคสระหว่างเส้นเลือดฝอยและเนื้อเยื่อต่างๆ ในร่างกาย ช่วยขยายรูขุมขน ช่วยให้ขับสิ่งอุดตันใต้ผิวหนัง ทำให้ผิวพรรณดูสดใส ช่วยผ่อนคลาย เป็นการลดความเครียดได้

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีศูนย์ต้อนรับนักท่องเที่ยว มีร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม มีร้านจำหน่ายของที่ระลึกที่เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน มีห้องน้ำ ห้องสุขา มีระบบเตือนภัยหรือระบบรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว มีทางลาด อุปกรณ์อำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ มีการจัดพื้นที่พักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ม้านั่ง บริเวณที่นั่งพักผ่อน มีระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์สาธารณะ สถานที่จอดรถ มีการจัดการขยะและการบำบัดของเสีย มีการจัดการด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

ด้านการบริการที่พัก ในแหล่งท่องเที่ยวไม่มีบ้านพัก แต่มีโรงแรมอยู่ใกล้แหล่งน้ำพุร้อน ได้แก่ คำแสดริเวอร์แควรีสอร์ท ไอลแลนด์รีสอร์ทริเวอร์แคว ออโรรารีสอร์ท กาญจนบุรี เอกไพลินริเวอร์แควไฮเทล ผึ้งหวาน รอยัลริเวอร์แควรีสอร์ทแอนด์สปา ผึ้งหวานรีสอร์ทแอนด์สปา Kanvela Resort

Kanchanaburi, Tamarind Home Resort, The Journey House Luxury, เรือนไม้หอม
Riverside Cottage

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว มีกิจกรรมการนวดแผนโบราณ การแช่น้ำพุร้อน การเล่นน้ำตก

ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ ที่นั่งพักผ่อน บริเวณที่เล่นน้ำตก สระแช่น้ำพุร้อนขนาดใหญ่

ภาพแสดงน้ำพุร้อนหินดาดแหล่ง (ที่มา: www.megazy.com)

ด้านการบริหารจัดการ

1. การวางแผนผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในความดูแลของ องค์การบริหารส่วนตำบลหินดาด มีนายก อบต. กำกับดูแล และมีคณะกรรมการบริหารงาน มีเจ้าหน้าที่สำนักงาน และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต้อนรับ และดูแลนักท่องเที่ยว

2. ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว มีการสร้างเป็นบ่อซีเมนต์ 3 บ่อ ที่มีความร้อนต่างระดับกันไป คือบ่อน้ำร้อนมาก ร้อนปานกลาง มีบ่อเล็กสำหรับเด็กที่อุณหภูมิไม่ร้อนมาก และยังมีบ่อสำหรับพระสงฆ์แยกอยู่ต่างหาก อุณหภูมิที่ผิวน้ำอยู่ในช่วง 40-100 องศาเซลเซียส อุณหภูมิในบ่อแช่ประมาณ 45-55 องศาเซลเซียส มีการจัดพื้นที่บริการอาบ/แช่น้ำพุร้อน มีอุณหภูมิและคุณภาพน้ำพุร้อนที่มีความปลอดภัย มีการจัดพื้นที่พักผ่อน พื้นที่จอดรถ

3. การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก มีรถโดยสารสาธารณะและรถรับจ้าง มีเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

4. การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มีการจัดการเรื่องรูปแบบของสระแช่น้ำพุร้อน บ่อแช่น้ำพุร้อนมีความสะอาดถูกหลักสุขอนามัย มีป้ายบอกทางไปยังสถานที่ต่างๆ มีจุดต้อนรับนักท่องเที่ยว มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม มีร้านจำหน่ายของที่ระลึก

5. การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพบริการในแหล่งท่องเที่ยว มีการจัดการโดยยึดหลักตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ มีการจัดบุคลากรดูแลรักษาความปลอดภัย บุคลากรที่ให้บริการนวดแผนไทยต้องผ่านการฝึกอบรมและมีใบประกอบวิชาชีพ มีหน่วยปฐมพยาบาล มีการดูแลความสะอาดการเปลี่ยนน้ำใหม่ทุกวันจันทร์และวันศุกร์ ในช่วงบ่าย 3 โมง

6. การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เช่น อาบ/แช่น้ำพุร้อน การนวดแผนโบราณ

7. การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ มีการจัดการใช้ประโยชน์ของพื้นที่โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ และไม่ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติ

ด้านผลิตภัณฑ์ มีผลิตภัณฑ์ชุมชน พืชผลทางการเกษตร จำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว

6. เครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนเชิงนิเวศตำบลอ่าวลึก จังหวัดกระบี่

เครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนเชิงนิเวศตำบลอ่าวลึก เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ จุดเด่นคือ มีโคลนละเอียด ที่มีกลิ่นกำมะถันน้อยมาก เป็นปรากฏการณ์ของธรรมชาติ “รอยเลื่อนเปลือกโลกมะรุ่ย” พื้นที่แห่งนี้มีโคลนดำตามธรรมชาติสามารถนำมาใช้ทำสปาโคลนร้อน เป็น Amazing Krabi ที่มีความมหัศจรรย์ทางธรรมชาติแห่งเดียวในประเทศไทย

ภาพแสดงพื้นที่หาดทรายร้อนการอบทรายร้อนและการพอกโคลน (ที่มา: www.panthip.com)

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่ต้องการเข้าไปหาดทรายร้อน จะต้องจองล่วงหน้า ในช่วงข้างขึ้นหรือข้างแรม 3-5 เท่านั้น เนื่องจากในช่วงนี้น้ำจะลดลงจนเห็นหาดทราย และสามารถนำโคลนร้อนมาทำสปาได้ สถานที่ติดต่อ เครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนเชิงนิเวศตำบลอ่าวลึก เลขที่ 105 หมู่ 5 ตำบลอ่าวลึกใต้ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ 81110 โทรศัพท์ +66 898664953 หรือ โทร +66 898664954 เว็บไซต์ <http://www.raipredahomestay.com>

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว เครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนเชิงนิเวศตำบลอ่าวลึก เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีหาดทรายร้อนที่มีโคลนละเอียด ที่มีกลิ่นกำมะถันน้อยมาก ภายในลำคลองก็จะเป็นลักษณะสันทรายปนโคลน อุณหภูมิอยู่ที่ประมาณ 45 - 60 องศา มีอาหารสุขภาพ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม มีห้องน้ำ ห้องสุขา ร้านจำหน่ายของที่ระลึก มีการจัดสถานที่พักผ่อน มีระบบสาธารณูปโภคครบครัน มี wifi ฟรีในพื้นที่สาธารณะ มีพื้นที่จอดรถ มีบริการรถรับส่งถึงสนามบินนานาชาติกระบี่ (ค่าบริการ 1,200 บาท) มีจักรยานให้เช่า มีการปฐมพยาบาลเบื้องต้น มีการจัดการขยะและการบำบัดของเสีย

ด้านการบริการที่พัก มีบริการที่พักหลายรูปแบบ เช่น ห้องพักรู้น้ำ ห้องพักรูปแบบเรือนนอนเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นกลุ่ม ที่พักแบบบ้านเดี่ยวใกล้ชิดกับธรรมชาติ หลังคามุงด้วยหญ้าแฝก

ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม มีการใช้วัสดุตกแต่งที่ทำมาจากธรรมชาติ เช่น หลังคามุงหญ้าแฝก ใช้วัสดุตกแต่งที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ไทย มีการจัดที่พักตามวิถีชีวิตชุมชนชาวบ้านภาคใต้

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว เครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนเชิงนิเวศตำบลอ่าวลึก มีการจัดการโดยชุมชน มีกิจกรรมหลายรูปแบบ เช่น กลุ่มนวดสปา กลุ่มปูนปั้น กลุ่มผ้าบาติก กลุ่มผ้าปาเต๊ะพิมพ์ลาย กลุ่มจัดค่ายกิจกรรม กลุ่มวัฒนธรรมและการแสดง กลุ่มนำเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ กิจกรรมโยคะ กิจกรรมจักรยานเพื่อการท่องเที่ยว กิจกรรมการพอกตัวด้วยโคลนร้อน กิจกรรมการตีมน้ำสมุนไพร เพื่อดีท็อกซ์ มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบแพ็คเกจ สำหรับนักท่องเที่ยวก็คือ “ปั่น ปาย พาย เทียว” ได้แก่ การปั่นจักรยาน การพายเรือแคนู การพายเรือคายัค การปั่นเขาไปเที่ยวชมความงามตามธรรมชาติภายในถ้ำ ได้แก่ ถ้ำลอด ถ้ำผีหัวโต ถ้ำนางฟ้า ซึ่งจะมีมัคคุเทศก์พาชมและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ มีกิจกรรมนันทนาการกลุ่มสัมพันธ์ให้กับพนักงานบริษัท พนักงานโรงแรม ส่วนราชการต่างๆ โรงเรียน มีกิจกรรม English Camp จัดค่ายสำหรับโรงเรียนนานาชาติ สามารถทำนันทนาการเป็นภาษาอังกฤษ การจัดประชุมสัมมนา กิจกรรมรับน้องการทำงานเป็นทีม

ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ ในชุมชนตำบลอ่าวลึก มีบ่อน้ำร้อน บ่อน้ำพุร้อน มีถ้ำที่สวยงาม

ด้านการบริหารจัดการ

1. การวางแผนผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว มีการบริหารงานในรูปแบบเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชน มีประธานชุมชนเป็นผู้บริหารกิจการ ดำเนินงานตามมาตรฐานที่พักโฮมสเตย์ ทุกครัวเรือนได้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน คนในชุมชนมีความเข้มแข็ง รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น ปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และใช้นโยบายการจัดการอย่างมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน

2. ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว มีการจัดพื้นที่พักผ่อน พื้นที่สนามเด็กเล่น มีการจัดที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว พื้นที่จอดรถ จัดพื้นที่นันทนาการ จัดห้องประชุมสำหรับทำกิจกรรมนันทนาการและกลุ่มสัมพันธ์

3. การบริหารจัดการด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเว็บไซต์ มีการประชาสัมพันธ์ผ่าน YouTube, pantip.com, Facebook มีการจองที่พักผ่านบริษัท Booking.com, agoda.com

4. การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก มีร้านอาหาร เครื่องดื่ม มีห้องสุขา ร้านจำหน่ายของที่ระลึก มีระบบสาธารณสุขปลอดภัยครบครัน มี wifi ในพื้นที่สาธารณะ มีบริการรถรับส่งถึงสนามบินนานาชาติกระบี่ (มีค่าบริการ 1,200 บาท) มีจักรยานให้เช่า มีการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

5. การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพบริการในแหล่งท่องเที่ยว คนในชุมชนช่วยกันดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยือน ดำเนินงานตามมาตรฐานโฮมสเตย์

6. การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว มีกิจกรรมแบบแพ็คเกจ “ปั่น ปาย พาย เทียว” ได้แก่ การปั่นจักรยาน การพายเรือแคนู การพายเรือคายัค การทำสปาโคลนร้อน การอบทราย กิจกรรมค่ายพักแรมรูปแบบต่างๆ กิจกรรมอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาบุคลากร จัดเมนูอาหารไทย และอาหารสุขภาพ จัดเครื่องตีมน้ำสมุนไพรหลังจากทำสปา

7. การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ มีการดูแลรักษาความสะอาดในชุมชนและรักษาสีสิ่งแวดล้อม โดยมีจุดขายความเป็นหมู่บ้านสะอาดซึ่งได้รับรางวัลมาอย่างต่อเนื่อง

ด้านผลิตภัณฑ์ มีอาหารเพื่อสุขภาพ มีเครื่องต้มสมุนไพร น้ำตะไคร้ ซึ่งจะช่วยในการขับเหงื่อ ขับของเสียออกจากร่างกาย การทำสปาโคลนจะช่วยกระตุ้นระบบภูมิคุ้มกัน ผิวมันจะใส น้ำเค็มจะช่วยประสานแผล การแช่น้ำร้อน การนอนบนทรายร้อน การนวดแผนไทย และกิจกรรมโยคะ

7. แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ น้ำพุร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่

ภาพแสดงน้ำพุร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่ (ที่มา: <http://www.google.co.th>)

น้ำพุร้อนเค็มคลองท่อม มีลักษณะเป็นบ่อน้ำผุดมาจากชั้นใต้ดินตามธรรมชาติ สาเหตุที่มีรสชาติเค็มนั้นเกิดจากการผสมกันของน้ำร้อนและน้ำทะเลในระดับลึกก่อนไหลผ่านพื้นดินเกิดเป็นน้ำพุร้อน จัดอยู่ในประเภทน้ำพุร้อนเกลือ (Salt spring) พื้นที่บริเวณรอบน้ำพุร้อนเค็มเป็นป่าชายเลนตามธรรมชาติ มีบ่อน้ำพุร้อนเค็มกระจายอยู่ จำนวน 14 บ่อ ในปี พ.ศ. 2544 องค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่ ได้พัฒนาให้บ่อน้ำพุร้อนเค็มแห่งนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบ “สปา” มีนโยบายการพัฒนาบ่อน้ำพุร้อนเค็มแห่งนี้ให้เป็น “สปาระดับเอเชีย”

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สถานที่ติดต่อ น้ำพุร้อนเค็มคลองท่อม ตั้งอยู่ เลขที่ 99 หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยน้ำขาว อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ รหัสไปรษณีย์ 81120 โทรศัพท์: 0-7569-9654, แฟกซ์ : 0-7569-9653 E-mail: admin@huaynamkhaw.go.th เว็บไซต์: Website: <http://travel.thaiza.com> สามารถใช้แผนที่เดินทาง Google map

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว น้ำพุร้อนเค็มคลองท่อม เป็นแหล่งท่องเที่ยว Unseen in Thailand เป็นแหล่งน้ำพุร้อนเค็มธรรมชาติที่มีเพียง 2 แห่งในโลก คือ ที่สาธารณรัฐเช็ก และที่อำเภอคลองท่อม ประเทศไทย เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยวิธีธาราบำบัดแบบธรรมชาติ ด้วยสปาธรรมชาติ มีอุณหภูมิประมาณ 40-47 องศาเซลเซียส ไม่ร้อนมากจนเกินไป เหมาะสำหรับอาบหรือแช่น้ำพุร้อน ลักษณะน้ำใสสะอาด ช่วยให้ร่างกายผ่อนคลาย เป็นการกระตุ้นระบบการไหลเวียนเลือด บรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ และปวดข้อต่างๆ หรือช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด ภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวมีศาลานวดแผนไทยบริการนักท่องเที่ยว เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำคัญ เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบศึกษาธรรมชาติ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีศูนย์ต้อนรับนักท่องเที่ยว มีร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม มีร้านจำหน่ายของที่ระลึกที่เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน มีนวดแผนโบราณ มีห้องน้ำ ห้องสุขา มีระบบเตือนภัยหรือระบบรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว มีทางลาด อุปกรณ์อำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ มีการจัดพื้นที่พักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ม้านั่ง

บริเวณที่นึ่งผักพอน มีระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์สาธารณะ สถานที่จอดรถ มีการจัดการขยะและการบำบัดของเสีย มีการจัดการด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

ด้านที่พัก มีที่พักบริเวณใกล้เคียงแหล่งท่องเที่ยว น้ำพุร้อนหลายแห่ง ระยะทางไม่เกิน 10 กิโลเมตร นักท่องเที่ยวสามารถค้นหาที่พักผ่านทางเว็บไซต์จองที่พัก booking.com

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่ที่มีความสนใจมาแช่น้ำพุร้อน เพราะมีความเชื่อว่าจะสามารถรักษาโรคได้ เช่น โรคเบาหวาน โรคปวดเมื่อยตามข้อกระดูก โรคไหลเวียนโลหิต โรคผดผื่นคัน รวมทั้งมีบ่อโคลนอีก 1 บ่อ ซึ่งสามารถนำมาพอกหน้า พอกตัวรักษาผิวหนัง

ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ มีเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ สามารถวิ่ง หรือเดินออกกำลังกาย และชมความสมบูรณ์ของธรรมชาติ ที่เป็นสภาพป่าพุ่มน้ำเค็ม

ด้านการบริหารจัดการ

1. น้ำพุร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่ อยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยน้ำขาว ได้รับงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่ มีการจัดการโดยยึดหลักตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ และมีคณะกรรมการบริหารงาน มีเจ้าหน้าที่สำนักงาน และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต้อนรับ และดูแลนักท่องเที่ยว

2. ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว มีการสร้างเป็นบ่อซีเมนต์สำหรับอาบ/แช่น้ำพุร้อน พื้นที่ศึกษาธรรมชาติ พื้นที่เดินเล่นหรือนั่งพักผ่อน พื้นที่จอดรถ

3. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก มีรถโดยสารสาธารณะและรถรับจ้าง มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านทางเว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (thai.tourismthailand.org) ผ่านทาง You Tube เว็บไซต์ www.paiduaykan.com เว็บไซต์ www.aecglobe.com เว็บไซต์ www.okaynation.net เว็บไซต์ <https://www.google.com> เว็บไซต์จองที่พัก booking.com เว็บไซต์ www.manager.co.th/travel และ Facebook

4. การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มีการจัดการเรื่องรูปแบบของสระแช่น้ำพุร้อน บ่อแช่น้ำพุร้อนมีความสะอาดถูกหลักสุขอนามัย มีป้ายบอกทางไปยังสถานที่ต่างๆ มีจุดต้อนรับนักท่องเที่ยว มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม มีร้านจำหน่ายของที่ระลึก มีนวดแผนไทย

5. การบริหารจัดการ มีการจัดการโดยยึดหลักตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ มีการจัดบุคลากรดูแลรักษาความปลอดภัย บุคลากรที่ให้บริการนวดแผนไทยต้องผ่านการฝึกอบรมและมีใบประกอบวิชาชีพ มีหน่วยปฐมพยาบาล มีการประกาศแจ้งข้อควรปฏิบัติในการแช่น้ำพุร้อนเค็ม มีขั้นตอนดังนี้ อาบน้ำชำระร่างกายด้วยสบู่ให้สะอาดก่อนลงแช่ในบ่อน้ำพุร้อน การลงแช่น้ำพุร้อนเค็มครั้งแรก ให้เริ่มโดยการแช่ขาทั้งสองข้างไปก่อน และใช้น้ำลูบแขน ลำตัว เพื่อให้ร่างกายปรับอุณหภูมิ ประมาณ 3 นาที ลดระดับตัวลงในน้ำอยู่ระดับเอว รอให้ร่างกายปรับอุณหภูมิประมาณ 2-3 นาที จึงค่อยแช่ในในระดับหน้าอก โดยแช่น้ำพุร้อนเค็มรอบละไม่เกิน 10-15 นาที หลังแช่น้ำพุร้อนเค็ม ควรนั่งพักประมาณ 5 นาที ดื่มน้ำสะอาดเพื่อชดเชยการเสียเหงื่อขณะใช้บริการ ถ้ามีอาการผิดปกติ เช่น หน้ามืด ใจสั่น วิงเวียนศีรษะ ให้รีบขึ้นจากบ่อทันทีพร้อมแจ้งเจ้าหน้าที่ทราบ ผู้ที่เป็นโรคหัวใจ ความดัน เบาหวาน ควรแจ้ง หรือปรึกษาเจ้าหน้าที่ก่อนลงแช่น้ำพุร้อนเค็ม

6. การจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว การอาบ/แช่น้ำพุร้อน การนวดแผนโบราณ การศึกษา ธรรมชาติรอบบริเวณน้ำพุร้อน

7. การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ มีการจัดการใช้ประโยชน์ของ พื้นที่โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ และไม่ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมหรือเกิด การเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติ

ด้านผลิตภัณฑ์ มีผลิตภัณฑ์ชุมชนของที่ระลึกรูปแบบต่างๆ มีพืชผลการเกษตร

8. แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ บ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน จังหวัดระนอง
บ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน เป็นบ่อน้ำร้อนที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีอุณหภูมิประมาณ 65 องศาเซลเซียส น้ำพุร้อนแห่งนี้ได้รับการวิเคราะห์จากกรมวิทยาศาสตร์บริการว่า ประกอบด้วยแร่ธาตุที่สำคัญ และเป็นแหล่งเดียวในประเทศไทยที่ไม่มีสารกำมะถันเจือปนอยู่เลย ในพื้นที่มีบ่อน้ำร้อน 3 บ่อ มีอุณหภูมิแตกต่างกัน ชื่อว่า “รักษะวาริน” หมายความว่า น้ำที่ใช้รักษาโรคได้ เป็นนามที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้พระราชทานไว้ เมื่อคราวเสด็จเยือนระนอง ในปี พ.ศ.2510 ปัจจุบัน เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีชื่อเสียงของจังหวัดระนอง

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อยู่ห่างจากเทศบาลเมืองระนองไปตามทางหลวงหมายเลข 4005 ห่างจากศาลากลางจังหวัดไปทางทิศตะวันออกประมาณ 2 กิโลเมตร มีรถโดยสารสาธารณะ รถรับจ้าง สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย มีเว็บไซต์ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย สถานที่ติดต่อ ตั้งอยู่ที่ ตำบลบางรีน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง รหัสไปรษณีย์ 85000 หมายเลขโทรศัพท์ +66 77 813551-4 Website: <http://www.tourismthailand.org/Attraction/Hot-Springs-and-Raksawarin-Public-Park-1124>

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดระนอง เนื่องจากอยู่ใกล้แหล่งชุมชนและมีศักยภาพสูงในการรองรับนักท่องเที่ยว มีการจัดพื้นที่สำหรับแช่น้ำร้อน และ ตกแต่งสวนสาธารณะไว้เป็นที่พักผ่อนของประชาชน เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติที่อยู่ในเมืองระนอง ลักษณะของน้ำร้อนใสสะอาดไม่มีกลิ่นกำมะถัน

ภาพแสดงนักท่องเที่ยวมาใช้บริการบ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน (ที่มา: <https://www.google.com>)

ด้านสิ่งแวดล้อมและความสะอาด มีศูนย์ต้อนรับนักท่องเที่ยว มีร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม มีห้องน้ำ ห้องสุขา มีระบบรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว มีทางลาด อุปกรณ์อำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ มีการจัดพื้นที่พักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ม้านั่ง บริเวณที่นั่งพักผ่อน มีระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สาธารณะ สถานที่จอดรถ มีการจัดการขยะและการบำบัดของเสีย มีการจัดการด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

ด้านการบริการที่พัก ไม่มีการจัดที่พัก มีโรงแรมอยู่หลายแห่งบริเวณใกล้เคียงไม่เกิน 2 กิโลเมตร สามารถค้นหาที่พักได้ทาง เว็บไซต์จองที่พัก agoda.com

ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ มีสถานที่อาบน้ำพุร้อน บริเวณใกล้เคียงมีสวนสาธารณะมีสถานที่นั่งพักผ่อน เดินเล่น วิ่ง ออกกำลังกายเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ

ด้านการบริหารจัดการ

1. การวางแผนผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว มีการบริหารจัดการโดยเทศบาลเมืองระนอง มีโครงสร้าง บริหารงานแบบระบบราชการ มีนายกเทศบาลเป็นหัวหน้า มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายต้อนรับนักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ดูแลสถานที่อาบ/แช่น้ำพุร้อน เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

2. ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว มีการจัดพื้นที่บริการน้ำพุร้อน มีอุณหภูมิและคุณภาพน้ำพุร้อนให้มีความปลอดภัย มีการจัดพื้นที่นั่งพักผ่อน

3. การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก มีรถโดยสารสาธารณะและรถรับจ้าง มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านทางเว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (thai.tourismthailand.org) ผ่านทาง You Tube ของบริษัท โอเชียนสไมล์ทัวร์ (www.oceansmile.com) เว็บไซต์ท่องเที่ยว paiduaykan.com เว็บไซต์จองที่พัก agoda.com เว็บไซต์ www.manager.co.th/travel และFacebook

4. การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มีการจัดการเรื่องรูปแบบ สภาพของสระแช่น้ำพุร้อน ให้มีความสะอาดถูกสุขอนามัย มีความพร้อมของอุปกรณ์ และจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีความปลอดภัย เช่น ทางเดินที่ไม่ขรุขระ ไม่ลื่น มีป้ายบอกทางไปยังสถานที่ต่างๆ มีจุดต้อนรับนักท่องเที่ยว มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม มีร้านจำหน่ายของที่ระลึก

5. การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพบริการในแหล่งท่องเที่ยว มีการจัดการโดยยึดมาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ มีการดูแลรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว มีการจัดหน่วยปฐมพยาบาลให้กับนักท่องเที่ยว

6. การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว มีกิจกรรมการอาบน้ำพุร้อน แช่น้ำพุร้อน การศึกษาธรรมชาติ

7. การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ มีป้ายประกาศแจ้งเตือนให้นักท่องเที่ยวรู้จักการใช้ประโยชน์ของพื้นที่โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อธรรมชาติ และแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ

ด้านผลิตภัณฑ์

การอาบน้ำพุร้อน การแช่เท้า การแช่ตัวน้ำพุร้อน

9. แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น วัดรำเปิง จังหวัดเชียงใหม่

วัดรำเปิง (ตโปทาราม) จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดมหานิกาย สอนวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 ในมหาสติปัฏฐานสูตร ตั้งแต่ พ.ศ. 2516 ปัจจุบันวัดรำเปิง (ตโปทาราม) เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปทั้งชาวไทยและต่างประเทศว่าเป็นสำนักอภิมหา วิปัสสนากรรมฐานที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในภาคเหนือของประเทศไทย

ภาพแสดงวัดรำเปิง จังหวัดเชียงใหม่

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว วัดรำเปิงตั้งอยู่ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ สภาพเส้นทางที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงวัดได้ง่าย มีป้ายบอกทางชัดเจน มีความปลอดภัยในการเดินทาง มีเอกสารประชาสัมพันธ์เป็นภาษาอังกฤษ มีเว็บไซต์ภาษาอังกฤษ มีรถโดยสารสาธารณะ รถรับจ้าง สถานที่ติดต่อ วัดรำเปิง (ตโปทาราม) เลขที่ 1 หมู่ 5 ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ รหัสไปรษณีย์ 50200 สำนักงานสงฆ์วัดรำเปิง (ตโปทาราม) โทรศัพท์ +66 53 278620 ต่อ

116 โทรศัพท์ +66 53 810180 ต่อ 0 กองงานเลขานุการ 053-278620, 053-810180 โทรสาร 053-810186 E-mail: watrampoeng@hotmail.com เว็บไซต์: www.watrampoeng.com และเว็บไซต์ www.watrampoeng.net เว็บไซต์: https://m.facebook.com สามารถใช้แผนที่เดินทาง Google map

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว วัดร่ำเปิง (ตโปทาราม) ตั้งอยู่กลางเมืองเชียงใหม่ มีความสงบร่มรื่นของธรรมชาติ มีอาคารและสิ่งก่อสร้างด้วยสถาปัตยกรรมไทยภาคเหนือที่สวยงาม มีสถาปัตยกรรมเก่าแก่ มีกิจกรรมการอบรมวิปัสสนากรรมฐานแก่ประชาชนคนไทยทั่วไป และชาวต่างชาติ ตลอดปี

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีหน่วยงานงานเลขานุการ คอยให้บริการผู้ที่มาติดต่อกิจธุระในวัด หรือมาทำบุญบริจาคทรัพย์เพื่อบูรณะซ่อมแซมวัด และต้อนรับนักท่องเที่ยว มีหน่วยงานรับลงทะเบียนชาวต่างประเทศที่จะมาปฏิบัติธรรม ทางวัดจัดให้มีการบริการอาหารและเครื่องดื่ม มีห้องน้ำ ห้องสุขา มีการจัดสถานที่จำหน่ายสิ่งของจำเป็นที่ต้องใช้ประจำวัน เสื้อผ้าสีขาว สำหรับผู้ปฏิบัติธรรม มีการจัดสถานที่นั่งพักผ่อน มีระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์สาธารณะ มีการจัดหน่วยปฐมพยาบาลเบื้องต้น มีการจัดการขยะ และของเสีย

ด้านการบริการที่พัก จัดที่พักสำหรับผู้ที่มาอบรมวิปัสสนากรรมฐานแก่ประชาชนทั่วไปแยกที่พักชาย-หญิง และแยกที่พักสำหรับชาวต่างประเทศ

ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม มีการออกแบบอาคารโดยใช้สถาปัตยกรรมทางภาคเหนือ

ด้านกิจกรรมของวัด ทำบุญตักบาตรทุกวัน มีพระวิปัสสนาจารย์ ผู้ช่วยพระวิปัสสนาจารย์สอบอารมณ์กรรมฐานแก่ชาวไทยและต่างประเทศ อบรมวิปัสสนากรรมฐานแก่ประชาชนทั่วไปชาย-หญิง ตลอดปี และชาวต่างประเทศ อบรมคุณธรรม จริยธรรม วิปัสสนากรรมฐานเบื้องต้นแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา เป็นหมู่คณะตลอดปี อบรมและสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมวิปัสสนากรรมฐานแก่ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเป็นหมู่คณะตลอดปี อบรมวิปัสสนากรรมฐาน พระภิกษุ สามเณร โครงการเฉลิมพระเกียรติฯ คณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ตลอดปี กิจกรรมประจำปีสืบสานพระพุทธศาสนา สืบทอดวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมล้านนา กิจกรรมวันสำคัญทางพุทธศาสนา งานปฏิบัติธรรมส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่

ด้านการบริหารจัดการ

วัดร่ำเปิงมีการบริหารจัดการตามมาตรฐานการจัดการศาสนสถานด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการจัดสถานที่ เป็นวัดที่จัดตั้งเป็นสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด ตามมติมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ และมหาเถรสมาคมมีมติเห็นชอบอนุมัติจัดตั้ง

1.1 สถานที่บริเวณวัดมีความสะอาด เงียบสงบ ร่มรื่น ไม่มีเสียงรบกวนจากภายนอก

1.2 มีอาคาร หรือศาลาปฏิบัติธรรมที่เป็นสัปปายะ สามารถให้ผู้ปฏิบัติธรรมนั่งฟังการบรรยายธรรมและฝึกปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานได้อย่างไม่แออัด

1.3 มีที่พักสำหรับผู้ปฏิบัติธรรม มีห้องน้ำ ห้องสุขาที่สะอาด จำนวนเพียงพอ และแยกหญิง-ชาย การจัดห้องห้องพัก มีการป้องกันแมลงและสัตว์ที่จะมารบกวนหรือทำอันตรายได้อย่างดี

1.4 มีป้ายชื่อสำนักปฏิบัติธรรมติดไว้หน้าวัด มีแผนภูมิแสดงชื่อเจ้าสำนักปฏิบัติธรรม พระวิปัสสนาจารย์และเจ้าหน้าที่ มีแผนผังศาสนสถานภายในวัดหรือสำนักปฏิบัติธรรม ติดไว้อย่างชัดเจน

- 1.5 มีถนนและทางเท้าภายในวัด มีทางลาด และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ
- 1.6 มีรั้วรอบขอบชิดอย่างชัดเจน มีความปลอดภัยจากคนและสัตว์
- 1.7 ได้รับความร่วมมือจากชุมชน ชุมชนรอบวัดปลอดภัยจากอบายมุขและสิ่งเสพติด

2. ด้านการบริหารงาน มีพระวิปัสสนาจารย์/แนวการสอน มีพระวิปัสสนาจารย์ ผู้ฝึกสอน กัมมัฏฐานผ่านการอบรมหลักสูตรพระวิปัสสนาจารย์หลักสูตรของคณะสงฆ์ หรือมหาวิทยาลัยสงฆ์ และมีความสามารถในการสอนกัมมัฏฐาน ตามหลักมหาสติปัฏฐานสูตร มีพระวิปัสสนาจารย์วิทยากร ที่สามารถตอบข้อซักถาม และสอบอารมณ์กัมมัฏฐาน

3. ด้านกิจกรรมอบรมปฏิบัติธรรม มีการจัดกิจกรรมอบรมปฏิบัติธรรมแก่เยาวชน และประชาชนอย่างต่อเนื่อง (ทุกวัน, ทุกวันธรรมสวนะ และทุกวันอาทิตย์) มีหลักสูตรการฝึกอบรมที่เหมาะสมทั้งระยะสั้น และระยะยาว เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติ โดยแยกเป็นระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา ระดับข้าราชการ และระดับประชาชนทั่วไป

3.1 มีหลักฐานการบันทึกสถิติผู้เข้าอบรมปฏิบัติธรรมเป็นรายเดือน /รายปี มีภาพกิจกรรมการอบรมปฏิบัติธรรมอย่างต่อเนื่อง และเป็นปัจจุบัน

3.2 มีปฏิทินกำหนดการตารางการฝึกอบรมปฏิบัติธรรมไว้อย่างชัดเจน ในรูปแบบของแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์ แผ่นพับ หรือเอกสารสิ่งพิมพ์

3.3 มีกฎข้อบังคับหรือระเบียบปฏิบัติของวัดหรือสำนัก ที่จัดพิมพ์ไว้เป็นเอกสารเผยแพร่ หรือติดประกาศไว้ ณ บริเวณที่เห็นได้ชัดเจน

10. แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น ระรินจินดา เวลล์เนส สปา รีสอร์ท จังหวัดเชียงใหม่

ระรินจินดา เวลล์เนส สปา รีสอร์ท สถานที่ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การเดินทางสะดวกและปลอดภัย เป็นโรงแรมที่ตั้งอยู่กลางเมืองเชียงใหม่ติดริมแม่น้ำปิง ใกล้กับสะพานแก้ว นวรัตน์ อยู่ใกล้ศูนย์การค้าและย่านธุรกิจ มีทัศนียภาพและบรรยากาศที่สวยงาม เหมาะสำหรับการพักผ่อนท่ามกลางธรรมชาติมีบรรยากาศร่มรื่นและเงียบสงบ

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สถานที่ตั้งอยู่ริมถนนใหญ่ในตัวเมืองเชียงใหม่ สังเกตเห็นได้ง่าย มีรถโดยสารสาธารณะ รถรับจ้าง มีเว็บไซต์ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย ภาษาญี่ปุ่น มีเอกสาร

ประชาสัมพันธ์ที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีซีดีกิจกรรมของโรงแรม เช่น การนวดและการทำสปา นำเสนอเป็นภาษาอังกฤษ สถานที่ติดต่อ เลขที่ 1/14 ถนนเจริญราช ตำบลวัดเกต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โทรศัพท์ +66 53 247000, +66 53-303030, Fax +66 53-303050

สำนักงานกรุงเทพฯ (ราชดำริ) โรงแรมแกรนด์เซ็นเตอร์พอยท์ ราชดำริ ชั้น 8, 153/2 ซอยมหาดเล็กหลวง 1, ถนนราชดำริ กรุงเทพฯ 10330 โทรศัพท์ +66 2 6705599, +66 2 6705000, ต่อ 4441

สำนักงานกรุงเทพฯ (เพลินจิต) โรงแรมแกรนด์เซ็นเตอร์พอยท์ เพลินจิต ชั้นที่ 30 เลขที่ 100 ถนนวิทยุ แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 Tel. +66 2 651 5224-5 Website: <http://www.rarinjinda.com/>

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว การออกแบบสถาปัตยกรรมของโรงแรมสวยงามโดดเด่นทันสมัย ห้องพักผ่อน มีโปรแกรมดูแลสุขภาพที่หลากหลาย เช่น การนวด การทำสปาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ แบบ Package, Ayurvedic Hide Away, พนักงานให้บริการที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีอัธยาศัยดี

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีจุดต้อนรับนักท่องเที่ยว ห้องสุชา พื้นที่พักผ่อน ร่มเงาวิเศษ ที่จอดรถ ลิฟต์ อินเทอร์เน็ตไร้สายสาธารณะ ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ในห้องพักมีเครื่องปรับอากาศ เสื้อคลุมอาบน้ำ อ่างอาบน้ำ โต๊ะ เครื่องเป่าผม ตู้เซฟในห้อง ห้องอาบน้ำฝักบัว ห้องอาบน้ำฝักบัวแยกกับอ่างอาบน้ำ มินิบาร์ เคเบิลทีวี เครื่องเล่นดีวีดี มีเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวก บริการซักรีด ทั๋ว ที่เก็บสัมภาระ หนังสือพิมพ์ในลิ้นชัก พนักงานยกกระเป๋า มีรถรับ-ส่ง ศูนย์การค้า และสนามบิน มีสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องประชุม จุดบริการคอมพิวเตอร์ โปรเจ็กเตอร์

ด้านการบริการที่พัก มีห้องพักแบบโรงแรมและรีสอร์ท ท่ามกลางธรรมชาติที่สวยงาม

ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม ตกแต่งด้วยศิลปะล้านนา ใช้วัสดุทำจากผ้าไหม ผ้าฝ้าย

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว มีโปรแกรมการนวดที่หลากหลาย เช่น Aromatherapy oil massage, Ayurvedic Hide Away, Hot stone massage, Elements of Life, Rarinjinda Royal Touch, Siamese Herbal Steam, Hydropool Therapy, Wellness Treatment, Splashy Vichy Massage, Hydro Tub Therapy, Infrared Sauna, Cellutech, Colonic, After sun Paradise มีโปรแกรมพิเศษ Siamese Himalayan Salt Therapy การนวดในห้องเกลือสีชมพูนำเข้าจากเทือกเขาหิมาลัย จะช่วยผ่อนคลาย ล้างพิษระบบหายใจ ปรับคลื่นสมอง และโปรแกรม Hydro Booster Facial Treatment เทคโนโลยีการบำบัดผิวหน้าด้วยไฮโดรเจน ยกกระชับรูขุมขน ดูเต่งตึงลดริ้วรอย

ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ ห้องออกกำลังกาย สระว่ายน้ำกลางแจ้ง สระว่ายน้ำเด็ก สระว่ายน้ำในร่ม อ่างจากุซซี่ อ่างอาบน้ำแบบออนเซ็น ห้องออกกำลังกาย

ด้านการบริหารจัดการ

1. การวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว มีโครงสร้างการบริหารงานตามมาตรฐานโรงแรมระดับ 5 ดาว เป็นโรงแรมที่มีเครือข่ายบริการอยู่ในกรุงเทพฯ 2 แห่ง มีการบริหารจัดการที่ดี ได้รับรางวัล Amazing Medical or Wellness Spa ปี 2014

2. ด้านการบริหารจัดการพื้นที่ มีส่วนต้อนรับลูกค้า พื้นที่นั่งพักผ่อน สระว่ายน้ำ มีห้องออกกำลังกาย มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม

3. การบริหารจัดการด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเส้นทางการคมนาคมที่สะดวก มีรถโดยสารสาธารณะและรถรับจ้างเข้าถึงโรงแรม มีเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษ มีคลิปวิดีโอกิจกรรมนวดและสปาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ สามารถจองที่พักผ่านทางเว็บไซต์โรงแรม และจองผ่านบริษัทตัวแทนจำหน่าย

4. การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มีการจัดพื้นที่ต้อนรับนักท่องเที่ยว มีห้องน้ำ มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ตลอด 24 ชั่วโมง บริเวณพื้นที่จอดรถ สระว่ายน้ำ มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่ปลอดภัยได้มาตรฐาน

5. การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพบริการ มีการจัดการโดยยึดหลักตามมาตรฐานโรงแรม สถานประกอบการนวดและสปา ด้านบุคลากรนวดทำสปา จะต้องผ่านการฝึกอบรมและมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

6. การจัดการกิจกรรม มีการจัดโปรแกรมแบบ Package

7. การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ มีการจัดการภูมิทัศน์ให้เกิดความสวยงามร่มรื่น

ด้านผลิตภัณฑ์

มีผลิตภัณฑ์ที่ทำจากสมุนไพรไทย ได้แก่ ลูกประคบ น้ำมันหอมระเหย น้ำมันนวด เจลอาบน้ำ สบู่ขัดผิว ผลิตภัณฑ์ดูแลผิว และทำความสะอาดผผ

11. สปาศิริราชม (SPA SI-RA-SOM) จังหวัดนครราชสีมา

สปาศิริราชม เป็นสปาที่มีชื่อเสียงมายาวนานในจังหวัดนครราชสีมา มีลูกค้าประจำอยู่จำนวนมาก ให้บริการในรูปแบบการเป็นสมาชิกเหมาจ่ายรายปี มีการให้บริการแบบ Package มีบริการให้เลือกหลายรูปแบบ เช่น นวดแผนไทย ผ่อนคลายกล้ามเนื้อ นวดเท้าแบบอียิปต์ นวดสปาเท้า นวดน้ำมัน AROMA วารีบำบัด อบซาวน่า นวดบำบัดอาการต่างๆ เมนูสปาเพื่อสุขภาพ ชัดผิวกายขาวใส สปาหน้า whitening คอร์สเจ้าสาว คอร์สการอยู่ไฟหลังคลอด

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สปาศิริราชมตั้งอยู่ริมถนนใหญ่ มีเส้นทางการคมนาคมสะดวก มีรถโดยสารสาธารณะ และรถรับจ้างเข้าถึงร้านได้สะดวก มีเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ ลูกค้าสามารถโทรจองการนวดล่วงหน้า สถานที่ติดต่อ เลขที่ 951-953 ถนนช้างเผือก ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000 โทร. +66 44 271018, +66 818778329 Website: http://www.spasirasom.com/index_page.php?page=9 <http://m.facebook.com>

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว สปาศิริราชม มีโปรแกรมแบบ Package สำหรับสมาชิก โดยเสียค่าใช้จ่ายแบบเหมาจ่ายรายปี ทำให้ใช้บริการในราคาที่ถูกลงกว่า รวมทั้งมีโปรแกรมการนวดที่หลากหลาย และมีบริการนวดสปาด้วยน้ำมันหอมระเหย Aroma therapy เพื่อช่วยให้ระบบเลือดลมไหลเวียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากปลายเท้าสู่ก้านสมองโดยตรง ทำให้คลายจากอาการเครียดอย่างได้ผล เพื่อลดอาการปวดตึงตามกล้ามเนื้อในส่วนต่างๆ ของร่างกายได้เป็นอย่างดี เพื่อช่วยให้ผิวหนังกระชับ เนียนนุ่ม ชุ่มชื้น ผิวไม่เหยาบแห้ง จากวิตามิน E และคอลลาเจน ท่านจะรู้สึกได้ทันทีหลังการนวด เพื่อช่วยให้เซลล์ประสาทในกล้ามเนื้อร่างกายทุกส่วนและเซลล์สมองได้ผ่อนคลาย จากอาการเครียดจากงานประจำวัน ด้วยกลิ่นหอมของ Lavender หรือ Rosemary

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีพื้นที่จอดรถ มีห้องรับรองสำหรับลูกค้า มีห้องสุชา มีนิตยสารโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ สำหรับลูกค้าขณะนั่งรอรับบริการ

ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม ใช้วัสดุอุปกรณ์ สิ่งของเครื่องใช้และวัสดุตกแต่งที่แสดงเอกลักษณ์ไทย พนักงานมีการแต่งกายด้วยผ้าไทย

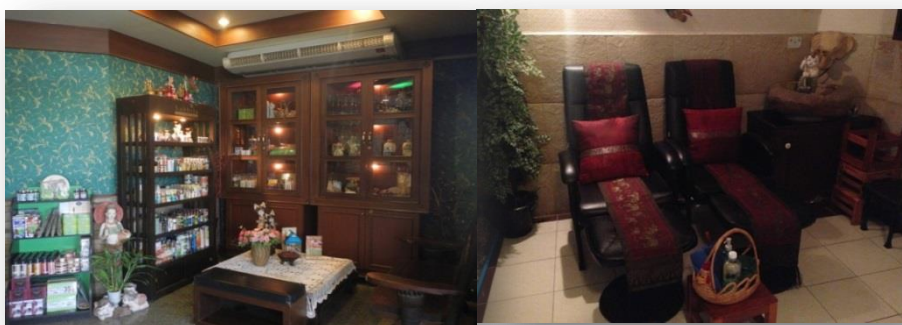
ด้านกิจกรรม โปรแกรมนวดผ่อนคลายเพื่อสุขภาพ ได้แก่ นวดแผนไทย ผ่อนคลายกล้ามเนื้อ นวดเท้าแบบอียิปต์ / นวดสปาเท้า นวดน้ำมัน AROMA เพื่อสุขภาพ โปรแกรมบำบัดอาการต่างๆ เช่น นวดศีรษะ/หลัง/ไหล่/ก้นขาบำบัด นวดเฉพาะจุด/ ประคบสมุนไพร นวดเฉพาะจุด/อบสมุนไพร-ซาวน่า นวดไทยสปปายะ/อบ/ประคบสมุนไพร นวดน้ำมัน AROMA/อบ/ประคบสมุนไพร โปรแกรมสปาเพื่อสุขภาพ/ชัดผิวขาวใส (สคัมมิงค์ด กูหลาบ น้ำมันข้าว สมุนไพร AHA) โปรแกรมสปาหน้า ผิว

กระจ่ายข้าวใส่ คอร์สเจ้าสาว คอร์สการอยู่ไฟหลังคลอด การอบน้ำสมุนไพร ช่วยขับน้ำคาวปลา จัดสิ่งหมักหมม คราบเหี่ยวคลอ ช่วยเปิดรูขุมขน เพื่อให้สมุนไพรซึมผ่าน การนึ่งหม้อเกลือ การใช้ความร้อนจากหม้อเกลือเพื่อไ้มดลูกแห้ง และเข้าอุ้งได้เร็วขึ้น ขับน้ำคาวปลา ขับของเสียออกจากร่างกาย การทายาหน้าท้องให้ยุบ การประคบด้วยใบพลับพลึง จะช่วยลดอาการปวดบวมอักเสบตามร่างกาย มีขั้นตอนการอยู่ไฟและการดูแลผิว อาบน้ำสมุนไพรสด วดความดันโลหิต นวดตัวคลายเส้น ลดอาการปวดเมื่อย นวดประคบหม้อเกลือและใบพลับพลึงสด การประคบอิฐ นวดเข้าตะเกียบ ประคบด้วยสมุนไพรสด ขัดผิวกาย นวดน้ำมันงาดิบ เข้ากระโจมอบตัวด้วยสมุนไพรสด ขัดผิวกาย ตัมน้ำสมุนไพร อยู่ไฟชุดดำหรับหลวง มีการสอนนวดตามโปรแกรมของทางร้าน

ด้านการบริหารจัดการ

1. การวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว มีผู้จัดการร้าน มีพนักงานต้อนรับ พนักงานนวดและสปา พนักงานทำความสะอาด
2. ด้านการจัดสถานที่ มีการจัดพื้นที่เป็นส่วน มีส่วนต้อนรับลูกค้า ที่นั่งรอสำหรับลูกค้าหรือญาติ มีห้องอบชาวน้ำ ห้องนวด ห้องทำสปา ห้องน้ำ ห้องซักรีด ห้องเรียน ห้องสาธิต
3. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก มีรถโดยสารสาธารณะและรถรับจ้างเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ร้าน ด้านการประชาสัมพันธ์ ใช้ช่องทาง Social Media และเว็บไซต์ รวมทั้งลูกค้าบอกต่อๆ กัน ลูกค้าสามารถจองคิวบริการได้ทางโทรศัพท์
4. การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มีการจัดพื้นที่ต้อนรับลูกค้า มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพรการทำสปา มีห้องน้ำ ห้องสุชา
5. การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพบริการ มีการจัดการโดยยึดหลักตามมาตรฐานสถานประกอบการนวดและสปา ด้านบุคลากรนวดและทำสปาจะต้องผ่านการฝึกอบรมและมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ มีการสอนการนวดและทำสปา มีการจัดโปรแกรมแบบแพคเกจ จ่ายค่าบริการรายปี
6. การจัดการกิจกรรมนวดแบบแพคเกจ มีโปรแกรมนวดผ่อนคลายเพื่อสุขภาพ โปรแกรมบำบัดอาการต่างๆ โปรแกรมสปาเพื่อสุขภาพ/ขัดผิวกายขาวใส โปรแกรมสปาหน้า ผิวกระจ่ายข้าวใส่ คอร์สเจ้าสาว คอร์สการอยู่ไฟหลังคลอด
7. การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม มีการรักษาความสะอาดรอบบริเวณอาคาร มีการปลูกต้นไม้ และจัดภูมิทัศน์ให้เกิดความสวยงาม ร่มรื่น

ด้านผลิตภัณฑ์ สปาโบราณมีผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ใช้ในการนวด และทำสปา สบู่สมุนไพร รวมทั้งมีผลิตภัณฑ์เสริมความงามจำหน่ายหลายชนิด

ภาพแสดงภายในร้านสปาโบราณและห้องนวดฝ่าเท้า

12. เขาใหญ่พาโนรามา ฟาร์ม จังหวัดนครราชสีมา

เขาใหญ่พาโนรามา ฟาร์ม ตั้งอยู่ท่ามกลางธรรมชาติที่สวยงามบนผืนดินซึ่งอยู่ใกล้กับอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ แผ่นดินที่ได้ชื่อว่าเป็นแหล่งโอโซนอันดับ 7 ของโลก เขาใหญ่พาโนรามา ฟาร์ม เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว มีสระว่ายน้ำแบบ Onsen Swimming Pool เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความสนุกสนาน และผ่อนคลาย นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้เรื่องการเพาะเห็ด และประโยชน์ของเห็ดแต่ละชนิด ซึ่งมีเมนูอาหารที่ทำจากเห็ดหลายชนิด และมีผลิตภัณฑ์จากเห็ดเป็นอาหารสุขภาพที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปเก็บเห็ดในโรงเพาะเห็ดและนำกลับไปทำอาหารรับประทานที่บ้าน

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เขาใหญ่พาโนรามา ฟาร์มตั้งอยู่ติดถนนใหญ่ ในอำเภอปากช่อง การคมนาคมสะดวก นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย สถานที่ติดต่อ 297 หมู่ 6 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จ.นครราชสีมา 30130 Tel. +6644756234,+66876732221 Fax : +6644756238 <http://www.khaoyaipanoramafarm.com>

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว มีการจัดภูมิทัศน์สวยงามแปลกตา สร้างอาคารที่พักเป็นรูปเห็ด กิจกรรมเก็บเห็ด อาหารที่ทำจากเห็ดหลากหลายชนิด

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีที่จอดรถ มีพนักงานต้อนรับลูกค้า มีร้านจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม และผลิตภัณฑ์จากเห็ด มีที่นั่งพักผ่อน มีเจ้าหน้าที่พาชมฟาร์มเห็ดและให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการเพาะเห็ด การดูแล การเก็บเกี่ยวผลผลิตเห็ดแต่ละชนิด

ด้านการบริการที่พัก มีที่พักตามรูปแบบโรงแรมทั่วไป ออกแบบตกแต่งอาคารเป็นรูปเห็ด

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว การศึกษาวิธีการเพาะเห็ด การเก็บเห็ด ชมการสาธิตการทำอาหารจากเห็ด การถ่ายภาพ การว่ายน้ำ การเดินชมสวนมะม่วง

ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ มีสระว่ายน้ำแบบ Onsen Swimming Pool

ด้านการบริหารจัดการ

1. การวางแผนผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว มีผู้จัดการบริหารงาน มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ มีการจัดบุคลากรให้บริการในส่วนงานต่างๆ เช่น ฝ่ายต้อนรับลูกค้า ฝ่ายการตลาด ฝ่ายพัฒนาผลิตภัณฑ์ ฝ่ายนำชมสถานที่เพาะเห็ด ฝ่ายบริการอาหาร ฝ่ายการเงิน ฝ่ายการตลาด ฝ่ายขนส่งสินค้า ฝ่ายโรงเรือนเพาะเห็ด เจ้าหน้าที่ฝ่ายโรงแรมที่พัก เจ้าหน้าที่ปรุงอาหาร เจ้าหน้าที่ทำความสะอาด สร้างความร่วมมือกับพันธมิตรทางการค้า เพื่อเป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าสุขภาพแปรรูปจากเห็ด ในทุก

จังหวัดทั่วประเทศ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยมีระบบการจัดการที่ดี ได้ตรารับรองมาตรฐานอาหารปลอดภัย จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2. ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว มีส่วนต้อนรับลูกค้า พื้นที่นั่งพักผ่อน สระว่ายน้ำแบบออนเซ็น มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม มีการจัดที่พักแบบโรงแรม พื้นที่เกษตร สวนมะม่วงโรงเพาะเห็ด

3. ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเว็บไซต์ของโรงแรม มีการจองผ่านบริษัทตัวแทนจำหน่าย เช่น agoda.com, booking.com, tripadvisor.com, hoteltracel.com

4. การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มีการจัดพื้นที่ต้อนรับนักท่องเที่ยว มีห้องสุขา มีพื้นที่จอดรถ สระว่ายน้ำ มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องพักตามมาตรฐานโรงแรม

5. การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพบริการในแหล่งท่องเที่ยว มีการจัดการโดยยึดหลักตามมาตรฐานโรงแรม และมาตรฐานอาหารปลอดภัย มีการฝึกพนักงานให้มีการส่งมอบบริการที่ดี มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ตลอด 24 ชั่วโมง มีบริการจัดซื้อสินค้าผ่านทางเว็บไซต์ โดยสมัครสมาชิกทางเว็บไซต์ ทำการโอนเงินเข้าบัญชี เลือกรายการสินค้า จัดส่งสินค้าผ่านทางไปรษณีย์

6. การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ชมสวนมะม่วง การชมวิธีการเพาะเห็ดชนิดต่างๆ การชมโรงเพาะเห็ด รับประทานอาหารสุขภาพที่ทำจากเห็ด ว่ายน้ำในสระแบบออนเซ็น

7. การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ ดูแลรักษาดินไม้ที่มีอยู่ดั้งเดิม ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ มีการจัดการภูมิทัศน์ให้เกิดความสวยงามร่มรื่น

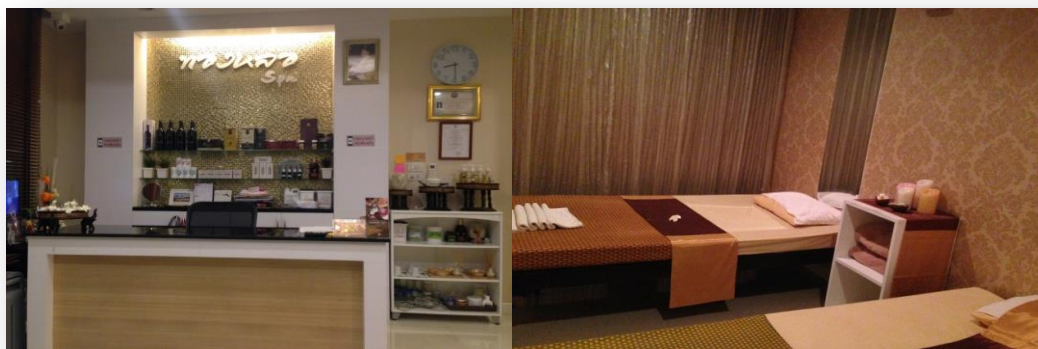
ด้านผลิตภัณฑ์ มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปจากเห็ด หลายชนิด เช่น เครื่องดื่มน้ำเห็ดเจียวอย่าง ถั่วลิสงอบกรอบเคลือบเห็ด ไอศกรีมเห็ด เห็ดหลินจืออบแห้ง ผงเห็ดโปิยเซียน ใส่อั่วเห็ด แหนมเห็ด ข้าวเกรียบเห็ด ฯลฯ สปอร์เห็ดหลินจือบรรจุแคปซูล ชาสมุนไพรเห็ดหลินจือ อบแห้ง ป้องกันโรคมะเร็ง เบาหวาน ความดัน ภูมิแพ้ โรคหัวใจ ช่วยต้านอนุมูลอิสระ ขับพิษในร่างกาย ผงเห็ดโปิยเซียน ใส่อั่วเห็ด แหนมเห็ด ผลิตภัณฑ์ได้รับมาตรฐานปลอดภัย จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมนูเปปปัสตาร์ ได้แก่ ยำเห็ดโคน เฟรนช์ฟรายเห็ด แหนมเห็ด

ภาพแสดงอาหารที่ทำจากเห็ด เช่น ยำเห็ด เห็ดทอด ลาบเห็ด

(ที่มา: <https://www.google.com>)

13. ทองหล่อสปา จังหวัดอุดรธานี

“ทองหล่อสปา” มีผลิตภัณฑ์สมุนไพรเสริมความงามที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

ทองหล่อสปา สถานสุขภาพมาตรฐานครบวงจรแห่งจังหวัดอุดรธานี ดูแลสุขภาพและความงามด้วยบริการนวดแผนไทย นวดไทยบำบัด นวดกดจุดสะท้อนฝ่าเท้า นวดน้ำมันอโรมา อบสมุนไพร พร้อมจำหน่ายผลิตภัณฑ์บำรุงผิวเพื่อความสวยงาม สัมผัสกับการนวดที่ผ่อนคลายในบรรยากาศอบอุ่นสวยงาม ท่ามกลางบรรยากาศธรรมชาติ ให้บริการโดยพนักงานมืออาชีพที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้า ด้วยโปรแกรมการนวดที่เหมาะสมกับราคา ให้ลูกค้าได้เลือกดูแลสุขภาพ ในบรรยากาศที่ผ่อนคลายร่างกายและจิตใจ

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ทองหล่อสปาตั้งอยู่ในซอยทองหล่อตรงข้ามสวนอาหารบึงหลวง บนเส้นทางไปบ้านสามพร้าว อยู่ใกล้ถนนหลัก มีการคมนาคมสะดวก มีรถโดยสารสาธารณะผ่าน ที่อยู่: 146 ซอยทองหล่อ บ้านหนองบุ ตำบลสามพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000 โทรศัพท์ +66 813458672 โทรศัพท์ +66944743699, +6642129552 Email: thonglorspa@hotmail.com Facebook: www.facebook.com/thonglorspa Website: http://thonglorspa.com/

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ทองหล่อสปา ตั้งอยู่ท่ามกลางบรรยากาศธรรมชาติ เงียบสงบ สัมผัสกับการนวดที่ผ่อนคลายในบรรยากาศอบอุ่น การบริการที่ดีเลิศ ราคาไม่แพง มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีสถานที่จอดรถ มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม มีห้องรับรองสำหรับลูกค้า มีห้องน้ำ มีนิตยสาร หนังสือพิมพ์ให้อ่าน

ด้านการบริการที่พัก มีห้องพักระดับโรงแรมขนาดเล็ก บริการลูกค้าที่มาจากต่างจังหวัด

ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม ใช้วัสดุอุปกรณ์ สิ่งของเครื่องใช้และวัสดุตกแต่งที่แสดงเอกลักษณ์ไทย พนักงานมีการแต่งกายด้วยผ้าไทย

ด้านกิจกรรม มีโปรแกรมการนวดไทยบำบัด แก้อาการปวดเมื่อย เส้นเอ็น กระดูก นวดกดจุดสะท้อนฝ่าเท้า นวดน้ำมัน อโรมา นวดหน้า ลดริ้วรอย หน้ากระจ่างใส อบสมุนไพร พร้อมจำหน่ายผลิตภัณฑ์เสริมบำรุงผิวเพื่อความสวยงาม โปรแกรมการนวดต่างๆ ก่อให้เกิดประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. การนวดอโรมา ทำให้ผิวพรรณ เปล่งปลั่ง ปรับความสมดุลของร่างกาย เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย ทำการบำบัดด้วยกลิ่นระเหยของน้ำมันหอมบำรุงประสาท จะช่วยให้จิตใจสงบ ผ่อนคลาย

2. การนวดฝ่าเท้า ช่วยลดความกดดันและความเมื่อยตึงของกล้ามเนื้อ ช่วยให้เกิดความผ่อนคลาย และคลายเครียด ช่วยกระตุ้นให้เลือดมีการไหลเวียนได้ดี กระตุ้นการทำงานของระบบประสาท ทำให้ข้อต่อ เอ็น เคลื่อนไหวดี มีความยืดหยุ่น ปรับความสมดุลของฮอร์โมนให้เป็นปกติ

3. การอบซาวน่าสมุนไพร เพิ่มการหมุนเวียนเลือด ทำให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย ช่วยคลายอาการปวดกล้ามเนื้อ คลายความเครียดได้ดี ฆ่าเชื้อโรค ผิวพรรณสะอาดสดใส ช่วยเผาผลาญพลังงาน

4. การนวดแผนไทย ช่วยลดอาการเกร็งตัวกล้ามเนื้อ ช่วยให้ร่างกายเคลื่อนไหวดีขึ้น กระตุ้นการไหลเวียนเลือด ช่วยผ่อนคลาย นวดแก้อาการปวดที่เกี่ยวข้องกับข้อกระดูก กล้ามเนื้อ เส้นเอ็น แก้อาการปวดเรื้อรังตามตัว ปวดศีรษะ นอนไม่หลับ โรคหัวใจ

ด้านการบริหารจัดการ

1. การวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว มีการบริหารงานตามมาตรฐานสถานประกอบการนวดและสปา มีผู้จัดการร้าน มีพนักงานนวดและสปา มีพนักงานต้อนรับในโรงแรม พนักงานทำความสะอาด

2. ด้านการจัดสถานที่ มีการจัดพื้นที่ส่วนต้อนรับลูกค้า ที่นั่งรอ มีห้องอบซาวน่า ห้องนวด ห้องทำสปา ห้องน้ำ ห้องซักรีด มีการจัดที่พักแบบโรงแรมขนาดเล็ก จำนวน 20 ห้อง

3. การจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก มีรถโดยสารสาธารณะและรถรับจ้าง เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ร้าน ใช้ช่องทาง Social Media ลูกค้าสามารถจองคิว ทางโทรศัพท์ Face book ทาง Website จองที่พักผ่านทางบริษัทจองที่พัก agoda.com, booking.com รวมทั้งมีลูกค้าบอกต่อๆ กัน

4. การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มีการจัดพื้นที่ต้อนรับ ร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม มีห้องน้ำ ห้องสุขา

5. การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพบริการ มีการจัดการโดยยึดหลักตามมาตรฐานสถานประกอบการนวดและสปา ด้านบุคลากรนวดทำสปาผ่านการฝึกอบรมและมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

6. มีโปรแกรมการนวดแผนไทย การนวดอโรมา การนวดฝ่าเท้า การอบซาวน่าสมุนไพร

7. การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ มีการจัดการภูมิทัศน์ให้เกิดความสวยงามร่มรื่นของพันธุ์ไม้หอมชนิดต่างๆ

ด้านผลิตภัณฑ์

14. Luckrez Spa and Thai Massage จังหวัดบุรีรัมย์

ภาพแสดงการจัดตกแต่งร้านและการจัดพื้นที่นวดภายในร้าน

ลักษณะร้าน เป็นสถานประกอบการนวดและสปาที่มีมาตรฐาน และมีชื่อเสียงในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ มีการนวดแผนโบราณ นวดเพื่อสุขภาพ นวดเพื่อบำบัดอาการต่างๆ นวดฝ่าเท้า นวดเท้า นวดเพื่อผ่อนคลาย นวดกดจุด มีโปรแกรมนวดและสปาแบบ Package มีโปรแกรมการนวดหน้า มีห้องซาวน่า สำหรับบริการลูกค้า

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สถานที่ตั้งอยู่ใจกลางเมือง การคมนาคมสะดวก มีรถรับจ้าง หรือรถโดยสารสาธารณะ มีเว็บไซต์ภาษาอังกฤษที่ลูกค้าเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย สถานที่ติดต่อ เลขที่ 727/2 โชคชัยเดชอุดม ตำบลนางรอง อำเภอนางรอง บุรีรัมย์ 31110 โทรศัพท์: +6644633769, +66896299957 E-mail: contact@luckrez.com เว็บไซต์ <http://luckrez.com/professional-thai-massage-certificates/traditional-thai-massage-certificate/>

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว สถานที่มีความโดดเด่น ความมีชื่อเสียงด้านคุณภาพการบริการ มีโปรแกรมที่หลากหลาย มีเว็บไซต์ภาษาอังกฤษ ลูกค้าสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีสถานที่จอดรถ มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม มีห้องรับรองสำหรับลูกค้า มีนิตยสาร หนังสือพิมพ์สำหรับบริการลูกค้า

ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม มีการใช้วัสดุอุปกรณ์ สิ่งของเครื่องใช้และวัสดุตกแต่งที่แสดงเอกลักษณ์ไทย พนักงานมีการแต่งกายด้วยผ้าไทย

ด้านกิจกรรม

1. บริการนวดแผนโบราณ นวดแผนไทย นวดเพื่อสุขภาพ นวดเพื่อบำบัด นวดฝ่าเท้า นวดเท้า นวดเพื่อผ่อนคลาย นวดกดจุด นวดหน้า สปา ซาวน่า นวดนักรักกีฬา นวดสำหรับหญิงตั้งครรภ์

2. มีโปรแกรมแบบ Package เช่น Luckrez Premium Foot Massage 30min + Aromathrapy 60min + Luckrez Facials 60min, Luckrez Supreme Foot Massage 30min + Aromathrapy 60min + Gold Facials 60min, Luckrez Dream Foot Massage 30min + Aromathrapy 60min + Gold Facials 60min + Waxing 30 min, Luckrez spa packages – traditional Thai massages, facials, body treatments packages of Luckrez spa treatments.; Wedding Packages, Birthday Packages, Valentine's Day, Mothers-Fathers

Day, Couples Dream, Honeymoon Package We can also customise packages based on your needs!

3. มีการสอนนวด ตามโปรแกรมต่างๆ ดังนี้

- 1) Professional Thai Massage Certificates – Full Body Massage Course
- 2) Professional Thai Massage Certificates – Foot Massage Course
- 3) Professional Thai Massage Certificates – Aromatherapy/Oil Massage Course
- 4) Professional Thai Massage Certificates – Pregnancy Massage/Woman

Healthcare Course

ด้านการบริหารจัดการ

1. การวางแผนผู้รับผิดชอบ มีการบริหารงานตามมาตรฐานสถานประกอบการนวดและสปา มีผู้จัดการร้าน พนักงานต้อนรับ มีพนักงานนวดและสปา พนักงานทำความสะอาด

2. ด้านการจัดสถานที่ มีการจัดพื้นที่ส่วนต้อนรับลูกค้า ที่นั่งรอรับบริการ มีห้องอบซาวน่า ห้องนวด ห้องทำสปา ห้องน้ำ ห้องสุชา ห้องซักรีด

3. การจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก มีรถโดยสารสาธารณะ และรถรับจ้างไปถึง มีเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ร้าน ใช้ช่องทาง Social Media รวมทั้งลูกค้าบอกต่อๆ กัน ลูกค้าสามารถจองคิว ทางโทรศัพท์

4. การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มีการจัดพื้นที่ต้อนรับ มีห้องสุชา พื้นที่จอดรถ

5. การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพบริการ มีการจัดการโดยยึดหลักตามมาตรฐานสถานประกอบการนวดและสปา ด้านบุคลากรนวดทำสปา จะต้องผ่านการฝึกอบรมและมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

6. ด้านกิจกรรม มีโปรแกรมการนวดที่หลากหลาย เช่น การนวดแผนไทย การนวดอโรมา การนวดฝ่าเท้า การอบซาวน่าสมุนไพร มีการจัดโปรแกรมแบบ Package เช่น Couples Valentine's Day spa packages, และจัดตามความต้องการของลูกค้า มีการสอนนวดตามศาสตร์การนวดวัดโพธิ์

7. การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ มีการจัดการพื้นที่ให้สะอาด ถูกสุขลักษณะ จัดภูมิทัศน์ให้เกิดความสวยงาม

ด้านผลิตภัณฑ์ มีโปรแกรมการนวดแบบ Package ที่หลากหลาย และมีผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการนวดและทำสปา และเครื่องสำอางสมุนไพร

15. วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามวรมหาวิหาร (วัดโพธิ์) กรุงเทพมหานคร

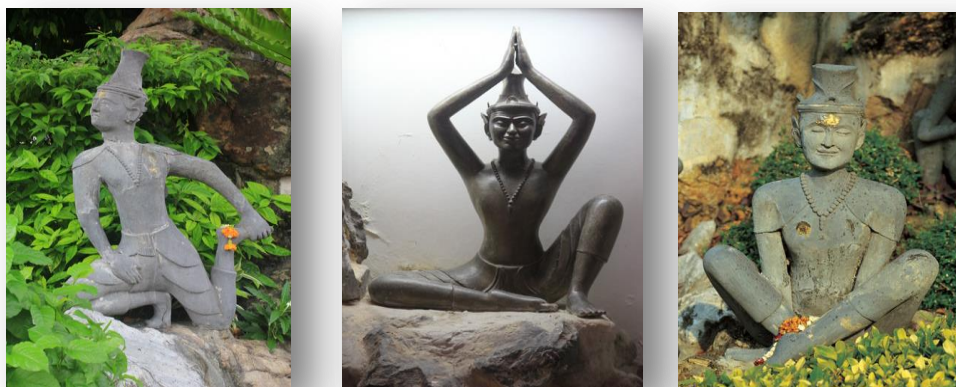
วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามวรมหาวิหาร (วัดโพธิ์) กรุงเทพมหานคร เป็นพระอารามหลวงชั้นเอกชนิดวรมหาวิหาร เป็นวัดประจำราชการพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก เป็นศูนย์รวมสรรพวิชาหลายแขนง เป็นมหาวิทยาลัยเปิดแห่งแรกของสยาม ยูเนสโกได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก เมื่อ ปีพ.ศ. 2551 มีชื่อเสียงด้านการแพทย์แผนโบราณ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาไทยที่ถูกถ่ายทอดและจารึกไว้บนฝาผนังกำแพงพระอุโบสถ เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2505 ได้มีคณะแพทย์แผนโบราณ ขออนุวัติจากกระทรวงสาธารณสุขตั้งโรงเรียนสมาคมแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพน (วัดโพธิ์) เปิดสอนการแพทย์แผนโบราณและการนวดแผนโบราณ ปัจจุบันได้ทำการสอนอยู่ที่ ศาลารายด้านทิศตะวันออก 2 หลัง (โรงเรียนแพทย์แผนโบราณ, ออนไลน์)

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามวรมหาวิหาร (วัดโพธิ์) สถานที่ติดต่อโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพน(วัดโพธิ์) เลขที่ 2 ถนนสนามไชย แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200 โทร. +6626223533, +6626223550-1, +66863683841, Fax +66 2 6223455 เว็บไซต์ www.watpho.com

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว มีสถาปัตยกรรมที่สวยงาม เป็นต้นตำรับการนวดแผนไทยโบราณที่ได้มีการจารึกไว้บนหินชนวนใส่กรอบประดับไว้ที่เสาพระระเบียงรอบพระมหาเจดีย์

การบริหารท่าฤๅษีดัดตน "การดัดตน" เป็นการบริหารร่างกาย ที่เรียกว่า "ฤๅษีดัดตน" คือ การฝึกฝนอิริยาบถ แก้มือ ข้อมือ กระบองตามร่างกายของเหล่าฤๅษี ชีไพร เจริญภาวนามานานวันละหลายชั่วโมง มี ๒๔ ท่า ๒๕ ตอน ท่าฤๅษีดัดตนเป็นการบริหารร่างกายเน้นการฝึกกลมหายใจและใช้สมาธิร่วมด้วย

ภาพแสดงท่าฤาษีตัดตนที่วัดโพธิ์

ด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก มีเอกสารประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีเว็บไซต์ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย มีป้ายบอกทางไปยังสถานที่สำคัญในวัด จัดบริการน้ำดื่ม จัดให้มีห้องน้ำ/สุขาที่สะอาด มีที่นั่งพักผ่อน นั่งฟังเทศน์ มีพื้นที่ปฏิบัติธรรม มีระบบ ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์สาธารณะ มีหน่วยปฐมพยาบาล มีการจัดการขยะของเสีย มีการจัดระเบียบการแต่งกายผู้ที่เข้าไปในพระอุโบสถ ให้ใส่ผ้าถุง และเสื้อที่สุภาพ

ด้านการบริหารจัดการ

ปัจจุบันโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพน (วัดโพธิ์) (Wat-Po Thai traditional Medical School) ได้ทำการเปิดสอนการนวดแผนโบราณ อยู่ที่ ศาลารายด้านทิศตะวันออก 2 หลัง (ปัจจุบันขยายพื้นที่ออกไปเป็นอาคารพาณิชย์ตั้งอยู่บริเวณด้านหลังวัด) และมีสาขาสาลายา สาขาแจ้งวัฒนะ และสาขาเชียงใหม่ แต่ละสาขามีการบริหารงานดังนี้

1. มีผู้อำนวยการเป็นผู้บริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพน (วัดโพธิ์) มีวิสัยทัศน์คือการส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพดี ให้บริการประชาชนและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ซึ่งสถานการณ์ปัจจุบันมีคนสนใจจำนวนมาก โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาติ
2. มีอาจารย์ผู้สอนนวดในโรงเรียน และได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐโดยมีอาจารย์จากมหาวิทยาลัยมหิดล มาช่วยสอนการนวด
3. มีการดำเนินงานตามมาตรฐานการนวด มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ เช่น ฝ่ายต้อนรับลูกค้า ฝ่ายให้บริการนวด ฝ่ายการเงิน ฝ่ายดูแลรักษาความสะอาด ฝ่ายจำหน่ายผลิตภัณฑ์
4. พนักงานให้บริการนวดรับสมัครจากคนที่จบหลักสูตรของโรงเรียนนวดแผนโบราณและโรงเรียนสุขภาพเซตวันเท่านั้น
5. มีการประชาสัมพันธ์โดยจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์/แผ่นพับ มีเว็บไซต์ของโรงเรียนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
6. มีข้อบังคับด้านการแต่งกายและบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการอย่างชัดเจน
7. มีการจัดอบรมด้านภาษาต่างประเทศให้กับเจ้าหน้าที่

ด้านผลิตภัณฑ์ โรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพน (วัดโพธิ์) มีผลิตภัณฑ์สุขภาพ เช่น น้ำมันนวดสมุนไพร ลูกประคบ เครื่องสำอางสมุนไพร

ภาพแสดงผลิตภัณฑ์ของโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพน (วัดโพธิ์)

16. สามพราน ริเวอร์ไซด์ จังหวัดนครปฐม

ภาพแสดงสวนกุหลาบและเรือสำหรับนักท่องเที่ยวนั่งชมทิวทัศน์ริมแม่น้ำท่าจีน

สามพราน ริเวอร์ไซด์ (โรสกาเดิน ริเวอร์ไซด์) เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้วิถีชีวิตและภูมิปัญญาไทยดั้งเดิม ด้วยความตั้งใจของเจ้าของโรงแรม ที่จะทำการอนุรักษ์ธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมมาเป็นเวลานานถึง 50 ปี มีการจัดพื้นที่โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจำหน่ายผลผลิตการเกษตรปลอดสารพิษ ทำให้สามพราน ริเวอร์ไซด์ กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่น่าสนใจ

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สามพราน ริเวอร์ไซด์ ตั้งอยู่บนเส้นทางถนนหลัก การคมนาคมสะดวก มีรถโดยสารสาธารณะ หรือรถรับจ้าง เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย สถานที่ติดต่อ เลขที่ 21 หมู่ 2 กิโลเมตรที่ 32 ถนนเพชรเกษม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110 โทร. +6634 322588-93 (โรงแรม) Fax: +6634322775

อรัญญาสปา(Arusaya Thai Herbal Spa) โทร. +66 34 325478, Fax +66 34 325479 (เปิดบริการ 12.00-21.00 น. หยุดวันพุธ) website: www.sampranriverside.net, www.facebook.com สามารถจองที่พักผ่านทางบริษัทตัวแทน เช่น agoda.com, booking.com, tripadvisor

ด้านสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ใกล้กรุงเทพมหานคร มีความร่มรื่น สวยงามของไม้ดอกไม้ประดับ มีกิจกรรมมากมาย สามพราน ริเวอร์ไซด์ ได้รับรางวัล สนามกอล์ฟยอดเยี่ยมของโลก โดย Golf Monthly ประเทศอังกฤษ รางวัลสถานที่ท่องเที่ยวแบบ นันทนาการยอดเยี่ยม โรงแรมโรสกาเด็นได้รับรางวัลดีเด่น จากการประกวดรางวัลยอดเยี่ยม อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ครั้งที่ 2 กระทรวงศึกษาธิการมอบเกียรติบัตรผู้ประกอบการที่ร่วมพัฒนา การศึกษาตามโครงการ “แหล่งการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและธรรมชาติศึกษา

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีจุดต้อนรับนักท่องเที่ยว มีสถานที่จอดรถ มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม มีห้องรับรองสำหรับลูกค้า มีนิตยสาร หนังสือพิมพ์ให้อ่าน ร้านจำหน่ายของที่ระลึก มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย มีสัญญาณ WIFI ฟรี มีสระว่ายน้ำ พื้นที่ฟิตเนส มีร้านอาหารริมแม่น้ำ

ด้านการบริการที่พัก มีที่พักเป็นรูปแบบโรงแรม รีสอร์ท และบ้านเรือนไทย

ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม มีการใช้วัสดุตกแต่งของไทย มีบ้านเรือนไทย มีการเรียนรู้ วัฒนธรรมไทย มีกิจกรรมเปิดสอนทำอาหารไทย เรียนการปรุงอาหาร เรียนรู้เรื่องสมดุลในรสชาติ และความมหัศจรรย์ของส่วนผสมอาหารไทยที่มีสรรพคุณส่งเสริมสุขภาพ มีคุณค่าทางโภชนาการ

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ มีดังนี้

1. สวนออร์แกนิก ผังตรงข้ามโรงแรมริมแม่น้ำท่าจีนมีพื้นที่ 40 ไร่เป็นสวนออร์แกนิกแหล่งปลูกพืชผัก ผลไม้ สมุนไพร ปลอดภัยพิชส่งวัตถุดิบสู่โรงแรม

2. กิจกรรมล่องน้ำ ลุยสวนออร์กานิก เปิดให้บริการเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ กิจกรรมใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง 30 นาที จัดบริการน้ำดื่ม และเจ้าหน้าที่นำชมกิจกรรม (บรรยายภาษาไทย) วันเสาร์ เปิดให้บริการ 2 รอบ เวลา 10.00 น. และเวลา 16.00 น. วันอาทิตย์ เปิดให้บริการ 1 รอบ เวลา 10.00 น. (ทางโรงแรมขอสงวนสิทธิ์ งดให้บริการ ในกรณีน้ำลง หรือฝนตก จนไม่สามารถลงเรือข้ามได้ หากคณะมีชาวต่างชาติ ต้องการให้จัดเจ้าหน้าที่บรรยายเป็นภาษาอังกฤษ ขอความกรุณาแจ้งให้ทราบล่วงหน้า หากต้องการใช้บริการในวันธรรมดา สามารถจัดบริการพิเศษเฉพาะคณะได้ กรุณาสำรองที่นั่งล่วงหน้า)

3. เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ในสวนพฤกษศาสตร์ ศึกษาพันธุ์ไม้หายาก พืชผัก สมุนไพร

4. การล่องเรือยนต์ ชมบรรยากาศริมแม่น้ำท่าจีน โดยขึ้นจากทำนบกั้นน้ำของโรงแรม ล่องไปยังวัดไร่ขิง เพื่อนมัสการพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ของจังหวัดนครปฐม ใช้เวลาประมาณ 45 นาที และสามารถล่องต่อไปตลาดดอนหวาย ตลาดขนาดใหญ่ มีทั้งของกิน ของใช้ พืชผักผลไม้จำนวนมาก

5. จักรยานเรือถีบในน้ำเพื่อการออกกำลังกายชมความงามของทิวทัศน์โดยรอบทะเลสาบ หรือขี่จักรยานชมสวนรอบบริเวณโรงแรม

6. มีการทำบุญตักบาตรในตอนเช้า เพื่อแผ่ส่วนบุญส่วนกุศลให้บรรพบุรุษผู้ล่วงลับ บริเวณสวนริมแม่น้ำของโรงแรม สามารถส่งจองชุดตักบาตรได้ที่ล็อบบี้โรงแรม

7. มีสปาเพื่อสุขภาพ “อรัญญาสปา” พลิกฟื้นความสดชื่นทั้งร่างกายและจิตใจ ภายในเรือนไทยโบราณริมทะเลสาบ มีห้องทรีตเมนต์ปรับอากาศ พร้อมห้องน้ำในตัว 7 ห้อง ห้องจากุซซี่ 1 ห้อง ห้องอบไอน้ำ 3 ห้อง ความเป็นเอกลักษณ์ของอรัญญาสปา คือการใช้ผลิตภัณฑ์ สปาปลอดสารพิษที่ทำเอง เชื่อถือได้ในคุณภาพและมาตรฐานความปลอดภัย โดยส่วนผสมที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นวัตถุดิบจากสวนออร์แกนิกของโรงแรม โดยมีผู้เชี่ยวชาญให้บริการและให้คำปรึกษาทั้งก่อนและหลังรับบริการ เพื่อเลือกโปรแกรมสปาให้เหมาะสมกับเรือนธาตุร่างกายของแต่ละคน

8. กิจกรรมเพื่อสังคม ปรัชญาการดำเนินกิจการของสามพรานรีเวอร์ไซด์ คือ “ธรรมชาติและวิถีชีวิตควรดำเนินไปอย่างที่มีนัยเป็น” มีความมุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และธรรมชาติไปพร้อมๆ กัน เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผนวกเรื่องลดการใช้สารเคมี เพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค

9. การอบรมเกษตรกรออร์แกนิก สามพราน มีการเชิญวิทยากรจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มาให้ความรู้และฝึกอบรมชาวบ้าน นักเรียน นักศึกษาที่สนใจ เกี่ยวกับเรื่องเกษตรอินทรีย์ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี แข็งแรงและสุขใจ

10. กิจกรรมสำหรับเยาวชน ได้แก่ สาธิตศิลปะและหัตถกรรมไทย ชมการแสดงวิถีไทย ทัศนศึกษาสวนออร์แกนิก โดยสามพราน รีเวอร์ไซด์สามารถจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตร และความต้องการของโรงเรียนได้ และหากต้องการพักค้างคืน เราสามารถจัดหาห้องพักตามจำนวนนักเรียน

ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ มีการแสดงวัฒนธรรมไทย พื้นที่พักผ่อนริมแม่น้ำ สระวายน้ำ ศาลาการแสดงช้างไทย พื้นที่สวนเกษตรอินทรีย์ พื้นที่สวนกุหลาบ สนามเด็กเล่นพร้อมอุปกรณ์เครื่องเล่น เส้นทางจักรยาน ชมตลาดน้ำชุมชน เรือถีบ การนั่งเรือชมทิวทัศน์ริมแม่น้ำ

ภาพแสดงกิจกรรมการเรียนรู้และการศึกษาธรรมชาติในสวนสามพราน

ด้านการบริหารจัดการ

1. การวางแผนของผู้รับผิดชอบ มีกรรมการบริหารโรงแรม มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ตามตำแหน่งงานที่มีทักษะเฉพาะด้านตามขอบข่ายงานบริการในโรงแรม ได้แก่ ฝ่ายต้อนรับลูกค้า ฝ่ายห้องพัก ฝ่าย

ร้านอาหาร ฝ่ายร้านจำหน่ายของที่ระลึก พนักงานในส่วนการแสดงนันทนาการ พนักงานในส่วนเกษตร พนักงานฝ่ายทัศนศึกษา พนักงานนวดและสปา พนักงานส่วนผลิตสมุนไพร ฯลฯ

2. มีการบริหารจัดการพื้นที่ เช่น พื้นที่จอดรถรับส่งนักท่องเที่ยวที่มาชมการแสดง พื้นที่จอดรถลูกค้าที่มาพักในโรงแรม ห้องประชุมสัมมนา บ้านพักเรือนไทย พื้นที่ทำการเกษตร พื้นที่ปลูกดอกไม้ พืชสมุนไพร มีการจัดพื้นที่การแสดงวัฒนธรรมไทย และการแสดงความสามารถพิเศษของช้าง พื้นที่สนามเด็กเล่น

3. การบริหารจัดการด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเส้นทางการคมนาคมที่สะดวก มีรถโดยสารสาธารณะและรถรับจ้างเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถจองที่พักผ่านทางเว็บไซต์โรงแรม และจองผ่านบริษัทตัวแทนจำหน่าย เช่น agoda.com, booking.com, tripadvisor.com, hoteltracel.com

4. การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มีส่วนต้อนรับลูกค้า จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องพักตามมาตรฐานโรงแรม มีพื้นที่นั่งพักผ่อน มีเรือนไทยสำหรับทำสปา และนวด ห้องทำสปา ห้องน้ำ ห้องซักรีด พื้นที่จอดรถ ป้ายบอกสถานที่ต่างๆ มีรถจักรยานให้เช่า

5. การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพการบริการ มีการจัดการตามมาตรฐานโรงแรม การจัดการในสถานประกอบการนวดและสปา มีการจัดการด้านบุคลากรนวดจะต้องผ่านการฝึกอบรมและมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ มีการจัดโปรแกรมแบบ Package มีการใช้สมุนไพรปลอดสารพิษ

6. มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ชมสวนเกษตรปลอดสารพิษ เส้นทางศึกษาธรรมชาติ มีการสาธิตศิลปหัตถกรรมไทย ทำบุญตักบาตร นั่งเรือชมทิวทัศน์ริมแม่น้ำท่าจีน กิจกรรมเพื่อสังคม สปาเพื่อสุขภาพ อรุษยาสปา มีการจัดโปรแกรมแบบ Package

7. การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ มีการจัดการภูมิทัศน์ให้เกิดความสวยงามร่มรื่น มีการอนุรักษ์พันธุ์ไม้

ด้านผลิตภัณฑ์ มีผลิตภัณฑ์สมุนไพร เช่น สบู่ ครีมอาบน้ำ ยาสระผม ครีมนวดผม สมุนไพร เครื่องหอมที่ใช้ทำสปา ลูกประคบที่ใช้นวด มีผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรปลอดสารพิษจำหน่าย

17. Anantara Hotel Resort and Spa Hua Hin จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

โรงแรม อนันตรา หัวหิน รีสอร์ท แอนด์ สปา เป็นโรงแรมที่มีสภาพแวดล้อมที่โดดเด่น หนึ่งในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีการออกแบบตกแต่งด้วยสถาปัตยกรรมไทย และจัดเป็นหมู่บ้านไทยเดิม ตั้งอยู่ริมทะเลชายหาดหัวหิน

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 43/1 ถนนเพชรเกษม, หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ 77110
ประเทศไทย Tel: +66 32 520250, +66 2 3659110, Fax: +66 32 520261 Email: 250huahin@anantara.com Website : <http://huahin.anantara.co.th/>

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว มีพื้นที่ชายหาดส่วนตัวเหมาะสำหรับการพักผ่อน การเดินเล่น การเล่นน้ำบริเวณชายหาด การอาบแดด มีการจัดภูมิทัศน์ที่สวยงาม มีต้นไม้ใหญ่ให้ความร่มรื่น มีสระว่ายน้ำขนาดใหญ่ ภายใต้อาคารไม้ที่ ร่มรื่น มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีแผนกต้อนรับนักท่องเที่ยวตลอด 24 ชั่วโมง แม่บ้านทำความสะอาดรายวัน คอฟฟี่ช็อป จักรยานให้เช่า ศูนย์ออกกำลังกาย พนักงานต้อนรับตลอด 24 ชั่วโมง บริการรับ-ส่งภายในพื้นที่ (มีค่าบริการ) บริการเลี้ยงเด็กที่มีค่าบริการ บาร์ เก้าอี้อาบแดดริมชายหาด ผ้าขนหนูชายหาด ร่มกันแดด อาหารเช้าแบบมีค่าใช้จ่าย สโมสรเด็ก สระว่ายน้ำเด็ก ร้านกาแฟ เจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวก บริเวณสับบู่ บริการซักรีด ฟรีอินเทอร์เน็ตไร้สาย หนังสือพิมพ์ในลิ้นชักที่จอดรถ นวดและสปา พื้นที่พักผ่อนในสวน ร้านขายของที่ระลึก ร้านทำผม ห้องสมุด เชาร์ถ ที่เก็บสัมภาระ สิ่งอำนวยความสะดวกในห้องประชุม ชายหาดส่วนตัว สนามเทนนิสกลางแจ้ง ที่นั่งอาบแดดริมสระ พนักงานยกกระเป๋า ตู้നിรภัย ร้านค้า จัดทัวร์ มีแพ็คเกจการจัดงานแต่งงาน

ด้านการบริการที่พัก เป็นโรงแรมระดับ 5-ดาว สูง 3 ชั้นมี 187 ห้อง ให้บริการห้องพักที่ออกแบบอย่างลงตัวกับบรรยากาศธรรมชาติ มีห้องพักให้เลือกหลายรูปแบบ เช่น ห้องดีลักซ์ ห้องพรีเมียม หรือห้องลากูน ที่สัมผัสธรรมชาติริมหาดทราย หรือล้อมรอบด้วยต้นไม้ใหญ่ที่ให้ร่มเงาเย็นสบาย

ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม มีการใช้วัสดุตกแต่งที่แสดงเอกลักษณ์ไทย มีสถาปัตยกรรมไทย การจัดภูมิทัศน์โดยการใช้พันธุ์ไม้ท้องถิ่น การใช้วัสดุท้องถิ่นเช่น ไม้ และกระเบื้องดินเผา

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว การนวดแผนไทย สปา ท่ามกลางธรรมชาติ มีจักรยานให้เช่า การว่ายน้ำในสระ เล่นน้ำทะเล เดินเล่นริมชายหาด นอนพักผ่อนอาบแดด ชิมาริมทะเล ชีจรรย์นกิจกรรมโยคะ มีการจัดงานกาลาดินเนอร์วันสิ้นปี (31 ธันวาคม) ทุกปี มีแพ็คเกจจัดงานแต่งงานริมชายหาด

ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ พื้นที่ชายหาดส่วนตัว กีฬาทางน้ำ สโมสรสำหรับเด็ก สนามเทนนิส สนามกอล์ฟ (ในระยะ 3 กม.) สปา สระว่ายน้ำกลางแจ้งขนาดใหญ่ สระว่ายน้ำ (สำหรับเด็ก) สนามหญ้า พื้นที่นั่งเล่นในสวน ห้องเล่นเกม ห้องออกกำลังกาย ห้องอบไอน้ำ ห้องสมุด Lobby Lounge สำหรับการพักผ่อนฟังดนตรียามค่ำ

ด้านการบริหารจัดการ

1. การวางแผนผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว มีโครงสร้างการบริหารงานตามมาตรฐานโรงแรมระดับ 5 ดาว Anantara Hotel Resort and Spa เป็นโรงแรมที่มีเครือข่ายบริการอยู่ทั่วโลก มีการบริหารจัดการที่ดีได้รับรางวัล Certified of Excellence Award and Green Globe Certified ปี 2015, Certificate of Excellence tripadvisor 2015 Winner, World Travel Awards 2015; **World** leading Green Resort มีการให้บริการห้องพัก 187 ห้อง พร้อมอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ทันสมัย ทุกห้องเป็นห้องปลอดบุหรี่

2. ด้านการบริหารจัดการพื้นที่ มีส่วนต้อนรับลูกค้า พื้นที่นั่งพักผ่อน สระว่ายน้ำ พื้นที่ชายหาดส่วนตัวริมทะเล ห้องสมุด ห้องออกกำลังกาย ร้านอาหารและเครื่องดื่ม บาร์ พื้นที่บริเวณสวน

3. การบริหารจัดการด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก มีรถโดยสารสาธารณะและรถรับจ้างเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ลูกค้าเข้าถึงข้อมูลการบริการได้ง่าย มีหลายภาษา เช่น ภาษาไทย ภาษาจีน (กลาง) ญี่ปุ่น อาหรับ รัสเซีย ภาษาดัทช์ ภาษาอังกฤษ และพนักงานสามารถพูดได้หลายภาษา มีคลิปีวีดีโอกิจกรรมในโรงแรม สามารถจองที่พักผ่านทางเว็บไซต์โรงแรม และจองผ่านบริษัทตัวแทนจำหน่าย เช่น agoda.com, booking.com, tripadvisor.com, hoteltracel.com

4. การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม มีร้านจำหน่ายของที่ระลึก มีห้องน้ำ ห้องสุขา มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย มีพื้นที่จอดรถ สระว่ายน้ำ ชายหาดส่วนตัวริมทะเล มีการติดป้ายเตือนนักท่องเที่ยวที่เล่นน้ำริมชายหาด

5. การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพบริการ มีการจัดการโดยยึดหลักตามมาตรฐานโรงแรมสถานประกอบการนวดและสปา ด้านบุคลากรนวดทำสปา จะต้องผ่านการฝึกอบรมและมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพมีการติดต่อสื่อสารกับลูกค้าที่เคยมาใช้บริการผ่านทางอีเมลอย่างสม่ำเสมอ ส่งการ์ด

อวยพรวันเกิด และเทศกาลต่างๆ และจัดส่งโปรโมชั่นพิเศษต่างๆ ของโรงแรมในเครือข่ายทั่วโลก เพื่อเป็นข้อมูลให้ลูกค้าตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว

6. การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว มีการวางแผนไทย การทำสปาในสวนท่ามกลางธรรมชาติ มีจักรยานให้เช่า การว่ายน้ำในสระ เล่นน้ำทะเล เดินเล่นริมชายหาด นอนพักผ่อนอาบแดด ซิมาร์มทะเล ซีกัเรียน กิจกรรมโยคะ มีการจัดงานกาลาดินเนอร์วันสิ้นปี (31 ธันวาคม) ทุกปี มีแพ็คเกจจัดงานแต่งงานริมชายหาด

7. การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ มีการจัดการภูมิทัศน์ให้เกิดความสวยงามร่มรื่น มีต้นไม้ใหญ่ให้ร่มเงา และมีพันธุ์ไม้หอม มีสวนสมุนไพร

ด้านผลิตภัณฑ์

มีของที่ระลึกจำหน่าย เช่น เสื้อ หมวก เครื่องประดับ งานฝีมือ สิ่งทอ ฯลฯ

18. บันยันทรีสปา (Banyan Tree Spa) จังหวัดภูเก็ต

บันยันทรีสปา ภูเก็ต ตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสม ห่างจากใจกลางเมือง 15 กิโลเมตร นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมที่หลากหลาย ในบันยันทรีรีสอร์ทคลับ ลา구나ภูเก็ตกอล์ฟคลับ ภูเก็ตอินเตอร์เนชั่นแนลฮอเทลคลับ ด้วยการบริการที่ดีเลิศและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครัน สร้างประสบการณ์ที่น่าประทับใจ (ที่มา: <http://www.agoda.com/>)

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีการคมนาคมที่สะดวก มีรถโดยสารสาธารณะและรถรับจ้างเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย สถานที่ติดต่อ เลขที่ 33 หมู่ 4 ถนนศรีสุนทร หาดบางเทา, อำเภอลาไม จังหวัดภูเก็ต 83110 โทร : +66 76 324 374 Fax: +66 76 324 375 Email: spa-phuket@banyantree.com <http://www.banyantreespa.com/>

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว มีแพ็คเกจสปาที่มีเอกลักษณ์การทำสปาโดยใช้สมุนไพรสด

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีบริการฟรี Wi-Fi ทุกห้อง ระบบความปลอดภัย 24 ชั่วโมง ร้านขายของที่ระลึก เครื่องถ่ายเอกสาร บริการไปรษณีย์ ตู้เสื้อผ้า ผ้าขนหนู ราวตากผ้า เครื่องชั่งน้ำหนัก ห้องโยคะ อ่างอาบน้ำร้อน ห้องฟิตเนส สนามกอล์ฟ

ด้านการบริการที่พัก มีการจัดการที่พักโดยมีห้องให้นักท่องเที่ยวเลือกหลายรูปแบบ หลายขนาด ที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มาเป็นครอบครัว กลุ่มเพื่อน และคู่รัก

ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม ใช้วัสดุตกแต่งที่เป็นเอกลักษณ์ไทย เช่น ผ้าฝ้าย ผ้าไหม ตกแต่งอาคารด้วยสถาปัตยกรรมไทย

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว Banyan Tree Spa มีโปรแกรมให้เลือกหลากหลาย เช่น โปรแกรม Night Spa โปรแกรมอาหารเพื่อสุขภาพ โปรแกรมดูแลผิว สปาเท้าและทำเล็บ มีโปรแกรม *“WE treat of the sensing”* Giving Back, Health, Learning, Self-Awareness และมีกิจกรรมต่างๆ ให้เลือก เช่น Fitness, Exercise, Meditation, Yoga, Pilates Sports Adventure, Self-massage, Stretching ลูกค้าสามารถเลือกได้ตามความต้องการ

ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ พื้นที่ชายหาดส่วนตัว มีแหล่งบันเทิงยามค่ำคืน สระว่ายน้ำ มีสโมสรสำหรับเด็ก สนามกอล์ฟ สนามเทนนิส สถานบริการนวดและสปา

ด้านการบริหารจัดการ

1. การวางแผนผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว มีการกำหนดตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดเป็นคณะกรรมการบริหารระดับนโยบาย และแยกงานตามฝ่ายต่างๆ ตามรูปแบบการบริหารงานโรงแรม มีการบริหารจัดการที่ดี ได้รับรางวัล AMAZING VALUE FOR MONEY SPA, 2013

2. ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว มีส่วนต้อนรับลูกค้า พื้นที่นั่งพักผ่อน สระว่ายน้ำ มีห้องออกกำลังกาย มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม มีการจัดที่พักหลายรูปแบบ เช่น แบบโรงแรมทั่วไป แบบรีสอร์ท มีการจัดห้องพักสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาเพื่อทำสปา และแยกพื้นที่มี 14 ห้องพักที่มีโปรแกรมสุขภาพรวมอยู่ด้วย

3. การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเว็บไซต์ของโรงแรม เป็นภาษาอังกฤษ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเข้าถึงข้อมูลการบริการได้ง่าย และพนักงานสามารถพูดได้หลายภาษา มีคัลลิบริตีโอกิจกรรมในโรงแรม สามารถจองที่พักผ่านทางเว็บไซต์โรงแรม และจองผ่านบริษัทตัวแทนจำหน่าย เช่น agoda.com, booking.com, tripadvisor.com, hoteltracel.com

4. การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มีการจัดพื้นที่ต้อนรับนักท่องเที่ยว มีห้องน้ำ มีพื้นที่จอดรถ มีรถรับส่งจากสนามบิน สระว่ายน้ำ มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องพักตามมาตรฐานโรงแรมห้าดาว ป้ายบอกทางไปสถานที่ต่างๆ มีรถจักรยานให้เช่า มีเรือพานักท่องเที่ยวออกไปชมทิวทัศน์

5. การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพบริการในแหล่งท่องเที่ยว มีการจัดการโดยยึดหลักตามมาตรฐานโรงแรม สถานประกอบการนวดและสปา ด้านบุคลากรนวดทำสปา จะต้องผ่านการฝึกอบรม และมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ มีการฝึกฝนพนักงานให้มีการพัฒนารูปแบบการบริการที่ทันสมัย มีการฝึกพนักงานเป็น Therapist และในอนาคตจะเปิดสอนบุคคลภายนอกเพื่อรับเข้ามาเป็นพนักงาน มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ตลอด 24 ชั่วโมง

6. การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว มีการจัดโปรแกรมสปาแบบ Package และโปรแกรม Treatment มีการจัดโปรแกรมสำหรับครอบครัวในช่วงฤดูร้อน และจัดโปรแกรมทัวร์ตามความต้องการของนักท่องเที่ยว มีการนำผลิตภัณฑ์ชุมชนมาใช้ เช่น สมุนไพรไทยจะซื้อจากชุมชน มีการเสิร์ฟน้ำชาดอกอัญชัน นำเอาผลิตภัณฑ์พื้นบ้านมาใช้ และนำผลิตภัณฑ์ชุมชนมาจำหน่าย

7. การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ มีการจัดการโปรแกรมเรื่องการมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบต่อสังคม Corporate Social Responsibility: CSR นักท่องเที่ยว

ที่มาพักทุกห้องจะต้องมีการบริจาคเงิน 2 ดอลลาร์ เข้าโครงการของบริษัท เช่น มีการอนุรักษ์เต่าทะเล ปลากระเบน ปากะรัง เป็นต้น

ด้านผลิตภัณฑ์ มีสมุนไพรที่ใช้ในการทำสปา น้ำมันนวด น้ำมันหอมระเหย ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางจากสมุนไพร ผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้าย ของที่ระลึกตกแต่งบ้านและเครื่องใช้เซรามิค

19. สุขโขสปา (Sukko Cultural Spa & Wellness Resort) จังหวัดภูเก็ต

Sukko Cultural Spa & Wellness Resort เป็นสถานที่พักผ่อนที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว ให้บริการสปาตามพื้นฐานของอายุรเวท และภูมิปัญญาไทยโบราณที่สืบทอดจากบรรพบุรุษ และปรุงแต่งให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละบุคคล มีกิจกรรมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทย การดูแลสุขภาพด้วยแพทย์แผนไทย การใช้สมุนไพรไทย และทันตแพทย์ที่มีความชำนาญ การฝึกศิลปะการต่อสู้แบบไทย สปาผมด้วยเทคนิคลับที่สืบทอดโดยบรรพบุรุษไทย สโมสรเด็กที่มีกิจกรรมการเล่นแบบไทย มีการออกสถานที่ด้วยสถาปัตยกรรมไทย เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีการคมนาคมสะดวก มีรถโดยสารสาธารณะ รถรับจ้างเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย สถานที่ติดต่อ Sukko Cultural Spa & Wellness Resort เลขที่ 5/10 หมู่ 3 ถนนเจ้าฟ้า ตำบลวิชิต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต 83000 Tel: +6676263222, Fax: +6676264533, E-Mail: sukko@sukkospa.com, Website: www.sukkospa.com

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว สถานที่ตกแต่งสวยงามตามรูปแบบสถาปัตยกรรมไทย ล้อมรอบด้วยความสวยงามของธรรมชาติ โปรแกรมสปาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ มีกิจกรรมที่น่าสนใจ เช่น การสอนทำอาหารไทย ศิลปะมวยไทย ฤาษีดัดตน การนวดแผนไทย การออกกำลังกายในน้ำ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีแผนกต้อนรับนักท่องเที่ยวตลอด 24 ชั่วโมง แม่บ้านทำความสะอาดรายวัน คอฟฟี่ช็อป ศูนย์ออกกำลังกาย เก้าอี้อาบน้ำแดดริมชายหาด ผ้าขนหนูชายหาด ร่มกันแดด อาหารเช้าแบบมีค่าใช้จ่าย สโมสรเด็ก สระว่ายน้ำเด็ก ร้านกาแฟ บริการซักรีด ฟรีอินเทอร์เน็ตไร้สาย หนังสือพิมพ์ในห้องพัก ที่จอดรถ นวดและสปา พื้นที่พักผ่อน ร้านขายของที่ระลึก ร้านทำผม ห้องสมุด ชายหาดส่วนตัว

ด้านการบริการที่พัก ห้องพัก Sukko Spa Resort มี 24 ห้อง ตกแต่งแบบไทย ทันสมัยอย่างมีรสนิยม แต่ละห้องมีระเบียงส่วนตัว โทรทัศน์จอแบนระบบช่องสัญญาณเคเบิล ตู้เย็น และห้องน้ำในตัวพร้อมฝักบัว

ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม ใช้วัสดุตกแต่งที่เป็นเอกลักษณ์ไทย สถาปัตยกรรมไทย บ้านเรือนไทย ใช้ผลิตภัณฑ์ชุมชน นำผลิตภัณฑ์พื้นบ้านมาใช้ในโรงแรม

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว มีการคัดกรองลูกค้าก่อนว่ามีโรคประจำตัวหรือไม่ ใช้ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ ไม่มีสารเคมี น้ำมันนวดสามารถซึมซับเข้าสู่เซลล์ได้ดี โปรแกรมการนวดแผนไทยที่มีรูปแบบที่เรียกว่านวดทวารวดี การนวดอโรมา การทำสปา การสอนทำอาหารไทย บริการอาหารเพื่อสุขภาพ ศิลปะมวยไทยไชยา ฤาษีตัดตน ออกกำลังกายในสระว่ายน้ำ ตัวอย่างโปรแกรมสุขภาพควบคู่กับวัฒนธรรมไทย Cultural Wellness Program มีดังนี้

1. โปรแกรม Morning Glory (เวลา 9.00-13.30น. ราคา 3,000 บาท/คน) นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสวิถีวัฒนธรรมไทยโบราณตามเทศกาล เช่น พิธีลอยกระทง พิธีบายศรีสู่ขวัญ อาหารกลางวันเพื่อสุขภาพ มีบริการสปา อบไอน้ำสมุนไพร/จากพืช นวดแผนไทย ต้มชาสมุนไพรและขนมเพื่อสุขภาพ

2. โปรแกรม Thai Taste (เวลา 9.00-15.30น. ราคา 4,000 บาท/คน) นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสประสบการณ์ในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมอย่างสนุกสนาน เรียนรู้เคล็ดลับในการปรุงอาหารไทยเพื่อสุขภาพ วิธีปรุงอาหารไทยด้วยสมุนไพรและเครื่องเทศของไทย สัมผัสวิถีวัฒนธรรมไทยโบราณตามเทศกาล เช่น พิธีลอยกระทง พิธีบายศรีสู่ขวัญ รับหนังสือวิถีวัฒนธรรมไทย อาหารกลางวัน อบไอน้ำสมุนไพร/แช่อบจากพืช นวดแผนไทยแนวอายุรเวท และผ่อนคลายด้วยชาสมุนไพรและขนมเพื่อสุขภาพ

3. โปรแกรม Romance Holiday (เวลา 17.00-22.00 น.ราคา 11,000 บาท/2 คน) สำหรับคู่รักที่ต้องการประสบการณ์อันแสนโรแมนติกให้เป็นวันพิเศษสุดประทับใจในภูเก็ต สัมผัสวิถีวัฒนธรรมไทยโบราณ เช่น พิธีลอยกระทง พิธีบายศรีสู่ขวัญ รับหนังสือวิถีวัฒนธรรมไทย อาหารกลางวัน รับบริการสปา (The Lover Spa Package) และผ่อนคลายด้วยชาสมุนไพรและขนมเพื่อสุขภาพ รับประทานอาหารค่ำ เมนูอาหารทะเล

4. โปรแกรม Culinary Delight (เวลา 9.00-19.30น. ราคา 8,500 บาท/คน) มีอาหารเพื่อสุขภาพของไทยเรามีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับทั่วโลก ในเรื่องของรสชาติอาหารและการตกแต่ง เรียนรู้การปรุงอาหารไทยและการแกะสลัก ผัก ผลไม้ไทย ขึ้นพื้นฐาน สัมผัสวิถีวัฒนธรรมไทยโบราณ เช่น พิธีลอยกระทง พิธีบายศรีสู่ขวัญ รับหนังสือวิถีวัฒนธรรมไทย อาหารกลางวัน รับบริการสปา (Top to Toe Relaxation Spa Package) และผ่อนคลายด้วยชาสมุนไพรและขนมเพื่อสุขภาพ รับประทานอาหารค่ำ เมนูอาหารทะเล

ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ สระว่ายน้ำ คลับเฮ้าส์

ด้านการบริหารจัดการ

1. การวางแผนผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว มีกรรมการบริหารโรงแรม มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ตามตำแหน่งงานที่มีทักษะเฉพาะ ตามโครงสร้างการบริการในโรงแรม ได้แก่ ฝ่ายต้อนรับลูกค้า ฝ่ายห้องพัก ฝ่ายการตลาดและการขาย ฝ่ายบริการห้องพัก ฝ่ายบริการอาหารและเครื่องดื่ม ฝ่ายซ่อมบำรุง มีการบริหารจัดการที่ดีได้รับรางวัลระดับโลกด้านคุณภาพและบริการที่ได้มาตรฐาน มีชื่อเสียงดังนี้

1) Hospitality Asia Platinum Awards 2008-2010 (HAPA Awards) "The Best in Southeast Asia" HAPA Signature Day Spa of The Year 2008-2010

2) Hospitality Asia Platinum Awards 2008-2010 (HAPA Awards) "The Award for Excellence" HAPA Thailand Spa of the Year 2008-2010

3) Thailand Tourism Awards 2008-2009(Kinaree Awards) Award of Outstanding Performance” Health Tourism-Day Spa

2. ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว มีการจัดสถานที่ให้ลูกค้าได้รับความรู้สึกเยียบสงบ ผ่อนคลาย มีนโยบายเคารพความเป็นส่วนตัวของลูกค้า ห้ามส่งเสียงดังรบกวนบุคคลอื่น งดการใช้โทรศัพท์และเครื่องมือสื่อสารทุกชนิด และไม่ให้นำเด็ก ๆ เข้ามาในห้องทำสปาและนวด จัดพื้นที่ปลอด บุหรี่ มีที่นั่งรอสำหรับลูกค้า มีการจัดห้องพักสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาเพื่อทำสปา และแยกโซนมี 14 ห้องพักที่มีโปรแกรมสุขภาพรวมอยู่ด้วย มีการจัดสระน้ำที่มีแรงดันน้ำวน มีสถานที่ทำสปา มีเขาน้ำในห้องพัก

3. การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเว็บไซต์ มีคลิปลิงวิดีโอ กิจกรรมในโรงแรม สามารถจองที่พักผ่านทางเว็บไซต์โรงแรม และจองผ่านบริษัทตัวแทนจำหน่าย เช่น agoda.com, booking.com, tripadvisor.com, hoteltracel.com

4. การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มีการจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานการจัดการโรงแรม มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยตลอด 24 ชั่วโมง บริเวณพื้นที่จอดรถ สระว่ายน้ำ ชายหาดส่วนตัวริมทะเล มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่ปลอดภัยได้มาตรฐาน มีรถรับส่งจากโรงแรมไปสนามบิน

5. การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพบริการในแหล่งท่องเที่ยว บุคลากรแต่ละฝ่ายได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้หลักการบริหารในโรงแรม การจัดการด้านบุคลากรนวดและสปา จะต้องผ่านการฝึกอบรมและมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ มีการฝึกฝนพนักงานให้มีการพัฒนารูปแบบการบริการที่ทันสมัย มีการฝึกพนักงานเป็น Therapist และเปิดสอนหลักสูตร Therapist และรับนักศึกษาฝึกงานในสาขาที่เกี่ยวข้อง

6. การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอย่างหลากหลาย มีการจัดโปรแกรมสปาแบบ Package สำหรับกรุ๊ปทัวร์ และสำหรับลูกค้าที่มาเป็นคู่รัก มีการจัดอาหารตามกรุ๊ปเลือด มีโปรแกรม Treatment มีการจัดโปรแกรมสำหรับครอบครัวในช่วงฤดูร้อน และจัดโปรแกรมทัวร์ตามความต้องการของลูกค้า

7. การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ มีการอนุรักษ์พันธุ์ไม้ไทย นำสมุนไพรไทยที่มีในชุมชนมาใช้ในโรงแรม เช่น มีเครื่องดื่มน้ำชาดอกอัญชัน นำผลิตภัณฑ์พื้นบ้านมาใช้

ด้านผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์สปาและ Treatment ที่ทำจากสมุนไพร เครื่องดื่มสมุนไพร มีผลิตภัณฑ์ชุมชน

ภาพแสดงผลิตภัณฑ์และสถานที่ทำสปา (ที่มา: <http://www.yesspathailand.com>)

20. แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบผสมผสาน โรงแรม วนธारा เฮลท์รีสอร์ท พิชญ์โลก เป็นรีสอร์ทตั้งอยู่ท่ามกลางธรรมชาติที่สวยงามริมธารน้ำใส ล้อมรอบด้วยภูเขา มีสวนไม้ดอกและไม้ประดับที่สวยงาม เช่น สวนนกยูง สวนสุขภาพ

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว โรงแรมวนธราเฮลท์ รีสอร์ท แอนด์ สปา (Wanathara Health Resort and Spa) เลขที่ 6 หมู่ 9 ถนนพิษณุโลก-หล่มสัก กิโลเมตรที่ 46 ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก รหัสไปรษณีย์ 65220 โทรศัพท์ +6655293411 +6655293412 Fax: +6655293415 โทรศัพท์ (กรุงเทพฯ) +6623188895 (กด 1) ฝ่ายส่งเสริมสุขภาพ +66819 538998 เว็บไซต์ <http://www.wanathara.com/wanathara/healthprogram.php>

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว โรงแรมวนธราเฮลท์ รีสอร์ท แอนด์ สปา ตั้งอยู่ท่ามกลางธรรมชาติที่สวยงาม ริมธารน้ำใส มีการออกแบบภูมิทัศน์ที่สวยงาม มีกิจกรรมการนวดแผนไทย นวดเท้าและสปา เหมาะสำหรับการพักผ่อน มีการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพแบบองค์รวมทั้งกายและจิต โดยความร่วมมือระหว่างทีมงานสร้างเสริมสุขภาพของโรงพยาบาลพิษณุเวช และวนธราเฮลท์ รีสอร์ทแอนด์สปา

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีแผนกต้อนรับ แม่บ้านทำความสะอาด มีห้องน้ำ/สุขา มีระบบรักษาความปลอดภัย มีการจัดสถานที่ อุปกรณ์อำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ มีร้านอาหารจำหน่ายของที่ระลึก มีการจัดสถานที่พักผ่อน มีระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน มีห้องประชุมสัมมนา มีการปฐมพยาบาลเบื้องต้น มีสัญญาณ WIFI ฟรี มีเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

ด้านการบริการที่พัก มีห้องพัก 35 ห้อง ในรูปแบบโรงแรม/รีสอร์ท

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว มีโปรแกรมทัวร์สุขภาพ การจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพแบบองค์รวมทั้งกายและจิต โดยความร่วมมือระหว่างโรงพยาบาลพิษณุเวช และวนธราเฮลท์ รีสอร์ทแอนด์สปา มีแพทย์ พยาบาลวิชาชีพ นักสุขภาพบำบัด นักโภชนาการ นักจิตวิทยา และเจ้าหน้าที่สร้างเสริมสุขภาพ และทีมผู้ช่วยในการจัดกิจกรรม ในโปรแกรมมีการตรวจสุขภาพเบื้องต้น และทดสอบสมรรถภาพทางกาย การบรรยาย “กินอย่างไรให้ห่างไกลโรค” โดย พยาบาลวิชาชีพ บรรยาย “สุขภาพดีด้วยวิถีพิษณุเวช” โดยแพทย์เฉพาะด้าน Workshop โรค (Office Syndrome) โดยนักสุขภาพบำบัด Workshop “นวดด้วยตนเอง” โดยนักสุขภาพบำบัด การอาบแสงอาทิตย์ด้วยไบตอง โดยทีมสหสาขาวิชาชีพ การออกกำลังกายด้วยยางยืด (Elastic Band) การออกกำลังกายด้วยตาราง 9 ช่อง โยคะ สมาธิบำบัด การทำซึ้ง ดนตรีบำบัด โดยนักสุขภาพบำบัด กิจกรรมเต้นแอโรบิก กิจกรรมแอโรบิกในน้ำ มีกิจกรรมการนวดแผนไทย นวดเท้าและสปา มีสนามเด็กเล่น สระว่ายน้ำภายในรีสอร์ท มีกิจกรรม Walk Rally กิจกรรมแคมป์ไฟ กิจกรรมคาราโอเกะ มีกิจกรรมชมดาว กิจกรรมการล่องแพ

ด้านการบริหารจัดการ

1. การวางแผนผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว มีการกำหนดตำแหน่งโครงสร้างบุคลากรตามรูปแบบการบริหารงานโรงแรม และแยกเป็นงานฝ่ายต่างๆ เช่น ฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ ฝ่ายการตลาดและการขาย ฝ่ายบริการห้องพัก ฝ่ายบริการอาหารและเครื่องดื่ม ฝ่ายซ่อมบำรุง แต่ละฝ่ายแยกเป็นแผนกต่างๆ เช่น แผนกนวดและสปา แผนกแม่บ้าน แผนกบัญชี-การเงิน ร่วมมือกับบุคลากรในโรงพยาบาลพิษณุเวช จัดโปรแกรมทัวร์สุขภาพ

2. ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว มีส่วนต้อนรับลูกค้า พื้นที่นั่งพักผ่อน มีห้องออกกำลังกาย มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม มีการจัดที่พักแบบรีสอร์ท

3. การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเว็บไซต์ของโรงแรมเป็นภาษาอังกฤษ พนักงานสามารถพูดได้หลายภาษา มีคลิป์วิดีโอกิจกรรมในโรงแรม จองที่พักผ่านทางเว็บไซต์โรงแรม และบริษัทตัวแทนจำหน่าย เช่น agoda.com, booking.com, tripadvisor.com,

4. การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มีการจัดพื้นที่ต้อนรับนักท่องเที่ยว มีห้องน้ำ มีพื้นที่จอดรถ มีรถรับส่งจากสนามบิน สระว่ายน้ำ มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องพักตามมาตรฐานโรงแรม มีป้ายบอกทางไปสถานที่ต่างๆ มีรถจักรยานให้เช่า

5. การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพบริการในแหล่งท่องเที่ยว ยึดหลักตามมาตรฐานโรงแรม สถานประกอบการนวดและสปา ด้านบุคลากรนวดทำสปาจะต้องผ่านการฝึกอบรมและมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับควบคุมโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพ โดยแพทย์พยาบาลวิชาชีพ นักสุขภาพบำบัด นักจิตวิทยา โภชนากร เจ้าหน้าที่สร้างเสริมสุขภาพ และทีมผู้ช่วยในการจัดกิจกรรม

6. การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว มีโปรแกรมทัวร์สุขภาพ ออกกำลังกายด้วยตาราง 9 ช่อง โยคะ สมาธิบำบัด การทำซึ้ง ดนตรีบำบัด โดยนักสุขภาพบำบัด กิจกรรมเดินแอโรบิก กิจกรรมแอโรบิกในน้ำ มีกิจกรรมการนวดแผนไทย นวดเท้าและสปา

7. การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ มีระบบการกำจัดขยะการแยกขยะและบำบัดน้ำเสีย การปลูกต้นไม้เพื่อสร้างภูมิทัศน์ให้สวยงาม

ด้านผลิตภัณฑ์ มีผลิตภัณฑ์สมุนไพร นวดแผนไทย นวดเท้าและสปา

21. โรงแรมทอแสง โขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

โรงแรมทอแสงโขงเจียมรีสอร์ท ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง เป็นจุดที่แม่น้ำมูลและแม่น้ำโขงไหลมาบรรจบกัน เป็นแม่น้ำสองสีตัดกัน เรียกว่า “โขงสีปูนมูลสีคราม” สภาพภูมิทัศน์ของโรงแรมมีต้นไม้ใหญ่ปกคลุมให้ความร่มเย็นสดชื่น เหมาะแก่การพักผ่อนและรับอากาศบริสุทธิ์ นักท่องเที่ยวจะได้ชมพระอาทิตย์ขึ้น ณ บริเวณปลายสุดของแม่น้ำโขง

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเส้นทางการคมนาคมสะดวก เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายโรงแรมทอแสง โขงเจียม รีสอร์ท เลขที่ 68 หมู่ 7 บ้านห้วยหมากใต้ อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ 34220 โทรศัพท์. +66818605905 โทรศัพท์. +6645351174-6 โทรสาร. +6645351162 E-mail. TOHSANG@TOHSANG.COM เว็บไซต์ http://www.tohsang.com/khongjiam/thai/activities_2.htm)

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ความสวยงามของธรรมชาติริมฝั่งแม่น้ำโขง จุดชมวิวยุทธศาสตร์ยามเช้า มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เช่น การล่องเรือชมวิถีทัศน์ริมสองฝั่งแม่น้ำโขง เรียนรู้วิถีชาวบ้าน การนวดและสปา

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีพนักงานต้อนรับ มีพื้นที่นั่งพักผ่อน มีสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องพักรับรอง ครบครัน เช่น โทรศัพท์ เครื่องปรับอากาศ มินิบาร์ ตู้เป่าลม ทีวีพร้อมช่องรับสัญญาณดาวเทียม เคเบิลทีวี พิเศษชุดกาแฟในห้องพัก และผลไม้สดเสิร์ฟทุกห้อง มีที่จอดรถ ยามรักษาความปลอดภัย มีสระว่ายน้ำ จักรยานให้เช่า มีห้องอาหารบริการนักท่องเที่ยว

ด้านการบริการที่พัก มีห้องพักทั้งหมด 55 ห้อง ทั้งห้องพักบนอาคาร ซึ่งมีอยู่ 2 อาคาร แต่ละอาคารสูง 3 ชั้น มีวิลล่า 4 หลัง ที่รวบรวมความเป็นที่ที่สุดในอีสานใต้เอาไว้ มีห้องให้เลือกหลายรูปแบบ เช่น Superior Deluxe Garden Villas Mekong Villas River Villa

ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม โรงแรมทอแสงโขงเจียมรีสอร์ทตกแต่งห้องพักด้วยสถาปัตยกรรมร่วมสมัยแบบไทย ขอม บาหลี่

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว การล่องเรือชมวิถีทัศน์ริมแม่น้ำโขง กิจกรรมการตกปลาตามแบบวิถีชาวบ้าน นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้ประสบการณ์ของชาวประมงน้ำจืด วิถีทอดแห ลงอวน รวมถึงรู้จักปลาชนิดต่างๆที่อาศัยอยู่ในแม่น้ำโขง การขี่จักรยานชมความงดงามของธรรมชาติ เรียนรู้วิถีการปรุงอาหารไทยและอีสาน กิจกรรมการทำบุญตักบาตร ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ การทำสปา ด้วยวิธีหมั่นสูดสมุนไพรโบราณ ที่สกัดจากวัตถุดิบธรรมชาติ กิจกรรมการนวด ได้แก่ การนวดแบบไทยโบราณ นวดน้ำมันสมุนไพร นวดเท้า นวดกระชับสัดส่วนและละลายไขมันต้นแขน หน้าท้อง ต้นขา แผ่นหลัง เอว นวดผ่อนคลายศีรษะ บ่า และกระตุ้นต่อมน้ำเหลือง ที่ใบหน้า ขัดผิวด้วยสมุนไพร อบไอน้ำด้วยสมุนไพร การใช้สมุนไพรในการขัดขัดผิว การอบไอน้ำด้วยสมุนไพร หมักผมด้วยครีมน้ำมันสมุนไพร

ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ มีสระว่ายน้ำ มีร้านอาหารริมแม่น้ำโขง

ด้านการบริหารจัดการ

1. การวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว มีโครงสร้างการบริหารงานตามมาตรฐานโรงแรมระดับ 5 ดาว มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ตามตำแหน่งงานที่มีทักษะเฉพาะด้านตามขอบข่ายงานบริการในโรงแรม ได้แก่ ฝ่ายต้อนรับลูกค้า ฝ่ายห้องพัก ฝ่ายร้านอาหาร ฝ่ายร้านจำหน่ายของที่ระลึก

2. ด้านการบริหารจัดการพื้นที่ มีส่วนต้อนรับลูกค้า พื้นที่นั่งพักผ่อน สระว่ายน้ำ มีห้องสำหรับออกกำลังกาย มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม

3. การบริหารจัดการด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเส้นทางการคมนาคมที่สะดวก มีรถโดยสารสาธารณะและรถรับจ้างเข้าถึงโรงแรม มีเว็บไซต์ภาษาอังกฤษที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย มีช่องทางการสื่อสารกับลูกค้าทาง Website และสามารถจองที่พักทางหน้าเว็บไซต์ หรือจองผ่านบริษัทตัวแทน เช่น Booking.com, Agoda.com, tripadvisor.com

4. การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มีการจัดพื้นที่ต้อนรับนักท่องเที่ยว มีห้องน้ำ มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ตลอด 24 ชั่วโมง บริเวณพื้นที่จอดรถ สระว่ายน้ำ มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่ปลอดภัยได้มาตรฐาน

5. การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพบริการ มีการจัดการโดยยึดหลักตามมาตรฐานโรงแรม และมาตรฐานสถานประกอบการนวดและสปา ด้านบุคลากรนวดทำสปาจะต้องผ่านการฝึกอบรมและมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

6. การจัดกิจกรรม มีกิจกรรมหลากหลาย ได้แก่ การล่องเรือชมทิวทัศน์ริมสองฝั่งแม่น้ำโขง กิจกรรมการตกปลาตามแบบวิถีชีวิตชาวประมงน้ำจืด วิถีทอดแห ลงอวน รวมถึงรู้จักปลาชนิดต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในแม่น้ำโขง การช้จักรยานชมธรรมชาติและความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เรียนรู้วิธีการปรุงอาหารไทยและอีสาน กิจกรรมการทำบุญตักบาตร การทำสปาด้วยสูตรสมุนไพรโบราณ การนวดแบบไทยโบราณ นวดน้ำมันสมุนไพร นวดเท้า นวดกระชับสัดส่วน นวดเพื่อการผ่อนคลาย ชัดผิวอบไอน้ำด้วยสมุนไพร หมักผมด้วยครีมน้ำมันสมุนไพร มีการจัดโปรแกรมการแต่งงานแบบไทย

7. การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ มีการจัดการภูมิทัศน์ให้เกิดความสวยงามร่มรื่น มีการจัดการขยะ ระบบบำบัดน้ำเสีย

ด้านผลิตภัณฑ์ มีผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการนวดและทำสปา และเครื่องสำอางสมุนไพร

22. ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพมิชชั่น จังหวัดสระบุรี

ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพมิชชั่นจัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 (ค.ศ. 1990) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและให้ความรู้ทางด้านสุขภาพแก่ประชาชน และโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพภายใต้การดูแลของแพทย์ พยาบาล นักกายภาพบำบัด นักโภชนาการ นักวิทยาศาสตร์การกีฬา และเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญการมีการจัดประชุม สัมมนา และฝึกอบรมให้ความรู้ด้านสุขภาพ

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเส้นทางการคมนาคมที่สะดวกมีรถรับจ้าง มีเว็บไซต์ที่ลูกค้าสามารถเข้าถึงข้อมูลการบริการได้ง่าย สถานที่ติดต่อ ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพมิชชั่น เลขที่ 195/5 หมู่ 3 ถนนมิตรภาพ อำเภอวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี 18180 Tel: +66-3672-0600-3, +66 2 2821100

(ต่อ 573) Fax: +66 36 720606 Email: info@missionhealthpromotion.com Website: <http://missionhealthpromotion.com>

ด้านสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว สภาพพื้นที่ล้อมรอบด้วยภูเขา มีต้นไม้ใหญ่ให้ร่มเงาเย็นสบาย มีอากาศบริสุทธิ์เป็นแหล่งโอโซนของโลก ห้องพักรับอากาศเสียงสงบเหมาะสำหรับเป็นสถานที่พักผ่อนฟื้นฟูสุขภาพ มีโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีแผนกต้อนรับลูกค้า พื้นที่นั่งพักผ่อน สระว่ายน้ำ ห้องอบไอน้ำ ห้องนวดและสปา ห้องอาบน้ำ ห้องสุขา มีสนามเทนนิส สนามหญ้า ที่จอดรถ มีร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพร และ ผลิตภัณฑ์สุขภาพ

ด้านการบริการที่พัก มีห้องพักตามรูปแบบโรงแรมทั่วไปมีห้องพักและห้องชุดจำนวน 34 ห้อง สำหรับให้บริการผู้เข้าพักได้พร้อมกันจำนวน 80 คน

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว โปรแกรมเตรียมตัวเกษียณงาน โปรแกรมเติมสุขให้ชีวิตพิชิตโรค พิชิตงาน โปรแกรมป้องกันและบำบัดออฟฟิศซินโดรม โปรแกรมห่วงใยใส่ใจสุขภาพผู้บริหาร โปรแกรมสร้างสมดุลชีวิตพิชิตงาน โปรแกรมสุขภาพดีวิถีใหม่ โดยใช้หลักการธรรมชาติบำบัด เพื่อป้องกันโรค รักษา หรือฟื้นฟูสุขภาพ มีกิจกรรมการออกกำลังกายธาราบำบัด และกายภาพบำบัด โปรแกรมการควบคุมน้ำหนัก โปรแกรมการควบคุมโรคเบาหวาน โปรแกรมการผ่อนคลายความเครียด ตัวอย่างโปรแกรมสุขภาพประกอบด้วย การทดสอบสมรรถภาพทางกาย การอบไอน้ำ การนวด นวดหน้า การฝึกลมปราณ การให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ แอโรบิกในน้ำ การเดินเพื่อสุขภาพ รับประทานอาหารมังสวิรัต ดื่มน้ำสมุนไพรปลอดสารพิษ กิจกรรมสันทนาการเพื่อความสนุกสนาน

ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพมีชั้นตั้งอยู่ในบริเวณรอบด้วยภูเขา มีอากาศบริสุทธิ์เหมาะแก่การพักผ่อน การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ

ด้านการบริหารจัดการ

1. การวางแผนผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว มีผู้จัดการบริหารงานฝ่ายต่างๆ เช่น ฝ่ายต้อนรับลูกค้า ฝ่ายนวดและสปา ฝ่ายกิจกรรม ฝ่ายการตลาด ฝ่ายบริการห้องพัก ฝ่ายบริการอาหารและเครื่องดื่ม ฝ่ายซ่อมบำรุง ฝ่ายการเงิน ฝ่ายซ่อมบำรุง และมีบุคลากรทางการแพทย์ดูแลสุขภาพ

2. ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว มีส่วนต้อนรับลูกค้า พื้นที่นั่งพักผ่อน มีสนามเทนนิส สนามเบตอง พื้นที่สนามสำหรับการออกกำลังกายกลางแจ้ง มีการจัดที่พักแบบโรงแรม

3. การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเว็บไซต์ของศูนย์ส่งเสริมสุขภาพมีชั้น สามารถติดต่อทางโทรศัพท์ มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายการตลาดติดต่อลูกค้า

4. การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มีการจัดพื้นที่ต้อนรับนักท่องเที่ยว มีห้องสุขา มีพื้นที่จอดรถ สระว่ายน้ำ มีป้ายบอกทางไปสถานที่ต่างๆ

5. การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพบริการในแหล่งท่องเที่ยว มีการจัดที่พักตามมาตรฐานโรงแรม สถานประกอบการนวดและสปา ด้านบุคลากรนวดทำสปาจะต้องผ่านการฝึกอบรมและมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับควบคุมโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพ โดยแพทย์และพยาบาลวิชาชีพ นักสุขภาพบำบัด นักจิตวิทยา โภชนากร เจ้าหน้าที่สร้างเสริมสุขภาพและทีมผู้ช่วยในการจัดกิจกรรม

6. การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว มีการจัดโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพ โปรแกรมสุขภาพดีวิถีใหม่ โดยใช้หลักการธรรมชาติบำบัด เพื่อป้องกันโรค รักษา หรือฟื้นฟูสุขภาพ มีกิจกรรมการออกกำลังกาย ธาราบำบัด และกายภาพบำบัด โปรแกรมการควบคุมน้ำหนัก โปรแกรมการควบคุมโรคเบาหวาน โปรแกรมการผ่อนคลายความเครียด

7. การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ มีระบบการกำจัดขยะ การแยกขยะและบำบัดน้ำเสีย การดูแลรักษาต้นไม้ใหญ่ และปลูกต้นไม้เพิ่มเติมเพื่อสร้างภูมิทัศน์ให้สวยงาม

ด้านผลิตภัณฑ์ มีผลิตภัณฑ์สมุนไพรปลอดสารพิษ และอาหารสุขภาพ

ภาพแสดงพื้นที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์สุขภาพและอาหารสุขภาพ
(ที่มา: <http://missionhealthpromotion.com>)

23. บ่อน้ำแร่วัดวังขนาย จังหวัดกาญจนบุรี

บ่อน้ำแร่วังขนายทายิการาม มีความร้อน 42 องศาเซลเซียส ได้ผ่านการวิเคราะห์จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ว่าในน้ำมีแร่ธาตุหลายชนิดที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย ทางวัดจึงได้จัดสร้างบ่อน้ำแช่น้ำร้อนสำหรับบริการประชาชน จำนวน 57 บ่อ โดยจัดให้มีบ่อแช่น้ำร้อนทั้งตัวในท่ายืน ท่านั่ง การแช่เท้าในน้ำร้อน และการนอนแช่น้ำร้อน

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว บ่อน้ำแร่วัดวังขนายตั้งอยู่ที่อำเภอดำม่วง มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก มีรถโดยสารสาธารณะที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย สามารถใช้ แผนที่นำทางของ Google map สถานที่ติดต่อ วัดวังขนายทายิการาม ตำบลวังขนาย อำเภอดำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี 71110 โทรศัพท์ +66 34 611022 Tel. +66 817361707 Tel. +66 810051355 Website <http://www.wangkanai.go.th/> Website <http://kanchanaburi.go.th/au/tourkan2015/hotspring.php>

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว การเข้าวัดทำบุญ ทำทานเป็นการทำให้จิตใจสงบ ผ่อนคลาย รู้สึกสบายใจ การอาบหรือแช่น้ำแร่โดยใช้หลักการธาราบำบัด ทำให้เกิดผลดีต่อสุขภาพ เป็นการกระตุ้นให้ระบบไหลเวียนโลหิตทำงานดีขึ้น ผ่อนคลายกล้ามเนื้อ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก บ่อน้ำแร่วัดวังขนายมีเจ้าหน้าที่ต้อนรับนักท่องเที่ยว ให้คำแนะนำขั้นตอนการสวดมนต์ การทำบุญ ทำทาน วิธีการแช่น้ำร้อน หรืออาบน้ำร้อนแก่นักท่องเที่ยว และจัดบ่อแช่น้ำแร่แยกเฉพาะสำหรับพระภิกษุ มีการจัดพื้นที่สำหรับการนวดแผนไทย มีการจัดพื้นที่จอดรถ มีห้องน้ำสะอาดจำนวนมาก มีร้านจำหน่ายของที่ระลึก มีศาลาปฏิบัติธรรม

ด้านการบริการที่พัก มีการจัดที่พักสำหรับผู้สูงอายุ แต่ไม่มีที่พักบริการสำหรับนักท่องเที่ยว

ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม มีการใช้วัสดุตกแต่งอาคารตามรูปแบบสถาปัตยกรรมไทย

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมาไหว้พระขอพร ทำบุญ อาบน้ำแร่ แช่เท้าในน้ำแร่ และการนวดแผนไทย บางคนอาจจะไปเยี่ยมผู้สูงอายุที่พักรออยู่ที่วัด

ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ

วัดวังขนายมีการจัดงานทำบุญตามเทศกาลประจำปี มีการแสดงมหรสพเป็นประจำ

ภาพแสดงกิจกรรมการนวดแผนไทยและการแช่เท้าในน้ำแร่

ด้านการบริหารจัดการ

1. การวางแผนผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว การบริหารงานของวัดวังขนาย มีการบริหารงานในส่วนภารกิจของพระสงฆ์ที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมทางศาสนา การปฏิบัติธรรม งานเทศกาลตามวันสำคัญทางศาสนา งานบริการน้ำแร่จะมีคณะทำงานรับผิดชอบ โดยแยกเป็นฝ่ายต้อนรับนักท่องเที่ยว อธิบายขั้นตอนการปฏิบัติในการแช่น้ำแร่ ฝ่ายเปิด-ปิดวาล์วน้ำแร่ ฝ่ายทำความสะอาดอ่างแช่น้ำแร่

2. ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว จัดพื้นที่ต้อนรับนักท่องเที่ยว พื้นที่สักการะพระพุทธรูป ไหว้พระขอพรเพื่อเป็นสิริมงคล มีการจัดพื้นที่นั่งแช่น้ำแร่ พื้นที่อาบน้ำแร่ พื้นที่แช่น้ำแร่ในอ่าง พื้นที่พักผ่อน พื้นที่จอดรถ พื้นที่นวดแผนโบราณ ห้องประชุมสำหรับปฏิบัติธรรม

3. การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีรถโดยสารสาธารณะมารับจ้างเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเว็บไซต์ของจังหวัดกาญจนบุรีประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว สามารถติดต่อทางโทรศัพท์ สามารถใช้ระบบนำทาง GPS

4. การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ตามมาตรฐานศาสนสถาน มีระเบียบข้อปฏิบัติอธิบายขั้นตอนการแช่น้ำแร่ มีอ่างแช่น้ำแร่สำหรับประชาชนทั่วไป และจัดแยกเฉพาะสำหรับพระสงฆ์ มีห้องสุขา มีพื้นที่นั่งพักผ่อน

5. การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพบริการในแหล่งท่องเที่ยว มีการจัดบ่อแช่น้ำแร่ตามมาตรฐานของกรมการท่องเที่ยว มีเจ้าหน้าที่อธิบายวิธีการแช่น้ำแร่ที่ถูกต้อง แยกบ่อแช่น้ำแร่บ่อละ 1 คน หลังจากแช่เสร็จก็จะปล่อยน้ำทิ้ง มีการจัดบุคลากรทำความสะอาดบ่อแช่น้ำแร่ และเปิดปิดวาล์วน้ำ มีศูนย์รักษาความปลอดภัยของชุมชน มีเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่ประจำ

6. การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว มีกิจกรรมการไหว้พระขอพร ทำบุญ อาบน้ำแร่ แช่เท้าในน้ำแร่ และการนวดแผนไทย

7. การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ มีระบบการกำจัดขยะ และบำบัดน้ำเสีย การดูแลรักษาต้นไม้ใหญ่

ด้านผลิตภัณฑ์ มีร้านจำหน่ายผลิตผลทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์สมุนไพร สำหรับการนวด แก้วปวดเมื่อย คลายเส้น

24. ญัฐฐาวารีน้ำพุร้อนรีสอร์ทแอนด์สปา จังหวัดกระบี่

ญัฐฐาวารี น้ำพุร้อนรีสอร์ทแอนด์สปา เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่น มีการจัดภูมิทัศน์ที่สวยงาม มีสระว่ายน้ำในร่มและกลางแจ้ง มีบ่อแช่น้ำพุร้อนขนาดใหญ่ พนักงานให้การต้อนรับที่อบอุ่น ซึ่งได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีการคมนาคมสะดวก มีรถโดยสารสาธารณะ รถรับจ้างเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษ รัสเซีย จีน ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส อิตาลี นักท่องเที่ยวเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย สถานที่ติดต่อ เลขที่ 393 หมู่ 5 ตำบลโคกยาง อำเภอเหนือคลอง กระบี่ จังหวัดกระบี่ 81130 โทรศัพท์ +66 75601642 เว็บไซต์: <http://www.natthawaree.com/> E-mail: nattha_hotspring@hotmail.com

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว การจัดภูมิทัศน์ที่สวยงามร่มรื่น มีบ่อแช่น้ำพุร้อนขนาดใหญ่ กลางแจ้ง และในร่ม ทุกห้องพักมีน้ำแร่บริการ มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีความสวยงาม มีสระว่ายน้ำ กลางแจ้งขนาดใหญ่ มีบ่อปลาบำบัดหรือสปาปลา มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีบุคลากรต้อนรับนักท่องเที่ยว มีพื้นที่นั่งพักผ่อน ภายในห้องพัก มีเครื่องปรับอากาศ มีโทรทัศน์ ดาวเทียม/เคเบิลทีวี ไดรฟ์เป่าผม มินิบาร์ ตู้เย็น ตู้นิรภัยในห้องพัก เครื่องทำน้ำอุ่น สิ่งอำนวยความสะดวกในห้องน้ำ สระว่ายน้ำส่วนตัว บริการฟรีอินเทอร์เน็ตไร้สาย มีอ่างน้ำวน อ่างอาบน้ำร้อน สระว่ายน้ำกลางแจ้ง สระว่ายน้ำในร่ม สระว่ายน้ำ (สำหรับเด็ก) บริการที่จอดรถ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม หนังสือพิมพ์รายวัน มีระบบป้องกันอัคคีภัย มีรถรับส่งจากสนามบิน

ด้านการบริการที่พัก มีห้องพักบริการนักท่องเที่ยวจำนวน 24 ห้อง ภายในห้องพักมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน เป็นห้องปลอดบุหรี่ ตกแต่งอย่างสวยงามเพื่อมอบความสุขแก่นักท่องเที่ยว

ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม ใช้วัสดุตกแต่งที่แสดงเอกลักษณ์ไทย

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว จัดโปรแกรมทัวร์ตามความต้องการของนักท่องเที่ยว มีกิจกรรมการว่ายน้ำ และการแช่ตัวในน้ำพุร้อน สปาปลา

ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ สระว่ายน้ำ อ่างจากุซซี่ บ่อแช่น้ำพุร้อน สปา

ด้านการบริหารจัดการ

1. การวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว มีการบริหารจัดการตามมาตรฐานของโรงแรม มีบุคลากรฝ่ายต่างๆ ที่มีคุณวุฒิอาชีพทางการโรงแรม ตามโครงสร้างการบริหารโรงแรมทั่วไป
2. ด้านการจัดสถานที่ มีการจัดพื้นที่เป็นสัดส่วน มีส่วนต้อนรับนักท่องเที่ยว พื้นที่นั่งพักผ่อน มีห้องนวด ห้องทำสปา ห้องน้ำ ห้องซักรีด มีการจัดที่พักแบบโรงแรมขนาดเล็ก จำนวน 24 ห้อง
3. การจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเส้นทางการคมนาคมที่สะดวก มีรถโดยสารสาธารณะและรถรับจ้างเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์โรงแรม ด้านการประชาสัมพันธ์ ใช้ช่องทาง Social Media และเว็บไซต์ นักท่องเที่ยวสามารถจองที่พักผ่านทางบริษัทจองที่พัก agoda.com, booking.com, tripadvisor.com, hoteltracel.com
4. การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว พื้นที่พักผ่อน ร้านอาหารจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม บาร์ ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ห้องสุขาชาย-หญิง สระว่ายน้ำกลางแจ้ง บ่อแช่น้ำพุร้อนในร่มและกลางแจ้ง อ่างจากุซซี่ มีเจ้าหน้าที่รักษาความสะอาด มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยตลอดเวลา มีรถรับส่งจากสนามบิน
5. การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพบริการ มีการจัดการโดยปฏิบัติตามมาตรฐานโรงแรมและการบริการน้ำพุร้อน ด้านบุคลากรจะต้องมีคุณวุฒิอาชีพทางการโรงแรม และมีทักษะเฉพาะในงานบริการฝ่ายต่างๆ มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่ปลอดภัยได้มาตรฐาน
6. การจัดกิจกรรม จัดบริการแช่น้ำพุร้อน การแช่น้ำในอ่างนํ้าวน การว่ายน้ำ การทำสปาปลา
7. การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ มีการจัดภูมิทัศน์ให้เกิดความสวยงามร่มรื่นของพันธุ์ไม้ชนิดต่างๆ

ภาพแสดงสระว่ายน้ำในร่มและอ่างแช่น้ำแร่ภายในห้องพัก
(ที่มา: <http://www.natthawaree.com/>)

ด้านผลิตภัณฑ์ มีทรัพยากรทางธรรมชาติ คือ น้ำพุร้อนธรรมชาติ ทุกห้องพักมีน้ำพุร้อนธรรมชาติบริการ มีสระว่ายน้ำกลางแจ้ง และในร่มขนาดใหญ่ มีบ่อปลาบำบัดหรือสปาปลา

ผลการศึกษาศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของเอเชีย ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐอินเดีย สาธารณรัฐเกาหลีใต้ สาธารณรัฐประชาชนจีน ดังรายละเอียดตามลำดับต่อไปนี้

ประเทศญี่ปุ่น

มีทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีสภาพอากาศที่เอื้อให้เกิดความสวยงามตามธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในญี่ปุ่นเป็นหนึ่งในการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษที่ได้รับความนิยมทั้งชาวญี่ปุ่นและชาวต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ประเทศญี่ปุ่นมีแหล่งบ่อน้ำแร่ร้อน น้ำพุร้อนจำนวนมาก ซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศตามแนวภูเขาไฟ และจากสภาพอากาศหนาวเย็นทำให้ชาวญี่ปุ่นนิยมแช่น้ำอุ่นเพื่อคลายหนาว มีสถานที่แช่น้ำร้อนมากกว่า 25,000 แห่ง วิถีชีวิตการทำงานที่เคร่งเครียดในปัจจุบัน การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจึงเป็นที่นิยมสำหรับคนญี่ปุ่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศญี่ปุ่นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามโครงสร้างของประชากรของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ ซึ่งมีความต้องการดูแลสุขภาพ

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ประเทศญี่ปุ่นมีสายการบินจากทั่วโลก การยกเว้นวีซ่าเข้าประเทศจึงง่ายและสะดวกต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยว รวมทั้งมีสายการบินต้นทุนต่ำ

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว มีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงามโดยเฉพาะเทศกาลดอกซากุระบาน ภูเขาไฟ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตการอาบน้ำแร่หรือการแช่น้ำพุร้อน “ออนเซ็น (onsen)” แพ้ชั้นการแต่งกายชุดประจำชาติ และแพ้น้ำมันสมุนไพร สินค้าแบรนด์เนม เครื่องสำอาง อาหารสุขภาพ การบริการที่ดีมีอัธยาศัย

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ประเทศญี่ปุ่นมีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก มีระบบบริการสาธารณะที่มีคุณภาพระดับสากล มีรถโดยสารสาธารณะ รถรับจ้าง รถไฟฟ้าความเร็วสูง

ด้านการบริการที่พัก มีโรงแรมให้เลือกหลายรูปแบบ หลายราคา มีมาตรฐานการบริการที่ดี

ภาพแสดงเมืองยูฟุอินเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม มีการจัดเป็นพิพิธภัณฑ์สวนสันติภาพ (Peace Park) ที่ระลึกถึงการทิ้งระเบิดปรมาณูในเมืองนางาซากิ สวนโกลฟเวอร์ (Grover garden) อาคารยูโร-ญี่ปุ่น

คาแนลซิตี (Canal City) เทียวชม Folk Craft Village พิธีแห่ศาลเจ้า Hakata Gion Yamakasa Festival

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย การอาบน้ำ/ แช่น้ำแร่ ชมขึ้นกระเช้าไปชมปล่องภูเขาไฟที่ยังประทุอยู่ เทียวชมปราสาท KUMAMOTO CITY เยี่ยมชม Folk Craft Village ชมต้นไม้ยักษ์อายุเก่าแก่ เมืองของคนรักธรรมชาติ การอบทรายร้อน เยี่ยมชมหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ล่องเรือชมธรรมชาติ สวนดอกไม้คุคุ ซึ่งเป็นสวนดอกไม้ขนาดใหญ่มีดอกไม้มากกว่า 500 ชนิด เป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ขนาดใหญ่ พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ คุคุคุชิม่า ล่องเรือ Pearl Queen หมู่บ้านฮอลแลนด์ (Huis Ten Bosch) หมู่บ้านจำลองพร้อมเครื่องเล่นหลากหลายชนิด

ภาพแสดงการจัดพื้นที่แช่น้ำอุ่นสาธารณะและในส่วนโรงแรม

ภาพแสดงการจัดพื้นที่แช่น้ำอุ่นกลางแจ้งและห้องนอนญี่ปุ่นเชื่อว่าการนอนกับพื้นทำให้สุขภาพดี

ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ สถานที่แช่น้ำร้อน สวนสาธารณะ สวนดอกไม้ ชายหาด สวนสนุก

ด้านการบริหารจัดการ มีนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน มีศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวทั่วเมืองใหญ่ มีการกำหนดเมืองท่องเที่ยวตามธรรมชาติและทรัพยากรที่มี เช่น เมือง Yufuin ล้อมรอบไปด้วยภูเขา ไม่มีอาคารสูง จัดเมืองภายใต้แนวคิด “healthy food with healthy baths” เยี่ยมชม Folk Craft Village ซึ่งมีการจัดเทศกาลภาพยนตร์ในเดือนสิงหาคมของทุกปี มีการจัดพื้นที่แช่น้ำร้อน ในที่สาธารณะ เมือง Beppu มีวันจากบ่อน้ำร้อนพวยพุ่งตลอดเวลาจำนวนกว่า 3,000 บ่อ

ด้านผลิตภัณฑ์ อาหารสุขภาพจากพืชผักปลอดสารพิษ เครื่องสำอาง ชาเขียว ผลิตภัณฑ์ชุมชน

ประเทศอินเดีย

มีนโยบายชัดเจนด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยกลยุทธ์ด้านราคา การรักษาพยาบาลได้มาตรฐานระดับโลก เช่น การผ่าตัดหัวใจ การผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่าและสะโพก การผ่าตัดเสริมขนาดทรวงอก การตรวจสุขภาพฟัน และการรักษาโดยใช้ภูมิปัญญา อายุรเวท โยคะ ตัวอย่างเช่น รัฐเกรละ (Kerala) เป็นเมืองที่มีชื่อเสียงทางตอนใต้ของอินเดียทางฝั่งทะเลอาหรับ (Arabian Sea) เป็นเมืองตากอากาศที่มีธรรมชาติสวยงาม มีชื่อเสียงทางด้านการนวดแผนอายุรเวท (Ayurveda) มีนักท่องเที่ยวยุโรปจำนวนมากไปเยือน รัฐเกรละ นอกจากนี้ยังมีเมืองอื่นๆ ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อาทิ เมืองโคชิมิโรงพยาบาลที่ทันสมัย รับนักท่องเที่ยวจากยุโรปเป็นจำนวนมาก อีกทั้งอินเดียเป็นแหล่งกำเนิดอารยธรรมที่เก่าแก่และเจริญรุ่งเรืองมาแต่ครั้งโบราณกาล

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การเดินทางไปยังรัฐเกรละ ไม่มีสายการบินตรง จะต้องต่อเครื่องบินที่ศรีลังกา เส้นทางคมนาคมในชนบท ระบบสาธารณูปโภคยังไม่ดีเท่าที่ควร สถานประกอบการภาคเอกชน มีการจัดรถหรือเรือเพื่อรับส่งนักท่องเที่ยว

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ศาสตร์อายุรเวท สมุนไพร สถานที่สำคัญทางพุทธศาสนา การบริการสุขภาพที่ผสมผสานระหว่างสปาแบบตะวันตกและอายุรเวท ศาสตร์อายุรเวทมีพื้นฐานมาจากอภิปรัชญาของ “ปัญจมหากูต” หรือ “เทวนาครี” ประกอบด้วย 1) ปณฐวีธาตุดิน 2) ชละ ธาตุน้ำ 3) เตช ธาตุไฟ 4) วายู ธาตุลม 5) อากาส อากาศธาตุ โดยธาตุทั้งหมดจะประกอบเป็นจักรวาล รวมทั้งร่างกายมนุษย์

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เมืองท่องเที่ยวจะมีสิ่งอำนวยความสะดวกโครงสร้างพื้นฐานครบครัน แต่เมืองที่ห่างไกลออกไป เส้นทางคมนาคมไม่ค่อยสะดวก ถนนเป็นหลุมบ่อ มีรถโดยสารประจำทาง รถรับจ้างแต่การบริการยังไม่ดีเท่าที่ควร

ด้านการบริการที่พัก ในเมืองท่องเที่ยวมีที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกตามมาตรฐานโรงแรม มีที่พักในเรือสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการชมทิวทัศน์ และสัมผัสธรรมชาติ

ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม มีการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมเอาไว้ เช่น พระราชวังอินเดียโบราณ หรือการจำลองวิถีชีวิตสภาพหมู่บ้านอินเดียสมัยโบราณ และนำเสนอแก่นักท่องเที่ยว

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว การนั่งเรือชมธรรมชาติ การพักผ่อนในเรือโบราณสัมผัสธรรมชาติ และวิถีชีวิตแบบโบราณ โปรแกรมอายุรเวท มีกิจกรรมโยคะอาสนะ ปรายณยาม ปัจกรม โภชนาการ เป็นการป้องกันโรคและส่งเสริมสุขภาพ มีศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว Kalari การเล่นน้ำทะเล

ภาพแสดงเรือท่องเที่ยวและพื้นที่รีสอร์ทที่ตั้งอยู่ริมทะเล

ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ มีเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในรัฐกละ ได้แก่ เมือง Trivandrum เมือง Alleppey เมือง Kumarakom และเมือง Cochin มีพื้นที่พักผ่อนริมทะเล การล่องเรือในทะเลสาบ ร้านอาหารสุขภาพ

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว การนั่งเรือชมธรรมชาติ การพักผ่อนในเรือโบราณสัมผัสธรรมชาติ และวิถีชีวิตแบบโบราณ โปรแกรมอายุรเวท มีกิจกรรมโยคะอาสนะ ปรายาม ปั่นจักรยาน เป็นการป้องกันโรคและส่งเสริมสุขภาพ มีศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว Kalari การเล่นน้ำทะเล

ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ มีเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในรัฐกละ ได้แก่ เมือง Trivandrum เมือง Alleppey เมือง Kumarakom และเมือง Cochin มีพื้นที่พักผ่อนริมทะเล การล่องเรือในทะเลสาบ ร้านอาหารสุขภาพ

ด้านการบริหารจัดการ มีสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทโครงสร้างพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ที่มีมาตรฐานปลอดภัย มีที่พักรูปแบบโรงแรม รีสอร์ททางด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีความสะดวก ครบครันได้มาตรฐานตามหลักสากล ได้รับรางวัล National Tourism Award 2013-2014 มีการจัดจำหน่ายผ่านเว็บไซต์และตัวแทนจำหน่ายเป็นหลัก และต้องทำการจองโปรแกรมล่วงหน้าเป็นระยะเวลานาน มีการลดราคาเมื่อนักท่องเที่ยวเข้าโปรแกรมสุขภาพเป็นระยะเวลานาน หรือการจัดส่งพาหนะรับส่งฟรีแก่นักท่องเที่ยว ที่เข้ามาใช้บริการในแหล่งท่องเที่ยวของตน เช่น Lake Palace Resort เป็นรีสอร์ทขนาดใหญ่ ติด Backwater มีบริการเรือรับส่งของตนเองจากท่ารถโดยสารมาถึงรีสอร์ท มีศูนย์อายุรเวทเหมือนรีสอร์ทอื่น ๆ แต่ได้เพิ่มในส่วนของ Spa สากลเพื่อให้นักท่องเที่ยวเลือกใช้บริการ มี Grand Nirvana Cruise เป็นเรือท่องเที่ยวขนาดใหญ่ 2 ชั้นที่เป็น Cruise Spa มี website ของตนเองให้นักท่องเที่ยวสามารถจองได้ล่วงหน้า ภายในเรือชั้นล่างประกอบด้วยห้องนั่งเล่นบริเวณหัวเรือ มีห้อง treatment แบบอายุรเวท ด้านกลางลำเรือประกอบด้วยห้องนวดน้ำมันและห้องอบความร้อน ด้านหลังเป็นห้องครัว ชั้นบนเป็นห้องนอนใหญ่ 2 ห้อง และมีอ่างจากุซซี่อยู่บริเวณหัวเรือและท้ายเรือ สามารถมองทิวทัศน์ได้ มีการบริการที่มีคุณภาพ อันทำให้เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สถานบริการแต่ละแห่งจะมีการอบรมพนักงานอยู่เป็นประจำรวมถึงการปรับปรุงคุณภาพจากคำแนะนำของนักท่องเที่ยวอยู่เสมอ มีการจัดการที่ดีในเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เช่น เมือง Thiruvananthapuram (แปลว่า เมืองแห่งงูใหญ่ ศักดิ์สิทธิ์) มีชื่อเสียงด้านสถาปัตยกรรมสมัยยุคล่าอาณานิคมอังกฤษ เป็นที่ตั้งของพระราชวัง Puthenmalika ซึ่งถูกประดับตกแต่งด้วยไม้แกะสลัก มีพิพิธภัณฑ์ของสะสมที่เกี่ยวข้องกับราชวงศ์

Travancore เมือง Alleppey มีแหล่งท่องเที่ยว Lake Palace Resort และ Grand Nirvana Cruise เป็นเรือท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน เมือง Kumarakom เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำที่มีชื่อเสียงเนื่องจากมีทะเลสาบน้ำจืดที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในรัฐ Kerala เมือง Cochin เป็นแหล่งค้าปลีกและค้าส่งสินค้าสุขภาพความงาม ทองคำ อัญมณี เครื่องประดับ ผ้าผืน เฟอร์นิเจอร์ เครื่องจักร อาหารทะเล และผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เป็นต้น ได้มีการจัดงานแสดงสินค้าประจำปี รวมถึงมีโรงกลั่นน้ำมัน ฐานทัพเรือ และท่าเรือขนส่งสินค้า มีตลาดเครื่องเทศ เป็นศูนย์กลางการค้าเครื่องเทศระหว่างจีน อินเดีย

ด้านผลิตภัณฑ์ เครื่องเทศ ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร อาหารทะเล เครื่องประดับอัญมณี ผ้าผืน เฟอร์นิเจอร์ เครื่องจักร

ประเทศเกาหลีใต้

มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี แหล่งท่องเที่ยวมีมาตรฐานในระดับสากลสามารถรองรับนักท่องเที่ยวนานาชาติได้ การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (Medical tourism) ในประเทศเกาหลี ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวต่างชาติมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์อย่างสวยงาม มีเอกสารภาษาอังกฤษ ภาษาเกาหลี ภาษาญี่ปุ่น ภาษาจีน ที่ให้รายละเอียดโปรแกรมการบริการที่ชัดเจน และมีเว็บไซต์ให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว มีโทรศัพท์สายด่วนตอบคำถามตลอด 24 ชั่วโมง มีโปรแกรมทัวร์ให้เลือกหลายรูปแบบ โดยส่วนใหญ่จะจัดแบบผสมผสาน ได้แก่ การเที่ยวชมพระราชวัง ชมวัฒนธรรมเก่าแก่ การเลือกซื้อสินค้าแบรนด์เนม การกินอาหารพื้นเมือง การชมโรงงานอุตสาหกรรมทำกิมจิ การชมสวนผลไม้ การเล่นสกี สามารถท่องเที่ยวได้ตลอดปี

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีสนามบินขนาดใหญ่ที่กรุงโซล และเมืองใหญ่ เช่น ที่เกาะเจจู สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากทั่วโลกได้จำนวนมาก มีสายการบินหลายสายบินตรงสู่เกาหลี รวมทั้งมีสายการบินต้นทุนต่ำหลายสาย

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว มีชื่อเสียงในเรื่องแฟชั่น ดนตรี ดาราภาพยนตร์ วัฒนธรรมดั้งเดิมด้านอาหารและการทำชาวนา การทำศิลปะกรรมเสริมความงาม ที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายจากประชาชนในประเทศและนักท่องเที่ยวต่างชาติ มีทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ มีภูเขาสูงที่สามารถทำกิจกรรมที่ท้าทายได้ เช่น ปีนเขา เล่นสกี และมีทรัพยากรทางทะเลมีชายหาดที่สวยงามสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ ประชาชนมีอัธยาศัยดี มีระเบียบวินัยเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีระบบขนส่งสาธารณะรถไฟใต้ดิน (Sub way) สามารถเดินทางได้ทั่วกรุงโซล มีรถโดยสารสาธารณะ รถรับจ้าง ที่อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และมีรถไฟความเร็วสูงจากเมืองหลวงสู่ชนบท มีระบบโครงสร้างพื้นฐานของเมืองครบครัน มีความพร้อมต่อการรองรับนักท่องเที่ยว มีป้ายบอกทางชัดเจน

ด้านการบริการที่พัก มีโรงแรมที่พักจำนวนมาก มีหลายระดับ หลายราคาให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกได้ตามความต้องการ

ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม รัฐบาลเกาหลีส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมเก่าแก่ดั้งเดิมไว้เป็นจำนวนมาก และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเข้าชม เช่น พระราชวัง วัดเก่าแก่ โปรแกรมทัวร์ส่วนใหญ่จะพานักท่องเที่ยวไปชม

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว กิจกรรมกลางแจ้ง ได้แก่ การปีนเขา (Hiking) การออกกำลังกายใน Fitness Center มีอยู่ทั่วไป รวมทั้งในโรงแรมหลายแห่ง มีบริการ Sauna and Massage (รวมทั้งมีโปรแกรม Thai massage และ Foot massage), Yoga และมีสถานบริการส่งเสริมสุขภาพแบบครบวงจรที่มีกิจกรรม ชวนำ การนวดและสปา ว่ายนํ้า เกม ภาพยนตร์ ให้แก่ประชาชนและนักท่องเที่ยว สมาชิกในครอบครัวสามารถทำกิจกรรมร่วมกันในวันหยุด มีการเข้าวัดสวนมนต์ถาวนา

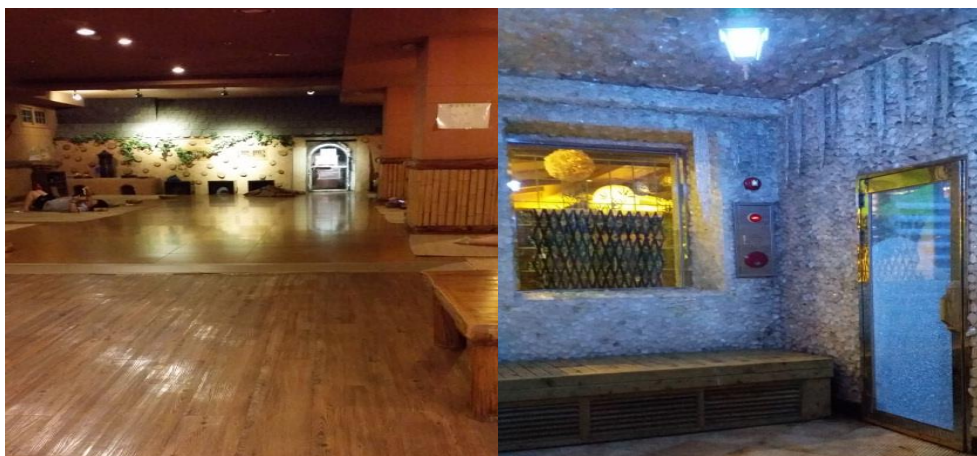
ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ มีสวนสนุกครบวงจรหลายแห่ง เช่น เออร์แลนด์ ลอตเต้ คลองซองเกซอน สวนสาธารณะริมแม่น้ำ Hans ให้ประชาชนเล่นกีฬา ออกกำลังกาย การล่องเรือชมแม่น้ำ หาดทรายชายทะเลบนภูเขาอันซานจัดเครื่องออกกำลังกาย จัดทางเดินออกกำลังกายให้ประชาชน ห้างสรรพสินค้า สถานบันเทิง และสถานบริการชวนำ สนามโอลิมปิกพาร์ค

ภาพแสดงสนามแข่งสกีในช่วงกีฬาฤดูหนาวเส้นทางจักรยานริมแม่น้ำฮาน

ด้านการบริหารจัดการ สาธารณรัฐเกาหลีได้มีนโยบายชัดเจนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพรูปแบบ Medical Tourism มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลควบคุมคุณภาพการบริการในสถานบริการทุกแห่ง ด้านการส่งเสริมสุขภาพ การอาบน้ำร้อน และการอบชานํ้า ชาวเกาหลีถือว่าการพักผ่อนสำหรับครอบครัว ด้านการจัดพื้นที่สวนสาธารณะ ใกล้แม่น้ำ Hans ให้ประชาชน เล่นกีฬา ขี่จักรยานออกกำลังกาย ขณะนี้ประเทศสาธารณรัฐเกาหลีได้มีนโยบายการพัฒนาภาษาอังกฤษมีโรงเรียนสอนภาษาอังกฤษหลายแห่ง และมีหลักสูตรออนไลน์ที่ประชาชนสามารถพัฒนาภาษาอังกฤษของตนเองได้ ขณะนี้รัฐบาลได้ผลิตบุคลากรที่จะมาเป็นมัคคุเทศก์ต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มาจากชาติต่างๆ ให้มากขึ้น เช่น นักท่องเที่ยวจากจีน จากประเทศไทย และจากกลุ่มประเทศยุโรป ด้านการสื่อสารในที่สาธารณะ ป้ายประกาศในสถานที่บางแห่งโดยเฉพาะในเขตนอกกรุงโซล ไม่มีภาษาอังกฤษ ในเขตนอกเมืองยังมีห้องสุขาแบบโบราณ ร้านอาหารริมบาวิถึ ที่ไม่ค่อยสะอาดนัก

ด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ โสมเกาหลี สาหร่าย กิมจิ ผลไม้แปรรูป ผลไม้สด สมุนไพร อาหารสุขภาพ เครื่องสำอาง

ประเทศจีน

ประเทศจีน มีสภาพทางภูมิศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง มีความสมบูรณ์ของธรรมชาติ มีแม่น้ำหลายสาย มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีชื่อเสียงหลายแห่ง มีสภาพอากาศที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสวยงามตามธรรมชาติ

ภาพแสดงพื้นที่นั่งพักผ่อนริมแม่น้ำและประตูเมืองเก่า

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การเดินทางไปยังเมืองกู่หลินมีการคมนาคมที่สะดวก มีท่าอากาศยานนานาชาติกู่หลินเหลียงเจียง มีสายการบินหลายสาย แต่ทั้งนี้ไม่มีเที่ยวบินตรง ต้องต่อเครื่องที่เซินเจิ้น หนานหนิง กวางโจว และเมืองที่มีสนามบินนานาชาติในเส้นทางที่ผ่านอื่นๆ สำหรับการเดินทางภายในเมืองกู่หลิน มีบริการรถโดยสารประจำทางและ รถแท็กซี่ บริการรถเช่าพร้อมคนขับ

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว กู่หลินได้ชื่อว่า “สวรรค์บนพิภพ หรือ ชื่อไห่เถาหยวน” มีความสวยงามของทิวทัศน์ เหมาะสำหรับการท่องเที่ยว การอยู่อาศัย อุณหภูมิเฉลี่ย 16.5 – 20.5 องศาเซลเซียสมีแม่น้ำหลี่เจียง เมืองหยางชว่ มีบ่อน้ำร้อนที่เมืองหลงเซิน มีขุนเขาที่มองเห็นเป็น รูป อูฐ แอปเปิ้ล เจ้าแม่กวนอิม กวนอู รูปคล้ายหญิงสาวยืนผ้าคอยสามี เขาหน้าผาละลายม้า 9 ตัว

ด้านสิ่งแวดล้อม เมืองกุ้ยหลิน มีสิ่งแวดล้อมพื้นฐานครบครัน มีสถานบริการแพทย์แผนจีน ตั้งอยู่ในใจกลางเมืองกุ้ยหลิน (Guilin Center) มีสระว่ายน้ำ ทั้งน้ำธรรมชาติและน้ำแร่ มีกิจกรรมการแช่น้ำแร่ผสมสมุนไพรจีนในห้องปิด มีการแช่น้ำแร่ในบ่อเปิดที่มีบรรยากาศธรรมชาติ มีร้านอาหาร ทั้งแบบจีน ตะวันตกและญี่ปุ่น มีบริการห้องจัดสัมมนา 5 แบบ ในโรงแรมมีสิ่งแวดล้อมสะอาดตามมาตรฐานโรงแรมทั่วไป

ภาพแสดงสถานบริการนวดและบริเวณที่นวด

ด้านการบริการที่พัก บริเวณใกล้บ่อน้ำพุร้อนหลงเซิง มีโรงแรมหลายแห่งที่ให้บริการที่พักซึ่งมีมากกว่า 400 ห้อง ในเมืองกุ้ยหลินมีความสะดวกเรื่องของการพักเนื่องจากมีโรงแรมมากมายหลายระดับ

ด้านการจัดพื้นที่ทางวัฒนธรรม มีเมืองเก่าในอดีตตั้งอยู่ใจกลางเมืองกุ้ยหลินปัจจุบันได้ทำเป็นพิพิธภัณฑ์ให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชม

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว การล่องเรือชมทิวทัศน์ที่สวยงามของแม่น้ำหลีเจียง จากเมืองกุ้ยหลินถึงเมืองหยางซัว ใช้เวลาประมาณ 4 ชั่วโมง มีบริการนวดแผนจีนแบบพื้นฐาน (นวดทั้งตัว) เป็นการนวดเพื่อผ่อนคลาย การนวดเท้า และบริการนวดพิเศษเพิ่มอีก 3 แบบ ได้แก่ กัวซา (ชุดขับพิษ) ปากว้น (Cupping) มีบริการสปา การแช่น้ำพุร้อน

ภาพแสดงการเตรียมนักท่องเที่ยวลงเรือชมทิวทัศน์แม่น้ำ

ภาพแสดงการทำ Cupping และการแช่เท้าในน้ำอุ่น

ด้านแหล่งนันทนาการเพื่อสุขภาพ พื้นที่นั่งพักผ่อนและชมดนตรีริมแม่น้ำ มีบ่อน้ำพุร้อน

ด้านการบริหารจัดการ รัฐบาลกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวชัดเจน กำหนดปฏิทินเทศกาลท่องเที่ยวในแต่ละเมือง ทำให้ชาวจีนหรือนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศได้รู้กำหนดการที่แน่นอน มีรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การแช่น้ำแร่ในบ่อน้ำร้อน การนวดแผนจีน การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบบูรณาการในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เป็นชาวจีน มักจะเดินทางเป็นกลุ่มใหญ่ ใช้บริการบริษัทนำเที่ยว มีมัคคุเทศก์ เป็นผู้จัดการให้ทุกอย่าง นักท่องเที่ยวจะต้องปฏิบัติตามโปรแกรมที่มัคคุเทศก์จัดการให้ ในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ส่วนใหญ่จะเดินทางมาเป็นกลุ่มเพื่อน กลุ่มครอบครัว มีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่น่าสนใจ กิจกรรมที่นิยม ได้แก่ การล่องเรือชมทิวทัศน์แม่น้ำหลี่เจียง การเดินเที่ยวในเมืองกุ้ยหลิน ซึ่งมีบรรยากาศร่มรื่น และรับบริการนวดแผนจีนเพื่อสุขภาพ

ด้านผลิตภัณฑ์ บัวหิมะ ใบชา เยื่อไผ่ เห็ดหอม อาหารสุขภาพส่วนใหญ่มีผักเป็นส่วนประกอบค่อนข้างมาก วิธีการต้ม ตุ่น นึ่ง และมีส่วนผสมด้วยสมุนไพรหลายชนิด

ภาคผนวก ค.

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมการสัมมนาวิพากษ์ผลลัพธ์การวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมการสัมมนาวิพากษ์ผลลัพธ์การวิจัย

วันพฤหัสบดีที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 เวลา 15:00 – 19:00 น.

ณ ห้องประชุม 1 สถาบันการพลศึกษา อาคารสระวายน้ำวิสุทธิธารมณีย์ ภายในกรีฑาสถานแห่งชาติ

ถนนพระรามที่ 1 แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

1. ศ. นพ. สุทธิพันธ์ จิตพิมลมาศ	ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
2. พญ.ประภา วงศ์แพทย์	นายกสมาคมการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และสุขภาพไทย
3. ผศ.สุภาวดี โพธิยะราช	ผู้ประสานงานโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
4. ดร.ทรงธรรม สุขสว่าง	ผู้ตรวจราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
5. รศ.ชูป เข้มนาถ	ที่ปรึกษาอธิบดี กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช
6. ศ.พญ.กรรณิการ์ พรพัฒน์กุล	ที่ปรึกษา สมาคมส่งเสริมบริการสุขภาพ จังหวัดเชียงใหม่
7. คุณ ปัญญา ไกรทัศน์	ตัวแทนกลุ่มพัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยว สำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว
8. ศ.ดร.เกษม จันทรแก้ว	อดีตอธิบดีกรมป่าไม้ นักวิชาการด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม
9. คุณ ยุทธชัย สุนทรรัตน์เวช	รองประธานด้านตลาดในประเทศสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
10. นพ. พิชัย ตั้งสิน	กรรมการผู้จัดการ โรงแรมรามาดา พลาซ่า บางกอก แม่น้ำรีเวอร์ไซด์
11. คุณ พลแก้ว วัชรชัยสุรพล	หัวหน้างานธุรกิจสุขภาพ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่

ประวัติผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย)	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาวดี ลีมิ่งสวัสดิ์
ชื่อ-นามสกุล (ภาษาอังกฤษ)	Asst.Prof.Dr.Wipawadee Leemingsawat
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองคณบดี คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก	คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพระราม 1 ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทร 02-2181009 มือถือ 081-8106267 E-mail: wipawadel@yahoo.com

ประวัติการศึกษา

2532	ครุศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2 สาขาสุขศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2534	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาสุขศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2556	วิทยาศาสตร์ดุซงึบบัณฑิต (สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา แขนงวิชาวิทยาการส่งเสริมสุขภาพ) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ

การส่งเสริมสุขภาพ

ประสบการณ์งานวิจัย

1. หัวหน้าโครงการวิจัย:

1) วิภาวดี ลีมิ่งสวัสดิ์.ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องเพศของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

2) วิภาวดี ลีมิ่งสวัสดิ์. การประเมินผลระบบการให้คำปรึกษาแก่นิสิตของอาจารย์ที่ปรึกษาสำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. โครงการวิจัยเงินทุนวิจัยสำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

3) วิภาวดี ลีมิ่งสวัสดิ์ ดร.ณรรณ จักรพันธ์ เบญจพล เบจพลากร อุไรวรรณ ขมวัฒนาและอาพรณชนิต ศิริแพทย์. การศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา. โครงการวิจัยเงินทุนสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2549.

2. ผู้ร่วมวิจัย:

1) จริญญา มีสิน และวิภาวดี ลีมิ่งสวัสดิ์. การศึกษาความต้องการในการเรียนวิชา กิจกรรมกีฬา และวิชาที่เปิดบริการให้นิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. โครงการวิจัยเงินทุนสำนัก วิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา, 2546.

2) สุจิตรา สุนทรทรัพย์ และวิภาวดี ลีมิ่งสวัสดิ์. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารีกับการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารด้านอาหาร โภชนาการและสุขภาพอนามัย. เงินทุนรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

3) สุจิตรา สุนทรทรัพย์ (หัวหน้าโครงการ) วิภาวดี ลีมิ่งสวัสดิ์ วรรณพร ทองตะโก และรุจน์ เลาหมักดี. การรวบรวมชุดความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมกิจกรรมทางกาย. เงินทุนสำนักงาน กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2556.

4) สุจิตรา สุนทรทรัพย์ (หัวหน้าโครงการ) วิภาวดี ลีมิ่งสวัสดิ์ สุรสา โค้งประเสริฐ รุจน์ เลาหมักดี และ ฉัตรชัย มะสุนสืบ. โครงการสำรวจข้อมูลชุมชนเพื่อพัฒนาพื้นที่สุขภาวะ (Healthy Space). เงินทุนการเคหะแห่งชาติ, 2556.

5) สุจิตรา สุนทรทรัพย์ (หัวหน้าโครงการ) วิภาวดี ลีมิ่งสวัสดิ์ และรุจน์ เลาหมักดี. การสำรวจแหล่งบริการสุขภาพและสร้างเสริมสุขภาวะของสังคมเมือง. เงินกองทุนรัชดาภิเษก สมโภช, 2557.

3. งานวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่:

1) นันทชนก เปี้ยแก้ว วิภาวดี ลีมิ่งสวัสดิ์ และถนอมวงศ์ กฤษณ์เพ็ชร. (2558). ผล ของการสูดดมน้ำมันลาเวนเดอร์ที่มีต่อการลดความเครียดและคลื่นสมองของหญิงวัยรุ่น. วารสาร วิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ. 16(2), 63-72.

2) ฤทธิรงค์ อัญจะนะ และวิภาวดี ลีมิ่งสวัสดิ์.(2559). ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม การใช้การแพทย์ทางเลือกของคนไทย. วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ. 17(2), 70-83.

3) สุจิตรา สุนทรทรัพย์ วิภาวดี ลีมิ่งสวัสดิ์ และรุจน์ เลาหมักดี.(2559). การสำรวจ แหล่งบริการสุขภาพและแหล่งสร้างเสริมสุขภาวะของสังคมเมือง. วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและ สุขภาพ.17(3).

4) Leemingsawat, L., Kritpet, T. Pinichacsorn, P., (2012). Effect of Massage with Base oil and Ginger oil on muscle fatigue. **Journal of Sports Science and Health** , 13 (Supplement1), pp S74-75

5) Leemingsawat, L., Pinitakson, P., Kritpet, T. (2013). Positive effects of massage with ginger oil and Orange oil on muscle fatigue. **International journal of Asian society for physical education, Sport and dance**. 11(1),25-31.

ประวัติผู้ร่วมวิจัย คนที่ 1

ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาวนพรัตน์ ศุทธิถิกล
 ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Miss Nopparat Suthitakon
 เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 370 05004090 275
 ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ ภาควิชาพลศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 สถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก ภาควิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน
 เลขที่ 50 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
 โทรศัพท์ 02 -9428671, 0944988029
 E-mail: nnp2506@hotmail.com

ประวัติการศึกษา

2530 วิทยาศาสตร์บัณฑิต (โภชนวิทยา)
 มหาวิทยาลัยมหิดล
 2546 วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการนันทนาการ)
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 2555 วิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 (วิทยาการบริหารจัดการกีฬาและนันทนาการ)
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
 การวิจัยเชิงบูรณาการด้านสุขภาพ

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย

1. หัวหน้าโครงการวิจัย : ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้วิชาค่ายพักแรมและการศึกษานอกสถานที่ แหล่งทุนจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปี พ.ศ. 2554

2. ผู้ร่วมวิจัย (สัดส่วนการทำวิจัย 10%)

สมบัติ กาญจนกิจ อรุณศรี อื้อศรีวงศ์ นพรัตน์ ศุทธิถิกล กิ่งกนก เสวภาวงศ์.

ท่องเที่ยวสุดใส่ใจสิ่งแวดล้อม ตามแนวคิด 7 Greens Concept อำเภอป่า จังหัดแม่อ้อสง ทุนวิจัยจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2555

3. ผู้ร่วมวิจัย (สัดส่วนการทำวิจัย 20%)

เรนมาศ มาอุ่น นพรัตน์ ศุทธิถิกล นันทน์ภัส เกตนโกศลย์ สมคิด ปราบภัย. **การเตรียมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558.** เอกสารอัดสำเนา, 2555. (แหล่งทุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สกว.)

4. ผู้ร่วมวิจัย (สัดส่วนการทำวิจัย 30%)

เรนมาศ มาอุ่น นพรัตน์ ศุทธิถิกล นันทน์ภัส เกตนโกศลย์ อวยพร ตั้งธงชัย. **พัฒนาหลักสูตรมาตรฐานสำหรับเตรียมทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาในการจัดการศึกษาขั้น**

พื้นฐานโดยภูมิปัญญานักวิชาการอาวุโส เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558. เอกสารอัดสำเนา, 2556. (แหล่งทุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ)

5. หัวหน้าโครงการวิจัย (สัดส่วนการทำวิจัย 80%)

นพรัตน์ ศุทธิถกกล วรพงษ์ แยมงามเหลือ และ พรเทพ ราชรุจิทอง. **ประสิทธิผลการดำเนินงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพโครงการค่ายผู้นำนักศึกษา.** (เอกสารอัดสำเนา) ภาควิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, (2557).

6. งานวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่:

นพรัตน์ ศุทธิถกกล. **กิจกรรมนันทนาการเพื่อแก้ปัญหาเยาวชนติดเกม.** วารสารสุขศึกษาพลศึกษาและสันทนาการ. ปีที่ 35 เล่มที่ 1-2 มกราคม-มิถุนายน 2552. หน้า 108-118.

นพรัตน์ ศุทธิถกกล. **ประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้วิชาค่ายพักแรมและการศึกษานอกสถานที่.** เอกสารรวมผลงานวิจัยที่นำเสนอในการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ “The Enhancement to world to World-Class University” 24-25 เมษายน 2557, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

นพรัตน์ ศุทธิถกกล วรพงษ์ แยมงามเหลือ และ พรเทพ ราชรุจิทอง. (2557). **ประสิทธิผลการดำเนินงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพโครงการค่ายผู้นำนักศึกษา.** เอกสารรวมผลงานวิจัย (Proceedings) การประชุมวิชาการแห่งชาติ สมาคมสุขศึกษา พลศึกษาและ สันทนาการแห่งประเทศไทย วันที่ 26-28 ธันวาคม พ.ศ. 2557 ณ โรงแรมสีมธานี จังหวัดนครราชสีมา.

Suthitakon, N. **Marketing Opportunities for Health Tourism in Thailand.** Proceeding 58 th Annual Conference October 9-11, 2013. Harrah's Hotel Convention Center, Nevada, USA. 2013: p.32.

Saowapawong, K., Auesriwong, A., Suthitakon, N. and Karnjanakit, S. **Thai's 7 Greens Concept: Strategic Plan for Pai Community Based Tourism.** Poster Presentation. The Inaugural Asian Conference on Sustainable Tourism and Hospitality in Asia, Hiroshima Japan, 2014

Suthitakon, N. **“Mobility Thailand Health Tourism Destination in Asia”** Proceeding International Conference of KSSB (Korean Society of Sport Biomechanics), November 27-28, 2015, Ewha Womans University in Seoul, Korea. 2015.

ประวัติผู้ร่วมวิจัย คนที่ 2

ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย)

ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ)

ตำแหน่งปัจจุบัน

สถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก

นางเกษวดี พุทธภูมิพิทักษ์

Mrs. Ketwadee Buddhbahubhitak

อาจารย์ประจำภาควิชาการท่องเที่ยว

คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ภาควิชาการท่องเที่ยว

คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร

มหาวิทยาลัยนเรศวร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

65000

โทรศัพท์ 055-962107 โทรสาร 055-962118

โทรศัพท์เคลื่อนที่ 087-3155517

E – mail: ketwadeeb@hotmail.com

ประวัติการศึกษา

2540

ศศ.บ. (การโรงแรม) เกียรตินิยม

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2545

ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2551

Ph.D (Tourism Management)

University of Queensland

สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ

การจัดการการท่องเที่ยว พฤติกรรมนักท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวตามความสนใจพิเศษ การท่องเที่ยว

เชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย

1. หัวหน้าโครงการวิจัย

1) ประสบการณ์การท่องเที่ยวของผู้พิการในประเทศไทย พ.ศ.2552

2) โครงการ: สลายหนี้เกษตรกรด้วยองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการ: การสร้าง

ศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการโดยชุมชน พ.ศ.2553

3) การพัฒนาจังหวัดพิษณุโลกเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ พ.ศ.

2557

2. งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว: โครงการส่งเสริมและพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพใน
จังหวัดพิษณุโลก พ.ศ.2556 (แหล่งทุนจากงบประมาณแผ่นดินมหาวิทยาลัยนเรศวร และสำนักงาน
สาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก)

3. งานวิจัยที่กำลังทำ : โครงการส่งเสริมและพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพใน
จังหวัดพิษณุโลก ระยะที่ 2 (โครงการต่อเนื่อง) : การถ่ายทอดแนวความคิดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่
หมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชน (หมู่ 2 บ้านบางกระน้อย และหมู่ 7 บ้านวัดขวาง อ.บางกระทุ่ม จ.พิษณุโลก)
(แหล่งทุนจากงบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยนเรศวร) พ.ศ. 2557

4. งานวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่

- เกษวดี พุทธภูมิพิทักษ์ (2546) **แบกเป้ท่องไปในพรมแดนความรู้: Global Nomad หรือ Young Capitalist**, บทความนำเสนอ Annual Academic Conference, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- Buddhahumbhitak, K. (2008). **'Backpacker impacts as perceived by local residents: what are the differences and similarities to the impact of mass tourism'**, paper presented to the 2nd International Colloquium of Tourism and Leisure, Chiang Mai, Thailand
- Buddhahumbhitak, K. (2007). **'Tourist Immersion or Tourist Gaze: the Backpacker Experience'**, paper presented to The 6th International Symposium on Aspects of Tourism: Gazing, Glancing and Glimpsing: Tourists and Tourism in a Visual World, Brighton, UK.
- Buddhahumbhitak, K.(2010). **'Tourist Immersion or Tourist Gaze: the Backpacker Experience'**, in Burns, P., Palmer, C., Lester, JA. (eds), **Tourism and Visual Culture, Volume 2**